Gabriel García Márquez
Podzim patriarchy

Koncem týdne se supi snesli na balkóny prezidentského domu, rozklovali drátěné sítě v jeho oknech a křídly rozvířili čas usazený v jeho vnitřku, a v pondělí zrána se město probudilo ze staleté strnulosti s vlahým a něžným vánkem po slavném nebožtíku a jeho prohnilé urozenosti. Teprve potom jsme se odvážili vstoupit dovnitř, aniž jsme museli zaútočit na rozhlodané zdi z pevnostních kvádrů, jak se toho dožadovali ti nejodhodlanější, anebo pomocí volských spřežení vyvrátit hlavní bránu, jak to navrhovali druzí, neboť stačilo, aby do ní kdosi strčil, a obě opancéřované vratně, jež v hrdinských dobách tohoto domu odolaly moždířům Williama Dampiera, povolily ve veřejích. Připadalo nám, jako bychom pronikli do prostoru jiné epochy, protože vzduch v rozmetaných studních rozlehlého sídla moci byl útlejší a ticho bylo starobylejší a věci byly v chabém světle stěží viditelné. Podél prvního nádvoří, jehož dlaždice ustoupily podzemnímu tlaku plevele, jsme spatřili neuspořádaný sled prchající stráže, zbraně zanechané v skříních, dlouhý stůl z hrubých desek se zbytky jídel z nedělního oběda přerušeného zmatkem, v příšeří jsme spatřili přístavek, kde byly umístěny civilní kanceláře a kde rostly barevné houby a bledé lilie mezi nevyřízenými spisy, jejichž všední tok plynul volněji než nejvyprahlejší životy, uprostřed nádvoří jsme spatřili křtitelnici, u níž bylo bojovnými svátostmi pokřesťanštěno víc než pět generací, vzadu jsme spatřili starou stáj místokrálů přeměněnou v kůlnu a mezi kaméliemi a motýly jsme spatřili bryčku z dob hluku, furgon z doby moru, kočár z roku komety, pohřební vůz z doby pokroku v rámci zavedeného řádu, ospalou limuzínu z prvního století míru, všechny dobře zachovalé pod prašnou pavučinou a všechny natřené v státních barvách. Na dalším nádvoří za železnou mříží se rozkládaly růžové sady posypané měsíčním prachem, v jejichž stínu spávali malomocní v dobách rozkvětu tohoto domu, a jež se ve své opuštěnosti rozrostly tak, že se sotva našla nevonící skulina v onom vzduchu smíšeném s puchem přicházejícím k nám z hloubi zahrady a s nádchou kurníku a smrdutostí lejn a močového kvasu od krav a vojáků a z koloniální baziliky přeměněné na stáj dojnic. Prodírajíce se dusivým houštím, spatřili jsme arkádovou galérii s květináči karafiátů a s loubím z astromélií a macešek tam, kde stály baráky konkubín, a podle pestrosti domácích svršků a množství šicích strojů se nám zdálo být možné, že tam žilo se svým houfem sedmiměsíčátek víc než tisíc žen, spatřili jsme také válečný zmatek v kuchyních, shnilé prádlo sušící se u prádelních nádrží, otevřené bahniště společných latrín konkubín a vojáků a vzadu jsme uviděli smuteční vrby, dopravené z Malé Asie s jejich vlastní prstí, mízou i vláhou v obrovských mořských sklenících, a za vrbami jsme spatřili prezidentský palác, obrovský a smutný, jehož otlučenými žaluziemi nepřestávaly létat dovnitř supi. Nebylo zapotřebí vstoupit dovnitř násilím, jak jsme se domnívali, protože brána jako by se otvírala pod dotekem pouhého hlasu, takže jsme vystoupili do hlavního podlaží po schodišti z přírodního kamene, po operních kobercích rozdupaných paznehty krav a mezi první předsíní a soukromými ložnicemi jsme spatřili rozbořené kanceláře a úřední sály, jimiž procházely drzé krávy a požíraly sametové záclony a okusovaly satén křesel, spatřili jsme heroické portréty světců a vojáků pohozené po zemi mezi rozbitým nábytkem a čerstvou pastou kravských lejn, spatřili jsme jídelnu sežranou kravami, hudební sál zneuctěný bučením krav, zničené stolky s dominem a louky biliárových stolů spasené kravami, v koutě jsme spatřili opuštěný větrník, který předstíral kterýkoli projev čtyř kvadrantů větrné růžice, aby obyvatelé domu byli s to snášet touhu po moři, jež zmizelo, spatřili jsme ptačí klece rozvěšené všude kolem a zakryté ložním prádlem z kterési noci předešlého týdne, a nespočetnými okny jsme spatřili rozměrného ospalého živočicha dosud nevinného města v onom historickém pondělku, který začínal teprve ožívat, a za městem až na obzoru jsme spatřili mrtvé krátery z hrubého měsíčního prachu, nekonečné nížiny v místech, kde bývalo moře. V tom zakázaném prostoru, který se podařilo poznat jen hrstce privilegovaných, jsme poprvé ucítili pach masité kůže supů, postřehli jsme jejich tisícileté astma, jejich předvídavý instinkt, a vedeni hnilobným průvanem od jejich křídel, narazili jsme v audienční síni na červivé struky krav, na jejich ženské zadky několikrát zopakované v zrcadlech životní velikosti, a tehdy jsme strčili do bočních dveří vedoucích do pracovny napodobené ve zdi a tam jsme ho uviděli v plátěné uniformě bez distinkcí, v kamaších, se zlatou ostruhou na levé patě, staršího než všichni staří lidé a živočichové na zemi i ve vodě, ležel na podlaze, tváří k zemi, pravou ruku měl založenou pod hlavou místo polštáře, tak jak spával noc co noc po všechny noci svého předlouhého života samotářského tyrana. Teprve když jsme ho obrátili, abychom se mu podívali do tváře, pochopili jsme, že ho nepoznáme, i kdyby nebyla rozklována supy, protože žádný z nás ho nikdy neviděl, a ačkoliv jeho profil byl na obou stranách mincí, na poštovních známkách, na nálepkách projímadel, na kýlních pásech a škapulířích a ačkoli jeho litografie zarámovaná šerpou na jeho

hrudi a státním znakem draka byla vystavena kdykoli kdekoli, věděli jsme, že to jsou kopie kopií portrétů považovaných za nevěrohodné již za časů komety, když sami naši rodičové věděli, o koho jde, protože o něm slýchávali od svých rodičů a ti zas od svých, a tak nás odmalička vedli k přesvědčení, že je živ v panovnickém domě, protože kdosi zahlédl, jak se jednoho slavnostního večera rozsvěcují světelné koule, kdosi vyprávěl, že zahlédl smutné oči, bledé rty, zamyšlenou ruku, jež říkala nijaké sbohem skrze liturgické ornamenty prezidentského vozu, protože jednou v neděli před mnoha lety odvedli pouličního slepce, jenž za pět centavů recitoval verše zapomenutého básníka Rubena Daría a vrátil se šťasten s poctivým jměním, jímž mu zaplatili recitaci, kterou uspořádal výhradně pro něho, ačkoli ho ani neviděl, ne proto snad, že byl slepý, ale protože žádný smrtelník ho nespatřil od dob žluté zimnice, a přesto jsme věděli, že tam je, věděli jsme to, protože život šel dál, doručovala se pošta, městská kapela hrávala o sobotním čepobití pod zaprášenými palmami a ponurými lucernami na Promenádním náměstí hloupé valčíky a protože jiní starší hudebníci nahrazovali v kapele hudebníky mrtvé. V posledních letech, když se už uvnitř neozýval hluk lidí ani ptačí zpěv a navždy se uzavřela opancéřovaná vrata, věděli jsme, že někdo v paláci je, protože v noci bylo vidět světla jakoby na lodích plujících skrze okna z té strany od moře, a ti, kdo se odvážili přistoupit blíž, zaslechli zkázonosná kopyta a vzdechy velkého zvířete za opevněnými zdmi, a jednoho lednového odpoledne jsme spatřili krávu pozorující soumrak z prezidentského balkónu, představte si, krávu na balkóně vlasti, jak nevhodné, co je to za podělanou zemi, avšak vyrojilo se množství domněnek, jak je možné, že kráva se dostala až na balkón, když každý věděl, že krávy po schodech nelezou, tím spíš ne po kamenných a už vůbec ne po schodech pokrytých kobercem, takže nakonec jsme nevěděli, zda jsme ji viděli opravdu anebo to bylo tím, že jsme strávili odpoledne na Promenádním náměstí a cestou domů se nám zdálo, že jsme zahlédli krávu na prezidentském balkóně, kde nikdo nic neviděl ani vidět nemohl po mnoho let až do setmění posledního pátku, kdy se začali slétat první supi, kteří se zvedli z místa, kde vždycky podřimovali, z římsy chudinského špitálu, a další přilétli z vnitrozemí, ve vlnách jdoucích za sebou, přilétli od horizontu prašného moře, kde dřív bylo moře, celý den pomalu kroužili nad vladařským domem, až jejich vůdce s panensky bílým peřím a rudým nákrčníkem udělil tichý rozkaz a nastalo ono řinčení oken, onen průvan z velkého nebožtíka, ono prolétávání supů okny, jaké si bylo možno představit pouze v domě pozbyvším pána, takže i my jsme se odvážili vstoupit dovnitř a našli jsme v pusté svatyni sutiny slávy, rozklované tělo, hladké dívčí ruce s vladařským prstenem na prstenní kosti, a celé tělo bylo poseté výhonky maličkých lišejníků a příživníků z mořského dna, především v podpaždí a na slabinách, a měl režný pás přes vyhřezlé varle, což bylo to jediné, čeho se supi nedotkli, přestože bylo veliké jako volská ledvina, ale ani tehdy jsme si netroufali věřit, že je mrtev, protože takto ho našli v jeho pracovně již podruhé, opuštěného a oblečeného a zdánlivě skonavšího přirozenou smrtí během spánku, jak to bylo řečeno už za dávných let v předvídavých vodách věšteckých nádob. Když ho našli poprvé, počátkem jeho podzimu, národ byl dosud natolik čilý, že se musel cítit ohrožen smrtí i v samotě své ložnice, a přesto vládl, jako by byl předurčen k věčnému životu, vždyť tehdy to tu nevypadalo ani jako v prezidentově sídle, ale jako na trhu, bylo nutno si razit cestu mezi bosými pobočníky skládajícími z oslů zeleninu a bedýnky se slepicemi na chodbách, bylo třeba přeskakovat kmotry s vyhládlými dětmi, spící v houfech na schodištích v očekávání zázraku veřejné dobročinnosti, bylo třeba se vyhnout proudům špinavé vody od drzých souložnic, jež vyměňovaly noční květiny ve vázách za nové a stíraly podlahy bytů a prozpěvovaly písně o vysněných láskách v taktu suchých větví, jimiž vyklepávaly koberce na balkónech, a to všechno mezi pohoršeným křikem doživotních úředníků, kteří nacházeli slepice snášející vejce do zásuvek psacích stolů, a provozem nevěstek a vojáků na záchodech, a rejem ptáků, a rvačkami toulavých psů mezi audiencí, protože nikdo nevěděl, kdo je kdo, ani od koho přichází v tom paláci s otevřenými dveřmi, v jehož nevídaném zmatku bylo nemožné určit, kde se nachází vláda. Pán domu se nejen zúčastňoval té trhové pohromy, ale sám ji podněcoval a řídil, neboť sotvaže se rozsvítila světla v jeho ložnici, dříve než začali kokrhat kohouti, budíček prezidentské stráže posílal zprávu o novém dni blízkým Hraběcím kasárnám a ty ho zopakovaly pro základnu svatého Jeronýma a ta pro přístavní pevnost a ta ho opět zopakovala pro šest po sobě následujících budíčků, jež probouzely nejprve město a potom celou zemi, zatímco on meditoval na přenosném záchodě, snaže se rukama zaplašit bzučení v uších, jež se začalo právě ozývat, a dívaje se přitom, jak míjí světlo lodí po vratkém topasovém moři, jež tenkrát v dobách rozkvětu a slávy se ještě rozkládalo před jeho oknem. Od chvíle, kdy se ujal vlády v domě, každý den bděl v stájích nad dojením a vlastní rukou měřil množství mléka, které měly tři prezidentské káry zavézt do městských kasáren, v kuchyni si dával šálek černé kávy s chlebem z manioky, nevěda, kam ho zavlekou rozmary nového dne, a proto vždycky pozorně naslouchal žvatlání služebnictva, jež v domě představovalo lidi, s nimiž hovořil stejnou řečí, jejichž vážných lichotek si nejvíc cenil a v jejichž srdcích se nejlépe vyznal, a krátce před devátou hodinou si dával pozvolnou koupel ze spařeného listí v granitové nádrži postavené ve stínu mandloní ve svém soukromém patiu a teprve po jedenácté se dokázal vymanit z neklidu začínajícího dne a čelit náhodám skutečnosti. Předtím, během cvičení námořní pěchoty, se zavíral ve své pracovně, aby rozhodl

o osudu vlasti s velitelem vyloďovacích vojsk, a podpisoval všechny zákony a nařízení otiskem palce, protože tenkrát nedovedl číst ani psát, když ho však opět zanechali o samotě s jeho vlastí a vládou, už si neotravoval krev noční můrou psaného zákona, ale vládl pomocí živého hlasu a přítomného těla v kteroukoli hodinu na kterémkoli místě s kamennou neústupností a zároveň s horlivostí nepochopitelnou v jeho věku, obléhán množstvím malomocných, slepců a ochrnutých, kteří se doprošovali z jeho rukou soli zdraví, a vzdělaných politiků a dotěrných pochlebníků, kteří ho prohlašovali za napravovatele zemětřesení, zatmění, přestupných roků a jiných božích omylů, zatímco on tahal po domě své velké sloní tlapy, jako by šlapal ve sněhu, a řešil státnické problémy i domácí záležitosti stejně prostince, jako když nařizoval, ať ty dveře zde zazdí a tamhle je probourají, a oni to provedli, a ať mi je znovu udělají tam, kde byly, a oni je tam udělali, ať věžní hodiny nebijí dvanáct ve dvanáct, ale ve dvě, aby život se zdál být delší, a bylo to splněno bez jediného zaváhání, bez prodlení, s výjimkou zmrtvělé hodiny siesty, kdy se uchyloval do příšeří konkubín, vrhl se na některou z nich, aniž svlékl ji nebo sebe a zavřel dveře, a tehdy se v prostorách domu ozývalo jeho nelítostné funění nedočkavého manžela, dychtivé cinkání zlaté ostruhy, psí skučení, úděs ženy, jež utrácela čas své lásky snahou odehnat mdlé pohledy sedmiměsíčátek, křičela táhněte odtud, jděte si hrát na dvůr, tohle není nic pro děti, a vypadalo to, jako by anděl proletěl po obloze vlasti, zmlkaly hlasy, zastavil se život a všichni zkameněli s ukazovákem na rtech, ani nedutajíce, ticho, pan generál se tuží, ale ti, kdo ho znali lépe, nedůvěřovali ani příměří této posvátné chvíle, neboť vždycky dělal dojem, že se rozdvojuje, že ho viděli hrát domino v sedm večer a zároveň zapalovat kravský trus, aby zahnal komáry v audienční síni, a nikdo si proto nedělal iluze, dokud nezhasla světla v posledních oknech a dokud se neozvalo vrznutí tří závor, tří zámků, tří petlic prezidentské ložnice a jeho tělo únavou nežuchlo na kamennou podlahu a neozvalo se oddychování zmoženého dítěte, jež bylo tím hlubší, čím víc stoupal příliv, až noční harfy vánků umlčely cikády jeho ušních bubínků a široká pěnivá vlna moře zalila ulice starobylého města místokrálů a bukanýrů a vnikla všemi okny do prezidentského paláce jako hrůzná srpnová sobota a lepila mušle na zrcadla a vydávala audienční síň na pospas šílejícím žralokům a vypínala se nad nejvyšší hladinu předhistorických oceánů a přesahovala tvář země, prostor a čas, a pouze on tam zbyl sám a vznášel se tváří dolů na měsíčních vodách svých snů jako samotářský utopenec, v plátěné uniformě bez distinkcí, v kamaších, se zlatou ostruhou a s pravou paží pod hlavou místo polštáře. To současné pobývání všude během trnitých let předcházejících jeho první smrti, to stoupání, zatímco sestupoval, to extatické vytržení na moři, zatímco umíral hříšnou láskou, nebylo výsadou jeho povahy, jak to hlásali jeho pochlebníci, ani davovým oblouzením, jak to tvrdili jeho kritikové, ale šťastnou náhodou, že mohl počítat s oddanými službami a psovskou věrností Patricia Aragonése, svého dokonalého dvojníka, kterého našli bez toho, že ho hledali, když panu generálovi přinesli zprávu, že indiánskými obcemi projíždí nepravý prezidentský kočár a bohatě těží z tohoto podvodu, že v jeho umrlčím přítmí zahlédli mlčelivé oči, že zahlédli bledé rty, ruku křehkou, jako je ručka nevěsty, oděnou do hladké rukavice, jak rozhazuje hrsti soli nemocným klečícím na ulici, a že za kočárem jeli na koni dva falešní důstojníci a v tvrdé měně vybírali peníz za laskavé poskytování zdraví, považte, pane generále, jaké to svatokrádežné počínání, on však nevydal žádný rozkaz proti podvodníkovi, ale přikázal, aby ho potají přivedli do prezidentského paláce, s hlavou strčenou do jutového pytle, aby si ho nespletli, a když se s ním spatřil jako rovný s rovným, zasáhl ho pokořující pocit, ksakru, vždyť ten člověk jsem já, řekl si, protože ve skutečnosti jako by tomu tak bylo, kromě panovačného hlasu, který ten druhý nikdy nedokázal napodobit, a zřetelných čar na ruce, mezi nimiž oblouk života bez překážek obepínal základnu palce, a nedal-li ho okamžitě zastřelit, učinil to ne proto, že si ho chtěl ponechat jako svého úředního dvojníka, neboť to ho napadlo až později, ale protože ho zneklidnila představa, že budoucnost jeho vlastního osudu by mohla být vepsána do ruky tohoto podvodníka. Když se přesvědčil o zbytečnosti takových představ, Patricio Aragonés už netečně přežil šest atentátů, osvojil si zvyk vláčet své ploché nohy jako dvě palice, bzučelo mu v uších, v zimě ho zrána loupalo v kloubech a naučil se snímat a nasazovat si zlatou ostruhu, jako by si upravoval řemení, jenom aby tím získal čas při audiencích, huhňaje ksakru, tyhle přezky nizozemských kovářů nejsou k ničemu, a ačkoli byl samý žert a samá zábava, když ještě vyfukoval láhev v huti svého otce, stal se zádumčivým a zamyšleným a nevěnoval pozornost tomu, co mu říkají, ale slídil v přítmí očí, aby uhádl to, co mu neříkají, a nikdy nezodpověděl otázku, aniž se zeptal co vy o tom soudíte, a ačkoli byl lenivý a nestálý v obchodování se zázraky, stal se přičinlivým, až to bolelo, a nepopřál si klidu, stal se skrblíkem a chamtivcem, zvykl si dobývat lásku násilím a spát oblečený na zemi, na břiše a bez polštáře, a zřekl se někdejší marnivosti, jíž utvrzoval svou totožnost, a všech dědičných sklonů k nádherné libovůli, když prostě jen foukal a zhotovoval láhve, a podstupoval nejstrašlivější rizika moci, když pokládal základní kameny tam, kde se už nikdy neměly položit kameny další, a když přestříhával vstupní stuhy na nepřátelském území, a zvykl si na tolikeré sny, které se proměnily v dým, a tolikeré potlačované vzdechy nejnemožnějších iluzí, když korunoval, sotva se jich dotýkaje, tolikeré a tak prchavé a nedostižné královny krásy, neboť se navždy smířil s prostým údělem, že bude žít život, který nebyl jeho, třebaže to neudělal z hrabivosti ani z

přesvědčení, ale proto, že on mu změnil život v doživotní zaměstnání úředního dvojníka s osobním platem padesáti peso měsíčně a s možností žít jako král, a bez pohromy opravdu jím být, tak co by si víc mohl přát. Ten zmatek s totožností vyvrcholil jedné noci, když vál příčný vítr a on potkal Patricia Aragonése vzdychajícího vstříc moři uprostřed vonných výparů jasmínů a zeptal se ho s oprávněným neklidem, zda mu nenasypali do jídla oměj, že je tak vyveden z míry a jakoby proniknut zlým povětřím, a Patricio Aragonés mu odpověděl, že ne, pane generále, ale že jde o složitější věc, že v sobotu korunoval jednu královnu karnevalu a tančil s ní první valčík a teď že neví, jak by se zbavil té vzpomínky, protože to byla nejkrásnější žena na zemi, jedna z těch, které se nenarodily pro mne, pane generále, kdybyste ji viděl, ale on namítl s úlevným povzdechem co má ksakru být, to jsou obyčejné strasti mužských, když jim chybí žena, a poradil mu, aby ji unesl, jak to sám provedl s tolika svůdnými ženami, jež se staly jeho konkubínami, sám ti ji násilím položím do postele a k tomu ti dám čtyři chlapy své stráže, aby ji drželi za ruce a nohy, zatímco ty si posloužíš pořádnou lžící, jaképak sraní, shltneš ji jako fík, řekl mu, dokonce i ty nejhorší se zpočátku zmítají zuřivostí, ale potom žadoní nenechávejte mě tu takhle, pane generále, jako mizernou nakousnutou hrušku, Patricio Aragonés toho však tolik nechtěl, chtěl toho víc, chtěl, aby ho chtěla také ona, protože tahle, pane generále, ta je úplně jiná, sám uvidíte, až ji uvidíte, a proto on mu pro útěchu ukázal, kudy vedou noční stezky k pokojům jeho souložnic, a dal mu svolení, aby jich používal jako on sám, aby je přepadal ve chvatu a oblečený, a Patricio Aragonés se upřímně ponořil do onoho bahniska vypůjčených lásek ve víře, že s jejich pomocí nasadí náhubek svým touhám, avšak jeho dychtivost byla tak veliká, že mnohdy zapomínal na podmínky půjčky, z roztržitosti si rozepínal poklopec, utkvíval v detailech, z nedbalosti narážel na skryté kameny nejbídnějších žen, loudil z nich vzdechy a rozesmával je úžasem v temnotách, říkaly mu, pane generále, vy jste hrozný, k táru se z vás stává nenasyta, a od té doby žádný ani žádná z nich nikdy nevěděli, které dítě je koho a s kým, protože i děti Patrici a Aragonése, stejně jako jeho, se rodily sedmiměsíční. A tak se Patricio Aragonés stal nejvýznamnějším mužem moci, mužem nejmilovanějším a patrně nejobávanějším, a on získal víc času na ozbrojené složky, takže se jim mohl věnovat se stejnou péčí jako na začátku své vlády, a to ne proto, že by ozbrojené síly byly oporou jeho moci, jak jsme se všichni domnívali, ale naopak, že byly jeho nejobávanějším přirozeným nepřítelem, a proto vzbuzoval v jedné části důstojníků dojem, že jsou střeženi částí druhou, zasahoval do jejich osudů, aby se nemohli spiknout, přidělával kasárnám osm ostrých patron místo předepsaných deseti, posílal jim střelný prach smíšený s plážovým pískem, zatímco on si udržoval výzbroj v pořádku a na dosah ruky ve zbrojnici prezidentského paláce a klíče od ní navlékal na kruh spolu s jinými klíči nemajícími duplikáty, od jiných dveří, jimiž nebylo dovoleno nikomu projít, chráněn klidným stínem svého celoživotního kumpána generála Rodriga de Aguilara, dělostřelce z akademie, jenž byl kromě toho jeho ministrem obrany a zároveň velitelem prezidentské stráže, ředitelem státní bezpečnosti a jedním z mála smrtelníků, jimž bylo povoleno vyhrát nad prezidentem partii domina, ježto přišel o pravou paži při pokusu o rozmontování dynamitové nálože pár minut předtím, než místem atentátu projel prezidentský kočár. Pod ochranou generála Rodriga de Aguilara a v přítomnosti Patricia Aragonése se cítil natolik jistý, že začal nedbat předpovědí o své budoucnosti a stával se čím dál viditelnějším, odvážil se pouze s jedním pobočníkem k projížďce městem v rozvrzaném landauru bez prezidentského znaku, pozoruje mezi záclonkami pyšnou katedrálu ze zlaceného kamene, kterou dekretem prohlásil za nejkrásnější na světě, okukoval starobylá zděná sídla s portály z poklidných časů a se slunečnicemi obrácenými k moři, ulice vydlážděné vůní upálených knotů z místokrálovské čtvrti, bledé slečny paličkující s patřičnou důstojností krajky mezi květináči s karafiáty a viselci macešek na zábradlích balkónu, šachovnicový klášter Biskajčanek s týmž cvičením na klavichordu ve tři odpoledne, s nímž oslavily první přelet komety, projel babylónským labyrintem trhu, jeho smrtící hudbou, mezi vlajícími korouhvemi losů loterie, vozíky s třtinovou kořalkou, řadami vajec leguánů, vetešnickými krámky Turků vyrudlými od slunce, kolem hrůzostrašného plátna s ženou, která se proměnila ve štíra, protože neposlechla své rodiče, uličkou bídy s neprovdanými ženami, jež za soumraku vycházely nahé nakoupit modré a růžové ryby a poklepat si o své matce s hokynářkami, zatímco se jim na balkónech z vyřezávaného dřeva sušilo prádlo, ucítil závan shnilých mořských měkkýšů, spatřil všednodenní nádheru pelikánů v zatáčce ulice, barevný nesoulad černošských baráků na výběžcích zálivu, a hle, najednou je tu přístav, ach přístav, hráz z houbovitých fošen, starý křižník námořních pěšáků, delší a ponuřejší než sama pravda, černá přístavní dělnice, jež příliš pozdě ustoupila děsivému vozíku a pocítila dotek smrti při pohledu na soumračného starce, jenž zíral na přístav tím nejsmutnějším pohledem světa, je to on, zvolala vylekaně, ať žije správný chlap, vykřikla, ať žije, křičeli muži, ženy a děti vybíhající z kantýn a Čínských hospod, ať žije, křičeli ti, kdo spoutali nohy koní a zastavili vůz, aby mohli stisknout ruku představitele moci, provést úkon tak dovedný a nenedálý, že on měl sotva čas odstrčit ozbrojenou paži svého pobočníka a pokárat ho podrážděným hlasem, nedělejte hlouposti, poručíku, nechte je, ať mě mají rádi, jsa tak uchvácen oním vzplanutím lásky a dalšími jinými v následujících dnech, že generálovi Rodrigu de Aguilarovi dalo hodně práce vymluvit mu projížďky v otevřeném kočáru, ksakru, ať mě vidí vlastenci mé

vlasti od hlavy až k patě, protože ho ani ve snu nenapadlo, že ten nápor sympatií v přístavu byl spontánní, ale ty další že byly organizovány jeho vlastní bezpečnostní službou, aby byl potěšen bez rizika, a on byl namlsán závanem lásky v předvečer svého stáří natolik, že po mnoha letech se odvážil vyjet z města, znovu uvedl v chod starý vlak natřený v státních barvách a ten se jako kocour plazil po římsách jeho rozlehlého zádumčivého království, razil si cestu mezi větvemi orchidejí a amazonských balzamín, plašil opice, rajské ptáky, leopardy dřímající na kolejích, doplazil se až do chladných a zapadlých vesnic jeho rodné pustiny, na jejichž nádražích ho očekávali s ponurými kapelami, zvonili mu umíráčkem, ukazovali mu nápisy vítající bezejmenného patricie sedícího po pravici nejsvětější Trojice, verbovali pro něho Indiány posbírané na horských stezkách a ti sestupovali dolů, aby spatřili představitele moci skrytého v smutečním přítmí prezidentského vagónu, avšak ti, kterým se podařilo přistoupit blíž, uviděli pouze netečné oči za zaprášeným okénkem, roztřesené rty, dlaň neurozené ruky, jež je zdravila z limbu slávy, zatímco kdosi z doprovodu se ho snažil odvést od okénka, buďte opatrný, pane generále, vlast vás potřebuje, on však zasněn namítal nedělej si starosti, plukovníku, ti lidé mě milují, ve vlaku na pusté pláni stejně jako na říčním parníku s dřevěnými kolesy, jenž za sebou zanechával stopu klavírních valčíků mezi sladkou vůní gardénií a mloků shnilých v ekvádorských přítocích, obeplouval tlamy prehistorických draků, zaslíbené ostrovy, kam se uchylovaly rodit Sirény, tragické soumraky obrovských zmizelých měst, a dokonce hemživé bezútěšné příbytky, jejichž obyvatelé přibíhali k břehům, aby spatřili dřevěnou loď natřenou ve státních barvách, a stěží zahlédli ničí ruku v hladké rukavici zdravící je z okna prezidentské kajuty, on však viděl na břehu hloučky mávající malangovými listy místo praporků, viděl některé z nich vrhat se do vody s živým tapírem, se stvolem tuberóz, listem obrovským jako sloní noha, s klecí plnou divokých slepic pro prezidentský hrnec, a dojetím vzdychal v chrámovém příšeří kajuty, podívejte se, kapitáne, na ně, jak se hrnou, podívejte se, jak mě mají rádi. V prosinci, když svět v Karibském moři zeskelnatěl, vyjížděl v landauru po římsách skal až k domu tyčícímu se na vrcholku pobřežních útesů a trávil odpoledne hrou v domino s bývalými diktátory jiných zemí kontinentu, svrženými otci jiných otčin, jimž v průběhu řady let poskytl azyl a kteří nyní stárli v příšeří jeho milosrdenství, sníce na křeslech terasy o přeludné lodi přivážející jim novou příležitost, hovoříce o samotě a umírajíce bez života v útulku, který jim dal postavit na přímořském balkóně potom, co je všechny přijal, jako by byl jeden z nich, neboť se u něho objevovali časně zrána ve slavnostní uniformě oblečené naruby přes noční úbor, s kufrem peněz ukradených ze státní pokladny a s aktovkou obsahující pouzdro s řády, novinovými výstřižky nalepenými ve starých účetních knihách a s albem snímků z první poskytnuté audience, jako by to byly pověřovací listiny, dodávajíce k tomu podívejte se, pane generále, to jsem já jako poručík, tohle je den nástupu k moci, tohle je šestnácté výročí převzetí moci, tady, podívejte se, pane generále, on jim však poskytoval politický azyl, ale nevěnoval jim žádnou větší pozornost, ani neprohlížel jejich pověřovací listiny, protože jediným dokladem o totožnosti svrženého prezidenta má být úmrtní list, říkával, a s týmž pohrdáním naslouchal iluzorním řečem přijímám na krátký čas vaše ušlechtilé pohostinství, dokud spravedlnost lidu nezúčtuje s uchvatitelem, neustále opakovanou a chlapecky nabubřelou formuli, kterou záhy nato vyslechl od samého uchvatitele a potom od uchvatitele uchvatitele, jako by ti chytráci nechápali, že v tomhle kšeftu s lidmi ten, kdo padne, padne, a hotovo, všechny je na pár měsíců hostil v prezidentském domě, nutil je hrát domino, dokud je neoškubal o poslední halíř, a potom mě vzal za ruku a zavedl k oknu s vyhlídkou na moře, pomohl mi snášet tenhle mizerný život, který vede jen k jednomu konci, utěšil mě iluzí, že odejdu tamhle do toho velkého domu, hleďte, který vypadal jako zaoceánský parník zakotvený na vrcholku útesu, kde mám byt s velice dobrým osvětlením a jídlem a hodně času na to, abych spolu s ostatními druhy zapomínal na své neštěstí, byt s mořskou terasou, kde o prosincových odpoledních rád vysedával ne proto, že by měl takové potěšení ze hry v domino s tou tlupou zkrachovanců, ale aby zažíval pocit bídného štěstí, že není jedním z nich, aby se zhlížel ve výstražném zrcadle jejich bídy, a mezitím se šplouchal ve velké bažině štěstí, snil o samotě nebo po špičkách jako nekalou myšlenku pronásledoval krotké mulatky, jež za soumraku zametaly prezidentský palác, čenichal po jejich stopě ve společné noclehárně a po jejich laciné brilantině, číhal na příležitost, až potká nějakou o samotě, aby se s ní pomiloval jako kohout za dveřmi kanceláří, zatímco ony ve stínu propukaly v smích, vy jste pěkný nezbedník, pane generále, jste už tak velký, a pořád takový jedlík, ale on po milování býval smutný a začal zpívat, aby se utěšil, na místě, kde to nikdo neslyšel, zářivá luno lednová, zpíval, pohleď, stojím na popravišti tvého okna, zpíval, tak jist láskou svého lidu v oněch říjnových dnech bez zlých předpovědí, že si zavěšoval lehátko v patiu předměstského domu, kde bydlela jeho matka Bencidión Alvaradová, a ve stínu tamarišků se oddával siestě, bez osobní stráže, a snil o bludných rybách, jež proplouvaly barevnou vodou ložnice, maminko, vzdychal, vlast je ten nejlepší vynález, nikdy však nečekal námitku od jediné osoby na světě, která se ho odvážila pokárat kvůli pachu shnilé cibule vycházejícímu z jeho podpaždí, ale vracel se do prezidentského paláce hlavní branou, rozradostněn tou zázračnou roční dobou s lednovým mořem, tím smírem se světem na sklonku stáří, těmi slézovými podvečery, kdy se udobřil s apoštolským nunciem a ten

ho bez audience navštěvoval a snažil se ho získat pro víru v Krista, zatímco pojídal sušenky s čokoládou, a on mu namítal, div se smíchy nezadusil, jestli je Bůh takový chlapík, jak tvrdíte, ať mi vyndá z ucha toho cvrčka, co mi tam pořád bzučí, a rozepnul si devět knoflíků poklopce a ukázal mu nevídanou kýlu a řekl mu řekněte mu, ať mi vyfoukne tohle stvořeníčko, avšak nuncius se mu věnoval s vytrvalým stoicismem, snažil se ho přesvědčit, že veškerá pravda, říkejte si co chcete, pochází od Ducha svatého, a on ho vyprovázel až k bráně s prvními zažehnutými lampami, usmátý k smrti, jak ho málokdy viděli, otče, říkal mu, šetřte si munici, ksakru, proč mě chcete mít obráceného na vaši víru, vždyť stejně dělám, co si přejete. Ta tišina míru se náhle rozbouřila v kohoutí aréně odlehlé pustiny, když jeden divoký kohout rozkloval a snědl hlavu svého protivníka před publikem rozběsněným krví a kapelou ožralů, která tu hrůzu oslavila slavnostní hudbou, on však byl jediný, kdo postřehl zlou sudbu a pocítil ji tak zřetelně a naléhavě, že potají přikázal své doprovodné stráži, aby uvěznili jednoho z muzikantů, toho, který hraje na bombardón, a opravdu u něho našli flintu s upilovanou hlavní a při mučení se přiznal, že na něho chtěl vystřelit ve zmatku vycházejících, ovšem, to bylo víc než zřejmé, protože jsem se díval po všech a všichni se dívali po mně, ale ten jediný, vysvětloval, kdo se po mně ani jednou neodvážil podívat, byl ten pacholek s bombardónem, ubohý člověk, věděl přece, že to není hlavní příčina jeho úzkosti, protože ta ho neopouštěla ani za nocí trávených v prezidentském paláci potom, co ho jeho bezpečnostní služba dokázala přesvědčit, že není důvodu, proč se zneklidňovat, pane generále, vždyť všechno je v pořádku, on se však přimkl k Patriciovi Aragonésovi, jako by jím byl sám od té chvíle, kdy na něho přišla zlá tucha v kohoutí aréně, dával mu jíst z vlastního jídla, dával mu pít z vlastního včelího medu touž lžící, aby alespoň zemřel s útěchou, že oba umírají společně v případě, že ty věci jsou otráveny, a chodili jako uprchlíci po zapomenutých pokojích, našlapujíce opatrně po kobercích, aby nikdo nerozpoznal jejich divoké dlouhé kroky siamských slonů, proplouvajíce společně přerušovanou zář majáku, jež vnikala okny dovnitř a každých třicet vteřin barvila na zeleno pokoje paláce skrze dým kravského lejna a ponurá sbohemdání nočních lodí na ospalých mořích, celá odpoledne trávili pozorujíce déšť, počítajíce vlaštovky jako obstarožní milenci za unylých zářijových soumraků, natolik odloučeni od světa, že on sám si neuvědomil, že jeho urputný zápas o dvojí existenci vyvolával opačné podezření, že existuje stále méně, že leží v letargii, že byla zdvojnásobena stráž a nebyl nikomu povolen vstup do prezidentského paláce ani odchod z něho, nicméně že kdosi přelstil tento filtr a spatřil zmlklé ptáky v klecích, krávy pijící z křtitelnic, malomocné a ochrnuté spící v růžových zahradách, a všichni čekali v poledne, až se rozední, protože on zemřel během snu, jak to bylo oznámeno v nádobách přirozené smrti, avšak vrchní velení otálelo s tou zprávou a mezitím se snažilo při krvavých tajných sezeních ukončit své zpozdilé půtky. Ačkoli on o těchto pověstech neměl potuchy, byl si vědom toho, že v jeho životě se má cosi přihodit, přerušoval zdlouhavé partie domina a vyptával se generála Rodriga de Aguilara, jak se mají věci, příteli, všechno máme pod kontrolou, pane generále, otčina byla klidná, on však pátral po příznacích na pohřebních hranicích z placek kravského lejna, které plály na chodbách, a pátral ve studnách s pradávnou vodou, avšak nenacházel žádnou odpověď na svou úzkost, když opadla vedra, navštěvoval svou matku Bendición Alvaradovou v předměstském domu, usedával do odpoledního stínu pod tamaryšky, ona do svého mateřského houpacího křesla, skleslá na těle, ale křepká na duchu, házela hrsti kukuřice slepicím a pávům zobajícím na dvorku a on seděl v bíle natřeném proutěném křesle, ovívaje se kloboukem a pronásleduje starým lačným pohledem velké mulatky, jež mu přinášely studený nápoj z barevných plodů proti žízni z vedra, a mysle si, Bendición Alvaradová, maticko drahá, kdybys ty jen věděla, že já už na ten svět nestačím, že bych chtěl zmizet nevím kam, matičko, daleko od tolikeré strázně, avšak ani vlastní matce neodhaloval nitro svých vzdechů, ale s prvními světly noci se vracel do prezidentského paláce, vstupoval vchodem pro služebnictvo, naslouchal při chůzi po chodbách cvakání podpadků stráží, jež ho zdravily, nic nového, pane generále, všechno v pořádku, on však věděl, že tomu tak není, že ho jako obvykle klamou, že mu lžou ze strachu, že nic není pravda v té nejisté krizi, jež mu ztrpčovala slávu a od onoho osudného odpoledne v kohoutí aréně dokonce brala starou chuť vládnout, až do pozdních hodin ležel na břiše na zemi a nespal, otevřeným oknem zaslechl od moře vzdálené bubny a smutné dudy, jež slavily jakousi svatbu chudých se stejným veselím, s nímž by oslavily jeho smrt, zaslechl poslední pozdrav ničemné lodi, jež odjížděla ve dvě hodiny bez svolení kapitána, zaslechl papírový šustot růží otevírajících se za soumraku, potil se ledovým potem, nechtěně vzdychal, neměl jediný klidný okamžik a se zvířecím instinktem cítil naléhavost toho odpoledne, kdy se vracel z předměstského příbytku a na ulici ho překvapil dav lidí, otvírání a zavírání oken a zmatený let vlaštovek na průzračné prosincové obloze a on poodhrnul záclonku kočáru, aby se podíval, co se to děje, a s obrovským pocitem úlevy si řekl tohle je to, maminko, tohle, neboť na obloze spatřil barevné koule, červené a zelené balóny, žluté balóny jako velké modré pomeranče, bezpočet bloudících balónů, které prolétly mezi vyplašenými vlaštovkami a okamžik pluly v křišťálovém světle čtvrté hodiny a náhle potichu a najednou explodovaly a vypustily nad městem tisíce a tisíce lístků, smršť letáků, jíž vozka využil k nepozorovanému úniku vládního kočáru ze zmatku veřejného tržiště, protože každý se vrhal po těch lístcích,

pane generále, pokřikovali na ně z balkónů, zpaměti opakovali pryč s útlakem, křičeli smrt tyranovi, a dokonce stráže v prezidentském paláci si četli nahlas na chodbách jednota všech bez rozdílu tříd proti despocii století, vlastenecké usmíření proti korupci a zpupnosti generálů, už žádnou krev, křičeli, žádné rabování, celá země se probouzela z tisíciletého ustrnutí v okamžiku, kdy vstoupil do domu dveřmi kůlny pro kočáry a sdělili mu hroznou novinu, pane generále, Patricio Aragonés byl smrtelně zraněn otráveným kopím. Před lety, jednou večer, když byl špatně naložen, navrhl Patriciovi Aragonésovi, aby si zahráli o život mincí se znakem a tváří, jestli padne tvář, zemřeš ty, jestli padne znak, zemřu já, ale Patricio Aragonés ho upozornil, že zemřou na plichtu, protože všechny mince měly na obou stranách portréty obou, a navrhl mu tedy, aby hráli o život u hracího stolku domina, dvacet partií pro toho, kdo získá víc, a Patricio Aragonés si to pokládal za čest a byl tím potěšen, pokud, pane generále, mi udělíte tu výsadu, že nad vámi mohu vyhrát, a on souhlasil, takže hráli jednu partii, druhou, sehráli jich dvacet, a vždycky vyhrál Patricio Aragonés, protože vyhrával pouze proto, že bylo zakázáno ho obehrát, sváděli dlouhou a urputnou bitvu a dospěli k poslední partii bez toho, že on by vyhrál jedinou, a Patricio Aragonés si setřel pot rukávem košile a vzdychal je mi velice líto, pane generále, ale já nechci umřít, a tehdy on sebral kostky a začal je skládat do dřevěné krabice a přitom říkal, jako když učitel přednáší lekci, že ani on nemá důvod, proč zemřít u hracího stolku, ale že očekává přirozenou smrt, která by přišla v pravou chvíli a ve spánku, jak mu to od počátku jeho života věštily nádoby pýthií, a ani tak ne, když si to pořádně rozmyslí, protože Bendición Alvaradová mě nepřivedla na svět, abych se díval do věšteckých nádob, ale abych vládl, a koneckonců já jsem já, a ne ty, takže poděkuj pánubohu, že to byla pouhá hra, řekl mu se smíchem, aniž ho tenkrát a kdykoli jindy napadlo, že ten hrozný žert se měl stát pravdou oné noci, kdy vstoupil do pokoje Patricia Aragonése a zastihl ho tváří v tvář neodvratné smrti, bez jakékoli naděje přežít účinek jedu, a tehdy ho od dveří pozdravil vztyčenou paží, Bůh tě spasiž, hrdino, jaká čest umírat za vlast. Byl při něm během dlouhé agónie, sdílel s ním samotu pokoje, vlastní rukou mu podával lžíce léku proti bolesti, a Patricio Aragonés je přijímal bez pocitu vděčnosti a mezi každou lžící mu říkal ještě chvíli vás tu nechám s tím vaším podělaným světem, pane generále, protože srdce mi napovídá, že se záhy shledáme v jámě pekelné, já zkroucenější než králík od toho jedu a vy s hlavou v ruce a nevěda, kam byste si ji posadil, řečeno bez servítku, pane generále, protože nyní vám mohu prozradit, že jsem vás nikdy neměl rád, jak si myslíte, ale již od dob filibustýrů, kdy mě potkala ta smůla, že jsem vám padl do rukou, se modlím, aby vás zabili, a třebas i bezbolestně, abyste mi splatil tenhle sirotčí život, který jste mi dal, když jste mi nejdříve rovnal nohy palicemi moždíře, abych je měl náměsíčné, jako jsou ty vaše, a potom, když jste mi propichoval varlata ševcovským sídlem, aby se mi udělala kýla, a potom, když jste mi dával pít terpentýn, abych zapomněl číst a psát, což mou matku stálo takové úsilí, než mě tomu naučila, a když jste mě bez ustání nutil, abych vykonával úřední funkce, ke kterým jste neměl odvahu, a to ne proto, abyste se uchoval naživu pro svou vlast, jak tvrdíte, ale protože i tomu největšímu kohoutkovi stydne zadek, když korunuje nějakou tu kurvu trasy a neví, z které strany ho setne smrt, řečeno bez servítku, pane generále, jemu však nevadila dovolenost Patricia Aragonése, ale jeho nevděk, vždyť sis žil v paláci jako král a dal jsem ti to, co jsem na tomhle světě nedal nikomu, dokonce jsem ti půjčil své vlastní ženy, ale o tom, pane generále, raději nemluvme, protože je lepší být vykleštěn kladivem než povalovat na zem matky, jako by šlo o značkování jalovic, vždyť ty ubohé bastardky bez srdce dokonce ani necítí žhavé železo, ani při tom nekopou, nesvíjejí se ani nesténají jako jalůvky, ani se jim nekouří od zadku, ani nejsou cítit spáleným masem, což je to nejmenší, co se žádá po správných ženských, ale nastavují svá těla jak mrtvé krávy, aby člověk mohl splnit svou povinnost, zatímco ony loupají brambory a křičí na druhé buď tak hodná a mrkni se mi do kuchyně, mám tu práci, asi se mi připaluje rýže, to jenom vy si myslíte, pane generále, že pochva je láska, protože vy nic jiného neznáte, řečeno bez servítku, a vtom on začal řvát mlč, ksakru, mlč už, nebo tě to přijde draho, ale Patricio Aragonés pokračoval bez jakéhokoli úmyslu se posmívat, proč já mám mlčet, vždyť vy mě můžete nanejvýš zabít a už mě zabíjíte, spíš využijte, pane generále, této vzácné chvíle a podívejte se pravdě do očí, abyste věděl, že nikdo vám nikdy neřekl, co si opravdu myslí, ale všichni vám říkají, co vy si přejete slyšet, a přitom se vám klanějí před nosem a vysmívají za zády, děkujte osudu za tu náhodu, že jsem člověk, který vás na tomhle světě nejvíc lituje, protože jsem jediný, kdo se vám podobá, jediný, kdo je tak upřímný, že vám vycinká všechno, co všichni říkají, že nejste ničí prezident a že jste se dostal do prezidentského křesla ne pomocí svých kanónů, ale že vás tam posadili Angličani a drželi ti ze severu pomocí dvou koulí svého křižníku, vždyť jsem to viděl na vlastní oči, když jsem poskakoval sem a tam a nevěděl strachy, jak mám začít vládnout, když na vás gringové řvali my tě tu necháme být s tím tvým černošským bordelem a uvidíme, jak si bez nás poradíš, a jestli jste tehdy a nikdy potom neseskočil z tohohle křesla, není to proto, že byste nechtěl, ale proto, že nemůžete, uznejte to, protože víte, že ve chvíli, kdy by vás zahlédli na ulici jako obyčejného smrtelníka, vrhnou se na vás jako psi, aby vám spočítali krveprolití v Santa Maria del Altar, vězně, kteří jsou házeni do příkopů přístavní pevnosti, ať je tam živé sežerou kajmani, spočítali by vám ty, kterým se zaživa stahuje kůže z těla a posílá pro výstrahu jejich rodinám, říkal mu a ze

studny své staré nenávisti vytahoval nové a nové případy krutosti jeho bezectného režimu, až nebyl už s to říci něco víc, protože ohnivé hrábě mu rozervaly útroby, změklo mu srdce a skončil slovy, která nechtěla urážet, ale spíš prosit, říkám vám to se vší vážností, pane generále, využijte toho, že umírám, a zemřete se mnou, nikdo soudnější než já vám to nemůže poradit, vždyť já jsem nikdy neusiloval o to, abych se někomu podobal, tím méně abych byl apoštolem vlasti, mně šlo jen o to, abych skrovně vyfukoval ze skla láhve, jako můj otec, dejte si říci, pane generále, není to tak zlé, jak se zdá, a říkal mu to s takovou přesvědčivostí, že jeho ani nezachvátila zuřivost, s níž by mu na to odpověděl, ale snažil se ho podržet na židli, když viděl, že se začíná kroutit a rukama se chytat za břicho a vzlykat bolestí a hanbou, je to smutné, pane generále, ale já si seru do kalhot, a on myslel, že je to řečeno přeneseně, že mu chce sdělit, že umírá strachy, ale Patricio Aragonés mu odpověděl, že ne, že mu chce říci, že se opravdu posírá, a on ho ještě stihl poprosit drž se, Patricio Aragonési, drž se, my generálové otčiny musíme umírat jako muži, i když nás to stojí život, avšak řekl to příliš pozdě, protože Patricio padl na tvář a svalil se na něho, rozhodiv ze strachu ruce i nohy, celý umazaný od slz a hoven. V kanceláři sousedící s audienční síní musel omýt jeho tělo hadrem a mýdlem, aby je zbavil zápachu smrti, oblékl je do prádla, které sám nosíval, nasadil mu plátěný kýlní pás, kamaše, zlatou ostruhu na levou patu, a když to udělal, napadlo ho, že se stává nejosamělejším člověkem na světě, a nakonec odstranil jakoukoli stopu po frašce a dokonale napodobil i ty nejpodřadnější detaily, které na vlastní oči spatřil v předvídavých vodách věšteckých nádob, tak aby příštího dne zrána uklízečky v paláci našly jeho tělo tak, jak ho našly, tváří ležet na podlaze pracovny, skonavší poprvé nepravou přirozenou smrtí během spánku, v plátěné uniformě bez hodností, v kamaších, se zlatou ostruhou a s pravou paží pod hlavou místo polštáře. Ani tenkrát se proti očekávání zpráva nerozšířila ihned, ale uplynulo několik hodin opatrného vyčkávání, mlčenlivého ověřování, tajného dohadování mezi dědici režimu, kteří se snažili získat čas a dementovali pověsti o jeho smrti řadou opačných verzí, vyvedli z obchodu na ulici jeho matku Bendición Alvaradovou, abychom viděli, že se netváří nijak truchlivě, milý pane, oblékli mě do květovaných šatů jako nějakou rajdu, musela jsem si koupit klobouk s papouščím peřím, abych vypadala šťastně a bezstarostně, musela jsem v krámech skoupit kdejaké krámy, ačkoli jsem se vzpírala, že není Čas k nákupům, ale k pláči, protože i já jsem se domnívala, že ten nebožtík je opravdu můj syn, a když mě celou fotografovali, musela jsem se usmívat, protože vojáci říkali, že to musím udělat pro vlast, zatímco on se ve svém úkrytu zmateně vyptával, co se to stalo, že se tím podvodem s jeho smrtí na světě nic nezměnilo, jak je možné, že vyšlo slunce a že vyšlo znovu a neklopýtlo, jak to, že vládne nedělní nálada, maminko, jak to, že je stejné vedro, a beze mne, kladl si užaslou otázku, když na přístavní pevnosti zničehonic zahřmělo dělo a hlavní katedrální zvony začaly vyzvánět hrana a až k prezidentskému paláci se tlačily davy, které ta nejdůležitější zpráva světa vytáhla ze stoletého marasmu, a tehdy pootevřel dveře ložnice a nahlédl do audienční síně a spatřil se na katafalku mrtvější a přizdobenější než všichni papežové křesťanské éry, zasažen hrůzou a studem z vlastního těla, těla statečného vojáka odpočívajícího mezi květinami, s bledou napudrovanou tváří, nabarvenými rty, tvrdýma rukama drzé slečinky složenýma na hrudi obrněné válečnými medailemi, v křiklavé sváteční uniformě s deseti jitřními generálskými hvězdami všehomíra, které pro něho kdosi po smrti vynašel, se šavlí karetního krále, kterou nikdy nepoužil, s lesklými kamašemi a dvěma zlatými ostruhami, obšírnou nádherou moci a ponurou vojenskou slávou redukovanou na lidský rozměr ležícího buzeranta, to není možné, ksakru, že jsem to já, říkal si a pozoroval smuteční zástup defilující před jeho mrtvolou a na okamžik zapomněl na svou nekalou frašku a cítil se pohaněn a umenšen neúprosností smrti vůči majestátu moci, zahlédl život bez sebe, s jistým soucitem hleděl na ty lidi zbavené jeho autority, s tajnou obavou patřil na ty, kteří přišli pouze proto, aby rozluštili záhadu, zda to je opravdu, anebo není on, viděl starce, který ho pozdravil zednářským pozdravem jako za dob federální války, viděl muže v smutku, který mu políbil prsten, viděl žákyni, která k jeho nohám položila květinu, viděl prodavačku ryb, jež nesnesla pravdu o jeho smrti a rozházela po zemi košík s čerstvými rybami a objala navoněnou mrtvolu a s pláčem volala, že je to on, Bože můj, co si bez něho počneme, hořekovala, tak je to tedy on, křičeli, je to on, křičel dav připékaný sluncem na Promenádním náměstí, a tehdy zmlkly zvony katedrály a zvony všech chrámů zvěstovaly radostnou středu, rozstřikly se sváteční rakety a slavnostní petardy a zazněly bubny svobody a on spatřil útočné skupiny vrhající se za tichého souhlasu stráží okny do budovy, spatřil divoké vůdce, kteří holemi rozptýlili smuteční zástupy a povalili na zem neutišitelnou prodavačku ryb, spatřil ty, kteří začali rozsápávat mrtvolu, osm chlapů, kteří ji vytrhli z jejího odedávného stavu a jejích chimérických dob lilií a slunečnic a odvlekli ji po schodech, ty, kteří zpřeházeli útroby onoho ráje hojnosti a neštěstí, kteří se domnívali, že navždy zničí, ničíce navždy to doupě moci, svrhávajíce dórské hlavice z kamenného kartónu, sametové záclony a babylónské sloupy věnčené alabastrovými palmami, vyhazujíce z oken klece s ptáky, trůn místokrálů, křídlo klavíru, boříce pohřební krypty s popelem neznámých předků a trhajíce gobelíny s pannami spícími v gondolách rozčarování a obrovské olejomalby s biskupy a archaickými generály a nepochopitelnými námořními bitvami, ničíce tento svět, aby v paměti budoucích generací nezůstala ani nejnepatrnější vzpomínka na

zlořečené plémě válečníků, a potom škvírami žaluzií vyhlédl na ulici, aby zjistil, kam až sahala zkáza defenestrace, a jediným pohledem zahlédl víc hanebností a nevděku, než kolik kdy od mého narození spatřily a oplakaly mé oči, maminko drahá, viděl své šťastné vdovy, které opouštěly dům vchodem pro služebnictvo a odváděly si za ohlávku krávy z mých stájí, odnášely si vládní nábytek, sklenice s medem z tvých včelínů, maminko, viděl sedmiměsíčátka vyluzující jásavou hudbu pomocí kuchyňského nádobí, drahého křišťálu a příborů pro pontifikální bankety, skandující zemřel mi tatínek, ať žije svoboda, viděl na Promenádním náměstí zažehnutou hranici, na níž se měly spálit oficiální portréty a litografie z almanachů, které se nacházely vždy a všude od počátku jeho vlády, a viděl vléci své vlastní tělo, jež utrušovalo po ulici šňůru vyznamenání a nárameníků, knoflíků z husarského kabátu, brokátových nití a prýmků a stuh a třapců z karetních šavlí a deset smutných hvězd krále všehomíra, maminko, podívej, co se mnou udělali, pociťuje přitom na vlastním těle potupu plivanců a nočníků po nemocných, které na něho házeli z balkónů, zděšen představou, že je rozčtvrcen a pozřen psy a supy uprostřed třeštivého vytí a pyrotechnického hromobití na karnevalu vlastní smrti. Když přešla ta pohroma, dál naslouchal vzdálené hudbě za bezvětrného podvečera, dál zabíjel komáry a týmiž údery dlaně se snažil zabít cikády v svých uších, jež ho rušily v přemítání, díval se na záři ohňů na obzoru, na maják, který ho žíhal do zelena každých třicet vteřin mezi Škvírami žaluzií, na přirozené oddechování denního života, jenž se vracel do svých kolejí úměrně s tím, jak se jeho smrt měnila v jednu z tolika smrtí minulosti, ustavičný proud reality, který ho unášel vstříc zemi nikoho, vstříc soucitu a zapomenutí, ksakru, do prdele s tou smrtí, vykřikl a opustil svou skrýš, povzbuzen jistotou, že udeřila jeho velká hodina, prošel vypleněnými sály, vlekl své mátožné nohy podivného zjevení uprostřed pohromy svého předchozího života v temnotách vonících umírajícími květy a pohřebními svícemi, otevřel dveře sálu, kde zasedala ministerská rada, poslouchal skrze zakouřený vzduch vyčerpané hlasy kolem dlouhého stolu z ořechového dřeva, a skrze kouř viděl, že tam sedí všichni ti, kteří tam podle jeho přání měli sedět, liberálové, kteří prodali federální válku, konzervativci, kteří ji koupili, generálové z vrchního velitelství, tři jeho ministři, arcibiskup primas a velvyslanec Schnontner, všichni pospolu v jedné pasti, volajíce po jednotě v boji proti staleté despocii, aby si mezi sebou mohli rozdělit kořist z jeho smrti, tak ponořeni do propastné hrabivosti, že žádný z nich nezpozoroval příchod nepohřbeného prezidenta, který pouze jednou pěstí uhodil do stolu a křikl ha! a to stačilo, neboť když sundal ruku ze stolu, panický úprk už pominul a v prázdném salónu zůstaly pouze přeplněné popelníky, šálky kávy, židle povalené na zemi a můj celoživotní druh generál Rodrigo de Aguilar v polní uniformě, malinký, neklidný, svou jedinou rukou odháněje kouř, aby mu ukázal vrhněte se na zem, pane generále, teď přicházejí ke slovu šavle, a oba si lehli právě ve chvíli, když naproti začaly jásat kartáčové šrapnely a byla zahájena krvavá hostina prezidentské gardy, jež s velkým potěšením a velkou ctí splnila krutý rozkaz, aby nikdo živý neunikl ze zrádné schůzky, kulometnými salvami smetli ty, kteří se snažili uprchnout hlavním vchodem, a jako ptáčky pochytali ty, kteří se spouštěli z oken, zápalnými granáty vypudili ty, kteří se uchýlili do okolních domů a vysmívali se obklíčení, a dobili raněné v souladu s prezidentovým názorem, že ten, kdo přežije, je nebezpečným nepřítelem na celý život, zatímco on zůstával ležet na břiše v místnosti, několik pídí vzdálen od generála Rodriga de Aguilara, snášeje krupobití skla a malty, padající dovnitř okny s každým novým výbuchem, a bez přestání mumlal, jako by se modlil, hotovo, příteli, hotovo, a máme jednu starost z krku, od nynějška budu vládnout sám, bez těch psů, kteří by mě oštěkávali, teď jde jen o to, zítra ráno zjistit, co ještě zbylo po tomhle odstavení kojenců, a jestli náhodou není, nač bychom se posadili, zakoupí se zatím šest nejlacinějších kožených stoliček, koupí se několik rohoží a zakryjí se jimi tu a tam díry, stačí koupit dva tři krámy navíc a bude to v pořádku, žádné talíře ani lžíce, nic takového, to všechno si donesu z kasáren, protože už nechci žádné vojsko ani důstojníky, nač, ksakru, jenom mi zvyšují spotřebu mléka, a když jde do tuhého, jak jsme viděli, plivnou do ruky, která je živí, zůstanu sám s prezidentskou gardou, to jsou stateční a správní lidé, už nebudu jmenovat vládní kabinet, nač, ksakru, jenom pořádného ministra zdravotnictví, protože zdraví je to jediné, co člověk v životě potřebuje, a snad ještě jednoho s pěkným rukopisem, k vyřizování korespondence, a potom se ministerstva a kasárny mohou pronajmout a budou peníze na domácnost, protože já nepotřebuji lidi, ale peníze, obstarám si dvě služky, jednu na úklid a do kuchyně a druhou na praní prádla a na žehlení, a já sám si vezmu na starost krávy a ptáky, jestli je budeme držet, a žádné hemžení kurev na záchodech anebo lazarů v růžových sadech, ani učených doktorů, kteří všechno vědí, ani chytrých politiků, kteří do všeho vidí, vždyť koneckonců tohle je sídlo prezidenta, a ne černošský bordel, jak říkal Patricio Aragonés, že to říkali gringové, a já si bohaté vystačím sám a budu vládnout do té doby, než se zase objeví kometa, a to ne jednou, ale desetkrát, protože já jsem někdo a nemíním už umřít, ksakru, ať si umírají ostatní, tvrdil, a mluvil, jako by přednášel básničku, ani se nezastavil, aby přemýšlel, protože věděl z doby války, že když přemýšlel nahlas, zaháněl strach z dynamitových náloží, které otřásaly palácem, a tak spřádal plány na zítřejší ráno a pro nastávající soumračné století, až na ulici zazněla poslední rána z milosti a generál Rodrigo de Aguilar se odplazil a z okna rozkázal, aby šli pro vozy na odpadky a odvezli mrtvé, a potom opustili salon se slovy přeji vám dobrou noc, pane

generále, dobrou, dobrou, příteli, tisíceré díky, odvětil on, leže na břiše na smutečním mramoru sálu ministerské rady, a potom si pravou paží místo polštáře podložil hlavu a v mžiku usnul, osamocenější než kdy jindy, ukolébán proudem zežloutlého listí svého politováníhodného podzimu, jenž oné noci nastal provždycky v dýmajících tělech a v kalužích krvavých měsíců tohoto krveprolití. Nemusel však učinit žádné ze zamýšlených opatření, protože vojsko se rozpadlo samo, jednotky se rozptýlily, pár důstojníků, kteří až do poslední chvíle kladli odpor v městských kasárnách a v šesti dalších v zemi, bylo zlikvidováno prezidentskou gardou za pomoci dobrovolníků z řad civilistů, ministři, kteří zůstali naživu, prchli za svítání do exilu, a doma zůstali jenom dva nejvěrnější, jeden, který byl navíc jeho osobním lékařem, a druhý, který byl nejlepším kaligrafem v národě, a nemusel prosit o pomoc žádnou zahraniční vládu, protože vládní pokladna nestačila pojmout snubní prsteny a zlaté diadémy shromážděné nečekanými stoupenci, ani nemusel koupit rohože a levné kožené stoličky, aby zahladil ničivé stopy defenestrace, protože dřív než skončili pacifikaci země, byla již obnovena audienční síň a byla nádhernější než předtím a všude visely klece s ptáky, prostořekými papoušky, královskými lori, kteří nyní prozpěvovali na římsách pro ty, kdo si to zasloužili, byly tam úslužné nenápadné ženy, které udržovaly dům v takové čistotě a v takovém pořádku, jako by to byla válečná loď, a okny vnikala dovnitř táž oslavná hudba, ozývaly se tytéž petardy radosti a tytéž jásavé zvony, které předtím oslavovaly jeho smrt, a nyní slavily jeho nesmrtelnost, a na Promenádním náměstí probíhala nepřetržitá slavnost s projevy věčné věrnosti a velkými nápisy Bůh uchovej velikána, který třetího dne vstal z mrtvých, nekonečný svátek, který ani nemusel tajnými intrikami prodlužovat jako kdysi, protože státní záležitosti se zařizovaly samy od sebe, vlast fungovala, on sám byl vláda a nikdo ani slovem, ani skutkem nemařil projevy jeho vůle, neboť byl ve své slávě tak sám, že už mu nezůstali ani jeho nepřátelé, a byl tak spokojen se svým celoživotním kamarádem generálem Rodrigem de Aguilarem, že už ho přestaly zneklidňovat výdaje za mléko a místo toho dal na dvoře nastoupit prosté vojáky, kteří se vyznamenali bojovností a smyslem pro plnění povinností, a ukazuje na ně prstem podle své okamžité inspirace, povyšoval je do vyšších hodností, vědom si toho, že obnovuje ozbrojené síly, které plivnou do ruky, jež je živí, ty budeš kapitánem, ty majorem, ty plukovníkem, co to povídám, ty budeš generálem a všichni ostatní poručíky, ksakru, kamaráde, tady máš armádu, a byl tak dojat jednáním těch, kdo oplakávali jeho smrt, že dal přivést starce, jenž ho pozdravil zednářským pozdravem, a rytíře ve smutku, který políbil jeho prsten, a udělil jim medaili míru, a dal si také předvést prodavačku ryb a zeptal se jí, čeho je jí nejvíc zapotřebí, a ona řekla, že domu s mnoha místnostmi, aby v něm mohla bydlet se svými čtrnácti dětmi, dal si předvést i školačku, která k nohám jeho mrtvoly položila květinu, a dopřál jí to, po čem nejvíc toužila na tomto světě, což byl sňatek s námořníkem, avšak přes tyto útěšné skutky jeho otupené srdce nenacházelo ani na okamžik klid, dokud nespatřil na dvoře kasáren svatého Jeronýma spoutané a poplivané útočné skupiny, které vyplenily prezidentský palác, rozpoznával je jednoho po druhém svou sveřepou pamětí živenou záští a podle velikosti jejich viny je rozdělil do různých skupin, ty, který jsi velel útoku, sem, vy, kteří jste povalili na zem neutišitelnou prodavačku, tam, vy, kteří jste vytáhli jeho mrtvolu z rakve a vlekli ji po schodech a blátem, sem, a všichni ostatní na tuhle stranu, pacholci, ačkoli ve skutečnosti neměl zájem na jejich potrestání, ale šlo mu o to, dokázat si, že zneuctění jeho těla a útok na palác nebyly spontánním lidovým Činem, ale špinavou záležitostí námezdních žoldnéřů, a proto si vzal na starost výslech mluvících a tělem přítomných zajatců, aby mu po dobrém řekli iluzorní pravdu, po níž prahlo jeho srdce, ale ničeho nedocílil, nechal je po mnoho hodin viset na vodorovném trámu jako papoušky, svázané na rukou a na nohou a s hlavou dolů, ale ničeho nedocílil, dal jednoho z nich svrhnout na dvoře do příkopu a ostatní přihlíželi, jak byl rozčtvrcen a sežrán kaj many, ale ničeho nedocílil, vybral si jednoho z hlavní skupiny a zaživa z něho dal stáhnout kůži za přítomnosti všech a všichni viděli jeho jemnou a žlutou kůži podobající se placentě novorodičky a cítili se prosáklí teplým vývarem krve z jeho obnaženého těla, jež dokonávalo poskakujíc po kamenech patia, a tehdy přiznali to, co po nich chtěli, že jim zaplatili čtyři sta peso ve zlaté, aby dovlekli jeho mrtvolu až k smetišti tržnice, a že to neměli v úmyslu provést ani z nenávisti, ani pro peníze, protože proti němu nic neměli, tím spíše ne, že byl už mrtvý, ale že na jedné tajné schůzce, kde byli přítomni dokonce dva generálové z vrchního velení, je strašili nejrůznějšími hrozbami, a proto jsme to provedli, pane generále, čestné slovo, a tehdy si zhluboka oddechl úlevou, rozkázal, aby jim dali najíst, v noci jim dopřáli spánku a ráno je hodili kajmanům, ubozí oklamaní chlapci, povzdechl si a vrátil se do prezidentského paláce s duší osvobozenou od žíněného roucha pochyb, brumlaje si vida, vida, jak mě ti lidé mají rádi. Jsa odhodlán rozptýlit řeřavý uhlík neklidu, který mu Patricio Aragonés zašil do duše, nařídil, aby toto mučení bylo poslední, ke kterému došlo za jeho vlády, aby pobili kajmany a zbourali katovské komory, kde bylo možno drtit kost po kosti, až všechny kosti byly rozdrceny, ale oběť žila dál, vyhlásil všeobecnou amnestii, předstihl budoucnost magickým nápadem, že pohroma této země spočívá v tom, že lidé mají zbytečně mnoho času k přemýšlení, a aby je proto zaneprázdnil, obnovil jarní květinové hry a každoroční soutěže královen krásy, postavil největší karibský stadión pro hru v pelotu a národnímu mužstvu vštípil heslo vítězství, nebo smrt a v každé provincii

založil bezplatnou Školu zametání, jejíž žákyně, zfanatizované prezidentským nápadem, zametaly ulice potom, co zametly domy, potom zametaly silnice a polní cesty, takže hory smetí se přenášely z provincie do provincie a nevědělo se, co si s nimi počít, přenášely se ve veřejných procesích v čele se státní vlajkou a velkými nápisy Bůh ochraňuj neposkvrněného, jenž bdí nad čistotou národa, zatímco on vlekl své pomalé nohy přemýšlivé šelmy, vynalézaje nové způsoby, jak zaneprázdnit obyvatelstvo, razil si cestu mezi malomocnými, slepými a ochrnutými, kteří se z jeho rukou dožadovali soli zdraví, křtil svým jménem u fontány patia děti svých chráněnců, uprostřed neohrožených pochlebníků, kteří ho prohlašovali za jedinečného, protože tenkrát nebylo nikoho, kdo by s ním mohl soutěžit, a sám se musel sklonit před sebou v paláci veřejného tržiště, kam denně přicházely nesčetné klece s roztodivnými ptáky od chvíle, kdy se rozkřiklo tajemství, že jeho matka Bendición Alvaradová je ptáčnicí, a třebaže jedni posílali klece na důkaz své oddanosti a druzí pro výsměch, zanedlouho nebylo volné místečko, kam by se věšely, a byla snaha zařídit tolik veřejných záležitostí najednou, že mezi množstvím lidí na dvorech a v kancelářích nebylo možno rozlišit, kdo slouží a kdo je obsluhován, a bylo zbouráno tolik zdí, aby se zvětšil prostor, a bylo zřízeno tolik oken, aby bylo vidět na moře, že tak prostý úkon, jako cesta z jednoho salónu do druhého, se podobal dobrodružné chůzi po palubě plachetnice zmítané kříženými podzimními větry. Okny domu foukaly vždycky dovnitř březnové pasátní větry, ale nyní mu tvrdili, že jsou to vánky míru, pane generále, stále mu bzučelo v bubíncích uší jako už před lety, avšak dokonce jeho osobní lékař mu tvrdil, že je to bzučení míru, pane generále, neboť od chvíle, kdy ho našli poprvé mrtvého, všechny věci na zemi i na nebi se proměnily ve věci míru, pane generále, a on tomu věřil, a věřil tomu natolik, že v prosinci opět vystoupil až k domu na skalních útesech, aby se rozptýlil nešťastným údělem bratrstva bývalých nostalgických diktátorů, kteří zanechávali hry v domino, aby mu mohli vyprávět, že já jsem byl například dvojitá šestka a skalní konzervativci byli dejme tomu dvojitá trojka, jenomže já jsem nevzal na vědomí tajné spojenectví zednářů s faráři, koho by to taky ksakru napadlo, a mezitím mi na plotně přeteklo mléko, a jiný zas vysvětloval, že například tahle cukřenka byl prezidentský palác, tady, a jediné dělo, které nepříteli zbylo, mělo dostřel čtyři sta metrů po větru, tady, takže do této zlé situace jsem se dostal kvůli nešťastným dvaaosmdesáti centimetrům, to je co říci, a dokonce ti nejobrněnější štítem exilu mrhali nadějemi, vyhlížejíce na obzoru lodi svých zemí, poznávali je podle barvy kouře, rzi sirén, za poprchávání prvních večerních světel chodili dolů do přístavu shánět noviny, do nichž lidé z posádky balili jídlo, jež si s sebou brali z lodi, vybírali je z odpadních košů a četli křížem krážem až do poslední řádky, aby mohli předvídat budoucnost své vlasti na základě zpráv o úmrtí, o sňatcích a jiných společenských událostech, kdo koho pozval nebo nepozval na oslavu svých narozenin, luštili svůj osud podle směru, kudy plulo prozřetelnostní mračno, jež nad jejich zemí rozpoutá apokalyptickou bouři, po níž se řeky vyvalí z břehů a puknou vodní přehrady a zničí pole a nastane bída a mor zachvátí města, a přijdou sem za mnou a budou mě prosit, abych je zachránil před zkázou a anarchií, uvidíte, avšak zatímco cekali na svou velkou chvíli, volali si stranou nejmladšího exulanta a prosili ho, aby jim navlékl jehlu, abych si mohl zašít kalhoty, které ze sentimentálních důvodů nechci zahodit do odpadků, potají si prali prádlo, brousili si žiletky, které použili nově příchozí, k jídlu se zavírali v pokoji, aby druzí neviděli, že mají nadbytek, aby nespatřili ostudu jejich kalhot potřísněných stařeckou nestřídmostí, a jednou ve čtvrtek, kdy se toho nikdo nenadal, jsme jednomu dali řády připnuté špendlíkem k jeho poslední košili, jeho tělo jsme zahalili do jeho státní vlajky, zazpívali jsme mu jeho národní hymnu a poslali ho vládnout nad svým zapomenutím na dno mořského srázu, s pouhou zátěží jeho vlastního popukaného srdce, a on po sobě na světě nezanechal žádné prázdno, kromě jedné lázeňské židle na terase bez obzorů, kam jsme zasedli, abychom si rozebrali věci nebožtíka, pokud po něm vůbec něco zbylo, představte si, pane generále, tak končí člověk, který zažil tolik slávy. Jindy dávno v prosinci, když byl otevřen tento dům, zahlédl z téže terasy sled přeludných antilských ostrovů, jež mu kdosi ukazoval prstem ve vitríně moře, zahlédl provoněný vulkán Martiniku, tamhle, pane generále, viděl svou nemocnici pro souchotináře, obrovitého černocha v krajkové blůze, který v atriu baziliky prodával manželkám guvernérů trsy gardénií, zahlédl pekelný trh v Paramaribu, tamhle, pane generále, raky, kteří vylézali z moře záchodovými dírami a plazili se po stolech zmrzlinářů, diamanty zasazené do zubů černých babiček, jež prodávaly hlavy Indiánů a kořeny zázvoru, sedíce na svých zdravých hýždích pod konvemi deště, zahlédl zlaté krávy dřímající na pláži Tanaguareny, pane generále, slepého vizionáře z Guayry, jenž vybíral dva reály za to, že plašil krůtu smrti houslemi o jedné struně, spatřil žhnoucí srpen Trinidadu, automobily jedoucí pozpátku, zelené Indy kadící uprostřed ulice naproti svým krámkům s košilemi z živých bourců a s mandaríny vyřezanými z celého sloního klu, spatřil noční můru Haiti, jeho modré psy, káru taženou voly, jež za svítání sbírala po ulicích mrtvé, spatřil holandské tulipány znovu ožívající v benzínových nádržích na Curaçao, budovy větrných mlýnů se střechami proti sněhu, tajuplný zaoceánský parník, který projížděl středem města mezi kuchyněmi hotelů, spatřil kamenný dvorec indiánské Cartageny, její přístav uzavřený řetězem, světlo, jež se zastavilo na balkónech, bledé koně od drožek, kteří dosud zívali po píci místokrálů, pach jejich kobylinců, pane generále,

nádhera, řekněte, není ten svět velkolepý, a svět velkolepý opravdu byl, a nejen velkolepý, ale také záludný, vždyť vystoupil-li on v prosinci až do domu na útesech, neučinil to proto, aby vedl besedu s uprchlíky, které nenáviděl jako svůj vlastní obraz v zrcadle neštěstí, ale aby tam byl přítomen v oné zázračné chvíli, kdy prosincové světlo vystoupilo z břehů a bylo možno znovu vidět celý vesmír Antil od Barbadosu až k Veracruzu, a tehdy zapomněl na toho, kdo měl kostku s dvojitou trojkou, a vyšel na vyhlídku a odtud pozoroval šňůru lunatických ostrovů ležících jako kajmani v nádrži moře, a když hleděl na ty ostrovy, znovu si vyvolal a prožil památný říjnový pátek, kdy za svítání vyšel ze svého pokoje a zjistil, že všichni v prezidentském paláci mají na hlavě barevnou čepičku, že nové konkubíny zametají sály a vyměňují vodu v klecích s barevnými čepičkami na hlavě, že dojiči ve stájích, stráže na svých stanovištích, ochrnutí na schodištích a malomocní v růžových sadech se procházejí s barevnými čepičkami z karnevalové neděle, a začal proto zjišťovat, co se přihodilo ve světě, zatímco on spal, že lidé z jeho paláce i obyvatelé města se honosili barevnými čepičkami a všude za sebou vláčeli svazek rolniček, až konečně našel člověka, který mu řekl pravdu, že se objevili cizinci, kteří rozprávěli jazykem ladinů, a moře pro ně bylo ženské a ptákům ara říkali papoušci a vorům říkali kánoe a harpunám kopí, a kteří když viděli, že jsme je vyšli přivítat a plaveme kolem jejich lodí, vylezli na stěžňoví a pokřikovali na sebe podívejte, jak pěkně vypadají, jak ladná mají těla a překrásné tváře a tuhé vlasy, téměř jako koňské chlupy, a když viděli, že jsme namalováni, aby se nám od slunce neloupala kůže, srotili se jako zmoklé straky a křičeli podívejte se, oni se malují na tmavo, oni mají barvu jako kanáři, nejsou ani bílí, ani černí, ani jiní, a my jsme, pane generále, nechápali, ksakru, proč se nám posmívají, jestliže jsme byli tak přirození, jak nás matky porodily, kdežto oni byli oblečeni jako žaludské spodky, třebaže bylo vedro, které je podle nich ženské, jako podle holandských podloudníků, a vlasy mají upravené jako ženské, ačkoli jsou všichni muži, protože ženskou jsme neviděli žádnou, a křičeli tak, že jsme jim v našem jazyce nerozuměli, kdežto oni zas nerozuměli tomu, co jsme křičeli my, a potom k nám připluli na svých vorech, kterým říkají kánoe, jak už jsme se zmínili, a podivovali se, že naše harpuny mají na špici rybí kost z alše, které oni říkají rybí zub, a vyměňovali s námi všechno, co jsme měli, za tyto barevné čepičky a náhrdelníky se skleněnými zrnky, které jsme si zavěšovali na krk, abychom jim udělali radost, a také za tyto mosazné rolničky, jež stojí jeden maravedí, a za šálky a zrcátka a jiné zboží z Flander, a sice to nejlevnější, pane generále, a protože jsme viděli, že jsou dobří služebníci a mají dobrý rozum, odvedli jsme si je na pláž, aniž si to uvědomili, ale nesnáz byla v tom, že z toho ustavičného vyměň mi tohle za támhleto, a já vám vyměním toto za toto, vzniklo prachsprosté kupčení a nakonec každý handloval své papoušky, svůj tabák, své čokoládové kuličky, své leguáni vejce, všechno, co Bůh stvořil, protože brali jedno a dávali druhé, jak se jim zlíbilo, a dokonce chtěli vyměnit jednoho z nás za sametovou kazajku, aby nás mohli ukázat v evropské zemi, představte si, pane generále, kam až to vzájemné oškubávání zašlo, ale on byl tak zmaten, že ne a ne pochopit, zda ta příhoda s podivíny spadala pod pravomoc jeho vlády, a tak se vrátil do ložnice, otevřel okno vedoucí k moři, jestli náhodou neobjeví nové světlo, jež by osvětlilo tu zmatenou příhodu, kterou mu vyprávěli, a zahlédl jako obvykle křižník, který na přístavní hrázi opustila námořní pěchota, a za křižníkem spatřil tři karavely, zakotvené na ponurém moři.

Když ho podruhé našli rozklovaného supy v téže pracovně, v témž obleku a v téže poloze, žádný z nás nebyl natolik stár, aby se rozpomenul, co se přihodilo poprvé, ale věděli jsme, že žádné zjištění o jeho smrti není konečné, neboť vždycky existovala vedle jedné pravdy ještě jiná pravda. Ani ti méně obezřetní z nás se nespokojovali s vnějším zdáním, protože mnohdy se považovalo za jisté, že od mládí je postižen hemiplegií a že v průběhu audiencí padá z trůnu, zkroucen křečí, a z úst že prská ledovou pěnu, že z tolikerého mluvení ztratil řeč a že za záclonami má umístěné břichomluvce, aby předstírali jeho projev, že po celém těle mu naskakují rybí šupiny jako trest za jeho zvrácenost, že za prosincového chladu mu kýla hvízdala jako vítr a mohl chodit pouze s pomocí ortopedického vozíku, na němž se vozilo jeho vyhřezlé varle, že vojenský furgón o půlnoci složil ve vratech pro zásobování rakev se zlatým kováním a purpurovým čalouněním a že kdosi zahlédl Leticii Nazarenovou, jak krvácí pláčem v dešťové zahradě, avšak čím jistější se jevily pověsti o jeho smrti, tím čileji a panovačněji se projevoval při nejméně očekávaných příležitostech, aby vtiskl jiný nepředvídaný směr našim osudům. Bylo by velice snadné nechat se přesvědčit bezprostředními důkazy v podobě prstenu s prezidentskou pečetí nebo nadpřirozeným rozměrem jeho nohou neúprosného chodce nebo nevídaným jevem vyhřezlého varlete, které se supi neodvážili rozklovat, avšak vždycky se vyskytl někdo, kdo měl v paměti jiné podobné důkazy u jiných méně významných nebožtíků minulosti. Rovněž velice pečlivé prohledání domu nepřineslo žádný podstatný prvek k zjištění jeho totožnosti. V ložnici Bendición Alvaradové, o níž kolovala pověst, jak jsme si matně vzpomínali, že byla svatořečena na základě dekretu, jsme našli několik rozbitých klecí s kůstkami ptáků, jež léty zkameněly, spatřili jsme proutěné křeslo ožrané kravami, spatřili jsme pouzdro s vodovými barvami a nádoby se štětci, jaké užívaly ptáčnice na venkově,

když prodávaly na trzích nebarevné ptáky obarvené jako žluvy, spatřili jsme káď s keřem meduňky, která tam dál rostla zapomenutá a jejíž větve šplhaly po stěnách a vylézaly z očí portrétů a vracely se okny ven a venku se vplétaly do loubí zadních dvorů, nenašli jsme však nejnepatrnější stopu toho, že on kdy pobýval v tomto pokoji. Ve svatební ložnici Leticie Nazarenové, na kterou jsme se pamatovali mnohem zřetelněji jednak proto, že panovala v nedávné době, jednak proto, že její veřejné vystupování bylo hlučné, jsme spatřili postel vhodnou pro výstřelky lásky, s háčkovanými nebesy, na nichž se uhnízdily slepice, v truhlicích jsme spatřili nadbytek molů s krcky modrých lišek, drátěné obruče krinolín, jinovatkový prach spodniček, živůtky s bruselskými krajkami, trepky, jež nosili muži po bytě, a hladké střevíčky s vysokým podpatkem a poutkem, v nichž přijímala návštěvy, po kotníky sahající sutany s plstěnými fialkami a taftovými stuhami z dob její pohřební slávy, když byla první dámou, a popelavý oděv novicky z plátna hrubého jako kůže řezníka, v němž ji v bedně po nádobí pro slavnostní tabuli unesli z Jamaiky a posadili na pohovku jako skrytou prezidentku, avšak ani v tomto pokoji jsme nenašli žádný důkaz, který by nám dovolil konstatovat, že zmíněný únos korzáry byl podnícen láskou. V prezidentské ložnici, kde strávil většinu svých posledních let, jsme našli pouze nepoužívanou kasárenskou postel, přenosnou latrínu, jednu z těch, které antikváři vynášeli z příbytků opuštěných námořními pěšáky, železný kufr s jeho dvaadevadesáti řády a oblek z hrubého plátna bez epolet, stejný jako ten, který na sobě měla mrtvola, a provrtaný šesti projektily velké ráže, jež po sobě zanechaly ohořelé otvory na zádech, když vnikaly dovnitř, a na hrudi, když vycházely ven, což nás přivedlo na myšlenku, že přece jenom byla pravdivá kolující pověst, že olovo zrádně po něm vypálené ho proniklo beze škody, že výstřel zpředu se odrazil od jeho těla a zasáhl útočníka, a že byl zranitelný pouze ranou z milosti vypálenou někým, kdo ho miloval natolik, že byl ochoten za něho zemřít. Obě uniformy byly pro jeho mrtvolu příliš malé, ale to nebylo důvodem, abychom zamítli možnost, že mu náležejí, vždyť o něm bylo také svého času řečeno, že rostl až do sta let a že ve sto padesáti se mu objevily třetí zuby, ačkoli ve skutečnosti tělo rozklované supy nebylo větší, než je střední mužská míra naší doby, a mělo zdravé zuby, malé a zašpičatělé, připomínající zuby mléčné, a měl kůži v barvě puntíkovaného ledu s mateřskými znaménky sešlosti, bez jediné jizvy a s prázdnými kapsami po celém těle, jako by kdysi býval velice tlustý, a sotva mu zbývaly volné důlky pro oči, jež byly zamlklé, a to jediné, co na první pohled jako by neodpovídalo jeho rozměrům, kromě vyhřezlého varlete, byly obrovité nohy, hranaté a ploché, s hrbolatými a pokroucenými nehty krahujce. Na rozdíl od jeho šatů mu byly popisy historiků velké, neboť v oficiálních učebnicích pro základní školy se o něm psalo jako o patriarchovi nevídaného vzrůstu, který nikdy neopouštěl svůj dům, protože neprošel jeho dveřmi, který miloval děti a vlaštovky, který znal řeč některých živočichů, který dokázal předvídat cíle přírody, který uhádl myšlenku pouhým pohledem do očí a znal tajemství soli života, takže mohl uzdravovat rány malomocných a vracet pohyb ochrnutým. I když veškeré stopy po jeho původu zmizely z knih, mělo se za to, že je venkovan, a sice svou nezřízenou touhou po moci, způsobem, jak vládl, svým ponurým chováním a nepředstavitelnou špatností svého srdce, s níž prodal moře jedné cizí mocnosti a tím nás odsoudil k životu v rovině bez obzoru, s drsným měsíčním prachem, s bezednými soumraky, jež zraňovaly naši duši. Odhadovalo se, že v průběhu života zplodil víc než pět tisíc dětí, všechny sedmiměsíční, s bezpočtem svých nemilovaných milenek, jež se vystřídaly v jeho serailu, dokud byl s to se s nimi oblažovat, avšak žádné nedostalo jeho jméno ani jeho příjmení, kromě syna, kterého měl s Leticií Nazarenovou a jenž byl jmenován divizním generálem s pravomocí a velením od okamžiku narození, protože podle jeho názoru nikdo nebyl ničí dítě, leda své matky, a pouze její. Tato skutečnost zřejmě platila i v jeho případě, neboť bylo známo, že neměl otce, stejně jako nejslavnější despotové dějin, že jediným jeho známým a snad i skutečným příbuzným byla jeho drahá matka Bendición Alvaradová, jíž školní učebnice připisovaly zázračné početí bez přispění muže a získání, ve snu, tajných klíčů k mesiášskému osudu syna, a kterou on dekretem prohlásil za matriarchu vlasti, zdůvodniv to prostě tím, že matku má pouze jednu, tu svou, podivnou ženu neurčitého původu, jejíž prostá duše pohoršovala fanatické vyznavače prezidentské důstojnosti z počátku jeho vlády, poněvadž nemohli snést, že matka hlavy státu si věšela na krk polštářek s kafrem, aby ji chránil proti nákazám, a že chtěla napichovat kaviár vidličkou a že v lakovaných střevících kráčela jako husa, rovněž jim bylo proti mysli, že na terase hudebního salónu měla včelín, že pěstovala krůty a ptáky barvené vodovými barvami v úředních místnostech a že dávala sušit prostěradla na balkóně určeném k oficiálním proslovům, a nemohli se také smířit s tím, že na jedné diplomatické slavnosti prohlásila už jsem schvácená od samého prošení Boha, aby mého syna svrhli z úřadu, vždyť žít v prezidentském paláci, pane, to je jako spát pořád s rozsvíceným světlem, a prohlásila to s touž přirozenou opravdivostí, s jakou se jednou o státním svátku prodrala mezi čestnou gardu s košíkem plným prázdných láhví, došla až k prezidentské limuzímě, která právě za hlučných ovací a pochodu zahajovala slavnostní defilé, strčila košík okénkem do auta a zavolala na syna, aby když už jede tím směrem, vrátil láhve v krámě na rohu. Chudák matka, ten její nedostatek smyslu pro historické skutečnosti naplno zazářil při slavnostním banketu u příležitosti vylodění námořní pěchoty pod velením admirála Higginsona, když

Bendición Alvaradová spatřila svého syna ve večerní uniformě se zlatými medailemi a v bílých hladkých rukavičkách, jež nosil pak po zbytek svého života, a nemohla potlačit nával mateřské pýchy a nahlas zvolala před celým diplomatickým sborem kdybych já byla věděla, že můj syn bude prezidentem republiky, byla bych ho, milý pane, poslala do školy, a z toho byla taková ostuda, že od té doby ji vyhostili do předměstského domu, jedenáctipokojového paláce, který jedné noci vyhrál při hře v kostky, když vůdci federální války si u hracího stolu rozdělili nádhernou rezidenční čtvrť uprchlých konzervativců, jenomže Bendición Alvaradová pohrdala imperiální pompou, která v ní vzbuzovala pocit, že je chotí samého papeže, a dávala přednost místnostem pro služebnictvo, společně s šesti bosými služkami, které jí přidělili, usadila se s šicím strojem a svými klecemi plnými obarvených ptáků v zapomenutém kamrlíku, kam nikdy neproniklo teplo a kde se snáze zabíjeli komáři o šesté hodině navečer, usedala k šicímu stoji při mdlém světle velkého patia a v léčivém ovzduší tamaryšků, zatímco po salónech bloudily slípky a vojáci strážní gardy číhali v prázdných místnostech na děvečky, usedala a vodovými barvami barvila žluvy a s nešťastnými služkami lamentovala nad ubohým synem, kterého námořní pěchota držela v prezidentském paláci, chudinku, tak daleko od vlastní matky a bez řádné manželky, která by ho obsloužila, kdyby na něho o půlnoci přišly bolesti, obtížného tímhle prezidentováním za hanebnou měsíční gáži tří set peso. Věděla dobře, co říká, protože ji denně navštěvoval, zatímco město se šplouchalo v bahnisku siesty, nosíval jí cukrované ovoce, které jí tolik chutnalo, a využíval té příležitosti, aby si u ní ulevil ve svém trpkém údělu loutky námořních pěšáků, vyprávěl jí, že si musel tajně v ubrouscích odnášet cukrové pomeranče a medové fíky, protože okupační úřady měly účetní, kteří do svých knih zaznamenávali dokonce i zbytky od obědů, stěžoval si, že jednou přišel do prezidentského paláce velitel křižníku s jakýmisi astronomy z pevniny, kteří všechno měřili a ani se nenamáhali mě pozdravit, ale natáhli mi svoje pásmo nad hlavou, počítajíce cosi mezitím anglicky, a s tlumočníkem na mě křičeli zmiz odtud, a on zmizel, ať uhne ze světla, a on uhnul, postav se, ksakru, tam, kde nepřekážíš, a on nevěděl, kam se má postavit, aby nepřekážel, protože někteří měřiči měřili dokonce i světlo na balkónech, ale to nebylo, maminko, to nejhorší, jako že mu vyhnali na ulici poslední dvě křivičnaté souložnice, jež mu zbývaly, protože admirál prohlásil, že nejsou hodný prezidenta, a jemu ženy chyběly tolik, že někdy odpoledne předstíral, jako by odcházel z domu na předměstí, ale matka ho slyšela prohánět v příšeří ložnic služky, a to ji trýznilo tolik, že plašila ptáky v klecích, aby se nikdo nedozvěděl o synově strádání, nutila je zpívat, aby sousedé neslyšeli hluk násilností, nepostřehli hanbu toho zápolení, tlumené výhružky dejte pokoj, pane generále, nebo to na vás řeknu mamince, a rušila siestu žluv a nutila je, aby se rozšveholily, aby nikdo nezaslechl nelítostné funění potřebného manžela, nezjistil trýzeň oblečeného milence, jeho psí kňučení, jeho samotářské slzy, jež unikaly jako denní světlo, jako by hnily soucitem s kdákáním slepic vyplašených v ložnicích naléhavou láskou v ovzduší podobném tekutému sklu, v bezbožném měsíci srpnu, ve tři hodiny odpoledne. Chudák synáček, ta nouze měla trvat do chvíle, dokud okupační síly neopustily zemi, postrašeny morem, a ačkoli dosud chybělo mnoho let k naplnění lhůty stanovené při vylodění, rozbili na nespočet kusů příbytky důstojníků a nandali je do dřevěných beden, vytrhali celé modré louky a odvezli si je svinuté jako koberce, sbalili cisterny z voskového plátna, v nichž jim posílali z domova sterilní vodu, aby je zevnitř nerozežrala odporná havěť našich řek, rozmontovali své bílé nemocnice, vyhodili do povětří kasárna, aby se nikdo nedozvěděl, jak byla postavena, zanechali u přístavní hráze starý vyloďovací křižník, po jehož palubě se o červnových nocích procházíval strašidelný kapitán ztracený v bouři, avšak dřív než si ve svých létajících vlacích odvezli ten rajský svět přenosné vojny, udělili mu medaili za dobré sousedské vztahy, vzdali mu pocty hlavy státu a nahlas mu pověděli, aby to každý slyšel, buď si tu s tím svým černošským bordelem, uvidíme, jak si bez nás poradíš, ale přece jen, maminko, odešli, ksakru, zmizeli, a on poprvé od doby okupace, kdy žil jako býk se skloněnou šíjí, vystoupil na schodiště a osobně přikázal, aby na základě četných žádostí byly obnoveny kohoutí zápasy, a přikázal, jak mu příslušelo, aby bylo povoleno pouštění draků a řada dalších lidových zábav, které zakázala námořní pěchota, a přikázal, jak mu příslušelo, zcela přesvědčen o tom, že je pánem veškeré své moci, aby byly přehozeny barvy státní vlajky, a frygickou čapku ve státním znaku zaměnil za přemoženého draka invazora, vždyť přece, maminko, jsme psi ve vlastní boudě, a proto ať žije mor. Bendición Alvaradová po celý život vzpomínala na ty strastiplné události vlády, a též na jiné, ještě starší a trpčí, spojené s nouzí, avšak nikdy si je nepřipomínala s takovým zármutkem, jako po té frašce s jeho smrtí, když se on šplouchal v bažinách prosperity, zatímco ona si stýskala každému, kdo jí popřál sluchu, že být matkou prezidenta a nemít na světě nic než ten ubohý šicí stroj, to nestojí opravdu za to, lamentovala, pane, teď ho vidíte jezdit ve zlaceném kočáře, ale předtím můj ubohý syn neměl ani ždibec země, kam by po tolika letech strávených ve službě vlasti složil kosti, to je nespravedlivé, pane, a nelamentovala ani ze zvyku, ani s úmyslem klamat, ale proto, že už se jí nesvěřoval se svými starostmi, ani jí nesděloval, jako dříve, nejzajímavější tajemství své vlády, a od té doby, co se objevila námořní pěchota, se změnil natolik, že Bendición Alvaradové připadal starší než ona, jako by ji předhonil v čase, všimla si, že se zakoktává, v hlavě měl všechno popletené, leckdy i slintal,

až jí ho bylo líto, a nelitovala ho jako matka, ale jako dcera, když ho spatřila přicházet do předměstského domu s nákladem balíků, které se zoufale snažil otevřít všechny najednou, trhal provázky zuby, dřív než mohla najít v košíčku se šitím nůžky, lámal si nehty na uzlech, plnými hrstěmi vytahoval všechno ze změti obalů, zalykal se přitom dychtivostí, podívejte se, maminko, na ty pěkné věcičky, živou Sirénu v akváriu, natahovacího anděla v životní velikosti, který létá po pokoji a vyzvání hodinu, obrovskou lasturu, z níž se neozývá ani vlnobití, ani vítr, ale státní hymna, to jsou mi věci, maminko, vidíte, jak je dobré, když člověk není chudý, ona s ním však nesdílela toto nadšení, ale začala ohryzovat štětce na malování žluv, aby syn nepostřehl, že srdce jí puká žalem při vzpomínce na minulost, kterou nikdo neznal tak dobře jako ona, když si připomněla, kolik námahy ho to stálo, aby se udržel v prezidentském křesle, to bylo něco jiného než dnes, pane, kdy je všechno tak snadné, kdy moc je hmatatelná a jednotná a dá se sevřít v dlani jako skleněná kulička, jak říkával, ne jako dříve, když byla těkavou rybkou nazdařbůh plovoucí v sousedním paláci a pronásledovanou nenasytnou smečkou posledních vůdců z dob federální války, kteří mi pomáhali svrhnout generála a básníka Lautara Munoze, osvíceného despotu, Bůh mu dej věčnou slávu i s jeho latinskými misály od Suetonia a dvaačtyřiceti koni modré krve, avšak za svou zbrojnou pomoc se zmocnili statků a stád někdejších proskribovaných pánů a rozdělili zemi do nezávislých provincií, tvrdošíjně tvrdíce, že právě toto je federalismus, pane generále, proto jsme prolévali krev z našich žil, a stali se absolutními pány své země, měli vlastní zákony a vlastní státní svátky, své vlastnoručně podepsané bankovky, své slavnostní uniformy se šavlemi vykládanými drahokamy a kabátce lemované zlatem a třírohé klobouky zdobené pávími pery, napodobujíce staré barvotisky místokrálů z doby, než on vládl, a byli, pane, neotesaní a sentimentální, vstupovali do prezidentského paláce hlavním vchodem bez dovolení, vždyť vlast je nás všech, pane generále, proto jsme za vás obětovali život, utábořili se v slavnostním sále se svými seraily a s domácím zvířectvem, které jako daň míru vyžadovali všude, kam přišli, aby nikdy neměli nouzi o jídlo, měli svou osobní stráž z barbarských žoldnéřů, kteří si místo bot balili nohy do hadrů a stěží se dokázali domluvit naším jazykem, kteří se však vyznali v karbanu a s divokou obratností ovládali své zbraně, takže prezidentský palác spíš připomínal cikánský tábor, zapáchal jako rozvodněná řeka, a důstojníci z hlavního štábu si odvezli na své statky nábytek republiky, při dominu si dělili vládní privilegia, neteční k prosbám Bendición Alvaradové, jež neměla chvilku oddechu, snažíc se zamést tolik svátečního smetí, snažíc se zavést jakýs takýs pořádek do té zkázy, vždyť ona jediná se pokusila čelit nenapravitelnému zvlčení hrdinů liberální války, ona jediná se pokusila vyhnat je koštětem, když viděla, že ti zlosyni obrátili palác vzhůru nohama a při kartách rozchvacovali úřady vrchního velení, viděla je provozovat sodomii za klavírem, viděla je kadit do alabastrových amfor, ačkoli je upozornila, že to nejsou přenosné toalety, ale amfory vyzvednuté z mořského dna u Pantellarie, oni ji však odbývali, že jsou to jen vrtochy bohatých, pane, nebylo lidské moci, která by je odradila, ani božské moci, která by zabránila, aby se generál Adriano Guzmán nezúčastnil diplomatické slavnosti na počest mého desátého výročí nástupu k moci, ačkoli nikdo nebyl s to, představit si, co nás čeká, když se objevil v tanečním sále v prosté uniformě z bílého plátna, vybrané pro tuto příležitost, beze zbraně, jak mi to čestným slovem přislíbil, se svým doprovodem skládajícím se z francouzských zběhů oděných do civilu a vybavených zkušeností z Ďábelských ostrovů, které generál Adriano Guzmán po jednom rozdělil mezi manželky velvyslanců a ministrů, vyžádav si předtím uctivě souhlas jejich manželů, neboť jeho žoldnéři mu řekli, že tak je to dobrým zvykem ve Versailles, a on to také dodržel s nevšedním důvtipem kavalíra a potom se usadil v koutě sálu a svou pozornost upřel k tanci a přikyvoval hlavou, tak je to správné, říkal, tihle evropští mládenečkové dovedou tancovat, říkal, ať si každý přijde na své, říkal a seděl tak opuštěn ve své lenošce, že pouze já jsem si uvědomil, že jeden z jeho pobočníků mu doléval sklenici se šampaňským po každém usrknutí, a že s ubíhajícími hodinami byl neklidnější a horkokrevnější než obvykle, rozepnul si knoflík propocené blůzy pokaždé, když tlakem zadržovaného říhnutí se mu vyboulily oči, ospale zavzdychal, a náhle se o přestávce mezi tancem ztěžka zvedl, dorozepnul si knoflíky blůzy a potom si uvolnil i ty na poklopci a otevřel se jako kanál, zalévaje provoněné výstřihy velvyslaneckých a ministerských dam skleslou hadicí luňáka, svou kyselou močí válečného opilce zkrápěl něžné mušelinové klíny, zlaté brokátové živůtky, pštrosí vějíře, prozpěvuje netrpělivě uprostřed nastalého zmatku jsem milenec odmítnutý, jenž kropí růže ve své zahrádce, ach růže půvabné, prozpěvoval, a nikdo se neodvážil zkrotit ho, ani on sám, protože já jsem se cítil silnější než každý z nich, ale mnohem méně silný než dva z nich spolu spiknutí, dosud nevěda, že on vidí druhé takové, jací jsou, kdežto druzí nikdy nedokázali zahlédnout skryté myšlenky žulového starce, jehož vyrovnaný klid byl stěží podoben jeho sebejisté rozvaze a bezměrné schopnosti vyčkávat, pouze jsme viděli ponuré oči, seschlé rty, cudně dívčí ruku, jež se ani nezachvěla na hrušce šavle onoho strašlivého poledne, kdy za ním přišli s novinkou, že velitel Narciso López, chorý od kostižeru a od anýzovky, strčil do záchodu jednoho chlubílka z prezidentské stráže, pořádně ho zvalchoval jako rozdivočelá ženská, a potom ho přinutil strč mi to tam všechno, ksakru, je to rozkaz, všechno, moje lásko, i ty svoje zlaté kuličky, naříkaje bolestí, naříkaje vzteky, až zůstal sám rozcapený na čtyřech, zvraceje ponížením, s hlavou zabořenou do

smrdutých par záchodu, a tehdy zničehonic zvedl adónského chlubílka a divošským kopím ho jako motýla připíchl k jarnímu gobelínu audiečního sálu a nikdo se po tři dny neodvážil ho sundat, ubohý člověk, vždyť on nedělal nic jiného, než hlídal své někdejší spolubojovníky, aby se nespikli, ale nepletl se jim přitom do života, přesvědčen, že oni sami se mezi sebou vyhubí, dřív než mu oznámili novinku, že generála Jesucrista Sáncheze museli utlouci židlemi členové jeho stráže, když ho pokousal kocour a dostal vzteklinu, ubohý člověk, ani se nehnul od partie domina, když mu pošeptali do ucha novinku, že generál Lotario Sereno se utopil, protože pod ním náhle zdechl kůň, právě když se brodil přes řeku, ubohý člověk, sotva mžikl očima, když mu přinesli novinku, že generál Narciso López si strčil do zadku trubičku s dynamitem a vyhodil si do povětří útroby z hanby nad svou nepřekonatelnou pederastií, a on vždycky jen řekl ubohý člověk, jako by neměl nic společného s těmi hanebnými úmrtími, a dekretem nařídil, aby všem byla vzdána stejná posmrtná pocta, vyhlásil je za mučedníky padlé při výkonu služby a dal je slavnostně pohřbít na stejné úrovni do národního památníku, neboť vlast bez hrdinů, říkával, je jako zazděný dům, a když už zbývalo v celé zemi pouze šest generálů, pozval je spolu s houlem kamarádů do prezidentského paláce na oslavu svých narozenin, všechny společně, pane, včetně generála Jacinta Algarabíi, jenž z nich byl nejtemnější a nejlstivější, jenž se vychloubal, že má syna s vlastní matkou, a pil metylalkohol se střelným prachem, a nikdo jiný nebyl ve slavnostním sále než my, jako za starých dobrých časů, pane generále, všichni beze zbraní, jako pokrevní bratři, ale s osobními strážemi nachystanými v přilehlém sále, všichni obtíženi velkolepými dary pro jediného z nás, který pro nás má porozumění, tvrdili, chtějíce tím říci, že byl jediný, kdo je dokázal zvládnout, jediný, komu se podařilo vytáhnout z odlehlého hnízda na pustém venkově legendárního generála Saturna Santose, čistokrevného Indiána, nespolehlivého, který chodil stále tak, jak mě kurva matka přivedla na svět, bosou nohou po zemi, pane generále, protože praví chlapi nemohou pořádně dýchat, když pod sebou necítí zemi, přišel zahalen do přikrývky potištěné podivnými zvířaty křiklavých barev, přišel sám, jako vždycky, bez doprovodu, předcházel ho pouze ponurý závan, ozbrojen byl pouze mačetou na sekání třtiny, kterou odmítl odepnout od pasu, protože nešlo o bojovou zbraň, ale o pracovní nástroj, a jako dárek mi přinesl orla vycvičeného pro boj ve válkách lidí, a přinesl také harfu, maminko, posvátný nástroj, jehož tóny zaháněly bouři a uspišovaly dobu žní a jehož struny rozeznával generál Saturno Santos s tak horoucím citem, že ve všech nás probudil stesk po hrůzných válečných nocích, maminko, rozbouřil v nás pach psího svrabu války, probudil v naší duši válečnou píseň o zlaté loďce, jenom nás musí vézt, zpívali ji sborově z plna srdce, maminko, z mostu jsem se vrátil zmáčen slzami, zpívali, zatímco pojídali krocana na švestkách a půl selete, a každý popíjel z vlastní láhve, každý ze svého vlastního alkoholu, všichni kromě něho a generála Saturna Santose, ti v životě neokusili kapku likéru ani nekouřili, ani nejedli víc, než bylo nezbytné k životu, sborově zpívali na mou počest píseň o písních, které pěl král David, s pláčem zpívali všechny blahopřejné písně k narozeninám, které se zpívaly, dříve než konsul Hanemann k nám zavlekl své novotářství, fonograf a mluvítko s kolovrátkem, happy birthday, zpívali poloospalí, polomrtví alkoholem a nestarali se už o mlčelivého starce, který úderem dvanácté hodiny sňal lampu a šel obhlédnout před spaním dům, jak tomu přivykl v kasárnách, a vraceje se nazpět hodovní síní, naposledy spatřil šest generálů nakupených na zemi, viděl je ve vzájemném objetí, netečné a tiché, pod ochranou pěti eskort, které se navzájem střežily, protože i ve spánku a vzájemném objetí se jedni obávali druhých téměř tolik, jako se jeden každý z nich obával jeho a jako on se obával dvou z nich, kteří by se navzájem domluvili proti němu, a opět zavěsil lampu nade dveřmi a uzamkl trojí zámek, trojí petlici, trojí závoru své ložnice a natáhl se na podlaze tváří k zemi a pravou paži si podsunul pod hlavu místo polštáře, v okamžiku, kdy základy domu se rozhoupaly mohutným výstřelem všech zbraní doprovodných družin zároveň, sakra, jednou, bez rušivých intervalů, bez zanaříkání, a podruhé, sakra, a je to hotovo, dílo je skončeno, v tichu tohoto světa zůstala trčet pouze rosa střelného prachu, pouze on navždy vyvázl z neklidu probouzeného mocí, když spatřil v prvních slézových barvách nového dne ordonance šplouchající se v bažinách krve uprostřed hodovní síně, spatřil svou matku Bendición Alvaradovou otřesenou hrůznou závratí, když zjistila, že na stěnách prosakuje krev, třebaže se ji vší silou snažila vysušit vápnem a popelem, že z koberců ukapává krev, třebaže se je snažili sbalit, a že ještě víc krve proudem teklo po chodbách a kancelářích, a to tím víc, čím zoufaleji se snažili ji smýt, aby skryli míru masakru na posledních dědicích naší války, kteří podle úředního oznámení byli postříleni svými vlastními tělesnými strážemi, které zešílely, a jejichž těla, zahalená do státní vlajky, zaplnila při pohřebních obřadech vykonaných biskupem panteon národních hrdinů, neboť ani jeden muž z doprovodné stráže neunikl živý z té krvavé léče, ani jediný, pane generále, kromě generála Saturna Santose, jenž byl obrněn vrstvami škapulířů a znal indiánské tajemství, jak libovolně změnit svou přirozenost, hrom aby do něho, mohl se proměnit v pásovce anebo rybník, pane generále, mohl se proměnit v blesk, a on věděl, že je to pravda, protože jeho nejhbitější stopaři ztratili od posledních vánoc jeho stopu, ti nejlépe cvičení psi na lov jaguárů ho hledali v opačném směru, spatřil ho převtěleného do pikového krále mezi kartami svých věštkyň, a byl živ, ve dne spal a v noci cestoval soutěskami po zemi i po vodě, zanechávaje za sebou stopu z modliteb, která mátla

úsudek jeho pronásledovatelů a unavovala vůli jeho nepřátel, on však neustal v hledání ani na okamžik dne anebo noci po dlouhá a dlouhá léta, až o mnoho let později z okénka prezidentského vlaku spatřil zástup mužů a žen s dětmi, zvířectvem a hrnci, jakých vídal mnoho táhnout za vojskem, viděl je kráčet v dešti a nést své nemocné na rohožích zavěšených na tyči za velice bledým mužem v tunice z kanavy, který tvrdí, pane generále, že má zvláštní poslání, a on se pěstí uhodil do čela a řekl si hrome, to je on, a byl to opravdu generál Saturno Santos, doprošující se milosrdenství poutníků kouzelnými účinky své rozladěné harfy, byl zubožený a zachmuřený, na hlavě měl plstěný klobouk a na těle cáry ponča, ale i v tomto zuboženém stavu nebylo lehké ho zabít, jak by se někdo domníval, neboť mačetou srazil hlavu třem jeho nejlepším lidem, postavil se těm nejstatečnějším s takovou odvahou a obratností, že on dal zastavit vlak před smutným hřbitovem pustiny, kde posel přednášel svou zvěst, a všichni vzali nohy na ramena, když muži prezidentské stráže seskočili z vagónu pomalovaného barvami státní vlajky, se zbraněmi připravenými k výstřelu, nikdo nezůstal v dohledu, pouze generál Saturno Santos vedle své bájné harfy, rukou svíraje střenku mačety, a byl jakoby fascinován zjevem svého úhlavního nepřítele, jenž se objevil v kabině vagónu oděn do plátěných šatů bez distinkcí, beze zbraně, starší a vzdálenější, jako bychom se byli sto let neviděli, pane generále, připadal mi unavený a opuštěný, kůži měl nažloutlou od nemocných jater a oči uslzené, vyzařovala z něho však bledost muže, který je pánem nejen vlastní moci, ale též moci odňaté jeho nebožtíkům, takže jsem byl ochoten bez odporu zemřít, protože se mi zdálo zbytečné příčit se starci, který přijel z takové dálky nemaje jiné důvody ani zásluhy než barbarskou touhu vládnout, on však k němu napřáhl dlaň své ruky a řekl Bůh tě pozdrav, brachu, vlast tě potřebuje, neboť odedávna věděl, že jedinou účinnou zbraní proti nepřemožitelnému je přátelství, a generál Saturno Santos políbil zemi, na níž on stál, a poprosil ho o milost, abych vám mohl sloužit, jak si budete přát, pane generále, dokud tyhle ruce budou mít sílu rozezvučet mačetu, a on na to přistoupil, udělal z něho osobního strážce, s jedinou podmínkou, že nikdy mi nebudeš stát v týle, udělal z něho svého společníka a druha při hře v domino a oba čtyřručmo oškubali mnohé despoty upadlé do nemilosti, vzal ho k sobě do prezidentského kočáru a vozil ho na diplomatické recepce s onou lví odvahou, jež vyváděla z míry psy a působila závrať manželkám velvyslanců, nechal ho spát napříč před dveřmi své ložnice, aby se zbavil strachu spát, když život začal být tak drsný, že on se třásl při pomyšlení, že bude zase o samotě s lidmi, o nichž se mu zdá, držel ho po mnoho let deset pídí vzdáleného od své důvěry, až mu kyselina močová podvázala schopnost rozzpívat mačetu a požádal ho tedy o laskavost, zabijte mě, pane generále, osobně, abych nemusel dopřát druhým to potěšení, že mé zahubí, aniž si to zasloužili, on ho však poslal umřít se slušnou penzí a s medailí udělenou z vděčnosti do osady zlodějů koní v pustině, kde se narodil, a nebyl s to zadržet slzy, když generál Saturno Santos odložil stranou stud a řekl mu, zalykaje se pláčem, vidíte, pane generále, že i na chlapy přijde ta chvíle, kdy se z nich stanou buzeranti, tak to dopadá. A proto nikdo nechápal lépe než Bendición Alvaradová chlapeckou radost, s jakou si vynahrazoval zlé časy, a nedostatek rozumu, s nímž rozhazoval vládní majetek, aby měl k stáru to, co mu chybělo v dětství, avšak dostávala vztek, že zneužívají jeho předčasné nevinnosti a prodávají mu ty cizí krámy, které nebyly zdaleka tak levné ani nevyžadovaly takový důmysl jako ptáci posměváčci, jichž ona dokázala stěží prodat pár kusů, dobrá, užívej si, říkala, ale mysli také na budoucnost, protože bych tě nerada viděla žebrat s kloboukem v ruce u kostelních dveří, jestli tě zítra nebo později, nedej Bože, sundají z křesla, na němž sedíš, kdybys alespoň uměl zpívat nebo kdybys byl arcibiskupem, nebo mořeplavcem, ale ty jsi jenom generál, a nejsi proto k ničemu, leda k rozkazování, radila mu, zahrab na bezpečném místě peníze, které ti zbyly při vládnutí, někde, kde by je nikdo nenašel, pro případ, že bys musel utíkat jako ti ubozí prezidenti odnikud, kteří se pásli na svém zapomnění, žebrajíce o poslední pozdrav odjíždějících lodí v domě na útesu, nahlédni do tohoto zrcadla, říkala mu, on na ni však nedbal a naopak ji nepřestával skličovat magickou formulkou buď klidná, maminko, ti lidé mě mají rádi. Bendición Alvaradová musela žít mnoho let, naříkajíc na svou chudobu, hádajíc se se služebnými kvůli účtům za nákupy a dokonce vynechávajíc obědy, aby vyšla s penězi, a nikdo se neodvážil prozradit jí, že je jednou z nejbohatších žen v zemi, že všechno, co on nashromáždil během své vlády, připisoval na její jméno, takže byla nejen majitelkou nekonečných pozemků a bezpočtu stád, ale také místních tramvají, pošty, telegrafu a domácích vodstev, takže každá loď plující amazonskými přítoky nebo v teritoriálních vodách jí musela zaplatit nájemní poplatek, o němž do své smrti nemela potuchy, stejně jako po mnoho let netušila, že její syn na tom není zdaleka tak zle, jak se domnívala, když docházel do předměstského domu, aby si ulevil uprostřed divů stařeckých hraček, vždyť kromě osobní daně, kterou vybíral za každé dobytče v zemi, kromě poplatků za prokazovanou přízeň a dárků přijímaných od svých příznivců vybudoval a dlouho využíval dokonalý systém, jak vyhrávat loterii. Bylo to v době po jeho nepravé smrti, v době hluku, pane, která nenesla ten název, jak jsme se mnozí domnívali, pro podzemní lomoz, který bylo slyšet v celé vlasti jednou v noci na svátek svatého Heraklia mučedníka a který se nikdy bezpečně nevysvětlil, ale kvůli hřmotu na stavbách, které byly zahájeny a svými základy ukazovaly na největší stavby světa, nicméně nikdy nebyly dokončeny, byla to klidná doba, kdy během siesty v

předměstském domě svolával ministerskou radu, uléhal na lehátko a pod sladkými větvemi tamaryšků se ovíval kloboukem, se zavřenýma očima naslouchal vzletným slovům doktorů s nalakovanými kníry, kteří usedali k diskusi kolem lehátka, zbledlí dusnem ve svých plátěných šosatých kabátech a celuloidových límečcích, civilních ministrů, které tolik nenáviděl, ale které ze zvyku opět najmenoval a jejichž diskusi o státních záležitostech naslouchal mezi skandálním pobíháním kohoutů za slepicemi po dvoře a nepřetržitým pískáním cvrčků a věčně bdělým gramofonem, který v sousedství vyhrával písničku Pojď sem, Zuzano, pojď, náhle zmlkli, ticho, pan generál usnul, ale on se zavřenýma očima zařval, nepřestávaje chrápat, vy pitomci, já nespím, pokračujte, a tak pokračovali, až on se vyvrávolal z pavučin siesty a prohlásil, že mezi tolika pitomci jediný, kdo má něco v hlavě, je můj kamarád, ministr zdravotnictví, ksakru, ať už s tím skončíte, a oni skončili, a potom rozmlouval se svými pobočníky a vodil je sem a tam, zatímco jedl v chůzi s talířem v jedné ruce a s lžící v druhé, a rozloučil se s nimi nevrle na schodech, dělejte si, co chcete, koneckonců tu vládnu já, ksakru, a přešel ho vrtoch zeptat se jich, zda ho milují, nebo nemilují, ksakru, přestřihoval inaugurační pásky, ukazoval se osobně na veřejnosti a podstupoval riziko spojené s výkonem moci, jak to neučinil ani v nejklidnějších dobách, ksakru, hrál nekonečné partie domina se svým celoživotním kamarádem generálem Rodrigem de Aguilarem a s kamarádem ministrem zdravotnictví, kteří si jako jediní mohli k němu dovolit důvěrnost v podobě žádosti, aby propustil na svobodu nějakého vězně anebo omilostnil odsouzence na smrt, a jediní, kdo si troufali ho požádat, aby přijal ve zvláštní audienci královnu krásy chudých, neuvěřitelnou bytůstku z té louže bídy, které jsme říkali čtvrť psích rvaček, protože všichni psi té čtvrti se tam po léta bez ustání rvali na ulici, smrtonosného okrsku, kam ani nevkročily hlídky národní gardy, protože by je svlékli do naha a auto by jim holýma rukama rozebrali na součástky, kam ubozí zatoulaní osli vešli jedním koncem ulice a na druhém vyšli v pytli na kosti, kde se jedly opékané děti boháčů, pane generále, prodávali je na trhu jako klobásy, představte si to, tedy tam se narodila a tam žila má ubohá Manuela Sánchezová, hvězdička z hnojníku, jejíž neuvěřitelná krása udivovala celou zemi, pane generále, a on pocítil takový zájem o ten objev, že je-li to, co říkáte, všechno pravda, nejen ji přijmu ve zvláštní audienci, ale zatančím si s ní první valčík, ksakru, ale ať o tom nepíšou v novinách, přikázal, tyhle hlouposti dělají chudým dobře. Nicméně ten večer po audienci se při hře v domino s jistou hořkostí vyjádřil generálu Rodrigu de Aguilarovi, že ta královna krásy chudých nestála ani za tanec, že byla zcela obyčejná jako všechny ostatní Manuely Sánchezové, které bydlí v chudinské čtvrti, ve svých pohádkových šatech s mušelínovými volány a zlatou korunou s umělými drahokamy a s růží v ruce, pod neustálým dozorem matky, jako by byla ze zlata, takže on jí přislíbil všechno, oč žádala, což bylo pouze elektrické osvětlení a tekoucí voda pro čtvrť psích rvaček, připomněl však, že to bylo naposledy, co přijal takovéto prosebníky, protože ksakru, já už se víckrát s chudými bavit nebudu, řekl, a aniž ukončil partii, práskl dveřmi a odešel pryč, vyslechl kovové údery osmé hodiny, zanesl píci kravám ve stájích, shrábl lejna, prohlédl celý dům, zatímco jedl v chůzi s talířem v ruce, jedl zadělávané maso s fazolemi, bílou rýži s plátky zeleného banánu, spočítal stráže od hlavního vchodu až k ložnicím, byly všechny a stály na svých místech, bylo jich čtrnáct, viděl zbytek své osobní stráže v záloze hrát domino na prvním nádvoří, viděl malomocné ležet v růžových sadech, chromé na schodišti, bylo jich devět, položil na okno talíř s nedojedeným jídlem a začal šmátrat v bahnitém ovzduší baráků konkubín, jež spaly až po třech se svými sedmiměsíčňátky v jediné posteli, posadil se rozkročmo na jednu hromadu vonící po včerejším jídle a odstrčil na jednu stranu dvě hlavy a na druhou Šest noh a troje paže a neptal se, zda vůbec někdy věděl, která je která, ani která to byla, jež ho nakonec ve spánku ukojila, aniž se jí o něm zdálo, ani komu patřil hlas, který z druhé postele ospale zamumlal ne takový spěch, pane generále, ať se neprobudí děti, vrátil se do domu, prohlédl zástrčky třiadvaceti oken, zažehl sušené placky lejna každých pět metrů od vestibulu až po soukromé pokoje, ucítil vůni kouře, vzpomněl si na nepravděpodobné dětství, jaké mohl mít, což si připomínal pouze v onom okamžiku, když začal stoupat dým, a zapomněl na ně potom navždy, vrátil se, zhášeje přitom svíce opačným směrem od ložnic až po vestibul a zakrývaje klece se spícími ptáky, které dřív než je zakryl kousky plátna, spočítal, bylo jich čtyřicet osm, znovu prošel celý dům s lampou v ruce, viděl sám sebe, jednoho po druhém, všech čtrnáct generálů kráčejících se zažehnutou lampou v zrcadlech, bylo deset hodin, všechno bylo v pořádku, vrátil se do ložnic prezidentské stráže, zhasl jim světlo, dobrou noc, pánové, prohlédl kanceláře v přízemí, předsíně, záchody, nahlédl za záclony, pod stoly, nikde nikdo nebyl, vytáhl svazek klíčů, které dokázal jednotlivě rozpoznat pouhým hmatem, zamkl kanceláře, vystoupil do prvního patra a začal prohlížet pokoj po pokoji a zamykat je na klíč, ze skrýše za jedním obrazem vyndal lahvičku s včelím medem a před spaním si ho vzal dvě lžíce, vzpomněl si na svou matku spící v domě na předměstí, Bendición Alvaradovou, zmalátnělou loučením mezi meduňkou lékařskou a majoránkou, bezkrevnou rukou malující žluvy, vypadající jako mrtvá matka z rodokmenu, dobrou noc vám přeji, maminko, řekl, dobrou noc, synu, odpověděla ve spánku Bendición Alvaradová v předměstském domě, na hák před ložnicí pověsil lampu, kterou nechával viset na dveřích během spánku a jež podle jeho příkazu nesměla být nikdy zhasnuta, protože vydávala světlo pro případ, že

by bylo třeba vyběhnout ven, odbila jedenáctá, naposledy prohlédl dům, potmě, zda někdo v domnění, že už spí, nevklouzl dovnitř, zanechával za sebou stopu hvězdného prachu ze své zlaté ostruhy v prchavém svitu zelených odlesků světelných křídel otáčejícího se majáku, v intervalu dvou září spatřil malomocného bloudícího ve spánku, zastoupil mu cestu a odvedl ho stínem, nedotknuv se ho, svitě mu na cestu paprsky své bdělosti, postavil ho mezi křoviska, opět spočítal potmě hlídky, vrátil se do ložnice, a když procházel kolem oken, zahlédl v každém okně stejné moře, dubnové Karibské moře, třiadvacetkrát je bez zastavení pozoroval a vypadalo pokaždé jako vždycky v dubnu, jako zlatý močál, slyšel bít dvanáctou, s posledním úderem kladívek na katedrálních hodinách pocítil, jak mu jemně zaskřípěla strašlivá kýla, nikde se jinak nic neozvalo, on sám byl otčina, zasunul tři závory, tři zámky a tři petlice u své ložnice, vsedě se vymočil na přenosném záchodě, vymočil dvě kapky, čtyři kapky a s námahou vymočil sedm kapek, ulehl tváří k zemi a okamžitě usnul, nic se mu nezdálo, bylo tři čtvrti na tři, když se probudil celý zpocený, třásl se zjištěním, že někdo ho během spánku pozoroval, někdo dokázal vniknout dovnitř bez toho, že by odsunul závory, kdo je tu, zeptal se, ale nikdo se neozval, zavřel tedy oči a opět měl dojem, že ho někdo pozoruje, vyděšen otevřel oči, aby se podíval, a zjistil, ksakru, že to je Manuela Sánchezová, jež chodila po pokoji bez toho, že by odemkla zámky, protože vstupovala dovnitř a vycházela, jak se jí zlíbilo, prostupujíc zdí, neblahá Manuela Sánchezová oděná v mušelínu a s řeřavým uhlíkem růže v ruce a s přírodní vůní lékořice svého dechu, pověz mi, že toto blouznění není skutečné, řekl, pověz mi, že to nejsi ty, pověz mi, že tahle smrtelná závrať není lékořicový marasmus tvého dechu, byla to však ona, byla to její růže, byl to její horký dech, jenž nasycoval ovzduší ložnice se zatvrzelostí basisty, avšak s větší mocí a starobylostí než funící moře, Manuelo Sánchezová, můj zlý osude, která jsi nebyla vepsána do mé dlaně, ani v sedlině mé kávy, ani ve vodách mé smrti, zrcadlené věšteckými nádobami, nemař vzduch pro můj dech, nemař sen mého spánku, neruš temnotu tohoto pokoje, do něhož nikdy nevkročila, ani nesměla žádná žena, zhasni tu růži, naříkal, zatímco lezl po čtyřech a hledal klíč k světlu, a našel Manuelů Sánchezovou místo světla, ksakru, já se z ní zblázním, proč tě musím najít, jestliže ses mi neztratila, chceš-li, odnes si můj dům, celou otčinu i s jejím drakem, ale nech mě rozsvítit světlo, štíre mých nocí, Manuelo Sánchezová, má kýlo, dcero děvky, křičel v domnění, že světlo ho zbaví kouzla, křičel, ať ji vyhodí, ať ji zanechají beze mne, ať ji svrhnou z mořského útesu s kotvou na krku, aby už nikdy nikoho nesužovala záře její růže, křičel po chodbách, aby setřásl hrůzu, patlal se v lejnových dortech tmy, zaraženě si kladl otázku, co se to děje na světě, vždyť bude osm a všichni v tomhle domě plném ničemů spí, vstávejte, darebáci, křičel, a rozsvítila se světla, zatroubili budíček o třetí, zopakovali ho v přístavní pevnosti, v posádce svatého Jeronýma, v kasárnách celé země a zahalasily vylekaně zbraně, otevřely se růže, ač do pádu rosy chyběly ještě dvě hodiny, náměsíčné kuběny klepaly koberce za svitu hvězd a odhalovaly klece se spícími ptáky a vyměnily ve vázách zvadlé květiny za květy z předešlé noci a byl tam houf zedníků, kteří stavěli nouzové zdi a mátly slunečnice, nalepujíce slunce ze zlatistého papíru na okenní tabule, aby se nepoznalo, že dosud je na nebi noc, a bylo v domě pětadvacátého a byl duben na moři a došlo ke skandálu s čínskými sluhy peroucími prádlo, když shazovali z postelí poslední spáče, aby si mohli odnést prostěradla, slepé důkazy ohlašující lásku, kde láska nebyla, neřestné úředníky, kteří nacházeli slepice snášející pondělní vejce, ačkoli včerejší vejce byla dosud v zásuvkách archívů, a byla tam vřava udiveného davu a psí rvačka při zasedání ministerské rady svolané pro naléhavý případ, zatímco on si razil cestu, oslněn náhle nastalým dnem, mezi neohroženými pochlebovači, kteří ho vyhlašovali za ničitele ranní temnoty, velitele času a opatrovníka světla, až se ho jeden důstojník z vrchního velení odvážil zastavit ve vestibulu, postaviv se před ním do pozoru, s novinkou, pane generále, jsou sotva dvě hodiny a pět minut, a znovu, jsou tři a pět minut ráno, pane generále, a on mu přejel po tváři hřbetem své divoké ruky a zavyl z plna svých vyděšených plic, aby to slyšeli na celém světě, je osm, ksakru, řekl jsem osm, a to je boží povel. Když ho Bendición Alvaradová viděla vstupovat do předměstského domu, zeptala se ho odkud to přicházíš takhle zvěděny, vypadáš, jako by tě štípla tarantule, co provádíš s tou rukou na srdci, řekla mu, on však se sesul do proutěného křesla a neodpověděl jí, přesunul ruku na jiné místo, a opět na ni zapomněl, když matka na něho namířila štětec na malování žluv a udiveně se ho zeptala, zda se opravdu má za srdce Ježíšovo s tím zemdleným pohledem a rukou na hrudi, a on ji zastrčil, neotravuj, mámo, práskl dveřmi a odešel, obcházel po domě s rukama v kapsách, aby se mu nepoložily tam, kam neměly, oknem pozoroval déšť, viděl klouzat vodu po papírových hvězdách ze sušenek a po měsících ze stříbřitého kovu, který dali do oken, aby se osm hodin večer zdálo být třemi hodinami odpoledne, viděl vojáky ze stráže zkřehlé na dvoře, viděl smutné moře, déšť Manuely Sánchezové, v tvém městě bez ní, strašlivý prázdný salón, obrácené židle na stolech, nenapravitelnou samotu prvních stínů jiné prchavé soboty, jiné noci bez ní, ksakru, kdyby mi vzali alespoň vzpomínku na ten tanec, ta mě nejvíc bolí, zavzdychal, cítil hanbu svého stavu, prošel místa svého těla, kam by položil bloudící ruku, aby to nebylo na srdce, nakonec si ji položil na kýlu ukojenou deštěm, bylo to stejné, měla týž tvar, touž váhu a stejně bolela, ale bylo to ještě hroznější, jako by měl v dlani vlastní živé srdce, a tehdy konečně pochopil to, co mu mnoho lidí kdysi říkalo, že srdce je, pane generále, vaše třetí

koule, ksakru, odstoupil od okna, přecházel po audienčním sále s neutišitelným neklidem věčného prezidenta, jehož duši pronikla rybí kostice, octl se v sále, kde zasedala rada ministrů, a naslouchal jako vždy, aniž rozuměl, aniž slyšel, přetrpěl uspávající zprávu o berní situaci, náhle se cosi přihodilo v ovzduší, ministr financí zmlkl, ostatní na něho hleděli štěrbinami krunýře popraskaného bolestí, sám se spatřil bezbranný a opuštěný na konci ořechového stolu, s roztřesenou tváří, neboť byl odhalen v plném světle jeho trýznivý stav doživotního prezidenta s rukou na srdci, jeho život mu shořel na ledových uhlících malicherných zlatotepeckých očí mého kamaráda ministra zdravotnictví, jež jako by ho zkoumaly zevnitř, zatímco si pohrával ze zlatým řetízkem od zlatých hodinek na vestě, pozor, řekl kdosi, asi ho píchlo u srdce, ale on už položil svou ruku Sirény ztuhlé vzteky na ořechový stůl, vrátila se mu barva a se slovy vyplivl smrtonosnou dávku své autority, to byste si přáli, pacholci, aby mě skosila má trýzeň, pokračujte, a oni pokračovali, ale mluvili, aniž se slyšeli, myslíce na to, že se mu stalo zřejmě cosi vážného, jestliže byl tak rozezlen, šuškali si to, sdělovali to jeden druhému, podívejte se na něho, jak je vyřízený, že si musí držet ruku na srdci, už praská ve švech, šeptali si a rozkřikla se zpráva, že si dal rychle zavolat ministra zdravotnictví a že ten ho zastihl s pravou rukou položenou jako kozlí hnát na stole z ořechového dřeva a že on mu přikázal uřízněte mi ji, kamaráde, pokořen svým smutným údělem prezidenta zmáčeného slzami, avšak ministr mu na to řekl ne, pane generále, ten rozkaz nesplním, i kdybyste mě dal zastřelit, řekl mu, tak to bude správnější, pane generále, protože já mám menší cenu než vaše ruka. Tyto a mnohé jiné zprávy o jeho stavu se vyskytovaly stále častěji, zatímco on ve stájích odměřoval mléko pro kasárna, a přitom viděl, jak na nebi svítá popeleční úterek Manuely Sánchezové, dal vyvést malomocné z růžových sadů, aby nenakazili růže tvé růže, vyhledával zákoutí domu, aby mohl o samotě zazpívat tvůj první valčík královny, nezapomeň na mne, zpíval, zemřeš, jestli na mne zapomeneš, zpíval, zapadal do bahniska pokojů konkubín ve snaze nalézt úlevu ve svém soužení, a poprvé za jeho dlouhý život přelétavého milence se rozpoutaly jeho instinkty, zaneprazdňoval se podrobnostmi, loudil vzdechy i z těch nejbídnějších žen, znovu a znovu, a rozesmíval je úžasem ve tmě, což vás to nenamáhá, pane generále, ve vašem věku, on však věděl velice dobře, že ta vůle k odporu byl sebeklam, aby utratil čas, že každý krok jeho samoty, každý náraz jeho dechu ho neodvratně posunuje k malátné a nevyhnutelné druhé hodině odpolední, kdy šel pro slitování boží žadonit o lásku Manuely Sánchezové do zahnojeného paláce tvého krutého království tvé čtvrti s psími rvačkami, jel v civilu, bez doprovodu, v automobilu městských služeb, který práskal mezi výpary žluklého benzínu po městě ponořeném do letargie siesty, vyhnul se asijské vůni obchodních ulic, spatřil obrovské moře Manuely Sánchezové, mé zkázy, s osamělým pelikánem na obzoru, spatřil rozharašené tramvaje jedoucí až do tvého domu a nařídil, aby je zaměnili za žluté tramvaje se zamženým sklem a se sametovým trůnem pro Manuelů Sánchezovou, spatřil opuštěné lázně tvých odpolední u moře a nařídil, aby v nich postavili kabiny na převlékání a vlajku v rozličných barvách podle rozmarů počasí a ocelové pletivo na pláž vyhrazenou pro Manuelů Sánchezovou, spatřil vily s mramorovými terasami a zasněnými loukami, jež náležely čtrnácti rodinám, které zbohatly z jeho přízně, spatřil jednu velikou vilu s otáčivými vodotrysky a se zasklenými balkóny, kde tě chci mít pro sebe, a tu vilu vyvlastnili náhlou zteč, rozhodnuvše tak o osudu jejích obyvatel, zatímco on snil s očima otevřenýma na zadním sedadle vozu rámusícího jako kutálející se plechovky, až ustala bríza od moře a bylo veta i po městě a průduchy oken vnikla dovnitř jitřenková vůně tvé čtvrti s psími rvačkami, v níž se octl, a nevěřil tomu a pomyslel si, maminko drahá, Bendición Alvaradová, podívej se, kde to jsem, bez tebe, stůj při mně, nikdo však v tom shonu nerozeznal sklíčené oči, zvadlé rty, bledou ruku na srdci, ospalý hlas pradědečka vyklánějícího se z rozbitého okna, oblečeného do bílých lněných šatů, s šafářským kloboukem na hlavě, jenž zjišťoval, kde bydlí Manuela Sánchezová, má hanba, královna chudých, paní s růží v ruce, vyptával se zděšen, kde asi žiješ, mezi tou psí holotou s naježeným hřbetem, satanským pohledem, zkrvavenými tesáky, s ocasem staženým mezi nohy, napořád táhle vyjící, která se navzájem ukousává v kalužích, kde asi je lékořice tvého dechu v tomto neustávajícím hřmění kurevnických tlampačů, ty budeš trýzeň mého života, života ožralů vyhnaných kopanci z jatek kantýn, kde ses to ztratila v nekonečném veselí maranguanga a burundangy a laskavců a divizen a salámů a hry o šesták v ustavičném deliriu bájného ráje Černého Adama a Juancita Trucupeye, ksakru, kde máš svůj příbytek v této vřavě oprýskaných ananasově žlutých zdí s modrofialovým lemem v barvě biskupského roucha, s okny zelenými jako papoušci, s mezistěnami modrými jako micek, s pilíři růžovými jako růže ve tvé ruce, kolik je hodin v tvém žití, vždyť tito nevděčníci ani neznají můj rozkaz, aby nyní byly tři, a ne osm včera večer, jak se mi to zdá v tomto pekle, která jsi ty z těch žen, jež klímají v prázdných sálech, větrajíce si sukni rozevřenýma nohama na houpacích křeslech, dýchajíce horkem mezi nohama, zatímco on se dotazoval dutinami oken, kde bydlí Manuela Sánchezová, mé trápení, ta s pěnovými šaty s leskem diamantů a masivním zlatým diadémem, který jí věnoval k prvnímu výročí korunovace, už vím, pane, která je to, řekl kdosi v davu, je to ta prsanda s velkým zadkem, která si myslí, že přivedla na svět první gorilu, tamhle bydlí, pane, tam v tom domě, stejném jako jsou ostatní, křiklavé pomalovaném, s čerstvou stopou kohosi, kdo uklouzl na hromádce psího hovínka

na mozaikovém dláždění, chudý dům, tolik vzdálený Manuele Sánchezové v křesle místokrálů, takže se stěží dalo uvěřit, že je to on, ale byl to on, maminko drahá, Bendición Alvaradová, mé lůno, dej mi svou sílu, abych dokázal vstoupit dovnitř, maminko, vždyť to byl on, desetkrát obešel celý blok, zatímco sbíral sílu, třemi údery kloubů připomínajícími snažnou prosbu zaklepal na dveře, čekal v žhavém stínu výklenku a nevěděl, zda zkažený vzduch, který vdechoval, se pokazil vedrem anebo jeho touhou, čekal, nemysle přitom ani na svůj vlastní stav, až Manuela Sánchezová ho vpustila do svěžího přítmí, vonícího zbytky ryb, čistého a prostorného pokoje spícího domu, který byl větší zevnitř než zvenčí, prohlížel si prostor svého zmarnění z kožené stoličky, na niž si sedl, zatímco matka budila Manuelů Sánchezovou ze siesty, viděl stěny pokryté stružkami starých dešťů, rozbitou pohovku, další dvě stoličky s koženým sedátkem, piano bez strun v rohu pokoje a nic víc, ksakru, co já vytrpím kvůli takové pitomosti, vzdychal, když se matka Manuely Sánchezové vrátila s košíčkem na šití a sedla si a začala háčkovat krajky, zatímco Manuela Sánchezová se oblékala, česala, obouvala si své nejlepší střevíce, aby s náležitou důstojností přijala nečekaného starce, který se zmateně vyptával, kde jsi, Manuelo Sánchezová, moje neštěstí, vždyť tě hledám a nenacházím v tomto žebráckém domě, kde je tvá vůně lékořice v tomto smradu ze zbytků oběda, kde je tvá růže, kde je tvá láska, vyveď mě ze šatlavy těchto psích pochyb, vzdychal, když ji spatřil ve dveřích jako obraz ze snu obrážející se v zrcadle jiného snu, v šatech z laciného etamínu, s vlasy narychlo sepnutými ozdobným hřebenem, v rozbitých střevících, avšak byla to nejkrásnější a nejhrdější žena na zemi, s planoucí růží v ruce, zjev tak oslňující, že měl sotva sílu, aby se uklonil, když ho pozdravila s hlavou vztyčenou Bůh žehnej Vaší Excelenci a sedla si na pohovku, naproti němu, kde ji nezasahovaly výlevy jeho smrdutého dechu, a tehdy jsem se odvážila poprvé se na něho podívat zepředu a dvěma prsty jsem pootočila žhnoucí uhlík růže, abych neprozradila svou hrůzu, nemilosrdně jsem pozorovala jeho netopýří rty, němé oči, jež jako by na mne hleděly ze dna jezera, lysou kůži vypadající jako hroudy země se zmrzlým octem, jež se víc napínala na pravé ruce s prstenem s prezidentskou pečetí, vyčerpaně ležící na koleně, jeho šaty z vybledlého lnu, v nichž jako by nikdo nebyl, jeho velikánské boty nebožtíka, jeho neviditelné myšlení, jeho skrytou moc, nejstarobylejšího starce světa, nejobávanějšího, nejnenáviděnějšího a nejméně litovaného v zemi, jenž se ovíval šafářským kloboukem a mlčky mě pozoroval z druhého břehu, můj Bože, jak je ten člověk smutný, pomyslela jsem si vylekaně a bez soucitu se ho zeptala, čím mu mohu posloužit, Excelence, a on se slavnostním výrazem ve tváři odpověděl, že jenom vás, Veličenstvo, přicházím poprosit o jedinou laskavost, abyste mě přijala při této návštěvě. Navštěvoval ji bez úlevy po řadu měsíců, každý den o hodině mrtvé vedrem, kdy chodíval na návštěvu k své matce, aby se bezpečnostní služba domnívala, že je v jejím předměstském domě, protože pouze on nevěděl, co věděl každý, že ho střelci generála Rodriga de Aguilara chránili skrčeni na střechách, vnášeli zmatek do dopravy, ranami pažbou vyklízeli ulice, jimiž měl projet, uzavřeli je, aby od dvou do pěti vypadaly jako pusté, majíce rozkaz zastřelit každého, kdo by se pokusil vyhlédnout z balkónu, ale i ti nejméně zvědaví našli způsob, jak si počíhat na prchavou jízdu prezidentské limuzíny přemalované na automobil městské dopravy se psím starcem skrytým v civilních šatech z nevinného plátna, viděli jeho sirotci bledost, jeho obličej, jenž zíral již na mnoho soumraků, jenž plakal ve skrytu, jemuž nezáleželo už na tom, co si myslí o jeho ruce na srdci, viděli mlčenlivého archaického živočicha, který míjel a zanechával za sebou stopu iluzí, podívejte se, jak jede, jeho duše už ani v zakázaných ulicích nemůže dýchat vzduch skleněný vedrem, až se domněnky o podivných chorobách tak znásobily a tolik nabyly na síle, že se střetly s pravdou, že nebyl v domě své matky, ale v přítmí pokoje tajného útulku Manuely Sánchezové, neúprosně střežené matkou, jež bez dechu háčkovala krajky, vždyť pro ni kupoval důmyslné stroje, které tolik rozesmutňovaly Bendición Alvaradovou, snažil se ji svést pomocí tajemství magnetických střelek, lednových vánic uvězněných v těžítku z křemene, hvězdářských a lékárenských přístrojů, pyrografů, manometrů, metronomů a gyroskopů, které skupovával od kohosi, kdo byl ochoten mu je prodat, v rozporu s názorem své matky, v rozporu se svou vlastní lakotou, jen pro svou radost, že se z nich bude těšit spolu s Manuelou Sánchezovou, k uchu jí přikládal vlasteneckou lasturu, v níž nehučelo moře, ale ozývaly se vojenské pochody oslavující jeho režim, zápalkou zahříval teploměry, abys viděla, jak stoupá rtuť a tísní to, co je asi uvnitř, díval se přitom na Manuelů Sánchezovou a o nic ji nežádal, nevyjádřil jí své úmysly, ale mlčky ji trápil těmito stařeckými dary ve snaze říci jí jejich prostřednictvím to, co nebyl s to jí říci, protože dokázal vyjádřit své nejniternější touhy pouze viditelnými symboly své nevídané moci, jako v den narozenin Manuely Sánchezové, kdy ji požádal, aby otevřela okno, a ona ho otevřela a úžasem jsem zkameněla při pohledu na to, co udělal z mé ubohé čtvrti, kde se rvali psi, viděla jsem bílé dřevěné domy se záclonami v oknech a s květinovými terasami, modré louky s otáčivými vodotrysky, pávy, ledovým větrem zabíjejícím hmyz, mrzkou nápodobou bývalých obydlí okupačních důstojníků, jež byla okopírována v noci a potichu, postínali psy, z domů vyvlekli dosavadní majitele, kteří neměli právo stát se sousedy královny, a poslali je hnít na jiném hnojníku a tak během mnoha nocí potají postavili novou čtvrť Manuely Sánchezové, abys ji mohla spatřit z okna v den tvých jmenin, zde ji máš, královno, a buď hodně

šťastná a uvidíme, zda tato ukázka mé moci dokáže obměkčit tvé zdvořilé, avšak neoblomné chování a zda přestaneš říkat nepřibližujte se příliš, Excelence, vždyť tamhle je maminka s klíči mé cti, a on se topil ve své touze, sžíral se zlostí, pomalými dědečkovskými doušky usrkával svěží ananasovou šťávu, kterou mu slitovně připravila, aby napojila žíznivého, snášel bodáni ledu do spánku, aby neprozradil nedostatky svého věku, abys mě nemilovala z útrpnosti, když jsem vynaložil všechny prostředky na to, abys mě milovala z lásky, nenechávala ho tak osamoceného, když jsem s tebou, že už nemám ani odvahu být, blouznícího o tom, že se jí dotkne svým dechem takto zvenčí, dřív než archanděl v lidské podobě proletí domem a odzvoní hodinku mé smrti, a upíjel poslední doušek návštěvy, zatímco ukládal do původních pouzder své hračky, aby je neproměnil v prach červotoč moře, jenom minutku, královno, zvedal se od této chvíle až do zítřka, zvedal se nekonečně, jaké trápení, sotva mu zbýval jediný okamžik, aby se naposledy podíval na neuchopitelnou dívčinu, jež při letu archanděla znehybněla s mrtvou růží na klíně, zatímco on odcházel, proklouzával mezi prvními stíny, snaže se zastřít hanbu mocnáře, o níž všichni hovořili na ulici, šířila ji anonymní píseň, kterou znala celá země kromě něho, dokonce i papoušci v patiech zpívali uhněte, ženské, přijíždí pan generál a velice pláče, s rukou na srdci, podívejte se, jak vypadá, už nemá sílu vládnout, vládne a spí přitom, má v těle ránu, která se nehojí, naučili se ji i divocí papoušci, protože ji tolikrát slyšeli od papoušků domácích, naučili se ji i papoušci kakadu a jiní ptáci a v hejnech ji zanesli až za hranice jeho nesmírného zádumčivého království, a na všech místech oblohy otčiny se za soumraku ozýval ten jednohlas přelétavých zástupů, jež zpívaly hle, tu přichází má láska, pan generál, z úst vyplivuje hovínka a ze zadku zákony, nekonečnou píseň, k níž kdekdo a dokonce i papoušci přidávali nové strofy, aby se vysmáli státní bezpečnosti, která je chtěla pochytat, vojenské hlídky vyzbrojené do války rozbíjely branky patií a střílely podvratné papoušky na bidýlkách, předhazovaly psům hrsti živých papoušků, vyhlásily výjimečný stav ve snaze vymýtit nepřátelskou píseň, aby nikdo nepřišel na to, co věděl každý, že to byl on, kdo jako uprchlík proklouzával za soumraku vchodem pro služebnictvo do prezidentského paláce, procházel kuchyně a mizel v dýmu lejn v soukromých pokojích, zítra ve čtyři na shledanou, královno, na shledanou každý den v touž hodinu, kdy přicházel do domu Manuely Sánchezové obtížen tolika nevídanými dary, že se museli zmocnit sousedních domů a probourat přilehlé zdi, aby je měli kam uložit, takže původní salón se změnil v obrovskou temnou kůlnu, kde byly nesčetné hodiny všech dob, všemožné gramofony, od primitivních s válečkem až po ty se zrcadlovou membránou, kde byly četné šicí stroje na kliku, na pedál, na motor, celé ložnice galvanometrů, homeopatické lékárny, hudební skříně, přístroje s optickými klamy, vitríny s preparovanými motýly, asijské herbáře, laboratoře pro fyzioterapii a tělesnou výchovu, hvězdářské přístroje, přístroje ortopedické a přírodovědní a celý svět panen se skrytými mechanismy napodobujícími lidské jednání, zrušené pokoje, kam nikdo nevkročil, ani aby je zametl, protože věci ležely tam, kam je položili, když je přinesli, nikdo o nich nechtěl vědět, a nejméně Manuela Sánchezová, protože ta nechtěla ani vědět o životě od oné černé soboty, kdy mě stihlo neštěstí, že jsem se stala královnou, onoho odpoledne pro mne skončil svět, její někdejší nápadníci umřeli jeden po druhém, skoseni beztrestnými kolapsy a nevěrohodnými nemocemi, její přítelkyně mizely beze stopy a ji odnesli, aniž s ní pohnuli, z jejího domu do čtvrti cizinců, žila o samotě a i její nejpřízemnější úmysly byly střeženy, byla zajatkyní osudové léčky, v níž neměla odvahu říci, že nemá dostatečnou odvahu říci ano nenáviděnému nápadníkovi, který jí vnucoval útulek své lásky, který ji pozoroval s důstojným úžasem, ovívaje se přitom svým bílým kloboukem, zalit potem, tak vzdálen sám sobě, že si položila otázku, zda ji vůbec vidí, anebo je to pouze přízrak, viděla ho, jak se potácí za jasného světla, viděla ho, jak přežvykuje ovocné šťávy, viděla ho, jak tluče špačky v proutěném kresle se sklenicí v ruce, když měděný bzukot cikád zhušťoval přítmí salónu, viděla ho chrápat, řekla mu pozor, Excelence, on se probudil a vylekaně zabreptal ale kdepak, má královno, já nespal, pouze jsem měl zavřené oči, a neuvědomil si, že mu mezitím vzala z ruky sklenici, aby mu v spánku nevypadla, bavila ho bystrými řečmi až do neuvěřitelného odpoledne, kdy přišel do domu, zalykaje se zprávou dnes ti přináším největší dar všehomíra, div nebeské oblohy, který se objeví dnes večer v jedenáct nula šest, abys ho mohla spatřit, královno, pouze proto, abys ho ty mohla spatřit, a byla to kometa. To datum nám přineslo jedno z největších rozčarování, neboť už před časem se rozšířila zpráva podobná mnohým jiným, že hodiny jeho života nejsou podrobeny normám lidského času, ale běhu komety, že byl počat tak, aby ji spatřil jednou, ale neměl ji už vidět podruhé, vzdor smělým předpovědím pochlebovačů, takže jsme čekali na okamžik, až nastane listopadová noc století, pro niž byly nachystány kratochvilné kapely, jásavé zvony, sváteční rakety, které poprvé v tomto století nevybuchovaly proto, aby umocnily jeho slávu, nýbrž aby očekávaly osm kovových úderů, jež měly ohlásit konec jeho let, aby oslavily božskou událost, kterou on očekával na střeše domu Manuely Sánchezové, sedě mezi ní a její matkou, zhluboka oddychuje, aby nezpozorovaly jeho srdeční obtíže pod oblohou ztuhlou zlými předtuchami, vdechuje poprvé noční dech Manuely Sánchezové, pociťuje mocný účinek její rozmarné pohody, její volnou oblohu, na obzoru zaslechl čarodějné bubny, jež vycházely vstříc pohromě, dolehly k němu cizí nářky, hukot lidské lávy, jež hrůzou padala k zemi tváří v tvář bytosti mimo dosah jeho moci,

bytosti, která předcházela a měla přesáhnout léta jeho života, pocítil váhu času, na okamžik ho sevřelo nešťastné vědomí, že je smrtelný, a vtom ji spatřil, tamhle je, řekl, a byla tam, protože on ji znal, viděl ji, když putovala k druhé straně vesmíru, byla táž, královno, starší než svět, churavá světelná medúza veliká jako nebe, jež se na každé pídi své cesty vracela o milión let k svému počátku, zaslechli bzučení jejích staniolových třásní, spatřili její ztrápený obličej, její oči zalité slzami, stopu ledových jedů její kštice rozcuchané vesmírnými větry, míjela a zanechávala na světě sprchu zářícího prachu z hvězdných sutin a ze soumraků zpožďovaných dehtovými lunami a popelem z oceánů starších než počátek pozemského času, tamhle ji vidíš, královno, zašeptal, dobře se na ni podívej, vždyť ji znovu uvidíme až za sto let, a ona se bázlivě pokřižovala a ve fosforové záři komety byla krásnější než kdykoli jindy, hlavu měla zasněženou jemnou sprškou hvězdného prachu a nebeského rmutu, a tehdy se stalo, maminko drahá, Bendición Alvaradová, stalo se, že Manuela Sánchezová zahlédla na nebi propast věčnosti a chtěla se zachytit života, napřáhla ruku do prázdna a jediné zábradlí, jež nahmátla, byla nežádoucí ruka s prezidentským prstenem, jeho teplá a hebká uchvacující ruka uvařená na pomalém ohništi jeho vlády. Pouze málokteří byli dojati biblickým zjevem světelné medúzy, jež vyplašila nebeskou zvěřinu a pokryla vlast stopou zářícího prachu z hvězdných sutin, vždyť i ti z nás, kteří byli nejvíce nedůvěřiví, čekali na onu nevídanou smrt, která měla zničit základy křesťanství a položit základy k éře třetího zákona, čekali jsme marně až do setmění, vraceli jsme se domů, unaveni víc čekáním než nevyspáním, ulicemi končícího svátku, kde jitřní ženy zametaly nebeskou nečistotu ze zbytků komety, a ani tehdy jsme se nevzdávali přesvědčení, že nejen se nic nepřihodilo, ale že jsme se stali obětí nového dějinného podvodu, vždyť úřední tisk prohlásil let komety za nové vítězství režimu proti silám zla, využil té příležitosti a vyvrátil dohady o nevídaných chorobách vládnoucího muže nezvratnými důkazy o jeho vitalitě, znovu byla obnovena vládní hesla, zveřejněno slavnostní poselství, v němž on vyjádřil mé jediné a svrchované rozhodnutí, že budu nadále stát ve službách vlasti do časů, až se opět objeví kometa, a naslouchal hudbě i praskání raket, jako by je nenachystal jeho režim, nepohnutě naslouchal volání davu shromážděného na Promenádním náměstí s velkými nápisy věčná sláva zasloužilému muži, jenž musí žít pro věčnou paměť, nijak mu nevadily nepříjemné stránky vlády, svou autoritu přenášel na nižší úředníky, ztrápen vzpomínkou na uhlík ruky Manuely Sánchezové ve své ruce, a snil o tom, že znovu prožije ten šťastný okamžik, i kdyby se měl vychýlit běh přírody a porušit vesmír, přál si to tak mocně, že nakonec poprosil své astronomy, aby mu vynalezli pyrotechnickou kometu, běžící jitřenku, svítícího draka, jakýkoli hvězdný přístroj, jenž by byl natolik hrůzostrašný, že by dokázal vzbudit závrať z věčnosti v jedné krásné ženě, avšak to jediné, co mohli svými výpočty odhalit, bylo úplné zatmění slunce ve středu příštího týdne ve čtyři odpoledne, pane generále, a on souhlasil, a za úplného dne nastala tak věrojatná noc, že se rozsvítily hvězdy, povadly květiny, slepice šly spát a sklíčenost padla na zvířata s předvídavým pudem, zatímco on vdechoval soumračný dech Manuely Sánchezové, jenž přecházel v dech noční úměrně s tím, jak malátněla klamem stínů růže v její ruce, zde je máš, královno, řekl jí, to zatmění patří tobě, avšak Manuela Sánchezová neodpověděla, nedotkla se jeho ruky, nedýchala, vypadala tak neskutečně, že on neodolal touze, napřáhl ruku do tmy, aby se dotkl její paže, ale nenašel ji, hledal ji konečky svých prstů na místě, kde ležela její vůně, ale nenašel ji, dál ji hledal oběma rukama po velikém domě, šmátral s očima náměsíčně rozevřenýma v temnotě, ztrápeně volal kde jsi má nešťastná Manuelo Sánchezová, hledám tě a nemohu nalézt v neblahé noci tvého zatmění, kde je tvá nelítostná ruka, kde je tvá růže, plul jako potápěč ztracený v jezeře neviditelných vod, v jehož hlubinných příbytcích potkával prehistorické langusty galvanometrů, raky hrajících hodin, rejnoky tvých roztodivných přístrojů, nenacházel jsem však lékořicovou vůni tvého dechu, a postupně jak se vytrácely stíny prchavé noci, zažíhalo se v jeho duši světlo pravdy a cítil se být starší než Bůh v tom příšeří soumraku v šest odpoledne, v opuštěném domě, cítil se smutnější a osamocenější než kdykoli jindy ve věčné samotě tohoto světa bez tebe, má královno, navždy ztracená v záhadě setmění, úplně navždy, protože už nikdy ve zbytku předlouhých let své moci nepotkal Manuelů Sánchezovou, své zatracení, v bludišti jejího domu, rozptýlila se jako dým v noci zatmění, pane generále, tvrdili mu, že ji zahlédli na bále v Portoriku, tam, co podřízli Helenu, pane generále, ale nebyla to ona, že ji zahlédli na pohřebních radovánkách za Papá Montéra, co hrával na kravský zvon a skládal rumby, mizera jeden, ale nebyla to ona, že ji zahlédli při táckách na dole v Barlovento, při zábavě v Aracatě, při povětrném zvuku bubínku v Panamě, ale nikdy to nebyla ona, pane generále, ďas ji vzal, a jestliže tenkrát se neoddal smrti, nebylo to pro nedostatek chuti zemřít, ale protože věděl, že je neodvolatelně odsouzen k tomu, že nikdy nezemře z lásky, věděl to od onoho odpoledne na počátku své vlády, kdy se uchýlil k věštkyni, aby mu ve vodách věšteckých nádob přečetla šifry jeho osudu, které nebyly vepsány ani do dlaně jeho ruky, ani do karet, do kávové sedliny nebo jiného prostředku věštby, pouze do onoho zrcadla předvídavých vod, kde sám sebe spatřil mrtvého přirozenou smrtí během spánku v pracovně sousedící s audienční síní, viděl se ležet tváří k zemi, jak spával po všechny noci svého života od narození, v plátěné

uniformě bez distinkcí, v kamaších, se zlatou ostruhou na botě a s pravou rukou nataženou pod hlavou místo polštáře, v neurčitém věku mezi svými sto sedmi až dvěma sty třiceti dvěma léty.

Tak ho našli, na prahu podzimu jeho života, když jeho mrtvola ve skutečnosti byla mrtvolou Patricia Aragonése, a tak jsme ho opět našli o mnoho let později v údobí tolika nejistot, že nikdo si nebyl jist, že to stařecké tělo oklované supy a pokryté parazity ode dna moře je jeho. Na ruce nafouklé rozkladem nezůstala tehdy žádná známka toho, že by byla někdy ležela na srdci kvůli půvabům jakési záhadné dívky z dob hluku, ani jsme nenašli žádnou jinou stopu jeho života, která by nás vedla k bezpečnému zjištění jeho totožnosti. Ovšemže nám nepřipadalo neobvyklé, že by se taková věc mohla udát za našich časů, jestliže dokonce za časů jeho největší slávy existovaly důvody k pochybnostem o jeho existenci a jestliže ani jeho námezdní zabijáci neměli přesnou představu o jeho věku, neboť to byla zmatená doba, kdy při dobročinných tombolách vypadal na osmdesátku, při občanských audiencích na šedesátku a při oslavách státních svátků na méně než čtyřicítku. Velvyslanec Palmerston, jeden z posledních diplomatů, který mu odevzdával pověřovací listiny, vyprávěl ve svých zakázaných pamětech, že bylo nemožné udělat si vůbec nějakou představu o stáří tak pokročilém, v jakém se nacházel, a o nepořádku a zanedbanosti onoho sídla vlády, kde si musel razit cestu hnojištěm roztrhaných papírů, zvířecím trusem, zbytky žrádla po psech dřímajících na chodbách, nikdo nebyl s to mi něco stvrdit v kancelářích a úřadovnách a musel jsem se obrátit na malomocné a ochrnuté, kteří již obsadili první soukromé pokoje, a ti mi ukázali cestu k audienční síni, kde slepice ozobávaly iluzorní pažity gobelínů a kráva žrala plátno s portrétem arcibiskupa, a tehdy jsem si rázem uvědomil, že je hlušší než pařez, a to nejen proto, že jsem se ho ptal na jednu věc a on mi odpovídal na jinou, a také proto, že si stěžoval, že nezpívají ptáci, ačkoli se v tom ptačím rámusení, připomínajícím cestu přes les za svítání, dalo sotva vydechnout, a on náhle přerušil předávání pověřovacích listin a s jasným pohledem a s dlaní přiloženou k uchu oknem ukazoval na prašnou rovinu, kde bývalo moře, a hlasem probouzejícím spáče řekl poslechněte si to stádo oslů, které tamhle přichází, poslechněte si ho, milý Stetsone, to se vrací moře. Bylo těžké si představit, že ten nenapravitelný stařec byl onen mesiášský muž, jenž na počátku své vlády se v nejnečekanější dobu objevoval ve vesnicích s doprovodem jediného bosého venkovana s mačetou na sekání třtiny a s omezeným počtem poslanců a senátorů, které sám jmenoval vlastním ukazovákem podle toho, jak mu fungovalo trávení, dával se informovat o výsledcích žní, o stavu dobytka a o chování lidí, usedal do liánové houpací židle ve stínu mangových kmenů na návsi a ovíval se šafářským kloboukem, který tehdy nosíval, a ačkoli se zdálo, že je ospalý vedrem, neponechával nevysvětlen jediný detail rozhovoru, který vedl s muži a ženami, jež dal svolat, a oslovoval je přitom vlastními jmény i příjmeními, jako by v hlavě nosil celý rejstřík obyvatel a údaje i problémy celého národa, takže mě zavolal, maje stále zavřené oči, pojď sem, Jacinto Moralesová, vyprávěj mi, co se stalo s chlapcem, kterého minulého roku sám přiměl, aby vypil láhev ricinového oleje, a ty, Juane Prieto, řekl mi, jak se daří tvému plavému býčkovi, kterého on sám zaříkal morovými prosbami, aby mu vylezli červi z uší, a ty, Matildo Peraltová, co mi dáš za to, že ti v pořádku vrátím tvého manžela, který ti utekl, tady ho máš, přivlečeného na provaze z agáve, s mým osobním napomenutím, že příště shnije v kládě, jestli se ještě jednou pokusí opustit svou zákonnou manželku, a s týmž smyslem pro bezprostřední výkon vlády přikázal rasovi, aby před veřejností usekl ruce jednomu marnotratnému pokladníkovi, a natrhal si rajská jablka v soukromé zahradě a v přítomnosti svých agronomů je snědl s domýšlivostí výborného znalce a prohlásil, že té pudě se nedostává oslích hoven, ať je tam rozhodí na státní útraty, a přerušil veřejný provoz a zavolal mne do okna, div se neudusil smíchy, hej, Lorenzo Lópezová, jak ti šije šicí stroj, který mi věnoval před dvaceti lety, a já mu odpověděla, že už odevzdal svou duši Pánu, pane generále, představte si, že věci i my lidé nejsme uděláni tak, abychom vydrželi celý život, ale on namítl, že naopak, že svět je věčný, a začal rozmontovávat stroj šroubovákem a s olejničkou v ruce, netečný k oficiálnímu doprovodu, který na něho čekal uprostřed ulice, chvílemi jeho býčí funění naznačovalo zoufalství a i ve tváři byl umouněný motorovým olejem, ale posléze asi po třech hodinách stroj začal opět šít jako nový, vždyť tenkrát neexistoval žádný problém všedního života, byť byl sebenepatrnější, který by pro něho neměl stejný význam jako nejzávažnější státní záležitost, a docela upřímně věřil, že je možné rozdávat štěstí a smrt že lze podmanit vojenskou lstí. Bylo těžké připustit si představu, že ten nenapravitelný stařec je to jediné, co zbylo z muže, jehož moc byla tak velká, že jednou se zeptal, kolik je hodin, a odpověděli mu tolik, kolik rozkážete, pane generále, a bylo tomu tak, protože nejen měnil denní dobu tak, aby nejlépe vyhověla jeho záležitostem, ale přesunoval také svátky, které bylo třeba slavit, v souladu se svými plány na procestování země z pouti na pouť, následován stínem bosého Indiána a truchlivými senátory a klecemi skvělých kohoutů, kteří se střetávali s těmi nejstatečnějšími v každém navštíveném místě, on sám upravoval sázky, smíchy rozechvíval samy základy kohoutí arény, protože všichni jsme byli nuceni se smát, když on vyrážel svůj podivný bubnový chechtot, který přehlušil i muziku

raket, trpěli jsme jeho mlčením a propukali jsme v úlevnou ovaci, když jeho kohouti srazili k zemi naše, kteří byli tak dokonale vycvičeni prohrávat, že žádný nás nezklamal, kromě nešťastného kohouta Dionisia Iguaránа, který porazil krasavce reprezentujícího moc tak čistým a jistým výpadem, že on sám prošel arénou, aby stiskl ruku vítěznému chovateli, jsi chlapík, řekl mu v dobré náladě, vděčen za to, že někdo mu přece jenom konečně prokázal laskavost neškodné porážky, co bych za to dal, mít toho červeného kohouta, řekl mu přitom, a Dionisio Iguarán třaslavým hlasem odpověděl vždyť je váš, pane generále, považuji si to za čest, a odcházel domů doprovázen potleskem vzrušeného publika a rámusem kapely a petard a všem přitom ukazoval šest vybraných kohoutů, které on mu věnoval za nepřemožitelného Červeného zápasníka, avšak toho večera se zavřel ve své ložnici, vypil pouze jednu láhev třtinového rumu a oběsil se na provaze své sítě, neboť, chudák, nic netušil o záplavě domácích pohrom, již vyvolávaly jeho jásotem doprovázené návštěvy, ani o stopě nežádoucích nebožtíků, kterou za sebou zanechával, ani o věčném zatraceni nebohých přívrženců, které před úslužnými zabijáky oslovil nesprávným jménem, a ti si jeho omyl vysvětlovali jako uvážené znamení nesympatie, zatímco on procházel celou zemí svou podivnou chůzí pásovce, s tváří zalitou mužným potem a pokrytou neboleným vousem se bez ohlášení objevil v kterékoli kuchyni, tváře se jako neužitečný dědeček, jenž hrůzou naplňuje obyvatele domu, tykví si nabíral z kádě vodu, jedl z hrnce na vaření, rukou vybíral kusy jídla, byl příliš žoviální, příliš prostoduchý, a ani ho nenapadlo, že ten dům je navždy poznamenán stigmatem jeho návštěvy, avšak nechoval se tak z nějaké politické vypočítavosti, ani z potřeby lásky, jako v předešlé době, ale protože toto byl přirozený způsob jeho existence, když jeho moc dosud nebyla bezbřehým bahniskem vrcholného podzimu, ale horečnatým proudem, který jsme na vlastní oči viděli prýštit z jeho původních zdrojů, takže postačilo, aby prstem ukázal na stromy, že mají vydat plody, a na zvířata, že mají růst, a na lidi, že se jim má dařit dobře, a nařídil také, aby odstranili déšť z místa, kde brzdil žně, a přenesli ho do suchého kraje, a tak se stalo, pane, viděl jsem to, vždyť jeho legendární pověst vznikla mnohem dříve, než on sám se považoval za pána veškeré své moci, tenkrát, kdy byl ještě odkázán na různé předpovědi a na tlumočníky svých nočních můr, a náhle přerušil právě započatou cestu, protože zaslechl zpívat nad svou hlavou ptáka, a změnil datum svého veřejného vystoupení, protože jeho matka Bendición Alvaradová našla vejce se dvěma žloutky, a zlikvidoval suitu úslužných senátorů a poslanců, kteří ho všude doprovázeli a přednášeli za něho proslovy, které on se nikdy neodvážil přednést, zůstal bez nich, protože měl zlý sen a viděl se v jakémsi velkém a prázdném domě obklopen bledými muži v hnědých šosáčcích, kteří se usmívali a bodali ho řeznickými noži, doráželi na něho tak zběsile, že kamkoli pohlédl, všude viděl železný hrot mířící mu do tváře a do očí, viděl se zahnán do úzkých jako šelma, nad níž se dohadují mlčeliví a usmívající se vrahové, kdo ji dorazí a dopřeje si rozkoše z její krve, on však přitom necítil ani zlost, ani strach, ale ohromnou úlevu, jež byla tím hlubší, čím méně mu zbývalo života, cítil se bez tíže a čistý, takže i on se usmíval, zatímco ho zabíjeli, smál se za ně i za sebe uvnitř snového domu, jehož zdi z bílého vápna se třísnily skvrnami mé krve, až kdosi, kdo byl ve snu jeho synem, mu zasadil bodnou ránu do slabin, odkud mi vyšel poslední dech, jenž mi dosud zbýval, a tehdy si zakryl tvář přikrývkou prosáklou krví, aby nepoznali mrtvého ti, kteří ho nemohli poznat živého, a zhroutil se, otřásaje se chropotem agónie, jež byla tak věrohodná, že o ní musel neprodleně vyprávět svému kamarádu ministrovi zdravotnictví a ten ho ohromil sdělením, že ta smrt se v historii lidí už jednou udala, pane generále, a přečetl mu příběh z ohořelého notesu generála Lautara Munoze, a byl to týž příběh, maminko, byl natolik stejný, že během četby si vzpomněl na něco, nač při probuzení zapomněl, a sice že když ho zabíjeli, zprudka a bez průvanu se otevřela všechna okna prezidentského paláce, a bylo jich ve skutečnosti tolik, kolik bylo ran ve snu, třiadvacet, což byla děsivá shoda, která onoho týdne vyvrcholila útokem korzárů na senát a soudní dvůr za spiklenecké netečnosti ozbrojených sil, ze základů vyvrátili vznešený dům našich prvních národních vůdců a jeho plameny bylo vidět až do pozdních nočních hodin z balkónů prezidentského paláce, ale on zůstal netečný k zprávě, že nenechali stát ani kameny základů, pane generále, slíbil nám příkladný trest pro původce tohoto činu, kteří se však již nikdy neobjevili, slíbil nám postavit přesnou kopii domu našich slavných předků, jejichž zvápenatělé ostatky se zachovaly až do našich dnů, nijak se nesnažil zastřít strašlivý exorcismus zlého snu, naopak využil té příležitosti k tomu, aby zrušil zákonodárný a soudní aparát staré republiky, zahrnul poctami a jměním senátory, poslance a soudní úředníky, které už nepotřeboval k tomu, aby uchoval zdání o původu svého režimu, vyhnal je na šťastná a vzdálená velvyslanecká místa a jako doprovod si ponechal pouze samotářský stín Indiána s mačetou, jenž ho ani na okamžik neopouštěl, jenž okoušel jeho pokrmy a jeho vodu, udržoval jej v náležité vzdálenosti od lidí a střežil jeho dveře, zatímco on setrvával v mém domě a živil tím pověst, že je mým tajným milencem, ačkoli ve skutečnosti mě navštěvoval až dvakrát za měsíc, abych mu vyložila karty během oněch mnoha let, kdy se ještě považoval za smrtelného a vyznačoval se ctností pochyby a dokázal se mýlit a věřil víc tomu, co říkaly karty, než svému venkovskému instinktu, přicházel vždy tak poděšený a starý jako poprvé, kdy se posadil naproti mně a beze slova mi nabídl ruce, jejichž dlaně, hladké a vypjaté jako břicho žáby, jsem jaktěživ nespatřila a nespatřím v celém svém dlouhém

životě pátrajícím v osudech druhých, položil obě současně na stůl, téměř jako němou prosbu člověka zbaveného naděje, a připadal mi tak plný zvídavé touhy a bez iluzí, že mě tolik nedojaly jeho vyprahlé dlaně jako jeho neuhasitelná melancholie, slabost jeho rtů, jeho ubohé srdce starocha rozhlodaného nejistotou, jehož osud byl skryt nejen v jeho rukou, ale ve všech věšteckých prostředcích, které jsme tehdy znali, neboť sotva sňal kartu, karty se měnily v studny se zakalenou vodou, slila se kávová sedlina na dně šálku, z něhož pil, setřely se klíce všeho, co by mohlo mít spojitost s jeho osobní budoucností, s jeho štěstím a s dobrým losem jeho skutků, naproti tomu však byly průhledné nad osudem kohokoli, kdo by s ním měl co činit, takže jsme spatřili jeho matku Bendición Alvaradovou, jak maluje ptáky cizích jmen ve věku tak pokročilém, že sotva mohla rozeznat barvy skrze vzduch zředěný smrdutými výpary, chudák matka, spatřili jsme naše město zpustošené cyklonem tak strašlivým, že si ani nezasloužil své ženské jméno, spatřili jsme muže se zelenou maskou a s mečem v ruce, a on se pln úzkosti zeptal, na kterém místě světa se nachází, a karty odpověděly, že každý úterek je mu víc nablízku než v jiných dnech týdne, a on řekl aha a zeptal se, jaké barvy má oči, a karty odpověděly, že jedno má zbarvené jako třtinovou kořalku postavenou proti světlu a druhé že má ve tmě, a on řekl aha a zeptal se, jaké jsou záměry toho muže, a to bylo naposledy, kdy jsem mu až do konce vyjevila pravdu karet, protože jsem mu odpověděla, že zelená maska znamená proradnost a zradu, a on řekl aha, řekl to s vítězným nadšením, už vím, kdo je to, ksakru, zvolal, a byl to plukovník Narciso Miraval, jeden z jeho nejbližších pobočníků, jenž si dva dny nato bez jakéhokoli vysvětlení vpálil kulku do ucha, ubohý člověk, a tak byly řízeny osudy vlasti a předjímány její dějiny v souladu s věštbou karet, až on zaslechl cosi o jakési jedinečné jasnovidkyni, která dokázala vyčíst smrt z neomylných vod věšteckých nádob, a potají se vydal po oslích stezkách vyhledat ji bez jakýchkoli svědků kromě anděla s mačetou, vyhledat ji v odlehlé chalupě, kde žila se svou pravnučkou, která měla tři děti a právě se jí mělo narodit další po manželovi, který zemřel minulý měsíc, našel ji ochrnutou a poloslepou v koutě světnice, téměř ve tmě, a když ho požádala, aby položil ruce nad nádobu, voda se uvnitř rozsvítila jemným a ryzím jasem a tehdy spatřil sám sebe, pravého, ležícího tváří k zemi na podlaze, v plátěné uniformě bez distinkcí, v kamaších a se zlatou ostruhou na botě, a zeptal se jí, co je to za místo, a žena se podívala do dřímající vody a odpověděla mu, že je to místnost ne větší než ta, kde právě jsou, s čímsi, co se podobá psacímu stolu a elektrickému ventilátoru a oknu vedoucímu k moři a těmto bílým zdem s obrazy koní a s vlajkou, na níž je drak, a on opět řekl aha, protože bezpečně poznal pracovnu sousedící s audienčním sálem, a položil jí otázku, zda se mu to má stát nešťastnou náhodou, nebo zlou nemocí, a ona mu odpověděla, že ne, že k tomu má dojít ve spánku a bez bolesti, a on řekl aha a zeptal se jí roztřesen, kdy k tomu má dojít, a ona mu odpověděla, aby klidně spal, protože se to nestane dřív, než dovršíš můj věk, to jest sto sedm let, ale ne po sto dvaceti pěti letech, a on řekl aha, a tehdy zavraždil nemocnou stařenu na lehátku, aby nikdo další neznal okolnosti jeho smrti, uškrtil ji řemínkem od zlaté ostruhy, bezbolestně, bez jediného vzdechu, jako mistr kat, třebaže to byla jediná bytost na světě, lidská nebo zvířecí, jíž prokázal tu čest zavraždit ji vlastní rukou v míru nebo ve válce, chudák ženská. Podobné připomínky jeho nectných činů mu o podzimních nocích nikterak nerušily svědomí, sloužily za příkladné příběhy toho, čím měl být a nebyl, především když Manuela Sánchezová zmizela mezi stíny zatmění a on se chtěl opět cítit v plné síle svého barbarství, aby se zbavil zuřivosti z výsměchu, který mu sžíral útroby, uléhal do sítě pod rolničkami větru provívajícího tamaryšky a myslel na Manuelů Sánchezovou s hněvem, který mu nedal spát, zatímco pozemní, námořní a letecké síly ji hledaly beze stopy v neznámých končinách ledkové pouště, kam ses ksakru poděla, ptal se, kam se ksakru chceš vrtnout, aby tě nedostihla má ruka, která by ti ukázala, kdo tu vládne, klobouk na hrudi se mu třásl pod údery srdce, byl bez sebe zlostí a nedbal na naléhání své matky, která se snažila zjistit, proč nemluvíš od toho odpoledne, kdy došlo k zatmění, proč koukáš tak do sebe, on však na to neodpovídal, odešel, ale hovno, maminko, vlekl za sebou své sirotčí nohy a krvácel kapkami žluči, jeho pýcha byla zraněna nevyléčitelným hořem nad tím, že tyhle pitomosti se mu přihodily proto, že se ze mne stal úplný troup, že už nejsem rozhodčím nad vlastním osudem jako dříve, že jsem vkročil do domu holky se svolením její matky, a ne jako do svěží a tiché domácnosti Francisky Linerové na cestě u Svatých fíkovníků, když ještě byl sám sebou, a ne Patriciem Aragonésem, když zřetelně dával najevo svou moc, vstoupil dovnitř a ani se nedotkl klepadla, zcela v souladu s rozmarem své vůle, když odbíjela jedenáctá na pendlovkách a já zaslechla cinkot jeho zlaté ostruhy z terasy patia a pochopila jsem, že ty kroky, houpající se jako rameno mincíře, tak panovačné na cihlové podlaze, nemohou být nikoho jiného než jeho, celým tělem jsem to vytušila ještě dřív, než se objevil mezi veřejemi dveří na vnitřní terase, kde bukač mezi zlatými pelargóniemi odzpívával jedenáctou hodinu, kde zpívala žluva omámená vonným acetonem trsu banánů visícím na přístřešku, kde se rozptylovalo světlo osudného srpnového úterku mezi novými listy banánovníků a tělem mladého jelena, kterého můj manžel Poncio Daza ulovil za soumraku a pověsil za nohy, aby vykrvácel, vedle trsů banánů kropenatých medem svých útrob, viděla jsem ho většího a ponuřejšího než ve snu, se zablácenýma botama a s khaki kazajkou prosáklou potem, beze zbraně za pasem, avšak chráněného stínem bosého Indiána, který znehybněl za jeho

zády s rukou na střence mačety, viděla jsem neuniknutelné oči, ospalou dívčí ruku, která utrhla z nejbližšího trsu banán, který dychtivě snědl, a potom snědl další a ještě další, dychtivě je rozkousával a z přecpaných úst se mu ozýval zvuk bažiny, a přitom nespouštěl oči z vyzývavé Francisky Linerové, která na něho hleděla a nevěděla, co si má počít se svým studem novomanželky, protože on přišel, aby ukojil rozmar své vůle, a nebyla žádná větší moc než ta jeho, která by mu v tom zabránila, sotva jsem slyšela strachuplné oddechování svého manžela, jenž si sedl vedle mne a oba jsme se ani nepohnuli, drželi jsme se za ruce a naše pohlednicová srdce byla jednohlasně vylekaná pod sveřepým pohledem nevyzpytatelného starce, který stál dva kroky od dveří a pojídal jeden banán za druhým a přes rameno odhazoval jejich slupky do dvora, a od chvíle, kdy se na mě začal dívat, ani jednou nezamžikal očima, a teprve když snědl celý trs banánů a zbyl po nich holý stonek vedle mrtvého jelena, dal znamení bosému Indiánovi a nařídil Ponciu Dazovi, aby na okamžik odešel s mým kamarádem, tím, co má mačetu, musí s tebou vyřídit nějakou záležitost, a ačkoli jsem umírala strachy, měla jsem natolik jasnou mysl, abych pochopila, že jediným prostředkem mé záchrany je nechat ho dělat si se mnou všechno, co chce, na velkém jídelním stole, a dokonce jsem mu pomohla najít mě mezi krajkami sukní, potom co mi vyrazil dech svou čpavkovou vůní a jedním škubnutím roztrhl mé prádlo a prsty hledal tam, kde jsem nebyla, zatímco já jsem překotně uvažovala, panebože, to je ostuda, to je trapné, vždyť toho rána jsem neměla ani čas, abych se umyla, protože jsem byla zaneprázdněna jelenem, takže on nakonec po tolika měsících naléhání prosadil svou vůli, avšak provedl to spěšně a nedobře, jako by byl starší, než byl, anebo mnohem mladší, byl tak zbrklý, že jsem sotva postřehla, kdy splnil, jak se dalo, svůj úkol, a potom propukl v pláč slzami teplými jako moč a plakal jak dospělý a osamocený sirotek, s tak hlubokou sklíčeností, že mi bylo líto nejen jeho, ale všech mužů na světě a začala jsem ho konečky prstů škrábat po hlavě a utěšovat ho, vždyť o tolik nejde, pane generále, život je dlouhý, mezitím člověk s mačetou si odvedl Poncia Dazu mezi banánovníky a rozsekal ho na tak jemné plátky, že bylo nemožné dát dohromady jeho tělo roznesené prasaty, chudák člověk, řekl na to on, ale nic jiného se nedalo dělat, protože by to byl můj úhlavní nepřítel po celý život. Z minulosti k němu doléhaly takovéto obrázky jeho moci a dráždily jeho roztrpčení nad tím, jak velice zřídla slaná voda jeho moci, jestliže mu neposloužila ani k zažehnání čarovné síly zatmění, roztřásalo ho ostří černé žluči u stolku domina tváří v tvář ledovému sebeovládání generála Rodriga de Aguilara, jenž byl jediným vojákem, jemuž svěřil svůj život od chvíle, kdy kyselina močová ztuhla v kloubech anděla s mačetou, a přesto všechno si kladl otázku, zda tolik důvěry a autority složené do jediné osoby nebude příčinou jeho neštěstí, zda to není právě jeho celoživotní druh, kdo se za něho schovává a snaží se stáhnout z něho přirozenou kůži vůdce a udělat z něho palácového invalidu neschopného vymyslet jediný příkaz, který by nebyl předem splněn, prostřednictvím nezdravého nápadu ukazovat veřejnosti tvář, která nebyla jeho, zatímco bosý Indián ze starých dobrých Časů stačil na všechno sám, a dokonce víc než stačil, když mačetou prosekával cestu mezi zástupem lidí, křičel na ně uhněte, holomci, půjde tudy ten, který vám vládne, a v té houstině ovací nemohl ani rozlišit, kdo jsou dobří vlastenci a kdo se přetvařují, protože jsme dosud nepřišli na to, že ti nejzakuklenější nejvíc křičeli ať žije pan generál, ať žije správný chlap, a naproti tomu autorita jeho vojsk nyní nestačila, aby našel neblahou královnu, která se vysmála neproniknutelnému obklíčení jeho stařeckých choutek, ksakru, shodil kostky na zem, bez zjevného důvodu zanechal rozehrané partie, stísněn náhlým zjištěním, že každý nakonec najde své místo na světě, každý kromě něho, vědom si poprvé své košile nasáklé potem už tak časně zrána, vědom si mršinového puchu, který se šířil s výpary moře, a sladkého pískání flétny své kýly zkroucené vlhkým vedrem, je dusno, řekl si nepřesvědčivě, snaže se z okna rozluštit podivný stav světla v nehybném městě, kde jedinými živými bytostmi jako by byla hejna supů, vylekaně prchající z říms chudinské nemocnice, a slepec na Promenádním náměstí, jenž vytušil třaslavého starce v okně paláce a holí mu dal naléhavé znamení a křičel na něho cosi, co on nebyl s to pochopit a co si vysvětlil jako další náznak svého stísňujícího pocitu, že se cosi má stát, a přesto si už podruhé na konci dlouhého skleslého pondělku zopakoval, že ne, že to je tím dusnem, řekl si a v mžiku usnul, ukolébán škrábáním deště na mlžná skla filtrů nehlubokého spánku, ale náhle se vylekaně probudil, kdo je tu, křikl, bylo to však jeho vlastní srdce tísněné podivným tichem ranních kohoutů, pocítil, že zatímco spal, loď vesmíru dorazila do svého přístavu, vznášela se ve vývaru par, a pozemští a nebeští živočichové, schopní postřehnout smrt za neohrabanými předpověďmi a nejdůkladnější vědou lidí, zmlkli hrůzou, zmizel vzduch, čas nabíral jiný směr a on vstal a ucítil, že srdce se mu při každém kroku nafukuje a že mu pukají bubínky a vřící hmota mu prýští nosem, to je smrt, pomyslil si při pohledu na blůzu nasáklou krví, ale kdepak, pane generále, to je cyklon, cyklon ničivější než všechny dosavadní, které rozkouskovaly na třísť ostrovů někdejší celistvé království karibské země, katastrofa přicházející tak tiše, že pouze on ji odhalil svým předvídavým instinktem mnohem dříve, než vypukla panika psů a slepic, katastrofa přicházející tak náhle, že nebyl čas, aby pro ni našli ženské jméno v tom zmatku vystrašených důstojníků, kteří mi přinesli novinu, že teď je to už jisté, pane generále, tuhle zemi sebral ďas, on však nařídil, aby zabednili dveře a okna, aby připoutali stráže na chodbách, zavřeli slepice a krávy do kanceláří v prvním patře, aby

každou věc přibili na své místo, počínaje Promenádním náměstím a konče posledním mezníkem jeho hrůzou zachváceného ponurého království, celá otčina byla ukotvena na svém místě a byl dán neodvolatelný rozkaz, aby při prvním náznaku paniky vystřelili dvakrát do vzduchu a potřetí do cíle, a přesto nikdo neodolal krokům strašlivé břitvy otáčivých větrů, které jedním čistým řezem uťaly ocelí pobitá vrata a odnesly si vzduchem mé krávy, avšak on si uprostřed divu té náhlé události ani neuvědomil, odkud se vzala ta vřava horizontálních lijáků, jež ve svém dosahu rozptylovala vulkanické krupobití sutin balkónů a šelmy z pralesů mořského dna, ani neměl dost jasnou mysl, aby si uvědomil strašlivé rozměry pohromy, ale jenom procházel mezi tou potopou a s příchutí pižma zášti na jazyku se ptal, kde jsi, Manuelo Sánchezová, má hořká slino, ksakru, kam ses vrtla, že tě nedostihlo neštěstí mé pomsty. Ve stojaté vodě klidu a míru, který následoval po hurikánu, se octl sám s nejbližšími pobočníky, plavili se na veslici drůbkovou polévkou audienční síně, vypluli vraty kůlny na kočáry, veslujíce bez překážek mezi špičkami palem a zalitých svítilen na Promenádním náměstí, vpluli do mrtvé tůně katedrály a jemu na okamžik jasnozřivě problesklo hlavou, že nikdy nebyl a nebude pánem vší své moci, cítil se ponížen tou hořkou jistotou, zatímco bárka pronikala různě husté prostory, podle barevných proměn světla z okenních vitráží mezi loubím z masivního zlata a hrozny smaragdů na hlavním oltáři a náhrobními deskami zaživa pohřbených místokrálů a arcibiskupů zemřelých rozčarováním a žulovým výběžkem prázdného mauzolea pro admirála oceánského more s profilem tři karavel, které on dal postavit, protože si přál, aby jeho kosti odpočívaly mezi námi, vypluli jsme kanálem presbytáře a zamířili k vnitřnímu patiu proměněnému v zářivé akvárium, na jehož kachlíkovém dnu bloudila hejna mořských ryb mezi tyčkami nardů a slunečnic, brázdili jsme temné řečiště klášterní klauzury Biskajčanek, viděli jsme prázdné cely, viděli jsme klavichord stržený do intimního nitra cisterny hudebního sálu, viděli jsme na dně dřímajících vod refektáře celou komunitu panen utopených na svých místech u dlouhého prostřeného stolu, a když vypluli mezi balkóny ven, spatřil rozsáhlý jezerní prostor rozkládající se pod zářícím sluncem na místě, kde bývalo město, a teprve tehdy uvěřil v pravdivost noviny, že toto neštěstí, pane generále, postihlo celý svět, aby mě zbavilo trápení kvůli Manuele Sánchezové, ksakru, jak barbarské jsou boží metody ve srovnání s našimi, pomyslel si s uspokojením, dívaje se na kalnou bažinu na místě někdejšího města, na jejíž bezbřehé hladině plaval celý svět utopených slepic a z níž vyčnívaly pouze věže katedrály, světlo majáku, sluneční terasy zděných stavení v místokrálovské čtvrti, roztroušené ostrovy výšin starého otrokářského přístavu, kde se utábořili trosečníci po hurikánu, poslední nedůvěřiví lidé, kteří jsme to přežili a kteří jsme sledovali tichou plavbu bárky v barvách státní vlajky mezi chaluhami netečných slepicích těl, viděli jsme jeho smutné oči, povadlé rty, zamyšlenou ruku, jež dělala znamení žehnajícího kříže, aby ustal déšť a znovu vysvitlo slunce, a tak vrátil život utopeným slepicím a přikázal, aby ustoupily vody, a ony ustoupily. Uprostřed jásavého vyzvánění zvonů a svátečních ohňostrojů, slavnostní hudby, jimiž bylo oslavováno položení prvního kamene znovuvýstavby, a uprostřed volání davu, který se shromáždil na Promenádním náměstí, aby oslavil zasloužilého otce vlasti, jenž zahnal na útěk draka uragánu, ho kdosi uchopil za paži a vyváděl na balkon, vždyť nyní víc než kdy jindy je lidu zapotřebí jeho povzbudivého slova, a dříve než se tomu mohl vyhnout, zaslechl jednohlasné volání, jež mu proniklo do útrob jako vítr z rozbouřeného moře, ať žije statečný muž, a on od prvního dne svého panování poprvé poznal bezradný pocit, že celé město ho vidí současně, nebyl s to říci slovo a v záblesku smrtelné jasnozřivosti pochopil, že nemá a nebude mít nikdy odvahu celým svým tělem se naklonit nad propastí zástupů, takže na Promenádním náměstí jsme jako vždy spatřili pouze prchavý obraz, zjevení neuchopitelného starce v plátěném obleku, jenž udílel tiché požehnání z prezidentského balkónu a za chvíli zmizel, avšak ono prchavé vidění stačilo podpořit naši důvěru, že je přítomen, že střeží naše bdění i náš spánek pod historickými tamaryšky předměstského sídla, když zamyšleně seděl v proutěné houpací židli s netknutou sklenicí limonády v ruce a naslouchal chrastění kukuřičných zrn, které jeho matka Bendición Alvaradová čistila v tykvi, viděl ji v blýskavém vedru třetí hodiny odpolední, jak chytila popelavou slepici, dala si ji pod paži a s jistou něžností jí kroutila krkem, zatímco mi mateřsky, dívajíc se mi do očí, domlouvala vždyť od toho ustavičného přemýšlení a špatného jídla chytneš souchotě, zůstaň tu dnes na večeři, prosila ho, snažíc se ho svést pokušením uškrcené slepice, kterou držela oběma rukama, aby jí nevyklouzla v posledních smrtelných křečích, a on jí na to řekl dobrá, maminko, zůstanu tu až do setmění, a zůstal sedět s otevřenýma očima v proutěné houpací židli, a nespal, třebaže ukolébáván jemnou vůni slepice vařící se v hrnci, maje na mysli běh našich životů, neboť to jediné, co nám dodávalo jistoty na této zemi, bylo bezpečné vědomí, že je tu, nezranitelný morem, cyklonem, nezranitelný ani výsměchem Manuely Sánchezové, nezranitelný Časem, zasvěcen spasitelskému štěstí myslet v náš prospěch, věda, že my víme, že vůči nám neučiní žádné opatření, které by nám nevyhovovalo, vždyť on všechno přežil ne pro svou nepředstavitelnou odvahu, ani pro nekonečnou rozvážnost, ale protože jediný z nás znal skutečnou podobu našeho osudu, a až sem dospěl, maminko, a posadil se, aby si odpočinul na konci vyčerpávající cesty, posadil se na poslední historický kámen odlehlé východní hranice, kde bylo vytesáno jméno a data posledního vojáka padlého při obraně nezávislosti naší země, viděl ponuré chladné

město sousedního národa, viděl věčné mrholení, ranní mlhu se zápachem sazí, muže svátečně oblečené v elektrických tramvajích, urozené pohřby s gotickými kočáry taženými šimly s péřovými chocholy, děti zabalené do novin a spící na nádvoří katedrály, ksakru, zvláštní lidé, zvolal, vypadají jako básníci, ale nejsou to básníci, pane generále, jsou to Gótové, kteří tam vládnou, řekli mu, a on se vrátil z cesty nadšen zjištěním, že nic se nevyrovná tomuto vánku ze shnilých gujáv a této vůni tržiště a tomuto hlubokému pocitu hořkosti při západu slunce v této otčině bídy, jejíž hranice už nikdy nepřekročí, a to ne proto, že by měl strach hnout se z židle, na níž seděl, jak tvrdili jeho nepřátelé, ale protože člověk se podobá lesnímu stromu, maminko, podobá se lesní zvěři, která nevyleze z doupěte, leda aby se nažrala, říkal, a se smrtelnou jasnozřivostí polospánku během unavené siesty si vyvolal v paměti srpnový čtvrtek před řádkou let, kdy se odvážil přiznat, že ví o hranicích své ctižádosti, prozradil to jednomu bojovníkovi z jiných končin a z jiné doby, kterého přijal o samotě v žhnoucím přítmí své pracovny, byl to nesmělý mladík, zaražený jeho pýchou a odedávna poznamenaný samotou, zůstal stát u dveří a nemohl se odhodlat jimi projít, až jeho zrak přivykl přítmí provoněnému v tom teple glyciniovým ohřívadlem, a tak ho mohl rozpoznat na otáčivé pohovce, s pěstí nehybně ležící na holém stole, docela všedního a nevýrazného, nemajícího nic společného se svou veřejnou podobou, bez doprovodu a beze zbraně, v košili nasáklé potem smrtelného člověka a s šalvějovými listy na spáncích proti bolestem hlavy, a teprve když jsem se přesvědčil o neuvěřitelné pravdě, že ten zrezivělý starec je sám idol našeho dětství, nejryzejší ztělesnění našich snů o slávě, teprve tehdy vkročil do pracovny a představil se jménem a hovořil jasným a pevným hlasem člověka, jenž očekává, že bude poznán podle svých činů, a on mi stiskl ruku sladkou a nuznou rukou, rukou biskupa, a věnoval svou užaslou pozornost báječným snům cizince, jenž požadoval zbraně a porozumění pro věc, která je i věcí vaší, Excelence, žádal logistickou pomoc a politickou podporu pro válku bez kasáren, která by navždy smetla konzervativní režimy od Aljašky až po Patagónii, a on byl tak dojat jeho zápalem, že mu položil otázku proč se pleteš do takových pitomostí, ksakru, proč chceš umřít, a cizinec mu odpověděl bez náznaku studu, že není větší slávy než zemřít pro vlast, Excelence, a on mu na to řekl se soucitným úsměvem, hochu, nebuď trouba, vlast, to znamená žít, řekl mu, to je tohle, a otevřel pěst, kterou měl položenu na stole, a v dlani mu ukázal skleněnou kuličku, a to je věc, chlapče, kterou člověk buď má, anebo nemá, ale kterou má jenom ten, kdo ji má, to je ta vlast, chlapče, řekl mu a přitom mu na rozloučenou poklepal po zádech, a nic mu nedal, ani útěchu slibu, a pobočníkovi, který za ním zavřel dveře, přikázal, aby toho právě odcházejícího člověka už neobtěžovali, aby ani neztráceli čas jeho sledováním, zapalují se mu brka, řekl, není k ničemu. Nikdy víc už jsme tu větu od něho neslyšeli, až teprve po cyklonu, když vyhlásil novou amnestii pro politické vězně a povolil návrat všem exulantům s výjimkou literátů, pochopitelně, těm nikdy, řekl, zapalují se jim brka jako těm pěstěným kohoutům, když jim narůstá peří, takže nejsou k ničemu, a když jsou k něčemu, řekl, jsou horší než politici, horší než faráři, věřte mi to, ale ať jen přijdou všichni ostatní, bez rozdílu barvy pleti, nechť obnova vlasti se stane záležitostí všech, ať není nikoho, kdo by nevěděl, že on má znovu všechnu moc ve svých rukou, mocně podporován ozbrojenými silami, které se opět staly tím, čím byly dříve, od chvíle, kdy mezi členy vrchního velení rozdělil množství proviantu, léků a různých prostředků k obživě ze zahraniční pomoci, od chvíle, kdy rodiny jeho ministrů trávily nedělní odpočinek v přenosných nemocnicích a polních stanech Červeného kříže, prodávaly ministerstvu zdravotnictví dodávky krevní plazmy, tuny sušeného mléka, které ministerstvo zdravotnictví opět prodávalo chudinským nemocnicím, důstojníci hlavního štábu vyměnili svou čest za smlouvy na veřejné práce a obnovovací programy zahájené s pomocí naléhavé půjčky, kterou poskytl velvyslanec Warren za právo neomezeného rybolovu pro lodě své země v našich výsostných vodách, ksakru, má ji jenom ten, kdo ji má, říkal si a vzpomínal přitom na barevnou kuličku, kterou ukázal tomu ubohému snivci, o němž už vícekrát neslyšel, zcela zaujat rekonstrukcí města, jíž se věnoval tělem i duší až do nejmenších detailů, jako v počátcích své moci, brodil se v bažinách ulic se svým kloboukem a v botách připomínajících lovce divokých kachen, aby mu nepostavili jiné město, než jaké si vysnil k své oslavě ve svých představách samotářského utopence, přikazoval inženýrům, dejte mi tyhle domy pryč a postavte mi je tamhle, kde nebudou překážet, a oni je dali pryč, tu věž o dva metry zvedněte, aby z ní bylo vidět lodě na širém moři, a oni ji zvedli, tok téhle řeky mi obraťte a oni ho obrátili, bez řeči, bez jediného náznaku nevole, a byl tak ohlušený tou horečnou obnovou, tak ponořen do svého úsilí a tak netečný k ostatním méně závažným věcem, že přímo čelem narazil na realitu, když jeden roztržitý adjutant se před ním omylem zmínil o dětech a on se ho z mlhovin svého vědomí zeptal, o jaké děti to jde, o děti, pane generále, ale o jaké, ksakru, protože až dosud před ním skrývali skutečnost, že vojsko tajně střežilo děti, které vytahovaly čísla loterie, z obavy, aby někde neřekly, proč vždycky vyhraje los pana prezidenta, rodičům, kteří se po nich sháněli, říkali, že to není pravda, a mezitím si vymýšleli nějakou přesvědčivější odpověď, říkali jim, že jsou to výmysly nepřátel vlasti, pomluvy opozice, a ty, kteří se srotili před kasárnami, odrazili salvami z moždíře a došlo k veřejnému krveprolití, které jsme mu rovněž zatajili, abychom mu nepřidělávali starosti, protože pravda byla taková, že děti byly zavřeny v kasematech přístavní pevnosti, v

nejlepších podmínkách, ve velmi dobrém duševním i tělesném stavu, ale potíž je v tom, pane generále, že teď nevíme, co si s nimi počít, protože jich bylo na dva tisíce. Bezpečná metoda, jak vyhrávat v loterii, ho napadla znenadání, když pozoroval čísla zasazená do biliárových koulí, a byl to nápad tak prostý a přitom tak oslnivý, že mu sám nemohl uvěřit, když viděl roztoužený dav, který od dvanácté hodiny polední zaplnil Promenádní náměstí a v žáru slunce si vyzvedával svůj závdavek na zázrak, provolával vděčná slova a třímal standarty pomalované nehynoucí oslavou velkodušného státníka, který je dárcem štěstí, dostavili se i hudebníci a provazochodci, majitelé stánků se smaženými pochoutkami, starobylými ruletami a vybledlými loteriemi obsluhovanými opičkou nebo papouškem, nakupily se tam trosky z dávných časů a z dalekých krajů, věnující se drancování v okolí štěstěny ve snaze posbírat pár drobků z tolika iluzí, ve tři se otevřely dveře na balkón a vstrčili do nich tři dítka mladší sedmi let náhodně vybraná samotnými zástupy, aby nebylo pochyb o poctivosti metody, každému dítěti předali pytlík odlišné barvy, ale předtím ověřili v přítomnosti kvalifikovaných svědků, že v každém pytlíku je deset biliárových koulí označených od jedné do nuly, pozor, dámy a pánové, dav přestal dýchat, každé dítě s páskou na očích vytáhne z každého pytlíku jednu kouli, nejdříve dítě s modrým pytlíkem, potom s červeným a nakonec se žlutým, jedno dítě po druhém vsunovalo ruku do svého pytlíku a na jeho dně nahmatalo devět stejných koulí a jednu zmrzlou, a plníce rozkaz, který jsme jim tajně dali, vybíraly zmrzlou kouli, ukázaly ji zástupům, vyvolaly její číslo, a tak vytáhly tři koule mražené po několik dní, koule s číslem losu, který si on dal rezervovat, ale nikdy nás nenapadlo, že děti by to mohly povědět, napadlo nás to až pozdě, kdy už nebyla jiná možnost než je schovávat po třech, potom po pěti a potom po dvaceti, představte si to, pane generále, neboť když zatáhl za nittu těchto pletich, vyšlo najevo, že všichni důstojníci vrchního velení pozemních, námořních a leteckých sil byli zapleteni do toho zázračného rybolovu státní loterie, dozvěděl se, že první děti šly na balkón se souhlasem svých rodičů, a dokonce jimi nacvičeny k bláhové schopnosti po hmatu rozpoznat čísla zalitá do mramoru, ale že ty další museli vyvést nahoru násilím, protože se rozšířily zprávy, že děti, které odešly na balkón, se už víckrát nevrátí, rodiče je tedy schovávali, zaživa je pohřbívali, když je přicházely o půlnoci hledat přepadové hlídky, a pohotovostní oddíly neobkličovaly Promenádní náměstí proto, aby usměrňovaly nadšení veřejnosti, jak mu tvrdili, ale aby odkázaly do patřičných mezí dav, který dorážel jako smečka a vyhrožoval smrtí, diplomaté dožadující se přijetí, aby mu mohli jako zprostředkovatelé přednést stížnosti, se střetávali přímo s absurditou, když úředníci jim předkládali jako hodnověrné informace báchorky o jeho prapodivných onemocněních, že je prý nemůže přijmout, protože se mu vylíhly v břiše ropuchy, že nemůže spát, leda vstoje, protože mu na páteři narostl leguáni hřeben, schovali před ním protestní poselství a žádosti z celého světa, zatajili mu i telegram svatého otce, v němž se vyjadřovala naše apoštolská obava o osud nevinných, vězení již nedostačovala pro odbojné rodiče, pane generále, nedostávalo se ani dětí pro pondělní tahy loterie, ksakru, to jsme se dostali do pěkné bryndy. Nicméně on nebyl s to poměřit skutečnou hloubku propasti, v níž se octli, dokud nespatřil děti namačkané jako jateční dobytek na nádvoří přístavní pevnosti, dokud je neviděl opouštět kasematy jako zběsile pádící kůzlata oslněná slunečním svitem po tolika měsících noční hrůzy, bloudily sem tam denním světlem a bylo jich najednou tolik, že je neviděl jako dva tisíce samostatných tvorů, ale jako obrovského beztvarého živočicha, jenž je cítit neosobním pachem opálené kůže a hučí jako proudy spodní vody a jehož znásobená přirozenost ho chrání před zkázou, protože nebylo možné skoncovat s podobným množstvím životů a nezanechat přitom hrůznou stopu, která by musela oběhnout celou zemi, ksakru, nedalo se nic dělat, a s tím přesvědčením dal svolat vrchní velení, čtrnáct třesoucích se velitelů, kteří nikdy nevypadali tak hrozně, protože nikdy nebyli tak vylekaní, dal si na čas, aby pátravě pohlédl každému z nich do očí, jednomu po druhém, a tehdy pochopil, že stojí sám proti všem, a proto vztyčil hlavu, nasadil tvrdší hlas, vyzval je k jednotě, nyní víc než kdy jindy, v zájmu cti a dobrého jména ozbrojených sil, sňal z nich všechnu vinu, maje pěst sevřenou na stole, aby nepostřehli záchvěvy jeho nejistoty, a nařídil jim, aby setrvali na svých místech a plnili své povinnosti se stejnou horlivostí a autoritou jako dosud, protože podle mého svrchovaného a neodvolatelného rozhodnutí se tu nic nepřihodilo, takže končím toto zasedání a beru tu věc na sebe. V rámci bezpečnostních opatření dal vyvést děti z přístavní pevnosti a nočními dodávkovými vozy je rozeslal do méně obydlených krajů země a mezitím čelil rozpoutané bouři slavnostním úředním prohlášením, že jde o omyl, že nejenže v rukou úřadů se žádné děti nenacházejí, ale že se ve vězeních nenachází žádný vězeň jakéhokoli druhu, a že lživá zpráva o masovém únosu je součástí pomlouvačné kampaně rozpoutávané zrádci vlasti k vyvolávání neklidu v myslích občanů, brány země jsou však otevřeny těm, kdo se chtějí přesvědčit o pravdě, nechť ji sem přijdou hledat, a oni také přišli, přišla komise Společnosti národů, která zobracela i poslední kámen v zemi a dotazovala se, jak chtěla a koho chtěla tak podrobně, že Bendición Alvaradová se musela zeptat, co je to za vetřelce oblečené jako duchaři, kteří vstoupili do jejího domu a hledali pod postelí, v košíčku na šití, v lahvičkách se štětci dva tisíce dětí a kteří nakonec veřejně dosvědčili, že shledali, že vězení jsou uzavřena, vlast žije v míru, každá věc leží na svém místě, a že nenašli žádný důkaz, který by potvrdil veřejné podezření, že úmyslem, činem nebo zanedbáním

se porušila nebo porušily zásady lidských práv, spěte klidně, pane generále, a odešli a on jim na rozloučenou zamával z okna lemovaným šátkem, s pocitem úlevy nad něčím, co navždy skončilo, sbohem, trulanti, přeji vám klidné more a šťastnou cestu, a je po starosti, oddechl si, avšak generál Rodrigo de Aguilar mu připomněl, že ne, že po starosti není, protože tu jsou ještě děti, pane generále, a on se uhodil do čela, hrome, úplně na to zapomněl, co uděláme s těmi dětmi. Ve snaze zbavit se té špatné myšlenky, zatímco ho napadlo jedno drastické řešení, přikázal, aby děti vyvedli z úkrytu v pralese a zavezli je opačným směrem do provincií, kde neustále prší, kde by nevály nespolehlivé větry, jež by šířily jejich hlasy, kde živočichové země hnijí při chůzi a na slovech rostou kosatce a sépie plavou mezi stromy, nařídil, aby je zavezli do andských jeskyní skrytých ve věčné mlze, aby nikdo nevěděl, kde jsou, aby je stěhovali z bouřlivých listopadů plných hnití do únorů s horizontálními dny, poslal jim chininové perly a bavlněné přikrývky, když se dozvěděl, že se třesou horečkami, protože byly po řadu dní skryty v rýžových polích s blátem za krkem, aby je neobjevily aeroplány Červeného kříže, dal zastřít barvou sluneční jas a záři hvězd, aby je vyléčil ze spály, dal je ze vzduchu poprášit přípravkem hubícím hmyz, aby je nesežraly mšice z banánových plantáží, poslal jim déšť karamel a nechal na ně sněžit z letadel zmrzlinu se šlehačkou, na padácích jim dopravoval vánoční hračky, aby byly spokojené, zatímco jej napadalo jakési magické řešení, a jak se vymaňoval z prokletí své paměti, zapomněl na ně, ponořil se do bezútěšné bažiny bezpočtu nocí, jež jedna jako druhá byly naplněny domácím bděním, slyšel kovové údery deváté hodiny, sundával slepice spící na římsách prezidentského paláce a odnášel je do kurníku, a ještě nedopočítal spící opeřence na řadu, když dovnitř vstoupila mulatka, aby sebrala vejce, ucítil sluneční záři jejích let, šelest jejího živůtku, vrhl se na ni, pozor, pane generále, zašeptala třesouc se přitom, rozbijí se vejce, ať se rozbijí, ksakru, řekl on na to, jedním trhnutím ji povalil a ani ji nesvlékl, nesvlékl ani sebe, zmaten touhou uniknout neuchopitelné slávě tohoto úterka zasněženého zelenými kakanci spících živočichů, uklouzl, a zachvátila ho pomyslná závrať z propasti zbrázděné sinalými třásněmi úniku a výlevy potu a vzdechů divoké ženy a klamnými hrozbami zapomnění, v pádu za sebou zanechával křivku touživého cinkáni prchavé hvězdy své zlaté ostruhy, dusičnatou stopu funění nedočkavého manžela, své psí skácení, svou hrůzu, že existuje skrze záblesk a mlčenlivé zahřmění náhle vzplanuvší jiskry smrti, na dně propasti však byly opět podělané pohrabiny, bezesný sen slepic, sklíčenost mulatky, jež se zvedla v šatech zašpiněných žlutou melasou žloutků a začala lamentovat, vidíte, pane generále, co jsem vám říkala, rozbila se vejce, a on cosi zanadával, aby zkrotil zuřivost další lásky bez lásky, zapiš si, kolik jich bylo, a já ti je odečtu z platu, řekl jí a odešel, bylo deset hodin, prohlédl postupně všem kravám ve stáji dásně, spatřil jednu ze svých žen rozčtvrcenou bolestí na podlaze baráku a viděl porodní bábu, která jí vytahovala z útrob kouřícího tvorečka s pupeční šňůrou ovinutou kolem krku, byl to kluk, jaké jméno mu dáme, pane generále, jaké chcete, odpověděl, bylo jedenáct a jako každou noc své vlády spočítal stráže, prohlédl zámky, zakryl klece s ptáky, zhasl světla, bylo dvanáct, vlast byla klidná a svět spal, zamířil do ložnice domem ponořeným do tmy skrze světelná křídla prchavých rozbřesků otáčejícího se majáku, zavěsil lampu určenou k svícení v případě rychlého útěku, nasadil tři závory, tři zámky a tři petlice, sedl si na přenosný záchodek, a zatímco ze sebe vytlačoval skrovnou dávku moče, laskal nelítostné dítě vyhřezlého varlete, až se vrátilo na své místo, až mu usnulo v dlani a ustala bolest, avšak za chvíli se vrátila se zábleskem paniky, když oknem vnikl dovnitř poryv větru až od hranic ledkových pouští a po ložnici roztrousil piliny písně něžných zástupů, jež se ptaly po rytíři, který odešel do války, jež vzdychaly jaká bolest, jaká strast, jež vystoupily na věž, aby viděly, že přichází, že se už vrátil nazpět, tak předobrý v sametové rakvi, jaká bolest, jaká strast, a byl to sbor hlasů tak četných a tak vzdálených, že by byl usnul v iluzi, že to zpívají samy hvězdy na nebi, avšak rozlícen vstal, ksakru, už toho mám dost, křičel, buď ony, nebo já, křičel, a byly to ony, neboť před soumrakem dal rozkaz, aby posadili děti na loď naloženou cementem, dovezli je, zpívající, až k hranici teritoriálních vod a vyhodili do povětří náložemi dynamitu, aby nijak netrpěly, zatímco zpívaly, a když tři důstojníci, kteří ten zločin provedli, se před ním postavili do pozoru s hlášením, pane generále, váš rozkaz byl splněn, povýšil je o dva hodnostní stupně a udělil jim medaili za oddanost, avšak potom je dal zastřelit bez pocty jako obyčejné zločince, protože některé rozkazy lze vydat, ale nelze je splnit, ksakru, jak k tomu přijdou ubohé děti. Zkušenosti tak tvrdé jako tato potvrzovaly jeho velmi dávnou jistotu, že nejhoršího nepřítele má člověk v sobě, v důvěřivosti svého srdce, že lidé, které vyzbroj oval a povyšoval, aby podporovali jeho režim, dříve či později plivnou do ruky, jež jim dávala jíst, jedním mávnutím je proto ničil, a druhé vytahoval z nicoty, prstem na ně ukazoval podle svých okamžitých nápadů a povyšoval je do těch nejvyšších hodností, ty budeš kapitánem, ty plukovníkem, ty generálem a všichni ostatní poručíky, jaképak s tím cavyky, viděl je růst v jejich uniformách, až jim praskaly švy, ztrácel je z očí, a náhoda, jakou byl objev dvou tisíc unesených dětí, mu dávala možnost ověřit si, že neselhal pouze jeden člověk, ale celé vrchní velení ozbrojených sil, které nejsou k ničemu, jenom mu zvyšují výdaje za mléko, a když nastane mela, vykadí se do talíře, z něhož se právě najedly, a to provedou mně, který jsem je všechny přivedl na svět, ksakru, z vlastního boku vyňal, vydobyl jim úctu, a přesto neměl

jedinou klidnou chvíli, kdy by si byl jist před jejich ctižádostí, ty nejnebezpečnější proto držel sobě nablízku, aby je mohl lépe střežit, ty méně udatné posílal do pohraničních posádek, maminko, vždyť kvůli nim jsem přistoupil na okupaci námořní pěchoty, ne kvůli potírání žluté zimnice, jak to psal v úředním komuniké velvyslanec Thompson, ani aby ho chránili před nespokojenou veřejností, jak to tvrdili ze země vyhnaní politikové, nýbrž aby naučili slušnému chování naše vojáky, tak to bylo, maminko, každému je třeba dát to, co mu patří, a oni je naučili nosit boty, utírat se papírem a používat prezervativy, to oni mě naučili tajemství vydržovat si dvojí výzvědnou službu, aby se podpořila zábavná rivalita mezi vojáky, vynalezli mi úřad státní bezpečnosti, generální vyšetřovací agenturu, státní úřad pro veřejný pořádek a mnoho jiných triků, na něž si ani nevzpomínám, stejné orgány, které on vydával za odlišné, aby s větším klidem mohl vládnout uprostřed bouře, vzbuzuje v jedněch domněnku, že jsou hlídáni druhými, míchal plážový písek do střelného prachu v kasárnách a splétal pravdu svých úmyslů se zdáním opačné pravdy, a přesto se bouřili, a on vnikal do kasáren žvýkaje v ústech zpěněnou žluč, řval na ně uhněte, přichází ten, kdo tu rozkazuje, před užaslými zraky důstojníků, kteří se strefovali do mých portrétů, odzbrojte je, rozkázal a ani se nezastavil, a řekl to s takovou autoritou a tak rozzuřeně, že se odzbrojili sami, svlékněte si uniformy, jsou pro chlapy, a ne pro vás, a oni si je svlékli, vzbouřila se základna svatého Jeronýma, pane generále, a on tam vstoupil hlavní branou, vlekl za sebou své velké nohy ztrápeného starce, prošel dvojí řadou vzbouřených stráží, které mu daly jako generálovi a vrchnímu veliteli k poctě zbraň, objevil se v sále, kde bylo vzbouřenecké velení, bez doprovodu, beze zbraně, ale se zápalem své moci zařval, ať zalehnou tváří k zemi, přichází ten, který si může všechno dovolit, k zemi, ničemové, devatenáct důstojníků hlavního štábu se vrhlo na podlahu, tváří k zemi, hnali je vesnicemi po pobřeží a museli se živit hlínou, aby poznali, zač stojí voják bez uniformy, z kurvy syni, zaslechl mezi jinými výkřiky vzbouřených kasáren svůj pronikavý hlas udílející rozkaz, aby byli zastřeleni ranou do zad původci rebelie a jejich mrtvoly aby pověsili za kotníky na slunci pod širým nebem, aby každý viděl, jak skončí ti, kdo plijí na Boha, banditi, ale ani tyto krvavé čistky neučinily přítrž jeho problémům, protože při sebemenším ochabnutí pozornosti se znovu objevila hrozba onoho tykadlovitého parazita, o němž se domníval, že ho vyrval z kořene, ale který se opět rozmnožil v prudkých proměnách mocenského klimatu, ve stínu nezbytných privilegií a drobtů autority a ziskuchtivé samolibosti, kterou musel připomenout těm nejlepším důstojníkům dokonce proti své vlastní vůli, protože se nemohl udržet bez nich, ale rovněž ne s nimi, navždy odsouzen dýchat týž vzduch, který ho dusil, ksakru, to bylo nespravedlivé, stejně jako bylo nemožné žít v ustavičném úleku způsobovaném prostoduchostí mého kamaráda generála Rodriga de Aguilara, jenž vstoupil do mé kanceláře s mrtvolným výrazem v tváři a dychtil zvědět, co se přihodilo s dvěma tisíci dětí z loterie, že prý celý svět tvrdí, že jsme je utopili v moři, a on mu s klidnou tváří řekl, aby nevěřil pomluvám zrádců vlasti, děti žijí v božím míru, řekl mu, každý večer je tu slyším prozpěvovat, řekl mu a rukou opsal široký kruh, jímž naznačil neurčité místo ve vesmíru, a velvyslance Evanse samého zahalil aurou nejistoty, když mu ledabyle odpověděl, že neví, o jakých dětech se mnou mluvíte, vždyť sám zástupce vaší země u Společnosti národů veřejně dosvědčil, že děti jsou v plném počtu a zdraví ve školách, tak co ksakru chcete, ta věc je vyřízena, a přesto nemohl zabránit tomu, aby ho neprobudili o půlnoci se zprávou, pane generále, vzbouřily se dvě největší posádky v zemi a kromě toho Hraběcí kasárna dva bloky od prezidentského paláce, jde o nejnebezpečnější povstání, vedené generálem Boniventou Barbozou, jenž se opevnil s velmi dobře ozbrojeným oddílem dvou set mužů a byl dobře zásoben materiálem podloudně zakoupeným prostřednictvím konzulů přejících opozičním politikům, takže věci se nevyřídí jen pouhým mlasknutím, pane generále, tentokrát do nás opravdu praštil hrom. Jindy by bylo toto vulkanické vření vzpoury podnítilo jeho vášnivou touhu podstupovat riziko, ale nyní věděl lépe než kdokoli jiný, jak ho již tížil věk, že měl sotva dostatek vůle odolávat zkáze svého tajného světa, takže za zimních nocí nedokázal usnout dřív, než utišil v misce své ruky něžným mazlením spinkej, můj poklade, děťátko pištící bolestí, své vyhřezlé varle, takže ztrácel odvahu, sedě na záchodě a postrkuje kapku po kapce svou duši jakoby skrze filtr zanesený měděnkou tolikerého samotářského nočního močení, takže se mu páraly vzpomínky a nebyl s to bezpečně uhádnout, kdo je kdo, ani kdo přichází od koho, a to vinou nevyhnutelného osudu v onom strastiplném domě, který by byl už před časem vyměnil za jiný, daleko odtud, v kterékoli indiánské zapadlině, kde by nikdo nevěděl, že byl jedinečným prezidentem republiky po tolik let, že je ani sám nespočítal, a přesto když se generál Rodrigo de Aguilar nabídl jako zprostředkovatel k dojednání přijatelného smíru s povstalci, neměl co činit s přihlouplým starcem, který usínal při audiencích, ale s někdejší bizoní povahou, která bez přemýšlení odpověděla ani nápad, neodejdu, ačkoli nešlo o to, odejít nebo neodejít, ale že všichni jsou proti nám, pane generále, dokonce i církev, ale on prohlásil, že ne, církev jde s tím, kdo vládne, řekl, generálové vrchního velení, schůzující čtyřicet osm hodin, nedospěli k žádné dohodě, nevadí, řekl na to, však uvidíš, jak se dohodnou, až poznají, kdo jim zaplatí víc, civilní vůdci opozice konečně odhodili masku a brojili proti němu na veřejnosti, tím líp, řekl na to, pověs na každém kandelábru Promenádního náměstí jednoho, aby poznali, kdo si tu může všecko dovolit, to nepřipadá v úvahu, pane generále, lid jde s nimi,

nesmysl, řekl on, lid je se mnou, a odtud mě nedostanou živého, rozhodl a svou drsnou rukou služky tloukl do stolu, jak to dělával při konečných rozhodnutích, a spal až do chvíle, kdy bylo třeba podojit krávy, a v oné chvíli shledal, že audienční sál se proměnil v rumiště, protože povstalci z Hraběcích kasáren katapultovali kameny, jimiž rozbili všechna okna východní galérie do jednoho, a smolné koule, jež pronikaly rozbitými okny a po celou noc děsily obyvatele domu, kdybyste to byl viděl, pane generále, oko jsme nezamhouřili, běhali jsme z místa na místo s přikrývkami a kbelíky vody a hasili jsme ohnivé louže, jež se rozlévaly v koutech, kde bychom to nejméně čekali, on tomu však téměř nevěnoval pozornost, už jsem vám přece říkal, abyste si toho nevšímali, říkal a vlekl své hřbitovní nohy po popelavých chodbách a cárech koberců a připálených gobelínech, jenomže oni nepřestanou, tvrdili mu, vzkázali, že ohnivé koule byly pouze upozorněním, že budou následovat exploze, pane generále, on však prošel zahradou a nikoho si nevšímal, v posledních stínech se nadýchal právě zrozených růží, vyslechl kokrhání kohoutů ve větru vanoucím od moře, co budeme dělat, pane generále, ksakru, už jsem vám řekl, abyste si toho nevšímali, a odešel, jako každý den v tuto hodinu, dohlédnout na dojení, takže vzbouřenci z Hraběcích kasáren spatřili, jako každý den v tuto hodinu, káru taženou osly, se šesti sudy mléka z prezidentské stáje, a na kozlíku seděl týž celoživotní vozka s ústním poselstvím pan generál vám tady posílá mléko, třebaže plijete do ruky, která vás živí, a zvolal to s tak nevinnou tváří, že generál Bonivento Barboza nařídil přijmout to mléko za podmínky, že je nejprve okusí sám vozka, aby měli jistotu, že není otrávené, a nato se otevřela železná vrata a tisíc pět set vzbouřenců vyklánějících se z balkónů sledovalo káru přijíždějící doprostřed dlážděného dvora, viděli pobočníka vystupujícího na kozlík se džbánem a naběračkou, aby dal ochutnat mléko vozkovi, viděli vozku otvírat první sud, viděli ho plout v prchavé tišině oslnivého plamene a na věky věků pak už nespatřili nic ve vulkanickém žáru ponuré budovy ze žluté malty, v níž nikdy nerostla jediná květina a jejíž sutiny na okamžik zůstaly viset ve vzduchu po strašlivé explozi šesti sudů dynamitu. A je to vyřízeno, oddechl si on v prezidentském paláci, jímž otřásl seismický dech, jenž povalil čtyři domy v blízkosti kasáren a rozbil svatební sklo v příbornících dokonce až za branami města, a je to hotovo, oddechl si, když furgony počišťovačů vyvezly ze dvorů přístavní pevnosti mrtvoly devatenácti důstojníků, kteří byli zastřeleni po dvou v zákrytu, aby se ušetřila munice, a je to hotovo, oddechl si, když velitel Rodrigo de Aguilar se před ním postavil do pozoru se zprávou, pane generále, ve věznicích se opět nedostává místa pro politické vězně, a je to hotovo, oddechl si, když začaly jásavě vyzvánět zvony, vzlétat slavnostní rakety a vyhrávat parádní kapely, jež zvěstovaly počátek dalšího století míru, a je to hotovo, ksakru, je po problémech, řekl si, a byl o tom tak přesvědčen a tak byl nepozorný sám k sobě a tak nedbalý na svou osobní bezpečnost, že jednoho rána se vracel přes dvůr od dojení a selhal mu instinkt, takže zavčas nezahlédl nepravého malomocného, jenž se zvedl mezi růžovými keři a zastoupil mu cestu v tom pozvolném říjnovém deštíku, a pouze příliš pozdě spatřil náhlý tmavomodrý lesk revolveru, třaslavý ukazovák, jenž se chystal stisknout kohoutek, když on rozevřel paže, nastavil hruď a křikl zkus to, darebáku, zkus, oslněn úžasem nad tím, že jeho hodina přišla v rozporu s nejjasnějšími předpověďmi věšteckých mís, střel, jestli jsi chlap, křičel v nepostřehnutelném okamžiku zaváhání, kdy se rozsvítila bledá hvězda na obloze očí útočníka, kdy povadly jeho rty, zachvěla se jeho vůle, a tehdy on palicemi obou pěstí třískl do jeho ušních bubínků, srazil ho nasucho, omámil ho na zemi kopancem sloupu své nohy do čelisti, z druhého světa zaslechl lomoz stráže přispěchavší na jeho volání, prošel modrými výšlehy hromobití, pěti výstřelů nepravého malomocného, zkrouceného v louži krve, jenž si vpálil do břicha všech pět ran z revolveru, aby ho nedostali do rukou živého obávaní vyšetřovatelé prezidentské stráže, mezi ostatním křikem vzrušeného domu zaslechl své vlastni neodvolatelné příkazy, aby pro výstrahu rozčtvrtili mrtvolu, a tak ji rozkrájeli na plátky, hlavu vylouhovanou v kamenné soli vystavili na Promenádním náměstí, pravou nohu u východní hranice v Santa Maria del Altar, levou na neohraničeném západě v ledkové poušti, jednu paži na pustinách, druhou v pralese, kousky trupu usmažili na vepřovém sádle a vystavili pod širým nebem, až z nich zbyly jenom holé kosti po širých, nejistých a strastiplných končinách tohoto černošského bordelu, aby si každý dobře uvědomil, jaké jsou konce těch, kdo pozvednou ruku proti svému otci, a dosud zelený vzteky procházel růžovými sady, které prezidentská stráž špičkami bajonetů zbavovala malomocných, aby zjistil, jestli se mu ti lumpové ukáží tváří v tvář, vystoupil do prvního patra a nohou odkopával ochrnuté mrzáky, aby zjistil, zda už pochopili, z kurvy syni, kdo přivedl k porodu jejich mámy, prošel chodbami a křičel zmizte, ksakru, přichází ten, kdo tu vládne, procházel mezi zděšenými úředníky a neohroženými pochlebovači, kteří ho prohlašovali za nesmrtelného, po celé délce domu zanechával stopu, jako když pec soptí proud kamení, zmizel z audienční síně rychlostí prchavého blesku směrem k soukromým pokojům, vstoupil do své ložnice, zavřel za sebou trojí závoru, trojí zámek a trojí petlici a konečky prstů si sundal kalhoty plné hoven. Ani na okamžik si však nedopřál odpočinku, čenichal ve svém okolí, aby odhalil skrytého nepřítele, který vtiskl zbraň do ruky nepravého malomocného, protože tušil, že je to někdo z jeho okolí, někdo jemu tak blízký, že znal i jeho skrýš s včelím medem, že měl oči upřené na jeho zámky a uši na stěnách jeho příbytku v každou hodinu a všude, jako jsou vždycky a všude mé

portréty, byla to vrtkavá přítomnost, jež hvízdala v lednových pasátních větrech a již poznával za teplých nocí z neklidu jasmínů, pronásledovala ho po celé měsíce v hrůze bezesných nocí, když vlekl své vyděšené nohy jako zjevení po nejtajnějších pokojích svého soumračného domu, až do oné noci, kdy se jeho předtucha zhmotnila v podobě zamyšlené ruky, jež uzavřela hru dvojitou pětkou, a tehdy jako by mu prozradil vnitřní hlas, že ta ruka je ruka zrady, ksakru, to je on, řekl si zmaten a vzhlédl skrze pramen světla lampy zavěšené nad středem stolu a setkal se s krásnýma dělostřeleckýma očima mého nejdražšího přítele generála Rodriga de Aguilara, kdo by to řekl, své pravé ruky, posvátným spoluviníkem, to není možné, pomyslil si, tím víc roztrpčen, čím důkladněji rozpřádal předivo falešných pravd, jimiž ho zaneprazdňovali po tolik let, aby zastřeli brutální pravdu, že můj celoživotní kamarád je ve službách dobrodružných politiků, které on ve vhodné chvíli vytáhl z nejtemnějšího zákulisí federální války a obohatil je a zahrnul nevídanými výsadami, nechal se jimi zneužívat, připustil, aby si jím posloužili a vyšplhali na místa, o jakých se nesnilo ani staré aristokracii, smetené neodolatelným dechem liberální vichřice, a ještě chtěli víc, ksakru, chtěli místo vyvolence božího, jež bylo rezervováno pro něho, chtěli být mnou, lumpové, a na cestu jim měl svítit svou ledovou inteligencí a nekonečnou rozvahou muž, který dokázal za jeho vlády získat nejvíc důvěry a autority, využiv jedinečného postavení osoby, od níž on přebíral listiny k podpisu, nahlas jsem ho nechával předčítat nařízení a ministerské výnosy, které pouze já jsem mohl vydávat, ukazoval mu, kde je třeba učinit opravy, podpisoval je otiskem palce a dolů umísťoval pečeť svého prstenu, který tehdy střežil v pevné schránce, jejíž kombinaci znal jedině on sám, na vaše zdraví, kamaráde, říkal mu vždycky při předávání podepsaných listin, tady to máte, vysušte to pijákem, říkal mu se smíchem, a právě tímto způsobem se podařilo generálovi Rodrigu de Aguilarovi zavést dvojí mocenský systém v rámci moci tak rozlehlé a plodné, jako je moje, a nespokojen s ní, připravil v ústraní povstání Hraběcích kasáren, za spoluviny a bezvýhradné účasti velvyslance Nortona, svého kumpána u holandských děvek, svého učitele šermu, který propašoval munici v sudech s norskými slanečky, chráněných diplomatickou franšisou, zatímco mi u domina mazal med kolem huby, že neexistuje přátelštější, spravedlivější a příkladnější vláda, než je moje, a byli to rovněž oni, kdo vtiskli revolver do ruky nepravého malomocného spolu s padesáti tisící peso v bankovkách přestřižených vpůli, které jsme našli v domě útočníka a jejichž druhé poloviny by mu byly odevzdány po zločinu připraveném mým celoživotním kamarádem, maminko, podívejte se, jak hořký je to úděl, a přesto si nedali po ztroskotaném povstání pokoj, ale vymysleli dokonalý převrat bez prolití jediné kapky krve, ba ani té vaší, pane generále, neboť generál Rodrigo de Aguilar soustředil nanejvýš hodnověrná svědectví, že trávím bezesné noci rozhovorem s květináči, s obrazy vůdců země a arcibiskupy z ponurého paláce, že přikládám kravám teploměr a že jim dávám žrát fenacetin, abych jim srazil horečku, že jsem dal postavit čestnou hrobku pro admirála oceánského moře, který existoval pouze v mé horečnaté fantazii, ačkoli já sám jsem viděl těmato milosrdnýma očima tři karavely zakotvené před mým oknem, že jsem rozházel veřejné fondy za svou nepotlačitelnou neřest, za nákup vynálezů, a dokonce jsem prý usiloval o to, aby astronomové rozrušili sluneční soustavu pro potěšení jedné královny krásy, která existovala pouze ve viděních jeho deliria, a že v záchvatu senilní demence jsem přikázal nahnat na loď naloženou cementem dva tisíce dětí a dal je vyhodit na širém moři do povětří, představte si, maminko, jací jsou to zlosyni, a opírajíce se o toto slavnostní svědectví, generál Rodrigo de Aguilar a hlavní štáb prezidentských gard v plénu rozhodli internovat ho v útulku slavných starců na skalním útesu s půlnoci na prvního března během výroční večeře na oslavu svatého Anděla Strážce, patrona doprovodu státníků, to jest už za tři dny, pane generále, představte si to, avšak bez ohledu na bezprostřední termín a rozsah spiknutí neučinil on nic, co by mohlo vzbudit podezření, že je odhalil, naopak, v stanovenou hodinu přijal jako každý rok hosty své osobní stráže, vybídl je, aby zasedli k slavnostní tabuli a napili se aperitivu, než se dostaví generál Rodrigo de Aguilar a prosloví slavnostní přípitek, rozmlouval s nimi, smál se s nimi a při divoké zábavě se jeden důstojník za druhým dívali na hodinky, přikládali je k uchu, natahovali jim pero, bylo za pět minut dvanáct a generál Rodrigo de Aguilar nepřicházel, bylo tam vedro jako v kotli lodě provoněné květy, vonělo to tam gladiolami a tulipány, vonělo to živými růžemi v uzavřeném sále, kdosi otevřel okno, oddechovali jsme, dívali jsme se na hodinky, cítili jsme jemný závan od moře, přinášející vůni křehké pečeně ze svatebního jídla, všichni se potili, kromě něho, všichni jsme byli umořeni dusným vedrem té chvíle pod nedotčeným pohledem starého živočicha, jenž mžikal očima otevřenýma ve vlastním prostoru vyhrazeném v jiném věku světa, na zdraví, řekl a jeho neodvolatelná ruka, útlá jako lilie, znovu pozvedla číši, jíž připíjel, ale nepil po celý večer, v tichu konečné propasti se ozvaly hlučící útroby hodinových strojků, bylo dvanáct, ale generál Rodrigo de Aguilar nepřicházel, kdosi se chtěl zvednout, buďte tak laskav, řekl a zmrazil ho smrtícím pohledem, aby se nikdo ani nehnul, aby nikdo nedýchal a nežil bez mého svolení, a když doznělo dvanáct úderů, rozevřela se opona a vstoupil slavný divizní generál Rodrigo de Aguilar na stříbrném podnose, položen, jak byl dlouhý, na obloze z květáků a vavřínů, posypán kořením, dozlatova vypečen na ohni, vyšňořen v uniformě s pěti zlatými mandlemi pro slavnostní příležitost, s prýmky za bezmeznou statečnost na předloktí rukávu, s čtrnácti

librami medailí na prsou a snítkou petržele v ústech, připraven k naservírování na banketu svých druhů rukou úředních porcovatelů před hosty zkamenělými hrůzou, kteří jsme bez dechu sledovali vybranou ceremonii čtvrcení a rozdílení, a když na každém talíři ležela stejná porce ministra obrany s nádivkou z piniových oříšků a vonných bylin, dal pokyn, aby se pustili do jídla, a popřál jim dobrou chuť, pánové.

Vyhnul se tolika úskalím pozemských zmatků, tolika neblahým zatměním slunce, tolika koulím s doutnákem na obloze, že se zdálo nemožné, aby někdo v naší době ještě věřil tomu, co pravily karty o jeho osudu. A přesto, jak pokračovaly práce spojené s úpravou a balzamováním jeho těla, i ti nejnaivnější z nás očekávali, i když to nepřiznali, že se splní dávné předpovědi, například že v den jeho smrti se bláto bažin vrátí řekami až k jejich pramenům, že místo deště bude pršet krev, že slepice budou snášet pětiúhlá vejce a že vesmírem opět zavládne ticho a tma, protože nastane konec světa. Nebylo možné tomu nevěřit, jestliže nám ho těch pár novin, které ještě vycházely a překrucovaly jeho slávu pomocí archívních materiálů, denně představovalo na první stránce v statickém čase, oblečeného do sveřepé uniformy s pěti smutnými hvězdami z dob jeho slávy, autoritativnějšího, houževnatějšího a zdravějšího než kdy jindy, přestože jsme už před mnoha lety ztratili součet jeho let, na obvyklých snímcích opět odhaloval známé pomníky nebo veřejná zařízení, o nichž ve skutečném životě nikdo nic nevěděl, předsedal slavnostním shromážděním, která figurovala jako včerejší, a která se ve skutečnosti konala v předešlém století, ačkoli jsme věděli, že to nebylo nijak jisté, vždyť ho nikdo nespatřil na veřejnosti od kruté smrti Leticie Nazarenové, když zůstal sám v onom ničím domě, zatímco denní vládní záležitosti se vyřizovaly samy od sebe, pouhou netečností jeho dlouholeté nesmírné moci, až do své smrti se uzavřel v neobyvatelném paláci, z jehož nejvyšších oken jsme se stísněným srdcem pozorovali týž ponurý soumrak, který on musel tolikrát shlédnout ze svého trůnu iluzí, viděli jsme přerušované světlo majáku, jež svými unylými zelenými vodami zaplavovalo ruiny salónů, viděli jsme lampy chudých v kostře toho, co předtím bývalo zasklenými solárními útesy ministrů, které obsadily tlupy chudých, když pestré baráky na kopcích u přístavu byly zničeny dalším z našich mnohých cyklonů, dole jsme viděli rozptýlené a dýmající město, náhlý obzor bledých blesků popelavého kráteru prodaného moře, první noc bez něho, jeho rozlehlé ostrovní impérium ze sasanek malárie, jeho barevné osady v deltách bahenních přítoků, hltavé obory jeho soukromých provincií obehnané ostnatým drátem, kde se nepočítaně a neomezeně množil nový druh znamenitých dojnic, jež se líhly s dědičným znakem prezidentského značkovacího železa. Nejenže jsme nakonec skutečně uvěřili, že byl počat, aby přežil třetí kometu, ale toto přesvědčení v nás vzbudilo jistotu a vyrovnaný klid, který jsme mínili zastřít řadou vtipů na jeho stáří, připisovali jsme mu senilní vlastnosti želv a zvyky slonů, vyprávěli jsme v kantýnách, že kdosi oznámil radě ministrů, že zemřel, a že všichni ministři na sebe zděšeně pohlédli a zděšeně si položili otázku, kdo mu to nyní sdělí, chachacha, ačkoli po pravdě řečeno, jeho by to vůbec nezajímalo a sám by si ani nebyl jist, zda ten pouliční vtip je nebo není falešný, vždyť tehdy pouze on věděl, že mu v světlíku paměti zbývá jenom pár ojedinělých cárů stop minulosti, byl na světě sám, byl hluchý jako zrcadlo, vláčel své stísněné vetché nohy po ponurých kancelářích, kde mu kdosi v šosáčku a v naškrobeném límci dal bílým kapesníkem záhadné znamení, sbohem, řekl mu on, omyl se proměnil v zákon a úředníci prezidentského paláce museli stát s bílým kapesníkem, když on šel kolem, stráže na chodbách i malomocní mezi růžovými keři ho při potkání zdravili bílým šátkem, sbohem, pane generále, sbohem, avšak on neslyšel, nic neslyšel od dob soumračného smutku za Leticii Nazarenovou, kdy se domníval, že ptákům z jejích klecí se od takového prozpěvování opotřebuje hlas, a dával jim žrát ze svého vlastního včelího medu, aby zpívali silněji, kapátkem jim vstřikoval do zobáku kapky kantoriny, prozpěvoval jim písně minulé epochy, zářivá lednová luno, zpíval, neboť si neuvědomoval, že ne ptáci ztrácejí sílu svého hlasu, nýbrž on že slyší stále méně, a jedné noci se bzučení bubínků roztříštilo na kusy, ustalo, změnilo se v cementový vzduch, jímž stěží pronikaly lamentace loučení iluzorních lodí temnot moci, vanuly imaginární větry, ozývalo se vřeštění vnitřních ptáků, kteří ho nakonec utěšili nad propastí ticha ptáků skutečných. Těch pár osob, které tehdy měly přístup do prezidentského paláce, vidělo, jak sedí v proutěné houpací židli a překonává dusno druhé hodiny odpolední pod přístřeškem z macešek, rozepnul si blůzu, odložil šavli s pásem ve státních barvách, zul si boty, avšak ponechal si na nohou purpurové ponožky z dvanácti tuctů, které mu poslal svatý otec ze svých soukromých šatníků, dívky z jedné sousední koleje, jež se vyšplhaly na plot za domem, kde stráže nebyly tak přísné, ho mnohdy zastihly v té bezesné malátnosti, bledého, s medicínskými listy přiloženými k spánkům, tygrovaného loužemi světla pronikajícího do altánu, v extázi ryby ležící naznak na dně bazénu, stará slívo, křičely na něho a on je viděl zkroucené odleskem vzduchu, který se tetelil vedrem, usmíval se na ně, zdravil je rukou bez hladké rukavice, avšak neslyšel je, cítil bahenní pach korýšů v mořském vánku, cítil zobání slepic na prstech nohou, avšak necítil ani neslyšel světelné hřmění cikád, neslyšel dívky, neslyšel nic. Jeho jediným dotykem se skutečností tohoto světa bylo tehdy pár jednotlivých cárů nejmohutnějších vzpomínek,

pouze ty ho udržovaly při životě, potom co se zbavil vládních starostí a ve stavu nevinnosti už jenom proplouval limbem moci, pouze s nimi se střetával v ničivém průvanu svých přečetných let, když za setmění procházel pustým domem, skrýval se v kancelářích se zhasnutými světly, otrhával okraje pamětních spisů a květnatým písmem na ně zapisoval zbytky svých posledních vzpomínek, jež ho chránily před smrtí, jedné noci napsal jmenuji se Zachariáš, znovu si to přečetl v prchavé záři majáku, četl to po sobě mnohokrát a jméno tolikrát opakované se mu nakonec zdálo být odlehlé a cizí, ksakru, řekl si a roztrhal na kousíčky ten proužek papíru, já jsem já, řekl si a napsal na jiný proužek papíru, že mu bylo sto let v dobách, kdy se opět objevila kometa, ačkoli tehdy si nebyl jist, kolikrát už ji viděl na obloze, a zpaměti napsal na jiný, delší proužek čest raněnému a čest věrným vojákům, kteří našli svou smrt v rukou cizáka, neboť byly doby, kdy vypsal všechno, co si myslel, všechno, co věděl, na kus kartonu napsal a špendlíky to připíchl na dveře záchodu, že je zakázané ďelat svyňárny na záchodech, protože jednou omylem otevřel ty dveře a přistihl vysokého důstojníka, jak sedí na bobku na latríně a masturbuje se, vypisoval těch pár věcí, na něž si vzpomínal, aby měl jistotu, že na ně nikdy nezapomene, Leticia Nazarenová, psal, má jediná zákonná manželka, která ho naučila číst a psát v jeho zralém stáří, snažil se oživit si její veřejnou podobu, chtěl ji opět spatřit pod taftovým slunečníkem v barvách státní vlajky a její kožešinu z ocásků stříbrných lišek náležející první dámě republiky, avšak pouze si ji dokázal připomenout nahou ve dvě odpoledne pod moučným světlem moskytiéry, vzpomínal na vláčný odpočinek tvého krotkého a bledého těla v bzukotu elektrického ventilátoru, cítil tvá živá ňadra, tvůj pach psice, žíravou vlhkost tvých divokých rukou novicky, jež srážely mléko a okysličovaly zlato a pod nimiž vadly květiny, byly to však ruce dobré pro lásku, protože pouze ona dosáhla nepředstavitelného vítězství, když ho vyzvala sundej si boty, abys mi nezašpinil prostěradla z brabantského plátna, a on si je sundal, sundej si kyrys, abys mi nemačkal srdce přezkami, a on si ho sundal, odlož si šavli a kýlní pás a kamaše, odlož si všechno, můj nejdražší, vždyť tě vůbec necítím, a on si všechno odložil, kvůli tobě, což neučinil nikdy předtím ani potom po Leticii Nazarenové kvůli žádné ženě, ona však byla má jediná zákonná láska, vzdychal a zapisoval své vzdechy na proužky zažloutlých pamětních spisů, jež kroutil jako cigarety a uschovával do nejtajnějších skulin v domě, kde by je pouze on dokázal nalézt, aby si vzpomněl, kým byl, když už si na nic nemohl vzpomenout, kde je nikdo nikdy už nenašel, když i sám obraz Leticie Nazarenové nakonec zmizel v stokách jeho paměti a zůstala tam pouze nezničitelná vzpomínka na matku Bendición Alvaradovou, loučící se s ním za odpolední v předměstském domě, na jeho umírající matku, jež svolávala slepice zvukem kukuřičných zrn v tykvi, aby nezpozoroval, že umírá, která mu nepřestávala nosit ovocné šťávy k síti zavěšené pod tamaryšky, aby nepostřehl, že bolestí sotva dýchá, svou matku, jež ho počala sama, jež ho porodila sama, jež hnila v samotě, až to její samotářské utrpení bylo tak velké, že překonala hrdost a musela poprosit syna, podívej se, co to mám na zádech, jako by mě tam pálilo řeřavé uhlí, není to už k vydržení, a svlékla si kazajku, otočila se a on s němou hrůzou zíral na záda rozdrásaná dýmajícími vředy, v jejichž smrduté dužině pukaly bublinky prvních larv červů. Byly to zlé časy, pane generále, žádné státní tajemství nezůstalo utajeno před veřejností, nebylo rozkazu, který by byl s určitostí vykonán od té doby, kdy na slavnostní tabuli byla servírována vynikající mrtvola generála Rodriga de Aguilara, jemu však to bylo jedno, nezáleželo mu na nesnázích vlády v těch těžkých měsících, kdy v sousední ložnici na pomalém ohni hnila jeho matka, když lékaři nejvíce zasvěcení do asijských pohrom usoudili, že ta nemoc není ani mor, ani svrab, ani dýmej, ani žádná jiná orientální rána, ale jakési indiánské kouzlo, které mohlo být vyléčeno pouze tím, kdo je způsobil, a on pochopil, že to byla smrt, a uzavřel se v domě a pečoval o matku s obětavostí matky, hnil s ní, aby nikdo neviděl, jak se vaří v kotli larev, přikázal, aby jí přenesli do prezidentského paláce slepice, přinesli jí i pávy, malované ptáky, kteří libovolně procházeli salóny a kancelářemi, aby matka nepostrádala venkovský shon předměstského domu, on osobně v ložnici pálil kmeny vonného dřeva, aby nikdo nepostřehl mrtvolný zápach umírající matky, osobně mazal mastmi hubícími hmyz tělo zbarvené chromortutí, žluté kyselinou pikrovou, modré metylalkoholem, on osobně natíral tureckými balzámy dýmající vředy bez ohledu na názory ministra zdravotnictví, jenž se děsil kouzel, vzal ho čert, maminko, raději zemřeme společně, říkal, ale Bendición Alvaradová si byla vědoma toho, že umírá jedině ona, a snažila se proto synovi prozradit rodinná tajemství, která s sebou nechtěla vzít do hrobu, vyprávěla mu, jak její placentu hodili sviním, jak se to stalo, že nikdy nemohla najisto říci, který z tolika štvanců prchajících po dobytčí stezce byl tvým otcem, snažila se mu povědět, aby to zaznamenala historie, že ho počala vstoje a ani si přitom nesundala klobouk, kvůli kovově zbarveným mouchám dorážejícím z měchů s kvasícím sirobem v zákoutí kantýny, že ho těžce porodila za srpnového rozbřesku v klášterním průjezdu, prohlédla si ho ve světle melancholických harf pelargonií a měl, pane, varle veliké jako fík a vyprazdňovalo se jako dmychadlo a v rytmu dechu pískalo jako dudy, vybalovala ho z hadrů, které jí věnovaly novicky, a ukazovala ho na jarmarcích, zda se náhodou nenajde někdo, kdo by věděl o lepším a hlavně lacinějším léku, než je včelí med, což byl jediný prostředek, který jí doporučili na jeho vadný vzrůst, rozptylujíce ji frázemi útěchy, že není třeba předbíhat osud, říkali jí, že dítě se nakonec hodí ke všemu kromě hry na dechové

nástroje, a pouze jedna cirkusová věštkyně přišla na to, že novorozenec nemá na dlani žádné čáry, což znamená, že se narodil, aby se stal králem, a to se také stalo, avšak on ji neposlouchal, prosil ji, aby spala a nepřehrabovala se v minulosti, protože pro něho bylo pohodlnější věřit, že všechny ty složitosti dějin vlasti jsou blouzněním v horečce, spěte, maminko, prosil ji, balil ji od nohou k hlavě do lněného prostěradla, jednoho z mnohých, které dal zvlášť zhotovit, aby netlačilo na rány, ukládal ji k spánku na bok s rukou na srdci a těšil ji, aby nevzpomínala na smutné věci, maminko, nakonec já jsem já a vy klidně spěte. Marné byly horlivé snahy úředních míst ztlumit veřejně kolující pověsti, že matriarcha vlasti hnije zaživa, a třebaže byly vydávány vymyšlené lékařské zprávy, sami poslové, kteří je předávali, potvrzovali to, co tyto zprávy vyvracely, že výpary z rozkládajícího se těla byly v ložnici umírající tak hutné, že děsily dokonce i malomocné, že byli stínáni skopci, aby ji mohli omývat čerstvou krví, že vynášeli prostěradla prosáklá jakousi slunečnicovou látkou vytékající z jejích ran, a byť je sebedůkladněji prali, nepodařilo se vrátit jim původní jas, že nikdo ho nespatřil v stájích při dojení ani v pokojích konkubín, kde ho vídali vždycky za soumraku i v mnohem těžších dobách, sám arcibiskup primas se nabídl, že umírající udělí svátosti umírajících, avšak on ho zastavil ve dveřích, tady nikdo neumírá, otče, nevěřte falešným zprávám, řekl mu, a jídal se svou matkou z téhož talíře touž lžící vzdor ovzduší morové kliniky, které naplňovalo ložnici, před spaním ji omýval jako vděčný pes mýdlem, zatímco srdce mu usedalo lítostí nad radami, které mu udílela posledními nitkami hlasu stran zvířectva po její smrti, aby neoškubali pávy kvůli pérům na klobouky, ano, maminko, říkal na to on a hladil ji kreolínovou rukou po celém těle, ať nenutí zpívat ptáky na poutích, ano, maminko, a balil ji k spánku do prostěradla, ať sundají slepice z hnízd, až bude hřmít, aby nevyseděly bazilišky, ano, maminko, a pokládal jí ruku na srdce, ano, maminko, klidně spěte, líbal ji na čelo a sám spal zbývajících pár hodin tváří k zemi vedle postele, závislý na proudech jejího spánku, závislý na nekonečném blouznění, jež se stávalo tím jasnější, čím víc se blížila smrt, a pomocí hněvu, vršeného každé noci, se učil nést nezměrné zoufalství bolestného pondělku, kdy ho za svítání probudilo strašlivé mlčení světa, a bylo to tím, že jeho matka, má nejdražší Bendición Alvaradová, přestala dýchat, a tehdy rozbalil její hnusné tělo a v lehké záři prvního kuropění viděl, že tam bylo jiné stejné tělo namalované z profilu na prostěradle, s rukou na srdci, a viděl, že to namalované tělo na sobě nemělo morové pukliny ani nebylo zpustošené stářím, ale že bylo statné a hebké, jakoby olejovou barvou namalované na obou stranách rubáše, a vydechovalo přírodní vůni něžných květin, jež pročistila nemocniční ovzduší ložnice, a byť je sebevíc třeli dusičnanem sodným a vyvářeli v louhu, nedokázali je smýt z prostěradla, protože na povrchu i vespod splynulo s vlastní hmotou lnu, a byl to len věčný, avšak on neměl natolik jasnou mysl, aby posoudil velikost toho divu, ale opustil ložnici se vzteklým prásknutím dveří, jež zaznělo jako výstřel prostorami domu, a tehdy zvony začaly vyzvánět hrana v katedrále a potom ve všech ostatních kostelích a potom v celé zemi a vyzváněly bez přestávky sto dní, a ti, kdo se probudili jejich zvukem, pochopili bez iluzí, že on se stal opět pánem vší své moci a že jeho záhadné srdce sevřené zlostí nad smrtí matky se ještě mocněji než kdy jindy pozvedá proti vrtkavostem rozumu, proti urozenosti a shovívavosti, protože jeho matka mého žití Bendición Alvaradová zemřela onoho pondělního rána třiadvacátého února a na světě se tím započalo nové století zmatků a pohoršení. Nikdo z nás nebyl natolik stár, aby o té smrti vydal svědectví, avšak hřmotný ohlas pohřebních obřadů dolehl až do naší doby a měli jsme zaručené zprávy, že on ve zbytku svého života už nebyl týž jako dříve, nikdo nesměl rušit jeho nespavost po víc než sto dní úředně vyhlášeného smutku, nebyl už víckrát spatřen v domě smutku, jehož prostor překypoval nesmírnou ozvěnou smutečních zvonů, neexistovaly jiné hodiny než hodiny jeho smutku, při řeči bylo nutno vzdychat, domácí stráž chodila bosa jako za prvních let jeho vlády a pouze slepicím bylo dovoleno dělat, cokoli se jim zachce, v domě se zakázaným přístupem, jehož mocipán se stal neviditelný, krvácel zlostí v proutěném křesle, zatímco jeho matka Bendición Alvaradová putovala po mlatech veder a bídy v rakvi plné pilin a sekaného ledu, aby neshnila víc než zaživa, neboť její tělo bylo neseno v slavném procesí až k nejméně zbádaným končinám jeho království, aby nikdo nebyl připraven o výsadu vzdát čest její památce, vezli je za doprovodu větrných hymnů černých fáborů až do železničních stanic v pustině, kde je přivítaly tytéž ponuré kapely a tentýž mlčenlivý dav, který se v dobách slávy přišel seznámit s mocí skrytou v přítmí prezidentského vagónu, vystavili její tělo v klášteře milosrdných, kde jedna kočovná ptáčnice na počátku časů těžce porodila ničí dítě, jež se stalo králem, poprvé za celé století otevřeli veliké dveře svatyně, vojáci na koních prováděli po vesnicích zátahy na Indiány, unášeli je a pažbami je naháněli do rozlehlé chrámové lodi stísněné zmrzlými slunci vykládaných oken, kde devět biskupů v slavnostních ornátech konalo ponurý obřad, spi v míru a ve slávě, zpívali diákoni a akolyté, odpočívej ve svém popeli, zpívali, venku pršelo na pelargónie, novicky rozdávaly třtinovou kořalku a smuteční chléb, prodávaly vepřové kotlety, růžence a lahvičky se svěcenou vodou pod kamennými arkádami patií, u zájezdních hostinců vyhrávala hudba, vystřelovaly se rakety, v průjezdech se tančilo, byla neděle, teď a pořád, byla to léta svátku na stezkách uprchlíků a v zamlžených průsmycích, kudy jeho mrtvá matička Bendición Alvaradová prošla za svého života, následujíc syna strženého federální vichřicí, neboť ona o něho

pečovala za války, bránila, aby po něm nešlapaly vojenské muly, když se svalil na zem zabalen do své přikrývky, když ho opouštěly smysly a mluvil nesmysly v třídenních horečkách, snažila se mu vštípit svůj pradávný strach z nebezpečí, jež číhají na venkovské lidi v městech ležících u zachmuřeného moře, měla strach z místokrálů, ze soch, z raků pijících slzy novorozeňat, třásla se hrůzou před majestátem domu, kde sídlila moc a který poznala za oné deštivé noci, kdy na něj zaútočili, ale tenkrát ji nenapadlo, že je to dům, v němž zemře, dům samoty, kde on sídlil, kde si kladl otázku, roznícen vztekem a leže tváří k zemi, ksakru, kam ses poděla, maminko, do kterých vodních sítí se asi zapletlo tvoje tělo, kdo ti odhání motýly z tváře, vzdychal, skleslý bolestí, zatímco jeho matka Bendición Alvaradová se plavila pod baldachýnem z banánovníkových listů mezi hnusnými výpary bahnisek a byla vystavována v obecních Školách při dobytčí stezce, v kasárnách v ledkové poušti, v indiánských ohradách, ukazovali ji v předních domech zároveň s její fotografií z mládí, bývala štíhlá, bývala krásná, na čelo si posadila diadém, vzala si proti své vůli krajkový límec, nechala si nanést na líce pudr a na rty karmín, tehdy jedinkrát, do ruky jí vsunuli hedvábný tulipán, aby ho držela takhle, takhle ne, paní, tak, nenuceně na klíně, když benátský fotograf evropských monarchů pořídil úřední snímek první dámy, který ukazovali zároveň s její mrtvolou jako poslední důkaz proti jakémukoli podezření z podvrhu, a podoby byly identické, neboť se nic neponechalo náhodě, tělo bylo neustále opravováno tajnými zákroky, jakmile se na něm pokazila kosmetika a parafinová popukaná kůže roztála horkem, za deštivého počasí mu snímali z očních víček mech a vojenské švadleny udržovaly oděv nebožky ve stavu, jako by jej oblékla včera, a dbaly o svěžest věnečku z pomerančových květů a o závoj panenské nevěsty, který za života na sobě nikdy neměla, aby se nikdo v tomto bordelu modloslužebníků neodvážil tvrdit jsi jiná, maminko, než na fotografii, aby nikdo nezapomněl, kdo vládne po věky věků i v těch nejnuznějších chatrčích na písečných závějích uprostřed pralesa, kde po tolika letech zapomnění viděli vracet se o půlnoci stařičkou říční loď s dřevěnými kolesy, s mnoha zažehnutými světly a přivítali ji velikonočními bubny, domnívajíce se, že se vrátila léta slávy, ať žije správný chlap, křičeli, pochválen budiž ten, kdo přichází ve jménu pravdy, křičeli, vrhali se do vody s vykrmenými pásovci, s tykví velkou jako vůl, šplhali na dřevěné krajky zábradlí, aby nabídli poddanský hold jeho neviditelné moci, jejíž kostky rozhodovaly o osudech vlasti, a se zatajeným dechem setrvávali před rakví se sekaným ledem a kamennou solí zopakovanou udivenými lunami zrcadel prezidentské jídelny, vystavenou veřejnosti pod vrtulemi ventilátorů starobylé zábavní lodi, která po celé měsíce plula mezi prchavými ostrovy ekvádorských řek, až se ztratila ve věku neklidného spánku, kdy gardénie používaly rozumu a leguáni létali tmou, kdy skončil svět, dřevěné koleso se zaseklo do zlatých písků a zlomilo se, led roztál, sůl se zkazila, napuchlé tělo se vznášelo v pilinové polévce, ale neshnilo, naopak, pane generále, neboť tehdy jsme viděli, že otevřela oči, a viděli jsme, že její zornice byly průhledné a měly barvu lednového oměje a vrátila se jim síla měsíčního kamene, a i ti nejnedůvěřivější z nás viděli, jak se zamžilo skleněné víko rakve párou jejího dechu, a viděli jsme, že z jejích pórů tryskal živý a vonný pot, a viděli jsme, jak se usmála. Nedovedete si ani představit, pane generále, jaké to bylo, nastal nadějný vzmach, viděli jsme rodit oslice, viděli jsme růst květiny z ledku, viděli jsme hluchoněmé ohlušené divem svých vlastních výkřiků, že se stal zázrak, zázrak, zázrak, sklo rakve bylo roztříštěno na prach a mrtvolu málem proměnili v kousíčky masa, aby si rozdělili její ostatky, a museli jsme nasadit prapor granátníků proti horlivosti šílejících davů, které se valily z ostrovního semeniště Karibského moře uchváceny zprávou, že duši jeho matky Bendición Alvaradové se dostalo božího daru příčit se zákonům přírody, prodávaly se nitky z jejího rubáše, škapulíře, voda z jejího boku, obrázky s jejím královským portrétem, ale bylo to tak neobvyklé a zmatené množství, že se spíš podobalo přívalu nezkrocených volů, jejichž paznehty ničily všechno, nač narazily, a pod nimiž se země rozduněla tak, že naslouchá-te-li pozorně, pane generále, je to slyšet až tady, poslechněte si, a on si přiložil dlaň k uchu, v kterém mu méně bzučelo, pozorně naslouchal a uslyšel, matičko moje, Bendición Alvaradová, uslyšel nekonečné hřmění, uviděl vřící bažinu rozlehlého davu táhnoucí se až k horizontu moře, uviděl příval zapálených svíček, jež přinášely nový, jasnější den uprostřed zářícího jasu poledne, neboť jeho matka, má duše Bendición Alvaradová, se navracela do města svých někdejších hrůz, stejně jako tam přišla poprvé s líticí války, s vůní syrového masa války, avšak navždy vysvobozená z úskalí světa, protože on dal vytrhat ze školních slabikářů stránky zmiňující se o místokrálích, aby zmizeli z dějin, zakázal sochy, které by ti rušily spánek, maminko, takže nyní se navracela bez vrozeného strachu, na ramenou mírumilovného zástupu, vracela se bez rakve, pod širým nebem, vracela se vzduchem, jímž zakázali létat motýlům, skleslá pod tíhou zlata votivních darů, jimiž ji ověsili na nekonečné cestě od konců pralesa přes jeho rozlehlé truchlivé království svíjející se křečí, ukryta pod kupou zlatých berliček, jež na ni zavěšovali uzdravení mrzáci, zlatými hvězdami ztroskotanců, zlatými děťátky nevěřících neplodných žen, jež musely spěšně rodit za keřem, jako za války, pane generále, unášena proudem uprostřed všestrhávajícího přívalu biblického stěhování celého národa, který neměl kam složit své kuchyňské harampádí, svá zvířata, zbytky života majícího stejnou naději na spásu, jakou měly tajné modlitby, jež Bendición Alvaradová vysílala během bitev,

aby měnily směr kulek vystřelených proti jejímu synovi, když procházel zmatkem války s červeným hadrem omotaným kolem hlavy a křičel za přestávek mezi horečnatým blouzněním ať žije liberální strana, ksakru, ať žije vítězný federalismus, podělaní Gótové, třebaže jej ve skutečnosti strhávala atavistická zvědavost spatřit moře, jenomže ubohý dav, který zaplavil město s mrtvolou jeho matky, byl mnohem nezkrotnější a zběsilejší než všechny ty, které zpustošily zemi během dobrodružství federální války, nenasytnější než lítice, strašlivější než panika, nejhroznější, jaký kdy spatřily mé oči během všech dnů bezpečných let jeho vlády, celý svět je tu, pane generále, podívejte se na ten div. Přesvědčen touto skutečností, nakonec opustil mlhy svého smutku, vyšel bledý a tvrdý, s černou páskou na ruce, rozhodnut použít všech svých prostředků, aby na základě přesvědčivých důkazů o svatosti své matky Bendición Alvaradové dosáhl její kanonizace, poslal do Říma své učené ministry, znovu pozval apoštolského nuncia na kávu se sušenkami do světelné studně maceškového altánu, přijal ho podomácku, leže v houpací síti, bez košile a ovívaje se bílým kloboukem, zatímco nuncius seděl proti němu s šálkem horké čokolády, necitlivý k vedru a prachu, obklopen levandulovou aurou své sváteční sutany, necitlivý k tropické malátnosti, necitlivý ke kakancům ptáků mrtvé matky, kteří volně poletovali slunečnými vodami studny altánu, odměřeně usrkával vanilkovou čokoládu, se studem novicky žvýkal sušenky, snaže se oddálit nevyhnutelný jed posledního usrknutí, vzpřímený na proutěné pohovce, na kterou on nikoho neposadil, pouze vás, otče, jako za oněch mdlých odpolední v dobách slávy, kdy se ho jiný starý a prostoduchý nuncius snažil obrátit na Kristovu víru scholastickými hádankami Tomáše Akvinského, jenomže tentokrát já povolal vás, abych obrátil vás, otče, tak se věci na světě mění, protože nyní věřím, řekl, a opakoval to bez mrknutí oka, nyní věřím, třebaže ve skutečnosti nevěřil na tomto ani na jiném světě ničemu, leda tomu, že matka jeho života má právo na slávu oltáře za zásluhy nashromážděné obětavostí a příkladnou skromností, tím spíš, že on svou žádost nezakládal na užaslém zjištění veřejnosti, že polárka se pohybovala ve směru smutečního průvodu a strunné nástroje se rozezvučely ve skříních, když zaslechly kolemjedoucí mrtvolu, ale opíral ji o vlastnosti tohoto prostěradla, které v celé šíři rozvinul v srpnovém jasu, aby si nuncius mohl prohlédnout to, co skutečně viděl v předivu lnu, viděl podobu jeho matky Bendición Alvaradové bez stop stáří a pustošivých účinků moru, ležící s rukou na srdci, cítil na prstech vlhkost věčného potu, vdechoval vůni čerstvých květin za pohoršeného poletování ptáků vzrušených závanem divu, vidíte, otče, tu úžasnou věc, říkal mu a ukazoval prostěradlo z jedné i z druhé strany, i ptáci je znají, avšak nuncius upřeně hleděl na plátno s bystrou pozorností, jež dokázala odhalit smetí sopečného popela na plátně zhotoveném velkými mistry křesťanské epochy, jež rozpoznala pukliny charakteru a dokonce pochybnosti víry v odstínu barvy, jež byla unesena závratí nad kulatostí země, když vzhlížel vzhůru pod kupolí samotářské kaple v neskutečném městě, kde čas nemíjel, ale vznášel se, až dostal odvahu po zevrubné prohlídce odtrhnout svůj zrak od prostěradla a sladkým, avšak nesmlouvavým tónem prohlásil, že tělo otisknuté na lněné látce není nástrojem, jímž by nám boží prozřetelnost podala důkaz o svém nekonečném milosrdenství, nic takového, zdaleka ne, Excelence, je to dílo velmi zručného malíře, který se vyzná v dobrém i špatném umění a který zneužil urozenosti srdce Jeho Excelence, protože toto nebyla olejomalba, ale prachobyčejná domácká malba, dílo natěrače oken, Excelence, pod vůní přírodních pryskyřic rozpuštěných na obraze zůstal totiž ještě sprostý nádech terpentýnu, zůstaly ještě strupy sádry, zůstala vytrvalá vlhkost, jež není potem posledního mrazení smrti, jak mu to namluvili, ale umělou vlhkostí lnu nasáklého rostlinným olejem a skrytého na temných místech, věřte mi, že to říkám s politováním, víc však nedokázal říci před žulovou tváří starce, který ho bez mrknutí oka pozoroval ze své houpací sítě, který mu naslouchal z jílu svého ponurého asijského mlčení a ani nepohnul rtem, aby mu cokoli namítl, třebaže nikdo jiný neznal lépe pravdu o tajném divu prostěradla, do něhož jsem tě já sám svýma vlastníma rukama zabalil, maminko, já se vyděsil prvním tichem tvé smrti, která mi připadala, jako by se svět probudil na dně moře, já viděl ten zázrak, ksakru, avšak vzdor své jistotě nepřerušil nuncia pronášejícího svůj soud, sotva dvakrát zamžikal očima bez toho, že je zavřel, jako leguán, sotva se pousmál, v pořádku, otče, vzdechl nakonec, bude to tak, jak říkáte, ale upozorňuji vás, že na sebe berete odpovědnost za svůj výrok, opakuji vám to slovo od slova, abyste na to nezapomněl do konce svého dlouhého života, že na sebe berete odpovědnost za svá slova, otče, já za nic neručím. Svět setrval v hlubokém spánku po celý ten týden plný zlých předzvěstí, kdy on neopustil své lehátko, ani aby se najedl, jen vějířem plašil cvičené ptáky, kteří mu sedali na tělo, plašil světelné lampióny macešek, domnívaje se, že to jsou cvičení ptáci, nikoho nepřijímal, nic nepřikazoval, ovšem bezpečnostní složky se zachovaly zcela netečně, když tlupy najatých fanatiků zaútočily na apoštolskou nunciaturu, vyplenily muzeum historických relikvií, překvapily nuncia, odpočívajícího odpoledne pod širým nebem v zátiší zahrady, nahého jej vyvedly na ulici, vrhly se na něho, představte si to, pane generále, avšak on se na lehátku ani nepohnul, ba ani nemrkl okem, když mu donesli tu novinku, pane generále, nuncia vozí na oslu po ulicích obchodní čtvrti v lijáku kuchyňských splašků, který na něho dopadá z balkónů, volají na něho strýc bubřina, miss vaticano, a nechtě maličkých přijíti ke mně, a teprve když ho zanechali polomrtvého uprostřed svinčíku obecního tržiště, zvedl se na lehátku, mávnutím

ruky odehnal ptáky, s černou páskou na ruce a s očima oteklýma nevyspáním se objevil v audiencím síni, mávnutím ruky odhrnul pavučiny smutku a přikázal, aby nuncia posadili na trosečnický prám, vybavili ho zásobami na tři dny a pustili po proudu ve směru evropských křižníků, aby celý svět viděl, jak dopadnou cizinci, kteří pozvednou ruku proti majestátu vlasti, a aby si i papež ode dneška provždycky pamatoval, že si může dělat papeže v Římě, s prstýnkem na ruce a na svém zlatém křesle, ale tady že jsem důležitý já, a nikdo jiný, ksakru, ať mi nehýbá žlučí. Byl to účinný prostředek, neboť ještě před koncem toho roku byl zahájen kanonizační proces jeho matky Bendición Alvaradové, jejíž neporušené tělo bylo vystaveno k veřejnému uctívání v hlavní lodi primaciální baziliky, u oltářů zapěli gloria, byl odvolán válečný stav, který vyhlásil Svaté stolici, ať žije mír, křičel dav na Promenádním náměstí, ať žije Bůh, křičeli, zatímco on přijímal v slavnostní audienci auditora Posvátné kongregace obřadů, promotora a postulátora víry, monsignora Demetria Aldouse, známého pod jménem Eritrejec, jemuž bylo svěřeno poslání pečlivě pátrat v životě Bendición Alvaradové, aby nezůstala jediná stopa pochyb o její svatosti, jak je libo, otče, řekl mu on a podržel jeho ruku ve své, neboť okamžitě pocítil důvěru k tomuto Habešanovi žlutozelené barvy, jenž miloval život nade vše, jedl leguáni vejce, pane generále, byl nadšen kohoutími zápasy, veselými mulatkami a tancem, jako my, pane generále, stejná nátura, takže nejlépe střežené dveře se na jeho příkaz otevřely dokořán, aby zkoumání advokáta diaboli nenaráželo na žádné překážky, neboť nic neskrýval a všechno viditelné v jeho nesmírném ponurém království mohlo posloužit jako nezvratný důkaz, že jeho matka, má duše Bendición Alvaradová, je hodná slávy oltáře, vlast je vám k dispozici, otče, zde ji máte, a také ji tam měl, ozbrojený oddíl obnovil pořádek na apoštolské nunciatuře, před níž se za časného rána shromáždily nespočetné řady uzdravených malomocných, kteří přišli ukázat nově narostlou pokožku na svých ranách, staří invalidé s tancem svatého Víta přišli navlékat jehly před očima nevěřících, svůj majetek přišli ukázat ti, kteří zbohatli na ruletě, protože Bendición Alvaradová jim ve snu zjevila správná čísla, přišli ti, kteří dostali zprávu o svých ztracených bližních, ti, kteří našli své utopené, ti, kteří nic neměli a nyní měli všechno, přišli a bez přestání procházeli rudou kanceláří, ozdobenou arkebuzami k zabíjení kanibalů a prehistorickými želvami sira Waltera Releigha, kde neúnavný Eritrejec naslouchal všem bez jediného dotazu a skákání do řeči, zalit potem, vzdálen moru rozkládajícího se lidstva, jež se kupilo v kanceláři s ovzduším ředěným dýmem jeho docela obyčejných cigaret, pečlivě si zaznamenával prohlášení svědků a dával je podepsat, tady, celým jménem, anebo jako to děláte vy, pane generále, otiskem prstu, jakkoli, avšak podepisovali, ten, který vešel potom, stejné jako ten předtím, otče, já jsem měl souchotě, říkal, já jsem měl souchotě, zapisoval Eritrejec, a teď, poslechněte si, jak zpívám, já jsem byl nemohoucný, otče, a teď, podívejte se na mne, jak celý den pobíhám, já jsem byl nemohoucný, psal nesmazatelným inkoustem, aby jeho přesný zápis zůstal bez oprav až do skonání světa, otče, já měl v břichu živé zvířátko, já měl živé zvířátko, psal bez slitování, intoxikován hořkou kávou, otráven žluklým tabákem cigarety, kterou si zapálil zbytkem předešlé, rozhalený jako veslař, pane generále, ten farář je pašák, ano, pane, říkal na to on, dokonalý pašák, to se musí uznat, pracuje bez ustání, ani nejí, aby neztrácel čas, leda pozdě večer, ale ani večer si nedopřál odpočinku, ale čerstvě vykoupán se objevoval v krčmách na přístavní hrázi, v plátěné sutaně vyspravené čtverci záplat, přicházel tam na smrt vyhladovělý, sedal si k dlouhému dřevěnému stolu, dával si stejnou bryndu jako přístavní dělníci, prsty trhal smaženou rybu, rozkousal i kosti svými luciferovskými zuby, jež ve tmě svítily vlastním světlem, polévku pil přes okraj talíře, jako domorodci, kdybyste ho viděl, pane generále, uprostřed lidské sebranky z rozbitých plachetnic vyplouvajících s nákladem broskví a zelených banánů, naložených zásilkou neduživých kurev pro skleněné hotely na Curaçao a pro Guantánamo, otče, pro Santiago de los Caballeros, kam se po moři ani nedostanete, otče, pro nejkrásnější a nejsmutnější ostrovy světa, o nichž jsme snívali až do prvních třpytivých paprsků svítání, vzpomeňte si, otče, jak nám bylo, když plachetnice odpluly, vzpomeňte si na papouška hádajícího budoucnost v domě Matildy Arenalesové, na černé raky vylézající z talířů s polévkou, na víření žraloků, na vzdálené bubny, na život, otče, na ten kurevnický život, chlapci, protože on mluví jako my, pane generále, jako by se narodil ve čtvrti, kde se rvou psi, a házel míčem na pláži a naučil se hrát na harmoniku líp než zdejší muzikanti, zpíval líp než oni, naučil se květnatou řeč topičů, mazal s nimi deku, opíjel se s nimi v buzerantských brlozích tržiště, porval se s jedním z nich, protože nepěkně mluvil o Bohu, dávali si do čumy, pane generále, co s nimi máme provést, a on nařídil, aby je od sebe neodtrhávali, udělali tedy kolem nich kruh, vyhrál, farář to vyhrál, pane generále, já to věděl, řekl na to spokojeně on je to pašák, a vůbec není tak povrchní, jak si to všichni mysleli, protože během těch bouřlivých nocí zjistil neméně pravd než za vyčerpávajících pracovních dnů v paláci apoštolské nunciatury a mnohem víc než v stinném předměstském příbytku, který jednoho velmi deštivého odpoledne prohledal bez dovolení, v domnění, že přelstí bezesnou bdělost prezidentské bezpečnostní služby, prošmátral ho až do poslední skuliny, promoklý vnitřním deštěm padajícím děrami ve střeše, obklíčen malangovou spletí a jedovatými kaméliemi z nádherných ložnic, které Bendición Alvaradová postoupila štěstí svých služek, neboť byla dobrácká, otče, byla skromná, ukládala je k spánku na perkálová prostěradla, zatímco sama spala na holé

rohoži kasárenského lůžka, dovolila jim oblékat se do nedělních šatů první dámy, parfémovaly se jejími koupelovými solemi, čtveračily nahé s pobočníky v barevné pěně litinových van s lvími prackami, žily jako královny, zatímco jí prchal život při malování ptáků, při vaření zeleninové šlichty na přenosných kamínkách vytápěných dřevem, při pěstování léčivých bylin pro naléhavé případy, když ji o půlnoci probudili sousedé s nářkem, paní, břicho se mi svírá křečí, a ona jim dala žvýkat semínka řeřichy, paní, kmotřenec kroutí okem, a ona mu dala zelí s pepřem proti škrkavkám, paní, já umírám, ale nezemřel, protože ona držela jeho život v hrsti, byla to hotová světice, otče, obklopena ovzduším čistoty procházela oním příbytkem slastí, do něhož nelítostně zatékal déšť od té doby, kdy ji násilím převezli do prezidentského paláce, padal na lotosy piana, na alabastrový stůl honosné jídelny, kam Bendición Alvaradová nikdy nevkročila, protože jí to připadalo, jako by měla zasednout k jídlu na oltář, představte si to, otče, taková předzvěst svatosti, avšak vzdor horlivým svědectvím sousedů advocatus diaboli odhalil v sutinách víc stop bázlivosti než skromnosti, odhalil mezi ebenovými Neptuny a střepy domorodých démonů a vojenských andělíčků, kteří poletovali nad slatinami starobylých tanečních sálů, víc důkazů chudoby ducha než odříkání, a naproti tomu nenašel nejmenší stopu po onom složitém bohu troj jediném, který ho vyslal z žhnoucích habešských plání hledat pravdu tam, kde nikdy nebyla, a proto nic nenašel, pane generále, vůbec nic, tak to dopadlo. Nicméně monsignore Demetrio Aldous se nespokojil s bedlivou prohlídkou města, ale vyšplhal se na hřbetě muly do zmrzlých očistců odlehlé pustiny v úsilí nalézt zrnka svatosti Bendición Alvaradové tam, kde obraz její svatosti nebyl dosud znetvořen odleskem moci, vynořoval se z mlhy zahalen do pokrývky jako loupežník, obut do sedmimílových bot jako satanské zjevení, jež zpočátku budilo strach a potom úžas a nakonec zvědavost místních chlapíků, kteří v životě neviděli lidského tvora takové barvy, avšak smělý Eritrejec je vybízel, aby se ho dotkli, aby je přesvědčil, že nepouští asfalt, za tmy jim ukazoval své zuby, opíjel se s nimi, rukou jedl sýr a kořalku pil z téže tykve, aby si získal důvěru v temných hospodách u cest, kde na úsvitu minulých věků poznali jednu nádhernou ptáčnici vyčerpanou pod nesmyslným nákladem klecí s kuřaty přemalovanými na slavíky, se zlatými tukany, s kdákavými slepicemi předělanými na pávy, aby oklamala venkovany o smutných nedělích venkovských poutí, tady sedávala, otče, v záři ohniště, a čekala na slitování, až s ní někdo ulehne na měchy sirobu vzadu v komoře krámu, aby se mohla najíst, jenom najíst, otče, protože nikdo nebyl tak hloupý, aby jí koupil nějaký hadřík, který s prvním deštěm ztratil barvu a při chůzi se rozpadl, pouze ona byla tak prostoduchá, otče, jako svatá prostota ptáků anebo přírody, jak chcete, vždyť nikdo ani najisto neznal její tehdejší jméno, ani nevěděl, kdy se začala jmenovat Bendición Alvaradová, což určitě nebylo její původní jméno, protože se nevyskytuje v těchto končinách, ale u lidí přicházejících od moře, hleďme, i toto si ověřil kluzký satanášův žalobce, jenž všechno odhalil a všemu pronikl na kloub bez ohledu na zabijáky prezidentské bezpečnostní služby, kteří mu zašmodrchávali nitky pravdy a kladli mu neviditelné překážky, co tomu říkáte, pane generále, nezbude než ho ulovit v nějaké soutěsce, bude mu muset uklouznout mula, avšak on tomu zabránil osobním příkazem střežit ho, ale zajistit jeho tělesnou nedotknutelnost, opakuji zajistit jeho tělesnou nedotknutelnost, poskytnout mu naprostou svobodu, všechny možnosti při plnění jeho poslání z neodvolatelného příkazu nejvyšší autority, budiž vzato na vědomí a splněno, podepsán, já, a zdůraznil já sám, vědom si toho, že tímto rozhodnutím na sebe bere hrozné riziko, že pozná pravdivý obraz své matky Bendición Alvaradové v zakázané době, kdy byla dosud mladá, byla štíhlá, chodila oblečená v hadrech, bosa a musela se živit podbřiškem, byla však krásná, otče, a byla tak prostoduchá, že nejlacinějším papouškům přidělávala ocasy vypěstěných kohoutů a vydávala je za papoušky ara, chromé slepice vylepšovala pery z krocaních vějířů a prodávala je jako rajky, nikdo jí to nevěřil, pochopitelně, nikdo nebyl tak naivní, aby padl do léček samotářské ptáčnice, jež šeptala v mlze nedělních trhů, tak která, řekl kdosi a odvedl si ji gratis, každý na pustých pláních se na ni tedy pamatoval pro její prostoduchost a její chudobu, a přesto se zdálo být nemožné prokázat její totožnost, protože v klášterním archívu, kde byla pokřtěna, nenašli ani jednu stránku z jejího rodného listu, zato se našly tři rozdílné týkající se syna, a na všech byl třikrát odlišný, třikrát byl počat při třech různých příležitostech, třikrát těžce zrozen z milosti zručných řemeslníků národních dějin, kteří zamotali nitě reality, aby nikdo nedokázal rozluštit tajemství jeho původu, skrytou záhadu, kterou pouze Eritrejec dokázal vystopovat, odhrnuv četné vrstvy klamů, zahlédl ji, pane generále, měl ji na dosah ruky, když zazněl mohutný výstřel, jenž se postupně odrážel od šedých obratlů a hlubokých rýh pohoří, a bylo slyšet nekonečné děsuplné hýkání sražené muly, jež padala v bezedné závrati z vrcholů pokrytých věčným sněhem skrze různá a náhle se měnící klimata přírodovědního barvotisku propasti, od útlých kolébek mocných splavných toků, ze strmých říms, po nichž se na hřbetě Indiána se svými tajnými herbáři šplhali učení doktoři botanických expedic, z náhorních plošin pokrytých divokými magnóliemi, kde se pásly ovce s vlahou vlnou, jež nám ušlechtile skýtají stravu, oděv i dobrý příklad, od příbytků na kávových plantážích s papírovými girlandami na opuštěných balkónech a s nekonečným počtem nemocných, od věčného lomozu kalných řek na přírodní hranici, kde začínalo teplo a za soumraku bylo cítit puch jako ze staré mrtvoly zrádně usmrcené osamělou smrtí na kakaových plantážích s velkými neopadávajícími listy a

narudlými květy a bobulovitými plody, jejichž semen se používalo jako hlavní přísady do čokolády, a nehybným sluncem a žhnoucím prachem a tykví dlouhou a tykví kulatou a s hubenými a smutnými kravami od Atlantiku v jediné charitativní škole dvě stě mil vůkol a dechem dosud živé muly, která se rozpárala, jako když pukne šťavnatá broskev, mezi banánovníkovým porostem a slípkami vyplašenými na dně propasti, ksakru, ulovili ho, pane generále, dostali ho puškou na jaguáry v soutěsce Ztracená duše, přestože byl zaštítěn mou autoritou, z kurvy syni, přestože dostali moje jednoznačné telegramy, ksakru, teď ale poznají, zač je toho loket, chroptěl a žvýkal pěnu žluči, ale nerozlítila ho ani tolik jejich neposlušnost, jako přesvědčení, že mu zatajují něco závažného, když se odvážili protivit se bleskům jeho moci, bedlivě sledoval dech těch, kdo mu podávali zprávy, neboť věděl, že pouze ten, kdo zná pravdu, bude mít odvahu mu lhát, pídil se po tajných záměrech vrchního velení, aby zjistil, kdo z nich je zrádce, ty, kterého jsem vytáhl z nicoty, ty, kterého jsem položil do zlaté postele, ačkoli předtím jsem té našel ležícího na zemi, ty, kterému jsem zachránil život, ty, kterého jsem si koupil za víc peněz než kohokoli jiného, vy všichni, zlosyni, pouze jeden z nich však se mohl odvážit znectít telegram podepsaný mým jménem a parafovaný pečetí jeho prstenu, a tak se osobně ujal velení záchranné operace a vydal neopakovatelný rozkaz, aby ho nejpozději během osmačtyřiceti hodin našli živého a přivedli mu ho, a jestli ho najdou mrtvého, aby mu ho přivedli živého, a jestli ho nenajdete, přivedete mi ho, rozkaz tak jednoznačný a vzbuzující obavy, že ještě před stanovenou lhůtou mu přinesli zprávu, že ho našli v křovinách propasti s ranami vyhojenými zlatými květy mnišské byliny, majícího se víc k životu nežli my, pane generále, zachráněného z milosti vaší matky Bendición Alvaradové, jež podala nový důkaz svého slitování a své moci přímo na osobě, která se snažila poškodit její památku, snesli ho po indiánských stezkách v lehátku zavěšeném na tyči, s doprovodem granátníků, a vpředu jel na koni bičic a vyzváněl na mešní zvonec, aby každý věděl, že toto je věc samého vladaře, položili ho do ložnice pro čestné hosty v prezidentském paláci pod okamžitou odpovědností ministra zdravotnictví, až konečně mohl uzavřít strašlivý protokol, vlastnoručně sepsaný a stvrzený iniciálami na pravém okraji každého z tří set padesáti listů každého z těchto sedmi svazků, které podepisuji svým jménem a garantuji svou pečetí čtrnáctého dne měsíce dubna tohoto milostivého léta, já, Demetrio Aldous, auditor Posvátné kongregace obřadů, postulátor a promotor víry, z pověření Nejvyššího úřadu a k oslavě lidské spravedlnosti na zemi a k větší slávě boží na nebi tvrdím a dokládám, že toto je jediná pravda, úplná pravda a nic než pravda, Excelence, tady ji máte. A vskutku tam byla, uvězněná v sedmi pečetěných biblích, neuniknutelná a tvrdá tak, že pouze člověk netečný k čarovné moci slávy a vzdálený mocenským zájmům se ji odvážil obnažit před netrpělivým starcem, jenž mu bez mrknutí oka naslouchal, ovívaje se v proutěném křesle, jenž lehce zavzdychal po každém smrtelném odhalení, jenž řekl tiché aha pokaždé, když viděl, jak se rozsvěcují světla pravdy, aha, opakoval, odháněje kloboukem dubnové mouchy vzrušené zbytky oběda, polykaje celou hořkou pravdu podobnou řeřavým uhlíkům, jež mu žhnuly v temnotách srdce, neboť všechno to byla, Excelence, fraška, podnik kejklířů, který on sám neuváženě uvedl v chod, když rozhodl, aby mrtvola jeho matky byla vystavena k veřejnému uctívání v rakví s ledem, dříve než kdokoli pomyslel na zásluhy tvé svatosti, a pouze proto, abych vyvrátil pomluvy, že jsi shnila ještě před smrtí, byl to bludný kruh, do něhož sám nevědomky upadl ve chvíli, kdy za ním přišli se zprávou, pane generále, vaše matka Bendición Alvaradová dělá zázraky, a on přikázal, aby nesli její tělo ve velkolepém procesí až do zapadlých koutů jeho širé země bez soch, aby každý věděl, jaké odměny se ti dostalo po tolika letech neplodného ponižování, po tolika namalovaných ptácích, z nichž jsi neměla žádný zisk, maminko, po tolikeré lásce bez něhy, ač mě nikdy nenapadlo, že ten příkaz se má proměnit v podvod falešných žíznivců, jimž zaplatili za to, aby vyprázdnili své útroby mezi veřejností, dvě stě peso zaplatili jednomu nepravému mrtvému, který vstal z hrobu a po kolenou kráčel mezi užaslým davem s útržky sudaria a s plnými ústy hlíny, osmdesát peso zaplatili jedné cikánce, která předstírala uprostřed ulice porod dvouhlavého dítěte jako trest za to, že prohlásila, že ty zázraky jsou podnikem vlády, a také jím byly, neexistovalo jediné svědectví, jež by nebylo zaplaceno penězi, bylo to hanebné spiknutí, jež nezosnovali jeho pochlebníci s nevinným cílem potěšit ho, jak na počátku svého pátrání předpokládal Demetrio Aldous, ne, Excelence, byl to špinavý obchod vašich přívrženců, nejskandálnější a nejsvatokrádežnější ze všech, jež se rozmnožily ve stínu jeho moci, neboť ti, kdo vynalézali zázraky a kupovali lživá svědectví, byli tíž nohsledi jeho režimu, kteří vyráběli a prodávali relikvie ze šatů mrtvé nevěsty, jeho matky Bendición Alvaradové, aha, tíž, kdo tiskli obrázky a razili medaile s jejím královským portrétem, aha, tíž, kdo se obohatili kadeřemi jejích vlasů, aha, lahvičkami s vodou z jejího boku, aha, s příčně tkanými rouškami, na něž barvou na vrata malovali něžné tělo spící dívky z profilu s rukou na srdci a které pak po yardech prodávali v krámcích na bazarech Indů, byl to nevídaný podvod živený předpokladem, že tělo zůstává neporušené před dychtivými zraky nekonečného zástupu, jenž defiloval hlavní lodí katedrály, zatímco pravda byla zcela jiná, Excelence, pravda byla taková, že tělo vaší matky nebylo uchováno zásluhou svých ctností, ani parafínovými správkami a kosmetickými triky, k nimž on přivolil z prosté synovské ješitnosti, ale že bylo vycpáno pomocí mizerné taxidermie, stejně jako posmrtní

živočichové ve vědeckých muzeích, jak se o tom přesvědčil svýma vlastníma očima, maminko, odkryl jsem křišťálovou urnu, jejíž smuteční emblémy se kazily pouhým dechem, sňal jsem věnec z oranžových květů z tvé plesnivé lebky, jejíž vlasy, tvrdé jako žíně klisny, byly jeden vedle druhého od kořene vytrhány, aby je dali na trh jako relikvie, vyndal jsem tě z vláken zmuchlaných cárů svatebního šatu a suchopárných pozůstatků a z tíživého smrákání ledku smrti a sotva jsi vážila víc než dýně na slunci a voněla jsi starobyle jako dno kufru a byl v tobě cítit horečnatý neklid, jenž se zdál být šuměním tvé duše, ale byla to práce molu, kteří tě rozežírali zevnitř, tvoje údy odpadaly, když jsem tě chtěl podržet v náručí, protože zbavili tvé útroby všeho, co drželo tvé živé tělo šťastné matky spící s rukou na srdci, a zaplnili tě haraburdím, takže nezůstalo nic z toho, co bylo tvoje, nic než kůrka zaprášeného lístkového těsta, jež se rozdrobila, sotva jsem ji pozvedl v světélkujícím ovzduší světlušek tvých kostí, a stěží bylo slyšet hluk bleších skoků tvých skleněných očí na kamenných deskách zešeřelého kostela, proměnila se v nic, byla to hromádka sutin zbořené matky, kterou bičici sebrali ze země lopatou, aby ji znovu jakýmkoli způsobem hodili do truhly za přítomnosti monoliticky strnulého nevyzpytatelného satrapy, v jehož leguáních očích se nekmitla ani trocha dojetí, když zůstal o samotě v bryčce bez prezidentského znaku s jediným člověkem na tomto světě, který se ho odvážil postavit před zrcadlo pravdy, oba pozorovali skrze mlhu záclonek tlupy mrzáků, kteří odpočívali po horkém odpoledni v chládku portálů, kde se dříve prodávaly spisky o brutálních zločinech a nešťastných láskách a masožravých rostlinách a prapodivných plodech podmaňujících vůli a kde se nyní ozýval pouze ohlušující kravál vetešnického obchodu s falešnými relikviemi šatů a těla jeho matky Bendición Alvaradové, zatímco on měl zřetelný dojem, že monsignore Demetrio Aldous vyrušil jeho myšlenky, když odvrátil svůj pohled od zástupu ubožáků a tiše podotkl, že koneckonců něco dobrého přece jenom zbylo z jeho přísného zkoumání, a to pevná jistota, že tito ubozí lidé milují Vaši Excelenci jako svůj vlastní život, neboť monsignore Demetrio Aldous postřehl proradnost v samém prezidentském paláci, rozpoznal horlivost v pochlebování a mazaném služebičkování u těch, kdo se tužili pod ochranou státní moci, a naproti tomu poznal novou podobu lásky v řadách nuzáků, kteří od něho nic neočekávali, protože nečekali od nikoho nic, a vyznávali mu pozemskou oddanost, kterou bylo možné uchopit rukama, a věrnost bez iluzí, kterou bychom si tak přáli prokázat Bohu, Excelence, avšak on ani nemrkl okem nad tím úžasným objevem, z kterého by se mu v jiných dobách zachmuřily útroby, ba ani nevzdechl, ale sám pro sebe přemítal se skrytým neklidem, to mi ještě chybělo, otče, ještě mi chybělo, aby mě nikdo neměl rád, až vy odejdete užívat slávy z mého neštěstí pod zlatými kupolemi vašeho klamného světa, zatímco jemu zůstal nezasloužený náklad pravdy, bez žádoucí matky, která by mu jej pomohla unést, zatímco zůstal osamocenější než levá ruka v této zemi, kterou jsem si nevybral ze své vůle, ale kterou mi dali hotovou, takovou, jakou jste ji viděl a jaká byla vždycky, s tím pocitem neskutečnosti, s tou vůní po hovnu, s těmi lidmi bez historie, kteří nevěří už ničemu, jenom životu, takovou otčinu mi vnutili a ani se mě na nic neptali, otče, se čtyřiceti stupni vedra a osmaosmdesáti stupni vlhkosti ve stínu prezidentské bryčky, a k tomu mám dýchat prach a být sužován proradností kýly, jež mi při audiencích vždycky píská jako kávovar, a nemít nikoho, s kým bych prohrál partii domina, nikoho, jehož pravdě bych mohl uvěřit, otce, vlezte si do mé kůže, ale neřekl to, jenom trochu zavzdychal, jenom trochu rychle zamžikal očima a poprosil monsignora Demetria Aldouse, aby drsný rozhovor onoho odpoledne zůstal mezi námi, nic jste mi neřekl, otče, neznám pravdu, slibte mi to, a monsignore Demetrio Aldous mu slíbil, že Vaše Excelence pochopitelně nezná pravdu, slovo na to. Svatořečení Bendición Alvaradové bylo odročeno pro nedostatek důkazů a výnos Říma byl s úředním svolením čten z kazatelen zároveň s vládním rozhodnutím potlačit jakýkoli protest nebo pokus o nepokoje, nicméně bezpečnostní aparát nijak nezasáhl, když hordy rozhořčených poutníků postavily na Promenádním náměstí hranice z dveří primaciální baziliky a kameny rozbily okna apoštolské nunciatury, zdobené anděly a gladiátory, skoncovaly se vším, pane generále, avšak on se ani nepohnul na lehátku, oblehli klášter Biskajčanek a nechali je zahynout bez pomoci, vyplenili kostely, misijní domy, rozbili všechno, co souviselo s faráři, pane generále, on však zůstal nehybné ležet na lehátku v svěžím přítmí macešek až do chvíle, kdy se velitelé hlavního štábu projevili jako zcela neschopní uklidnit rozbouřené nálady a obnovit pořádek bez prolévání krve, jak bylo dohodnuto, teprve tehdy vstal, po mnoha měsících zahálky se opět objevil v kanceláři a mocným hlasem a přítomným tělem se slavnostně ujal odpovědného úkolu vytlumočit vůli lidu dekretem, který sestavil z vlastní inspirace a nadiktoval o své vůli a riziku, bez předchozí zmínky ozbrojeným složkám a bez konzultací se svými ministry, a v jeho prvním článku z nejvyššího rozhodnutí svobodného a svrchovaného lidu prohlásil občanskou svatost Bendición Alvaradové, jmenoval ji patronkou národa, hojitelkou nemocných a mistryní ptáků a den jejích narozenin byl vyhlášen za národní svátek, v druhém článku byl s platností od vydání tohoto dekretu vyhlášen válečný stav mezi námi a Svatou stolicí, a to se všemi důsledky, jež pro takové případy stanoví ustanovení o lidských právech a platné mezinárodní smlouvy, a v třetím článku se přikazovalo okamžité veřejné a slavnostní vyhoštění pana arcibiskupa primase a s ním související vyhoštění biskupů, apoštolských prefektů, kněží a jeptišek a všech domácích nebo zahraničních osob, které by měly cokoli společného s božími záležitostmi, a

to v jakémkoli postavení a funkci v rámci hranic země a až do padesáti mořských mil jejích výsostných vod, a posléze čtvrtým a posledním článkem bylo nařízeno vyvlastnění církevního jmění, chrámů, klášterů, škol, pozemků s příslušným živým i mrtvým inventářem, cukrovarů, továren a dílen a rovněž všeho, co by církvi fakticky náleželo, třebaže je to zapsáno pod jménem třetích osob, a všechny tyto statky budou tvořit součást posmrtného odkazu svaté Bendición Alvaradové od Ptáků a mají sloužit k její větší slávě a věčné památce počínaje datem vydání tohoto dekretu osobně vyhlášeného a stvrzeného pečetním prstenem z moci této nejvyšší a neodvolatelné autority, což budiž vzato na vědomí a splněno. Mezi jásavými raketami, slavnostními zvony a hudbou pro radost, jimiž byla oslavena událost občanské kanonizace, se osobně staral o to, aby dekret byl plněn bez úhybných manévrů, aby měl jistotu, že jej neučiní obětí nových podvodů, znovu pevně uchopil otěže reality svými hladkými rukavicemi jako za časů veliké slávy, kdy jej lidé zastavovali na schodech s žádostí, aby obnovil koňské dostihy na ulici, a on je přikázal obnovit, v pořádku, aby obnovil závody v pytlích, a on je přikázal obnovit, v pořádku, a objevoval se na nejubožejších usedlostech a vysvětloval, jak se mají usazovat slepice na vejcích a jak se mají miškovat býčci, neboť se nespokojoval s osobním ověřováním detailních seznamů zabaveného církevního jmění, ale sám řídil vyvlastňovací ceremonie, aby nezůstala ani štěrbinka mezi jeho vůlí a splněnými činy, srovnával pravdu papírů s klamnou pravdou skutečného života, bděl nad vyhoštěním velkých klášterních komunit, jež se podezíraly ze snahy tajně vynést ze země v pytlích s dvojitým dnem a v důmyslně upravených šněrovačkách tajné poklady posledního místokrále, jež zůstaly zakopány na chudinských hřbitovech vzdor krvežíznivosti, s níž je federální vůdci hledali po dlouhá léta válek, a vydal příkaz, aby si žádný příslušník církve s sebou nebral víc svršků než jedno rezervní prádlo, a navíc neodvolatelně rozhodl, aby byli naloženi na loď nazí, jak je matky porodily, drsní venkovští faráři, jimž však bylo jedno, půjdou-li oblečení nebo nazí, hlavně když se hnou z dosavadního místa, prefekti misijních oblastí umoření malárií, důstojní holohlaví biskupové, a za nimi ženy, nesmělé milosrdné sestry, divoké misionářky, zvyklé krotit přírodu a pěstovat zeleninu v poušti, a krásné Biskajčanky hrající na klavichord a salesiánky s jemnýma rukama a nedotčenými těly, neboť dokonce i na neposkvrněném nahém těle, v němž je vyhnali do světa, byl patrný jejich třídní původ, rozdílnost jejich postavení a nerovnost jejich úřadu, když procházely mezi balíky kakaa a velkými pytli solených ryb po rozlehlé hale celnice, šly v proměnlivém houfu jako vyplašené ovečky, s rukama zkříženýma na ňadrech, snažíce se skrýt stud jedněch studem druhých před starcem, který jako kámen stál pod vrtulemi ventilátorů, pozoroval je se zatajeným dechem a nespouštěl oči z jednoho místa, kudy musel chtě nechtě projít zástup nahých žen, necitelně je pozoroval bez mrknutí okem, až jediná nezůstala na domácím území, protože tyhle byly poslední, a přece si zapamatoval pouze jedinou, a tu prostým dotykem očí oddělil od hejna vylekaných novicek, odlišil ji od ostatních, třebaže nebyla jiná, byla malá a masivní, urostlá, měla tlusté boky, velká pokleslá ňadra, těžkopádné ruce, nevýrazné pohlaví, vlasy ostříhané zahradnickými nůžkami, řídké zuby pevné jako sekery, malý nosík, ploché nohy, byla to obyčejná novicka jako ostatní, on však pocítil, že ve stádu nahých žen byla jedinečná, že byla jediná, která se na něho nepodívala, když šla kolem, a přesto v něm zanechala temnou stopu lesní zvěře, jež uchvátila můj životní elán, a sotva měl čas nepozorovaně se poohlédnout, aby ji spatřil ještě jednou a naposledy, když úředník od identifikační služby našel v jmenném seznamu podle abecedního pořadí její jméno a vykřikl Nazarenová Leticia a ona odpověděla mužským hlasem zde. A tak ji měl zde po zbytek svého života, až poslední nostalgické vzpomínky vytekly škvírami jeho paměti, zbyla pouze její podoba na proužku papíru, na němž napsal, Leticie Nazarenová, má dušinko, podívej se, co ze mne bez tebe zbylo, schoval jej do skrýše, kde přechovával včelí med, znovu si ho pročítal, když věděl, že se nikdo nedívá, znovu jej svinul, když si na prchavý okamžik oživil dávné odpoledne se zářícím deštěm, kdy jej překvapili se zprávou, pane generále, vrátili jsme ji do vlasti, plníce rozkaz, který jim nedal, neboť si pouze šeptal Leticia Nazarenová, zatímco pozoroval poslední dýmající parník, jenž se ponořil za obzor, Leticia Nazarenová, opakoval si nahlas, aby nezapomněl to jméno, a to stačilo prezidentské bezpečnostní službě, aby ji unesla z kláštera na Jamaice a vyvezla ji s roubíkem v ústech a ve svěrací kazajce v bedně z měkkého dřeva zjizvené kovovými obručemi a dehtovými nápisy křehké, do not drop this side up a opatřené vývozním povolením v souladu s náležitou konzulární franšisou na dva tisíce osm set číší na šampaňské zhotovených z nefalšovaného skla pro prezidentský sklípek, naložili ji při cestě zpět do podpalubí uhelné lodi a položili ji nahou a uspanou narkotiky do postele se zdobenými hlavicemi v ložnici pro čestné hosty tak, jak na ni on vzpomínal ve tři hodiny odpoledne pod moučnatým světlem moskytiéry, měla týž klidný výraz přirozeného spánku jako mnoho jiných netečných žen, které mu posloužily, bez toho, že by se o ně ucházel, a které on pojal v témž pokoji, aniž je probudil z luminalové letargie, zmučen hrozným pocitem opuštěnosti a porážky, jenomže Leticie Nazarenové se ani nedotkl, s dětským úžasem ji pozoroval, jak spí, překvapen, nakolik se změnila její nahota od doby, kdy ji spatřil v přístavní hale, nakadeřili jí vlasy, zcela ji oholili, dokonce i v těch nejintimnějších zákoutích, na rudo jí nalakovali nehty na rukou a na nohou a nanesli jí karmín na rty a červeň na líce a pižmo na víčka a vydechovala vůni, jež skoncovala s tvou skrytou stopou

lesního zvířete, pěkná věc, chtěli ji vylepšit, a pokazili ji, udělali ji tak jinou, že nebyl schopen vidět ji nahou pod tou nevkusnou kosmetikou, když si ji prohlížel ponořenou do luminalové extáze, když ji viděl vyplouvat na povrch, probouzet se, když ji viděl, jak ho vidí, maminko, byla to ona, Leticia Nazarenová, příčina mého zmatku, zkamenělá hrůzou před kamenným starcem, který si ji nelítostně prohlížel skrze jemnou páru moskytiéry, vyděšena nepředvídatelnými úmysly jeho mlčení, protože si nedovedla představit, že on přes svá nespočetná léta a svou neohraničenou moc byl víc vyděšen než ona, byl víc sevřen samotou, víc bezradný, co si má počít, stejně zaražený a bezbranný, jako když byl poprvé coby muž se ženou, s jednou vojandou, kterou překvapil o půlnoci, když se koupala nahá v řece, a jejíž sílu a rozměry odhadoval podle jejího zafrkání klisny pokaždé, když se ponořila, ve tmě slyšel její temný a samotářský smích, ve tmě cítil její bujaré tělo, avšak byl ochrnut strachem, protože byl stále ještě panic, ačkoli jako dělostřelecký poručík prodělal již třetí občanskou válku, nakonec však strach z toho, že by mu mohla uniknout příležitost, převládl nad strachem zaútočit, a tehdy se vrhl do vody se vším, co na sobě měl, s kamašemi, batohem, pásem na patrony, mačetou, flintou kapslovkou, obtížený tolikerými strastmi války a tolikerými skrytými hrůzami, že žena se zpočátku domnívala, že se to kdosi vrhl do vody na koni, avšak záhy poznala, že je to jenom ubohý vylekaný muž, a přijala ho do svého milosrdného zátiší, vedla ho za ruku temnotou jeho zmatku, neboť on nebyl s to najít v temnotě zátišiny cestu, mateřským hlasem mu v té temnotě radila pevně se zachyť mých ramen, ať tě nepovalí proud, nesedej si ve vodě na bobek, ale silou si klekni na dno a pomalu dýchej, ať ti stačí dech, a on s chlapeckou poslušností konal to, co mu radila, a myslel si přitom, matičko má, Bendición Alvaradová, jak to ksakru ty ženské dělají, že to vypadá, jako by všechno vymýšlely, jak to dělají, že se v tom vyznají tak dokonale jako muži, myslel si přitom, zatímco ona ho zbavovala neužitečné výbavy z předešlých méně obávaných a pustošivých válek, než byla ona osamělá válka s vodou sahající mu ke krku, a on umíral hrůzou pod ochranou těla vonícího piniovým mýdlem, když mu rozepnula přezky obou řemenů a uvolnila knoflíky u poklopce, a pojal mě děs, protože jsem nenašla to, co jsem hledala, ale obrovité varle, plovoucí jako ropucha v temnotě, zděšeně ho pustila a odstoupila od něho, jdi si za maminkou, ať tě vymění za jiného, řekla mu, nejsi k ničemu, neboť tehdy ho porazil týž pradávný strach, který ho nyní ochromil tváří v tvář nahotě Leticie Nazarenové, do jejíchž nevyzpytatelných vod se nemohl vrhnout ani se vším, co na sobě měl, pokud by mu neposkytla pomoc svého milosrdenství, on sám ji však přikryl prostěradlem, hrál jí na gramofon, až se opotřeboval válec, píseň o ubohé Delgadině, jíž bylo ublíženo otcovskou láskou, dal jí do květináčů vysadit umělé květiny, aby nezvadly, jako přírodní květiny, pod jeho nešikovnýma rukama, dělal všechno, co ho napadalo, aby ji udělal šťastnou, avšak nezměnil přísný ráz jejího zajetí a trestu nahoty, aby si byla vědoma toho, že o ni bude dobře pečováno a že bude milována, ale že nemá žádnou možnost uniknout tomuto údělu, a ona to pochopila tak důkladně, že mu při prvním příměří strachu bez prošení nařídila buďte tak laskav, generále, a otevřte okno, ať sem jde trochu čerstvého vzduchu, a on je otevřel, zavřete je zase, měsíc mi svítí do tváře, a on je zavřel a plnil její příkazy, jako by je udílela z lásky, a to tím poslušněji a sebejistěji, čím blíže se cítil být onomu odpoledni se zářivým deštěm, kdy vyklouzl z moskytiéry a ulehl oblečen po jejím boku, aniž ji probudil, po celé noci samotářsky sdílel tajné záření jejího těla, vdechoval pach venkovské psice, jenž byl s postupem měsíců stále žhavější, na jejím břichu vyrašil mech, leknutím se probudila a křičela jděte odtud, generále, a on se s neurčitou plachostí zvedl a znovu si lehl vedle ní, když spala, a tak se z ní těšil, aniž se jí dotkl, během prvního roku zajetí, až si zvykla probouzet se po jeho boku bez toho, že by chápala, kam směřují skryté vody tohoto nevyzpytatelného starce, jenž opustil lichotky moci a svody světa, aby se zasvětil jejímu obdivování a její službě, a on z toho byl tím zmatenější, čím blíže se cítil být onomu odpoledni se zářivým deštěm, kdy si lehl na ni, zatímco spala, stejně jako se kdysi vrhl do vody se vším, co měl na sobě, v uniformě bez distinkcí, s řemenem na šavli, svazkem klíčů, kamašemi, jezdeckými botami se zlatou ostruhou na ni zaútočil jako tíživý sen, který ji probudil, a ona se poděšeně snažila odehnat tohoto koně ověšeného válečným nářadím, on si však počínal tak nesmlouvavě, že se rozhodla získat čas posledním prostředkem, který jí zbýval, sundejte si kyrys, generále, jeho kruhy mě tísní na srdci, a on si ho sundal, sundejte si ostruhu, neboť mi svou zlatou hvězdou drásá kotníky, odepněte si od opasku svazek klíčů, tlačí mě do kosti na boku, a on nakonec provedl, co mu přikazovala, ačkoli potřebovala tři měsíce na to, aby jej přiměla sundat řemen s šavlí, protože mě ruší při dýchání, a další měsíc, aby si sundal kamaše, protože mi drtí duši přezkami, byl to pozvolný a nesnadný zápas, během kterého jej zdržovala bez toho, že by jej dohnala k zoufalství, a on nakonec ustoupil, aby ji uspokojil, takže ani jeden, ani druhý nikdy nevěděli, jak došlo k závěrečnému kataklyzmatu záhy po druhém výročí únosu, když jeho vlahé a něžné ruce, nazdařbůh bloudící, čirou náhodou narazily na skryté drahokamy spící novicky, jež se probudila dojata bledým potem a smrtelným třasem a ani po dobrém, ani po zlém se nesnažila zapudit nespoutaného živočicha na sobě, ale nakonec ho pohnula svou prosbou sundej si boty, ať mi neumažeš prostěradla z brabantského plátna, a on si je sundal, jak jen mohl, sundej si kamaše, a kalhoty, a kýlní pás, sundej si všechno, můj drahý, chci tě cítit, až on sám nevěděl, kdy zůstal tak, jak ho poznala pouze jeho

vlastní matka ve světle melancholických harf pelargónií, osvobozen od strachu, volný, proměněn v útočného bizona, který v prvním útoku rozdrtil všechno, co mu stálo v cestě, a po břiše padl do mlčelivé propasti, kde se ozývalo pouze skřípění dřevěných fošen stisknutých zubů Nazarenové Leticie, zde přítomné, všemi prsty se zachytila mých vlasů, aby nezemřela sama v bezedné závrati, v níž jsem umíral, zároveň jí lákán, s týmž náporem všech potřeb těla, a přesto na ni zapomněl, sám zůstal v temnotách a sám sebe hledal v slané vodě svých slz, generále, v krotké nitce své volské sliny, generále, v úžasu svého úžasu, mamičko má, Bendición Alvaradová, jak je možné, že jsem žil tolik let a nepoznal tahle muka, plakal překvapen touhami svých ledvin, sérií petard svých střev, smrtelným škubnutím něžného tykadla, jež mu úplně vytrhlo útroby a přeměnilo ho v sťaté zvíře, jehož agonické kotrmelce třísnily sněhobílá prostěradla žhavou a kyselou látkou, která v jeho paměti zkazila tekuté sklo vzduchu onoho odpoledne se zářivým deštěm pod moskytiérou, neboť to bylo hovno, jeho vlastní hovno.

Bylo krátce před setměním, když jsme konečně vytáhli shnilé skořápky krav a vnesli trochu pořádku do onoho bájného zmatku, ale dosud se nám nepodařilo, aby se jeho mrtvola podobala obrazu z legend, které o něm kolovaly. Odtrhli jsme ho náčiním na škrábání ryb, abychom ho zbavili štítonošů ze dna moře, omyli jsme ho kreolínem a kamennou solí, abychom mu vyhojili hnijící rány, poprášili jsme mu tvář škrobem, abychom zakryli kanafasové záplaty a parafinové jamky, jimiž jsme mu museli restaurovat tvář rozklovanou od ptáků z hnojiště, navrátili jsme mu barvu života plásty ženského líčidla a karmínu na rtech, avšak ani skleněné oči, zasazené do prázdných dutin, mu nedokázaly vtisknout autoritativní výraz, jehož mu bylo zapotřebí, aby mohl být vystaven zrakům zástupů. Mezitím jsme se v salónu ministerské rady dovolávali jednoty všech proti staleté despocii, abychom si mohli rovným dílem rozdělit kořist jeho moci, neboť všichni se opět vrátili, vedeni zaklinadlem opatrné, avšak nezadržitelné zprávy o jeho smrti, vrátili se liberálové a konzervativci, usmíření nad doutnajícími uhlíky tolikaletých neprosazených ambic, generálové z vrchního velení, kteří ztratili horoskop autority, všichni tři zbývající civilní ministři, arcibiskup primas, všichni ti, které by si tam nepřál mít, tam seděli kolem dlouhého ořechového stolu a snažili se dohodnout o formě, jakou se má zveřejnit zpráva o tom významném úmrtí, aby se zabránilo předčasné pouliční explozi davů, nejprve byl vydán kolem půlnoci bulletin číslo jedna, hovořící o lehké nevolnosti, jež přiměla Jeho Excelenci zrušit veřejná vystoupení a audience poskytované civilním i vojenským osobám, potom druhý lékařský bulletin, v němž se oznamovalo, že významný pacient byl nucen setrvat ve svém soukromí v důsledku indispozice dané věkem, a posléze bez jakékoli zprávy zazněla v zářivém jitru teplého srpnového úterku mocná hrana katedrálních zvonů za nebožtíka, o němž nikdo bezpečně nevěděl, zda je opravdu mrtev nebo ne. Tváří v tvář této skutečnosti jsme byli bezmocní, měli jsme co činit s rozkládajícím se tělem, které jsme nebyli schopni na tomto světě nahradit, protože on ve své stařeckosti odepřel učinit jakékoli rozhodnutí o osudu vlasti po svém odchodu, s nezlomnou tvrdošíjností starce odolal všem návrhům potom, co vláda přesídlila do ministerských budov se solárním sklem a on zůstal sám v pustém domě své absolutní moci, kde jsme ho potkávali zasněně kráčejícího, gestikulujícího mezi troskami krav, nemajícího komu vládnout, leda slepým, malomocným a ochrnutým, kteří neumírali na nemoc, ale na starobylost v křoví růžových sadů, a přesto byl tak jasné mysli a tak umíněný, že jsme od něho neslyšeli nic než vytáčky a odklady pokaždé, když jsme mu předestřeli naléhavý úkol uspořádat dědictví, neboť tvrdil, že myslet na svět, když na něm člověk už není, je cosi tak neveselého jako vlastní smrt, ksakru, tak jaképak copak, stejně, až umřu, politikové si znovu rozdělí tenhle krám, jako za dob Gótů, uvidíte, říkal, znovu si ho rozdělí faráři, gringové a bohatí, a chudým nezbude nic, samozřejmě, protože ti utřou vždycky hubu, a uvidíte, že až hovno bude mít nějakou cenu, chudí se budou rodit bez prdele, říkal a citoval kohosi z dob své slávy, a zároveň se vysmíval sám sobě, když nám řekl, div se přitom smíchy neudusil, že na těch pár dnů, co bude mrtvý, nestojí za to, vozit ho do Jeruzaléma a pohřbívat ve svatém hrobě, a jakýkoli nesouhlas odbyl nakonec argumentem, že nevadí, že nějaká tehdejší věc není pravdou, ksakru, však se jí stane časem. A bylo tomu tak, protože v naší době nebyl nikdo, kdo by zpochybnil pravdivost jeho historie, ani kdo by ji mohl stvrdit nebo vyvrátit, vždyť jsme nebyli schopni ani ověřit totožnost jeho těla, neexistovala jiná vlast než ta, kterou vytvořil k své podobě a obrazu pomocí pozměněného prostoru a času opraveného úradky své absolutní vůle, vlast jím obnovená od zcela neurčitých počátků jeho paměti, zatímco nazdařbůh bloudil nectným domem, v němž nikdy nespala jediná šťastná osoba, zatímco házel kukuřičná zrna slepicím zobajícím kolem jeho lehátka a přiváděl k zoufalství služebnictvo schválnými příkazy přineste mi limonádu s ledem, a nechal ji potom stát u ruky, odneste tu židli a postavte ji tamhle, a oni ji opět postavili na její místo, aby touto drobnou formou uspokojil vlahé oharky své nezměrné neřesti vládnout, a přitom rozptyloval svou všednodenní zahálku mocnáře trpělivým stopováním prchavých chvil svého dávného dětství a hlava mu ospale klimbala pod mohutným stromem v patiu, náhle se probouzel, když se mu podařilo ulovit kostku nekonečného hlavolamu otčiny z

dob před jeho érou, otčiny velké, chimérické, bezbřehé, království bažin s pomalu plujícími prámy a propastmi staršími než on, z doby, kdy lidé byli tak stateční, že rukou lovili kaj many, vrážejíce jim kůl do chřtánu, takhle, vysvětloval nám s ukazovákem na patře, vyprávěl nám, že jednou o Velkém pátku zaslechl rámusit vítr a ucítil šupinatou vůni větru a spatřil mračna langust, jež zastínila polední oblohu a ustřihla všechno, co potkala při svém letu, a zanechávala svět ostříhaný dohola a světlo rozstříhané na proužky jako v předvečer stvoření, on na vlastní oči viděl tu pohromu, viděl řadu bezhlavých kohoutů visících za nožky a krvácejících po kapkách na bidle jednoho velkého pustého domu, kde právě skonala jedna žena, šel bos, drže se za ruku matky, za mrtvolou v špinavých hadrech, kterou nesli na hřbitov bez truhly, na prkně bičovaném vánicí langust, tak vypadala tehdy naše vlast, neměli jsme ani truhly, nic, viděl také muže, který se chtěl oběsit provazem použitým už jiným oběšencem na stromě venkovského náměstí, a zpuchřelý provaz předčasně praskl a ubohý muž zůstal v agónii na náměstí k hrůze dam, které se právě vracely ze mše, avšak nezemřel, oživili ho klacky a ani se nenamáhali, aby zjistili, kdo to je, protože tenkrát nikdo nevěděl, kdo je kdo, pokud ho neznali z kostela, kotníky mu strčili do čínské klády a nechali ho tam pod širým nebem spolu s dalšími dvěma trestanými druhy, neboť tak to tenkrát chodilo, za dob Gótů, kdy Bůh vládl víc než vláda, v nedobrých dobách otčiny předtím, než on dal příkaz vykácet stromy na venkovských náměstích, aby zabránil strašlivé podívané na nedělní oběšence, zakázal veřejnou kládu, pohřby bez truhly, všechno, co by v paměti mohlo probudit hanebné zákony vládnoucí před jeho vládou, dal postavit trať v pustině, aby skoncoval s ponižováním mul vyděšených na římsách propastí, když na hřbetě převážely křídlová piana pro maškarní plesy na kávových haciendách, neboť on také viděl katastrofu s třiceti křídlovými piany roztříštěnými na dně propasti, o nichž se tolik mluvilo a psalo dokonce i v cizině, ačkoli pouze on o ní mohl podat hodnověrné svědectví, protože se náhodou vyklonil z okna právě v okamžiku, kdy uklouzla poslední mula a strhla ostatní do propasti, takže pouze on a nikdo jiný zaslechl hrůzyplné zahýkání zříceného stáda a nekonečný akord spolupadajících pian, jež zněla sama v prázdnotě a řítila se ke dnu otčiny, která tenkrát vypadala jako všechno před jeho érou, byla rozlehlá a neurčitá, až do té krajní míry, že bylo nemožné rozpoznat, zda je noc anebo den v tom věčném soumraku, zamlženém teplými výpary z hluboké průrvy, kde se na kousky rozbila piana dovezená z Rakouska, on viděl toto i mnohé jiné věci z onoho vzdáleného světa, ačkoli by nebyl s to mimo vší pochybu říci, zda to byly jeho vlastní vzpomínky, anebo zda je zaslechl vyprávět za nočních veder bránících spánku v době válek, anebo je snad zahlédl na rytinách cestopisů, nad jejichž stránkami setrval u vytržení po mnoho prázdných hodin snadné zahálky mocnáře, ale na tom ksakru nezáleží, uvidíte, že časem to bude pravda, říkal, s vědomím, že jeho skutečné dětství nebylo blátem matných evokací, které si připomínal pouze při dýmu kravského trusu a potom na ně navždy zapomněl, ale že je ve skutečnosti prožil v zátiší mé jediné a legitimní manželky Leticie Nazarenové, jež ho každé odpoledne mezi druhou a čtvrtou posadila do školní lavice pod pergolou s maceškami, aby ho učila číst a psát, s houževnatostí novicky se ujímala tohoto hrdinského úkolu a on jí vycházel vstříc se svou strašlivou trpělivostí starce, se strašlivou vůlí své neomezené moci, s celým svým srdcem a s celou svou duší přednášel opál pálí líná nopál čistá čepička, přednášel a neslyšel se ani nikdo neslyšel jeho mezi vřeštěním ptáků, vzrušených smrtí matky, Indián dává mast do nádoby, tatínek dává tabák do dýmky, Cecílie prodává cívky, cibuli, číchy, celer, cejna a celofán, Cecílie prodává všechno, smál se a mezi praskáním cikád opakoval lekci čtení, kterou Leticia Nazarenová přednášela v taktu metronomu novicky, až se celý prostor zasytil tvorečky tvého hlasu a v jeho rozlehlém zádumčivém království nebylo jiné pravdy než pravdy příkladných pravd slabikáře, nebylo nic než luňák, luna na nebi, boule a banán a býk dona Bioye a sukno sukně slečny Otýlie, lekce čtení, které on opakoval v každou hodinu a všude, jako své portréty, dokonce v přítomnosti holandského ministra státního pokladu, jenž ztratil směr své oficiální návštěvy, když pochmurný stařec zvedl ruku v hladké rukavici uprostřed temnot své nezbadatelné moci a přerušil audienci pozváním k společné recitaci má máma mě má ráda doma, Ismael měl jmění, sličná slečna jí jablíčka, a ukazovákem napodoboval takt metronomu a zpaměti opakoval s naprosto dokonalou výslovností úterní lekci, avšak při tak nevhodné příležitosti, že schůzka skončila, jak si to přál, to jest odložením otázky holandských dlužních úpisů na vhodnější příležitost, až na to bude čas, rozhodl, před užaslým zástupem malomocných, slepých a ochrnutých, kteří se za svítání zvedli mezi zasněženými houštinami růžových sadů a uviděli ponurého starce, jenž udílel mlčky požehnání a třikrát zapěl v akordu slavné mše já jsem král, který vám zákon dal, zapěl ten prorok pije celý rok, zapěl maják je velmi vysoká věž se světlem vedoucím v noci plavce, pěl, vědom si toho, že v tmách jeho stařeckého štěstí neexistuje jiný čas než čas mé nejdražší Leticie Nazarenové v krevelovém vývaru dusivého čtveračení siesty, není žádné jiné touhy než být s tebou nahý na rohoži nasáklé potem pod zajatým netopýrem elektrického ventilátoru, není žádné jiné světlo než světlo tvých hýždí, Leticie, není nic, jsou jen tvoje totemická ňadra, tvé ploché nohy, tvoje hojivá větévka routy, jsou jen tísnivé ledny na vzdáleném ostrově Antigua, kde jsi přišla na svět za samotářského svítání rozbrázděného žhavým větrem ze shnilých slatin, uzamkli se v pokoji pro čestné hosty a on vydal osobní příkaz, aby se nikdo nepřibližoval na pět metrů k těmto dveřím, neboť budu velice

zaneprázdněn výukou v četbě a psaní, a tak ho nikdo nevyrušil, ba ani ne zprávou, pane generále, černý kašel kosí venkovské obyvatelstvo, zatímco rytmus mého srdce předháněl metronom, zrychlován neviditelnou silou tvé vůně lesního zvířete, a přitom vyzpěvoval, že trpaslík tančí na jedné noze, mula jde do mlýna, Otýlie myje mísu a ovce se píše s v jako vemeno, vyzpěvoval, zatímco Leticia Nazarenová mu odhrnovala vyhřezlé varle, aby je mohla očistit od zbytků hovínka po posledním milování, nořila je do očistných vod litinové vany s lvími prackami a mydlila je reuterovým mýdlem a zbavovala nečistot hadry a oplachovala vodou ze spařeného listí a dvojhlasně vyzpěvovala východ pochod rozchod se píše s d, natírala mu stěžeje nohou kakaovým máslem, aby ho nepálily opruzeniny po kýlním pásu, bórem mu zasypávala zvadlou hvězdu zadnice a plácala ho mateřsky po hýždích za tvoje nepěkné chováni k holandskému ministrovi, plác, plác, a za pokání ho požádala, aby povolil návrat do země chudinským řádům, aby se opět mohly starat o sirotčince, nemocnice a jiné milosrdné domy, on ji však zahrnul ponurou aurou svého nesmiřitelného hněvu, ani nápad, vzdechl, neexistovala na tomto ani na jiném světě moc, která by ho přiměla změnit rozhodnutí, které svým živým hlasem učinil, ona ho prosila v záduchách lásky ve dvě hodiny odpoledne, aby jí povolil v jedné, jediné věci, můj drahý, aby se vrátily řády z misijních krajů, které vyvíjely činnost bez mocenských choutek, avšak on jí odpověděl mezi roztouženým funěním dychtivého manžela, že ani nápad, má lásko, raději zemřu, než bych se pokořil před tou tlupou košiláčů, kteří osedlávají Indiány místo mul a rozdávají náhrdelníky z barevného skla výměnou za zlaté náušnice do nosu a do uší, ani nápad, protestoval, hluchý k úpěnlivým prosbám neblahé Leticie Nazarenové, jež zkřížila nohy a požádala ho o obnovení církevních škol zabraných vládou, o vrácení klášterní půdy, cukrovarů, chrámů přeměněných v kasárny, on však odvrátil hlavu ke zdi, odhodlán raději se vzdát nenasytné trýzně tvé pozvolné a propastné lásky, než bych hnul prstem ve prospěch těch božích banditů, kteří se po staletí živili na játrech naší vlasti, ani nápad, rozhodl, a přesto se vrátili, pane generále, těmi nejtěsnějšími škvírkami se vrátili chudinské řády na základě jeho důvěrného příkazu, aby se potichu vylodili v tajných zátokách, zaplatili jim nevídaně vysoké odškodné, mnohonásobně vzrostl jejich vyvlastněný majetek a naproti tomu byly zrušeny nedávné zákony o civilním sňatku, o manželském rozvodu a o laické výchově, všechno to, co mocným hlasem vyhlásil v rámci záštiplných oslav zesměšněného svatořečení jeho matky Bendición Alvaradové, dejž jí Pánbůh nebe, ksakru, jenomže Leticia Nazarenová se nespokojila s tolikerým, ale žádala víc, požádala ho, aby přiložil ucho k mému podbřišku a naslouchal zpěvu tvorečka, který roste uvnitř, neboť sama se uprostřed noci probudila překvapená tím hlubinným hlasem, jenž popisoval vodní ráj tvých útrob zbrázděných slézovými soumraky a větry vonícími dehtem, onen vnitřní hlas, jenž jí vyprávěl o polypech tvých ledvin, něžné oceli tvých střev, vlahém jantaru tvé moči, dřímající ve svých zřídlech, a on přiložil k jejímu břichu ucho, v němž mu méně bzučelo, a naslouchal skrytému bublání živého tvorečka, výtvoru jeho smrtelného hříchu, dítěte našich necudných břich, které se musí jmenovat Emanuel, což je jméno, pod nímž ostatní bohové znají Boha, a musí mít na čele bílou jitřenku svého urozeného původu a musí zdědit obětavého ducha své matky a otcovu urozenost a týž úděl neviditelného vůdce, avšak bude hanbou nebes a skvrnou své vlasti pro svůj nedovolený původ, pokud on se nerozhodne posvětit na oltáři to, co pokleslo na lůžku během tolika let svatokrádežného soužití, a tehdy si proklestil cestu z pěny staré svatební moskytiéry se supěním lodního kotle, jež vycházelo ode dna strašlivé, potlačované zuřivosti, a řval ani nápad, raději zemřít než se oženit, a vlekl své obrovské nohy skrytého ženicha po salónech cizího domu, jehož někdejší lesk byl obnoven po dlouhé době temnot úředního smutku, shnilé fábory ze svatého týdne byly strženy z říms, v pokojích se rozsvětlilo, balkóny byly plné květin, vyhrávala vojenská hudba, a to všechno na rozkaz, který on nedal, ale který byl bez nejmenší pochyby váš, pane generále, neboť jeho hlas byl pln klidné odhodlanosti a byl sestaven v neodvolatelném slohu vaší autority, a on přikývl, souhlasím, a byly otevřeny zavřené chrámy, a kláštery a hřbitovy byly navráceny bývalým řádům na základě jiného příkazu, který rovněž nedal, ale schválil, souhlasím, byly obnoveny starobylé svátky s dvojím obřadem a postní zvyky a otevřenými okny bylo slyšet jásavé hymny zástupů, které předtím zpívaly k jeho oslavě, a nyní zpívaly klečíce na kolenou pod žhnoucím sluncem k oslavě dobré zvěsti, že na jedné lodi přivezli Boha, opravdu, pane generále, přivezli ho na tvůj příkaz, Leticie, na základě zákona ložnice, který spolu s mnoha dalšími tajně vydávala, s nikým se o nich neradíc, a které on na veřejnosti schvaloval, aby nevypadal před lidmi, jako by ztratil úctu svého úřadu, neboť tys byla skrytá síla nekonečných procesí, které s úžasem pozoroval z oken své ložnice, táhnoucí se až tam, kam nikdy nedospěly fanatické hordy jeho matky Bendición Alvaradové, jejíž památka byla vyhubena z lidského času, ve větru rozptýlili cáry jejích svatebních šatů a škrob jejích kostí a obrátili náhrobní kámen krypty nápisem dovnitř, aby nepřežíval ani záznam jejího jména, ptáčnice, malířky žluv odpočívající zde do konce věků, a to všechno se dělo na tvůj příkaz, tys to nařídila, aby žádná připomínka jiné ženy nezastínila tvou památku, Leticie Nazarenová, moje neštěstí, vzešlé z děvky. Ona ho změnila ve věku, kdy se nikdo nemění, leda aby zemřel, postelovými prostředky dokázala zničit jeho chlapecký odpor, jeho ani nápad a jeho raději zemřít než se oženit, přiměla ho, aby si vzal nový kýlní pás, poslechni si ho, jak zní, jako zvonec ovce zatoulané v

temnotách, přinutila ho, aby si obul lakýrky z doby, kdy tančil první valčík s královnou, na levý podpatek připjal zlatou ostruhu, kterou mu věnoval admirál oceánského moře, aby ji nosil až do své smrti na znamení svrchované autority, aby si oblékl blůzu se zlatým lemováním a s třapci a prýmky a tvrdými nárameníky, kterou neoblékl od doby, kdy bylo možno ještě zahlédnout jeho smutné oči, zamyšlenou bradu, mlčelivou ruku v hladké rukavici za záclonkami prezidentského kočáru, přinutila ho vzít si válečnou šavli, navonět se pánským parfémem, připnout si medaile se stuhou řádu rytíře božího hrobu, kterou ti poslal Svatý Otec za to, že jsi vrátil církvi vyvlastněné jmění, oblékla jsi mě jako sváteční oltář a za svítání jsi mě po vlastních nohou dovedla do stinného audienčního sálu, vonícího jako svíce za nebožtíka, vonícího větévkami pomerančovníků v oknech a symboly vlasti visícími na zdech, beze svědků, zapraženého do jha novicky vysádrované plátěnou spodničkou pod mušelínovou aurou tlumící sedmiměsíční hanbu skrytých bezuzdností, potili se v ospalé atmosféře neviditelného moře, jež neklidně čenichalo kolem ponurého svátečního salónu, do něhož bylo jeho rozkazem zakázáno vstupovat, okna byla zazděna, jakákoli stopa života v domě byla vyhubena, aby svět nezaslechl ani nejmenší šelest obrovské skryté svatby, sotva jsi mohla dýchat vedrem, tísněna předčasně existujícím mužem, jenž plul mezi temnými lišejníky na dunách tvých útrob, neboť on rozhodl, že to bude muž, a muž to byl, prozpěvoval v podzemí tvé bytosti týmž hlasem neviditelného zřídla, s nímž arcibiskup primas v pontifikálním rouchu zpíval sláva na výsostech Bohu, aby to nezaslechly ani podřimující stráže, s touž hrůzou ztraceného potápěče, s níž arcibiskup primas svěřil svou duši Bohu a otázal se nevyzpytatelného starce na to, nač se ho dosud ani potom až do konce věků nikdo neodvážil otázat, zda přijímáš za ženu Leticii Mercedes Marii Nazarenovou, a on sotva zamrkal, ano, a málem mu na prsou zacinkaly válečné medaile od skrytého tlaku srdce, avšak v jeho hlase bylo tolik autority, že strašlivé stvoření tvých útrob se zcela obrátilo na rovnodennosti tvých hustých vod a opravilo svůj směr a našlo si cestu k světlu, a tehdy se Leticia Nazarenová zkroutila a zavzlykala, otče můj a pane, slituj se nad svou ubohou služebnicí, jež si velmi libovala v zanedbávání tvých svatých zákonů, a s odevzdaností přijmi tento strašlivý trest, avšak zatímco se kousala do krajkové rukavice bez prstů, aby praskot vykloubených kostí jejího pasu neprozradil hanbu sevřenou lněnou spodničkou, posadila se na bobek, rozpadla se v kouřící kaluži svých vlastních vod a mezi záhyby mušelínu si vytáhla sedmiměsíční stvoření, jež mělo týž tvar a týž bezmocný vzhled splihlého živočicha jako malé telátko, oběma rukama je pozvedla a snažila se je rozpoznat v blikavém světle svící na improvizovaném oltáři a viděla, že je to muž, tak jak to rozhodl pan generál, křehký a bázlivý muž, jenž beze cti měl nést jméno Emanuel, jak to bylo předem stanoveno, a jmenovali ho divizním generálem s pravomocí a velením od okamžiku, kdy on ho položil na obětní kámen a přesekl mu šavlí pupeční šňůru a uznal ho za mého jediného právoplatného syna, otče, pokřtěte mi ho. To bezpříkladné rozhodnutí se mělo stát předehrou k novému údobí, mělo být prvním znamením zlých časů, kdy vojsko před svítáním obklíčilo ulice a přinutilo obyvatele zavřít okna balkónů a pažbami pušek vyklidilo trh, aby nikdo nespatřil prchavou jízdu zbrusu nového automobilu, vybaveného pancéřovými deskami a zlatými klikami s prezidentskými znaky, a ti, kteří se odvážili pokukovat ze zakázaných střech, nespatřili jako jindy za lemovanými záclonkami tisíciletého vojáka s bradou opírající se o zamyšlenou ruku v hladké rukavičce, ale někdejší břichatou novicku se slaměným kloboukem zdobeným plstěnými květy a se svazkem modrých lišek zavěšeným kolem krku bez ohledu na výši teploty, viděli jsme ji vystupovat naproti tržišti každou středu navečer, v doprovodu plně ozbrojené vojenské hlídky, když vedla za ruku miniaturního divizního generála, jemuž nebyly víc než tři roky a jenž byl tak půvabný a štíhlý, že bylo těžké se ubránit dojmu, že je to děvčátko přestrojené za vojáka do sváteční uniformy se zlatým lemováním, která jako by mu rostla na těle, neboť Leticia Nazarenová mu ji oblékla ještě předtím, než se mu prořízly první zoubky, když ho v kolébce na kolečkách vozila na státní akty v zastoupení otce, nosila ho v náručí, když vykonával slavnostní přehlídku vojsk, zvedala ho nad hlavu, aby přijal ovace diváků shromážděných na sportovním stadiónu, kojila ho v otevřeném automobilu během přehlídek o státních svátcích, nemyslíc na skryté posměšky, které budila veřejná podívaná na pětihvězdičkového generála přisátého s vytržením osiřelého telátka k prsní bradavce své matky, a jakmile byl s to postavit se na vlastní nohy, zúčastňoval se diplomatických recepcí, a tehdy kromě uniformy nosil válečné medaile, které si libovolně vybíral z krabice s vyznamenáními, kterou mu otec půjčoval na hraní, a bylo to dítě vážné, nevšední, jež se dovedlo chovat na veřejnosti již od svých šesti let, držet v ruce Číši s ovocnou šťávou místo šampaňského, zatímco hovořilo o záležitostech dospělých s přirozeným půvabem, který od nikoho nezdědilo, ačkoli nejednou se přihodilo, že slavnostním sálem proplul temný mrak, zastavil se čas a bledý delfín vybavený nejvyšší mocí podlehl malátné náladě, ticho, šeptali, maličký generál spí, jeho pobočníci ho vynesli v náručí, prošli s ním mezi náznaky rozhovorů a kamennými posunky luxusních námezdních vrahounů, kteří čekali na audienci, a mezi ctnostnými dámami, které se sotva odvážily něco špitnout a potlačovaly svůj cudný smích za péřovými vějíři, to je hrůza, kdyby se to dozvěděl generál, neboť on choval přesvědčení, že sám zjistil, že je vzdálen všemu, co se děje ve světě a co není na výši jeho urozeného stavu, ať už by to byly veřejné opovážlivosti jeho jediného syna, kterého přijal za

vlastního mezi bezpočtem jiných, které zplodil, anebo nevázanosti mé jediné zákonné manželky Leticie Nazarenové, která každou středu navečer přicházela na tržiště, vedouc za ruku svého generála na hraní, s neklidným doprovodem kasárenských služek a útočných pobočníků, proměněných oním zvláštním velmi patrným odleskem vědomí, že předcházejí bezprostřední východ slunce nad Karibami, až po pás se nořili do smrduté vody zálivu, aby vydrancovali záplatované plachetnice kotvící v někdejším otrokářském přístavu a naložené květinami z Martiniku a kotvičkami zázvoru z Paramariba, v bojovém sváru cestou ničili úlovky živých ryb, pažbami ručnic se vypořádávali s vepři pobíhajícími kolem staré a dosud vážící váhy na otroky, kde o jiné středě v jiných dobách, kdy se otčina dosud nenacházela v jeho rukou, vydražili při veřejné dražbě zajatou Senegalku, jejíž snová krása stála víc zlata, než kolik vážilo její tělo, všechno poničili, pane generále, bylo to horší než lan gusty, horší než cyklon, on však zůstával netečný k rostoucímu skandálu, že Leticia Nazarenová vpadala způsobem, jak on by si nikdy netroufal, do pestré galérie ptačího a zelinářského trhu, pronásledována povykem pouličních psů, kteří poděšeně štěkali na netečné skleněné oči jejích modrých lišek, s nestoudnou sebejistotou své autority procházela mezi štíhlými sloupy ze železných výšivek pod železnými větvemi s velkými listy ze žlutých skel, s jablky z růžových skel, s bájnými rohy hojnosti plnými flóry z modrých skel na gigantické světelné klenbě a vybírala si nejchutnější plody a nejkřehčí zeleninu, která však stejně zvadla ve chvíli, kdy se jí dotkla, nevědomá si nectnosti svých rukou, pod nimiž narůstala plíseň na dosud teplém chlebu a černalo zlato jejího snubního prstenu, a začala bezuzdně nadávat hokynářkám, že schovaly nejlepší zboží a pro mocnářův dům tu nechaly tohle bídné mango, které by ani prase nežralo, zlodějky, tyhle papaje, které uvnitř chřestí jako muzikantská tykev, potvory, tohle zasrané plecko se sraženou krví prolezlou červy, na kterém je vidět na dálku, že není z vola, ale z muly pošlé morem, děvky nezvedené, řvala z plna hrdla, zatímco služky s košíky a ordonance se žlaby od napajedla skoncovaly s čímkoli jedlým, co našly v dohledu, a její pirátské výkřiky byly halasnější než ryk poblázněných psů dorážejících na sněhobílá zákoutí ocasů modrých lišek, které si ona dala přivézt živé z ostrova prince Eduarda, a bodal do uší víc než drásavé repliky prostořekých papoušků, jejichž majitelky je tajné učily to, co si samy nemohly dopřát vykřiknout, zlodějka leticia, kurva jeptiška, ječeli to, sedíce na železných větvích v listoví ze zaprášeného barevného skla v dómu tržnice, kde se cítili v bezpečí před zkázonosným závanem toho pirátského rejdováku, který se opakoval každou středu navečer během neklidného dětství miniaturního podvodného generála, jehož hlas se stával zdvořilejší a posunky líbeznější, čím víc se snažil vypadat jako muž s šavlí karetního krále, kterou při chůzi vláčel po zemi, zachovával klid uprostřed loupežení, zachovával si jasnou hlavu a pyšnou povýšenost, kterou mu matka vštípila, aby si zasloužil květ rodu, který ona sama promarnila na tržišti svými útoky připomínajícími divokou psici a svými hokynářskými nadávkami, sledována nezranitelnými pohledy černých stařen s turbany ze zářivě barevných hadrů, jež snášely její urážky a pozorovaly plenění, ovívajíce se bez mrknutí oka vějířem, s propastným klidem sedících božstev, ani nedutajíce, pouze žvýkajíce kuličky tabáku, žvýkajíce kuličky koky, úspornou medicínu, která jim pomáhala přežít tolikerou potupu, zatímco probíhal divoký útok vojenské zběře a Leticia Nazarenová si razila cestu se svým náhražkovým generálem mezi naježenými hřbety rozběsněných psů a od dveří ještě křikla ať pošlou účet vládě, jako obvykle, a černé stařeny tiše zavzdychaly, můj Bože, kdyby to viděl generál, kdyby mu to někdo dokázal povědět, jsouce oklamány iluzí, že on až do hodinky své smrti nevěděl to, co věděl každý k většímu pohoršení jeho památky, a sice že moje jediná a právoplatná manželka Leticia Nazarenová zbavila bazary Indů jejich strašlivých skleněných labutí a zrcadel s rámy z mušlí a korálových popelníků, že z krámků Syřanů vybrala smuteční tafty, že si odnášela plné hrsti zlatých rybek a amuletů od podomních zlatníků z obchodní ulice a ti jí do tváře vynadali jsi větší potvora než modré lítice, které nosila na krku, naložila si všechno, nač narazila, aby uspokojila to jediné, co jí zůstalo z někdejšího údělu novicek, a sice dětský nevkus a neřest žádat o věci, které nepotřebovala, jenomže nyní se nemusela doprošovat pro lásku boží v průjezdech místokrálovské čtvrti provoněných jasmíny, ale dala naložit na vojenské vozy všechno, co bylo milé její vůli, a nestálo ji to žádné oběti, kromě věčného příkazu pošlete účet vládě. Bylo to totéž jako říci jim ať vám to proplatí Pánbůh, protože nikdo od té doby nevěděl, zda on opravdu existuje, stal se neviditelný, viděli jsme opevněné zdi na vršku Promenádního náměstí, vládní palác s balkónem, z něhož byly proneseny legendární proslovy, s okny zastřenými krajkovými záclonami a s květináči na římsách, který nám v noci připadal jako parník plující po obloze, a to nejen z kteréhokoli místa v městě, ale také z dáli sedmi mil z moře, potom co ho nabílili a osvětlili skleněnými koulemi, aby oslavili návštěvu známého básníka Rubena Daría, ačkoli žádné z těchto známek bezpečně nenasvědčovaly tomu, že by on byl uvnitř, naopak, měli jsme dost důvodů se domnívat, že ty honosné projevy života jsou vojenskými lstmi, aby se vyvrátila rozšířená pověst, že podlehl krizi senilního mysticismu, že se vzdal mocenského přepychu a marnivosti a sám si uložil pokání žít zbytek svého života v hrozném stavu sklíčenosti s žíněným rouchem odříkání na duši a se všemi druhy umrtvujících okovů na těle a že jedl pouze žitný chléb a pil pouze studničnou vodu a ke spaní neměl víc než kamenné desky na holé zemi v cele klauzury kláštera Biskajčanek,

aby odčinil hrůzný skutek, že proti její vůli pojal a dítětem oplodnil zakázanou ženu, jež pouze dík boží velikosti dosud neučinila věčné sliby, a přesto všechno se v jeho rozlehlém a ponurém království nic nezměnilo, protože Leticia Nazarenová měla klíče jeho moci a stačilo, aby řekla, že m přikázal říci, aby poslali účet vládě, starou formulku, které bylo zpočátku docela snadné čelit, která se však stávala čím dál tím obávanější, až se jedna skupina odhodlaných věřitelů po mnoha letech odvážila ohlásit se s kufrem nezaplacených faktur u stráže prezidentského paláce, a užasli jsme, že nám nikdo neřekl ani ano, ani ne, ale poslali nás s jedním službu konajícím vojínem do diskrétní čekárny, kde nás přijal velmi milý a mladý námořní důstojník s klidným hlasem a usměvavými gesty a nabídl nám šálek jemné a vonné kávy z prezidentské sklizně, ukázal nám bílé, dobře osvětlené kanceláře s kovovými sítěmi v oknech a s křídly ventilátorů na stropě, a všechno bylo tak přehledné a lidské, že si člověk kladl rozpačitou otázku, kde vězí moc v tom ovzduší provoněném léky, kde vězí ničemná a nelítostná moc v té svědomitosti písařů v hedvábných košilích, kteří pracovali bez spěchu a mlčky, ukázal nám malé patio, jehož růžové keře byly ostříhány Leticií Nazarenovou, aby očistily jitřní rosu od zlé vzpomínky na malomocné, slepé a ochrnuté, kteří byli posláni dožít v zapomenutí milosrdných útulků, ukázal nám někdejší kůlnu konkubín, zrezivělé šicí stroje, kasárenské kavalce, na nichž otrokyně serailu spaly až po třech v potupných celách, které měly být zbořeny, aby se na jejich místech postavila soukromá kaple, z vnitřního okna nám ukázal nejintimnější galérii paláce, maceškové loubí zlacené sluncem čtvrté hodiny odpolední na marcipánovém altánu ze zelených lišt, kde on právě obědval s Leticií Nazarenovou a dítětem, jedinými osobami vybavenými povolením zasednout s ním k jednomu stolu, ukázal nám legendární ceibu, strom, do jehož stínu si on zavěšoval lněné lehátko v státních barvách a kde trávil siestu za největších odpoledních veder, ukázal nám stáje pro dojnice, nádoby na sýr, plástve medu, a když jsme se vraceli po cestičce, po níž on za úsvitu chodíval k dojení krav, jako by jej zasáhla jiskra zjevení, ukázal nám prstem stopu boty v blátě, podívejte se, řekl, to je jeho stopa, zůstali jsme jako zkamenělí a pozorovali ten otisk velké a hrubé podrážky, která prozrazovala lesk a klidnou nadvládu a zašlý prašivý pach stopy jaguára uvyklého samotě, a v té šlápotě jsme zahlédli moc, pocítili jsme dotek jejího tajemství s mnohem zjevnější silou, než když byl jeden z nás vybrán, aby ho viděl přítomného tělem, protože silní muži ve vojsku se začali bouřit proti vetřelkyni, které se podařilo soustředit ve svých rukou víc moci než vrchnímu velení, víc než vládě, víc než jemu, neboť Leticia Nazarenová šla ve své panovnické troufalosti tak daleko, že prezidentský hlavní stan se podjal rizika, že jednomu z vás uvolní cestu, pouze jednomu, aby on měl alespoň matnou představu o tom, jak to vypadá v otčině za jeho zády, pane generále, a tak se stalo, že jsem ho viděl, byl sám v prohřátém pokoji s bílými stěnami vyzdobenými rytinami anglických koní, rozvalený na pérované pohovce, pod vrtulovým ventilátorem, v bílé cvilinkové uniformě, zmačkané a s měděnými knoflíky, bez jakýchkoli distinkcí, pravou ruku v hladké rukavičce měl položenou na dřevěném psacím stole, kde nebylo nic než tři stejné páry velice malých brýlí se zlatou obroučkou, za zády měl vitrínu se zaprášenými knihami, které spíš vypadaly jako hlavní účetní knihy vázané v lidské kůži, napravo měl velké otevřené okno, rovněž s kovovými sítěmi, jímž bylo vidět celé město a celou oblohu bez mračen i ptáků až k druhému břehu moře, a já pocítil mocnou úlevu, protože dával najevo menší vědomí své moci než kterýkoli z jeho přívrženců a vypadal domáčtěji než na fotografiích a rovněž se jevil víc hoden soucitu, neboť všechno na něm bylo staré a skleslé a jakoby podryté nenasytnou nemocí, a to do té míry, že neměl dostatek dechu, aby mi řekl, abych se posadil, ale ukázal mi to smutným posunkem hladké rukavičky, naslouchal mým výkladům bez toho, že by na mě pohlédl, oddechoval se slabým a obtížným hvízdáním, skrytým hvízdáním, jež v místnosti zanechávalo nádech kreozotu, v hloubi mysli soustředěn na zkoumání účtů, které jsem mu dokládal školskými příklady, neboť on nebyl s to pojmout abstraktní skutečnosti, takže jsem mu začal dokazovat, že Leticia Nazarenová nám dluží za takové množství taftu, jež představuje dvojí vzdálenost po moři do Santa Maria del Altar, to jest sto devadesát mil, a on řekl jakoby sám pro sebe aha, a závěrem jsem mu vysvětlil, že celková částka dluhu po odečtení zvláštní slevy pro Jeho Excelenci se rovná šestinásobku hlavní výhry loterie za deset let, a on opět řekl aha a teprve tehdy na mě pohlédl zpříma a bez brýlí, takže jsem mohl vidět, že jeho oči byly bázlivé a shovívavé, a teprve tehdy mi řekl zvláštním hlasem znějícím jako harmonium, že naše důvody jsou jasné a oprávněné, každému je třeba dát to, co mu patří, řekl, ať ten účet pošlou vládě. Takový ve skutečnosti byl v době, kdy ho Leticia Nazarenová od začátku přiměla jednat bez divošských výstřelků jeho matky Bendición Alvaradové, zbavila ho zvyku jíst v chůzi s talířem v jedné ruce a lžící v druhé a jedli všichni tři u plážového stolku pod altánem s maceškami, on seděl proti dítěti a Leticia Nazarenová mezi oběma, učíc je normám městského chování a správné životosprávě v jídle, naučila je, že se mají páteří opírat o opěradlo židle, vidličku držet v levé ruce, nůž v pravé, že každé sousto mají patnáctkrát přežvýkat na jedné straně a patnáctkrát na druhé, s ústy zavřenými a s hlavou zpříma, a nedbala na jeho námitky, že tolik požadavků mu připomíná kasárenský režim, naučila ho číst po obědě vládní noviny, v nichž se on sám objevoval jako patron a čestný předseda, vkládala mu je do rukou, když ho viděla ležet na lehátku v stínu obrovské ceiby v

rodinném patiu, tvrdíc mu, že je nepředstavitelné, aby hlava státu nebyla informována o tom, co se děje ve světě, nasazovala mu zlaté brejličky a nechala ho vyšplouchat se v četbě vlastních zpráv, zatímco sama cvičila synka ve sportu novicek, vrhat a chytat gumový míč, zatímco on sám sebe nacházel na fotografiích starých tak, že mnohé z nich nebyly jeho, ale jednoho jeho dávného dvojníka, který místo něho zemřel, a na jehož jméno si už nevzpomínal, viděl se, jak předsedá úterní radě ministrů, jíž se nezúčastňoval už od dob komety, dozvídal se historické výroky, které mu připisovali jeho ministři písemnictví, četl a tloukl špačky v dusnu bludných mračen srpnových odpolední, pozvolna se nořil do upocené kaše siesty a bručel ksakru, ty noviny stojí za hovno, nechápu, že to lidé čtou, bručel, ale něco mu z té nepůvabné četby přece jenom zůstalo v hlavě, protože se probouzíval z krátkého a nehlubokého spánku s nějakým novým nápadem, jejž mu vnukly zprávy, posílal příkazy svým ministrům prostřednictvím Leticie Nazarenové, oni mu zas odpovídali jejím prostřednictvím, snažíce se zahlédnout jeho myšlenku skrze její myšlení, protože tys byla to, co jsem si přál, abys byla, tlumočnice mých nejvyšších úradků, tys byla můj hlas, byla jsi moje srdce a má síla, byla jeho nejvěrnějším a nejpozornějším uchem v hukotu věčných láv nepřístupného světa, který ho obkličoval, i když ve skutečnosti poslední věštecké výroky, jež určovaly jeho osud, byly anonymní nápisy na zdech záchodů služebného personálu, na nich odhaloval skryté pravdy, které by se mu nikdo neodvážil zjevit, ba ani ty ne, Leticie, čítal je za svítám, když se vracel od dojení, dřív než je smazali uklízeči, a nařídil denně bílit zdi záchodů, aby nikdo neodolal pokušení ulevit si od svých utajených nenávistných pocitů, tam poznal zahořklost vrchního velení, potlačované úmysly těch, kdo se drali nahoru v jeho stínu a kdo ho zatracovali za jeho zády, cítil se pánem vší své moci, když se mu podařilo proniknout záhadu lidského srdce ve výmluvném zrcadle lůzy, po dlouhých letech se opět rozezpíval, pozoruje skrze mlhu moskytiéry ranní spánek velryby uvízlé na písku, své jediné a zákonné manželky Leticie Nazarenové, vstávej, zpíval, je šest hodin, mé srdíčko, moře je na svém místě, život jde dál, Leticie, nepředvídatelný život jediné z tolika žen, která od něho dosáhla všeho, kromě prosté výsady, aby se s ní probouzel v jedné posteli, neboť on odcházel po posledním milování, zavěšoval lampu pro případ náhlého útěku nade dveře své ložnice starého mládence, zasunul tři závory, tři zámky a tři petlice, lehl si tváří na podlahu, sám a oblečený, jak to dělával každou noc před tebou, jak to dělával bez tebe až do poslední noci svých snů samotářského utopence, po dojení se navracel do tvého pokoje vonícího po šelmě žijící v temnotách, aby ti dál dával všechno, co chceš, mnohem víc než nezměrné dědictví Bendición Alvaradové, mnohem víc, než si vysnil kterýkoli lidský tvor na zemi, a nejen jí, ale také bezpočtu jejích příbuzných, kteří přicházeli z neznámých útesů Antil a neměli nic než kůži na svém těle, ani žádný titul kromě svého příjmení Nazarenů, drsné rodiny neohrožených mužů a žen spalovaných horečkou hrabivosti, a ti vzali útokem výhradní prodej soli, tabáku a pitné vody, stará privilegia, jimiž zahrnoval velitele různých druhů zbraní, aby je držel stranou od jiného druhu ambic, a jež jim Leticia Nazarenová postupně uchvátila prostřednictvím příkazů, které on nevydal, ale schválil, souhlasím, zrušil barbarský způsob popravy čtvrcením pomocí koňského spřežení a snažil se místo něho zavést elektrické křeslo, které mu věnoval velitel vyloďovacích vojsk, abychom se i my těšili z civilizovanější metody zabíjení, navštívil laboratoř hrůzy v přístavní pevnosti, kde vybírali nejvyčerpanější politické vězně, aby se na nich zacvičili v ovládání trůnu smrti, jehož výboje spotřebovávaly veškerou elektřinu města, znávali jsme přesnou hodinu smrtelného experimentu, protože jsme na okamžik zůstali ve tmě s dechem přetrženým hrůzou, zachovávali jsme minutu ticha v přístavních bordelech a připíjeli jsme skleničku na duši odsouzence, a to ne jednou, ale opakovaně, protože většina obětí zůstávala viset v řemení křesla s opuchlým tělem a z jejich přiškvařeného masa stoupal dým, dosud však funěli bolestí, až se nad nimi někdo smiloval a dorazil je ranami z revolveru, když několik opakovaných pokusů vyšlo naprázdno, a to všechno pro tvé potěšení, Leticie Nazarenová, kvůli tobě také vyprázdnil žaláře a znovu nařídil repatriaci svých nepřátel a uveřejnil velikonoční poselství, aby nikdo nebyl trestán pro odlišné názory ani pronásledován kvůli záležitostem svého svědomí, z plna srdce přesvědčen v zralosti svého podzimu, že i jeho nejzapřísáhlejší nepřátelé mají právo sdílet pohodu a mír, jichž on užíval za úchvatných lednových nocí s jedinou ženou, která si zasloužila tu slávu, vidět ho bez košile a v dlouhých spodkách a s obrovskou kýlou pozlacenou měsíčním svitem pronikajícím z terasy prezidentského paláce, společně se dívali na tajemné smuteční vrby, které jim o tehdejších vánocích poslali babylónští králové, aby je zasadili v deštivé zahradě, těšili se ze slunečních třísek na věčných vodách, radovali se z polární hvězdy zapletené do jejich zeleného loubí, pátrali po vesmíru na číslicích rádia rušeného posměšným pískotem prchavých planet, společně naslouchali dennímu příběhu mluvených románů ze Santiaga de Cuba, jenž jim zanechával v duši neklidný pocit, zda zítra budeme ještě živi, abychom se dozvěděli, jak skončí ta pohroma, on si před spaním hrával s dítětem, aby mu ukázal všechno, co je třeba znát o užívání a údržbě zbraní, což byl obor lidského vědění, který ovládal lépe než kdokoli jiný, avšak jediná rada, kterou mu dal, byla, aby nikdy neudílel rozkaz, o němž s jistotou nevíš, zda bude splněn, nechal ho to opakovat tolikrát, kolikrát to považoval za nutné, aby dítě nikdy nezapomnělo, že pouze jediného omylu se ani jednou za život nesmí dopustit muž vybavený nejvyšší autoritou a mocí, udělit

rozkaz, o němž si není jist, zda bude splněn, byla to rada spíš od dědečka, který si spálil prsty, než od moudrého otce, a dítě by na ni nikdy nezapomnělo, i kdyby žilo tak dlouho jako on, protože mu ji vštěpoval současně s tím, jak jej v šesti letech připravoval k prvnímu odpálení zákluzového děla, jehož katastrofální ráně připisujeme strašlivou suchou bouři s vulkanickými hromy a blesky a děsivým polárním větrem od Comodoro Rivadavii, který obrátil navrch útroby moře a odnesl si zvířecí cirkus, který tábořil na náměstí někdejšího otrokářského přístavu, takže jsme vytahovali slony pomocí čeřenu, utopené šašky, žirafy zvednuté na visutých hrazdách fúrií vichřice, která jakoby zázrakem nepotopila banánovou loď, na níž o pár hodin později připlul mladý básník Felix Ruben García Sarmiento, který se potom stal slavným pod jménem Ruben Darío, naštěstí se moře utišilo ve čtyři hodiny odpoledne, omytý vzduch se zaplnil létajícími mravenci a on se vyklonil z okna ložnice a v závětří přístavních vršků spatřil bílou loďku nachýlenou na bok a s polámaným ráhnovím, bezpečně plující tišinou odpoledne očištěného sírou bouřky, spatřil pod hlavním stěžněm kapitána řídícího složitý manévr k poctě významného pasažéra v tmavé plátěné kazajce a kostkované vestě, o němž on nic nikdy neslyšel až do večera příští neděle, kdy ho Leticia Nazarenová požádala o nevídanou laskavost, aby ji doprovodil na lyrický večírek do Národního divadla, a on bez mžiknutí oka svolil, souhlasím. Tři hodiny jsme vstoje čekali v dusné atmosféře přízemí, paříce se ve svátečních šatech, které na nás naléhavě vyžadovali v poslední chvíli, až se konečně ozvaly tóny národní hymny a s potleskem jsme se obrátili k lóži označené státním znakem, v níž se objevila přitloustlá novicka v klobouku s nakadeřenými péry a s nočními liščími ocásky přehozenými přes taftové šaty, bez pozdravu se posadila vedle infanta ve večerní uniformě, jenž odpověděl na potlesk lilií prázdných prstů hladké rukavičky stisknuté v dlani, jak to podle matčiných slov dělávala knížata za dávných dob, jinak jsme v prezidentské loži nikoho dalšího neviděli, avšak během dvouhodinového recitačního večírku jsme nabyli jistoty, že on je uvnitř, cítili jsme jeho neviditelnou přítomnost, jež bděla nad našimi osudy, aby nebyly uvedeny ve zmatek neřádem poezie, on reguloval lásku, on rozhodoval o její síle a o hranici smrti v koutě ztemnělé lóže, odkud viděl, nejsa viděn, těžkého minotaura, jehož hlas mořské jiskry ho naráz vytrhl z jeho místa i chvíle a unášel bez jeho svolení na zlatém hřmění jasných polnic vítězných oblouků Marta a Minervy ve slávě, která nebyla jeho, pane generále, viděl hrdinské atlety s praporci, černé lovecké hafany, silné válečné koně s železnými kopyty, píky a kopí paladinů s drsnými chocholy, kteří nesli podivný ukořistěný prapor k poctě vojsk, která nebyla jeho, viděl oddíl divokých mládenců, kteří vyzývali na souboj slunce rudého léta, sněhy a větry mrazivého podzimu, noc a jinovatku a nenávist a smrt k věčné slávě nesmrtelné vlasti, vlasti větší a proslavenější, než byly všechny ty, o nichž snil za dlouhého blouznění svých horeček jako bosý voják, cítil se chudý a nepatrný v zemětřesném lomozu potlesku, jemuž ve stínu přitakal, matičko má, Bendición Alvaradová, tomuhle říkám defilé, a ne těm sračkám, co mi organizují moji lidé, a cítil se přitom umenšen a opuštěný, skličován vedrem a moskyty a zlatě natřenými sloupy a zvadlým sametem čestné lóže, ksakru, jak je možné, že tenhle Indián může napsat tak krásnou věc touž rukou, kterou si utírá zadek, říkal si, tak unesen objevem psané krásy, že vlekl své velké nohy zajatého slona v rytmu válečnických úderů bubeníků, že podřimoval v rytmu jásavých hlasů zvučného zpěvu vřelého chóru, který pro něho Leticia Nazarenová recitovala ve stínu triumfálních oblouků ceiby v patiu, a psal verše na zdi záchodů, snažil se zpaměti zarecitovat celou báseň na olympu z vlahých kravských lejn ve stájích při dojení, když se země otřásla náloží dynamitu, jež předčasně vybuchla v kufru prezidentského automobilu zaparkovaného v kůlně, bylo to strašlivé, pane generále, byla to tak mocná exploze, že ještě mnoho měsíců po ni jsme po celém městě nacházeli zkroucené díly pancéřového vozu, kterého Leticia Nazarenová a její syn měli o hodinu později použít k cestě na středeční trh, neboť atentát byl nepochybně nachystán na ni, pane generále, a tehdy on se uhodil do hlavy, ksakru, jak je možné, že jsem to nepředvídal, kam se poděla jeho příslovečná jasnozřivost, vždyť už po tolik měsíců se nápisy na záchodech neobracely jako obvykle proti němu nebo proti některému z jeho civilních ministrů, ale byly inspirovány drzostí Nazarenů, která dospěla tak daleko, že uhryzávány prebendy rezervované vrchnímu velení, anebo ctižádostí lidí z církve, kteří získávali od časné moci výhody bezmezné a věčné, a všiml si také, že nevinné výpady proti jeho matce Bendición Alvaradové se proměnily v nadávky papoušků, hanopisy plné zášti, jež nazrávala ve vlahé beztrestnosti záchodků a nakonec vyrazila na ulici, jak se to již tolikrát přihodilo s jinými menšími skandály, jimž se on osobně snažil předejít, avšak nikdy si nepomyslil, a ani nemohl pomyslet, že by byla tak divoká, aby dokázala podložit dva centy dynamitu v samém obvodu prezidentského paláce, banditi, jak je možné, že se nechal natolik uchvátit extází triumfálních polnic, že jeho vynikající čich vykrmeného jaguára zavčas nepostřehl starý sladký pach nebezpečí, to je mi věc, dal urychleně svolat vrchní velení, čtrnáct roztřesených důstojníků, kteří po tolika letech běžného úředního styku a rozkazů z druhé ruky znovu spatřili na vzdálenost dvou kroků nejistého starce, jehož reálná existence byla jednou z jeho nejprostších záhad, přijal nás usazen na trůnní židli audienčního sálu v uniformě obyčejného vojáka páchnoucí močí skunka a s velice jemnými brýlemi z ryzího zlata, které jsme neviděli ani na jeho nejposlednějších portrétech, a byl starší a vzdálenější, než si kdokoli z nás mohl pomyslet, kromě

štíhlých rukou bez hladkých rukaviček, které ani nevypadaly na jeho normální ruce vojáka, ale na ruce kohosi mnohem mladšího a soucitnějšího, všechno ostatní bylo nezřetelné a ponuré, a Čím víc jsme ho rozpoznávali, tím nám bylo zřejmější, že mu stěží zbýval poslední závan života, byl to však přesto všechno závan neodvolatelné a ničivé autority, kterou on sám stěží dokázal držet na uzdě, jako by to byla rtuť nezkroceného koně, a nepromluvil slovo, nepohnul hlavou, když jsme mu vzdali poctu jako vrchnímu veliteli a zasedli jsme naproti němu do klubovek rozestavěných do kruhu, teprve potom si sundal brýle a začal si nás prohlížet těma puntičkářskýma očima, které znaly doupata lasiček našich skrytých úmyslů, nelítostně je zkoumal jednoho po druhém, a dával si načas, aby přesně zjistil, nakolik se každý z nás změnil od onoho mlžného odpoledne v jeho paměti, kdy je povýšil do nejvyšších hodností, ukazuje na ně prstem, jak ho právě napadlo, a když si je tak důkladně prohlížel, vzrůstalo v něm přesvědčení, že mezi těmi čtrnácti skrytými nepřáteli jsou původci atentátu, zároveň však se před nimi cítil tak osamocený a bezbranný, že stěží zamžikal očima, stěží pozvedl hlavu, aby je vyzval k jednotě, která je nyní víc než kdy jindy potřebná pro dobro vlasti a dobré jméno ozbrojených sil, doporučil jim, aby byli rozhodní, přitom však rozvážní, a svěřil jim čestné poslání neprodleně odhalit původce atentátu a předat jej přísné, avšak nestranné vojenské spravedlnosti, to je všechno, pánové, uzavřel svůj proslov s vědomím, že původcem je jeden z nich, anebo že jím jsou všichni, smrtelně zasažen nevyhnutelným přesvědčením, že život Leticie Nazarenové tehdy nezávisel na vůli boží, ale na moudrosti, s níž ji dokáže uchránit před hrozbou, která se dříve či později měla proměnit v čin, zatracená věc. Přiměl ji, aby odvolala svá veřejná vystoupení, přinutil její nejnenasytnější příbuzné vzdát se všech výsad, které by mohly vadit ozbrojeným silám, ty chápavější jmenoval konzuly na volné noze a ty zatvrzelejší jsme viděli plout v kalných stokách tržiště, bez ohlášení se po mnoha letech opět objevil v prázdném křesle ministerské rady, připraven učinit přítrž pronikání kléru do státních záležitostí, abych tě uchránil nepřátel, Leticie, ale kromě těchto prvních drastických opatření znovu do hloubky sondoval situaci ve vrchním velení, přesvědčen, že sedm velitelů ze čtrnácti je mu bezmezně oddáno, a s nimi velící generál, který byl jedním z jeho nejstarších kamarádů, dosud však neměl dostatečnou moc zakročit proti zbývajícím šesti, což mu nedávalo spát, nemohl se zbavit dojmu, že Leticia Nazarenová je už poznamenána smrtí, že ji potají sprovozují ze světa vzdor důkladnosti, s jakou dával přezkoušet její potravu potom, co našli v bochníku chleba rybí kost, ověřovali rovněž čistotu vzduchu, který dýchala, neboť se obával, že dali jed do spraye proti mouchám, viděl ji bledou u stolu, cítil, že zmlkla uprostřed lásky, mučila ho představa, že jí dají bacily černého kašle do pitné vody, vitriol do očních kapek, různé vybrané nástroje smrti, a z toho mu hořkla každá minuta oněch dnů a probouzel se uprostřed noci s živým snem, že Leticia Nazarenová ve spánku vykrvácela vlivem indiánských kouzel, zaražen tolikerým možným nebezpečím a tolikerými skutečnými pohrůžkami, že jí zakázal vycházet na ulici bez mocného doprovodu prezidentské stráže, která dostala instrukce zabít každého bez zjišťování příčin, ona však přesto šla a brala s sebou i dítě, a on překonával zlou předtuchu a díval se, jak nastupují do nového pancéřového automobilu, loučil se s nimi zaříkavými posunky z vnitřního balkónu a prosil, matičko moje, Bendición Alvaradová, chraň je, dej, aby se kulky odrazily od její šněrovačky, zmírni účinky opiového jedu, naprav zvrhlé myšlenky, a chvilku neměl klidu, dokud znova neuslyšel sirény doprovodné stráže na Promenádním náměstí a neviděl Leticii Nazarenovou s dítětem přecházet nádvoří za prvních odlesků majáku, vracela se vzrušená, šťastná uprostřed stráže válečníků obtížených živými krocany, orchidejemi z Envigada, řetězy barevných třpytek na vánoce, které se již ohlašovaly na ulicích nápisy se zářícími hvězdami, které dal vyvěsit, aby zastřel svou úzkost, vítal ji na schodech, aby ji ucítil ještě živou ve vůni naftalínu z ocásků modrých lišek, v kyselém potu tvých neduživých chomáčů vlasů, pomáhal jsem ti nést dárky do ložnice, s podivným dojmem, že pojídám poslední drobty nedovolené radosti, kterou bych byl raději nepoznal, tím víc sklíčen, čím víc byl přesvědčen, že každý prostředek k zmírnění té nesnesitelné úzkosti, každý krok, jímž ji chtěl zažehnat, jej nelítostně posouval k děsivé nešťastné středě, kdy učinil hrozné rozhodnutí takhle to už dál nejde, ksakru, co se má stát, ať se stane, a hodně brzy, rozhodl, a bylo to jako náhlý rozkaz, který ještě nedořekl, když vběhli do jeho pracovny dva z jeho pobočníků se strašlivou zprávou, že Leticii Nazarenovou a dítě rozsápali a po kouscích sežrali na tržišti divocí psi, ale ne ti, kteří se stále potulovali po ulicích, ale lovečtí psi se žlutýma netečnýma očima a hladkou žraloci kůží, které kdosi nacvičil na modré lišky, šedesát stejných psů, kteří, nikdo neví jak, vyběhli mezi pulty se zeleninou a vrhli se na Leticii Nazarenovou a na dítě, takže jsme ani neměli čas vystřelit, z obavy, abychom nezabili matku a dítě, kteří jako by se najednou topili spolu s psy v pekelné smršti, pouze jsme chvílemi zahlédli obláčky prchavých rukou, které se k nám napřahovaly, zatímco zbytek těla mizel po kouscích, viděli jsme letmé a neuchopitelné tváře, které byly hned plné hrůzy, hned slitování, hned jásotu, až se nakonec ponořily do víru krveprolití a pouze klobouk Leticie Nazarenové, zdobený plstěnými fialami, poletoval vzduchem před netečně zděšenými zraky totemických hokynářek postříkaných teplou krví, které hořekovaly Bože můj, tohle by se nemohlo stát, kdyby to nebyla vůle pana generála, anebo kdyby o tom alespoň nevěděl, k věčné hanbě prezidentské stráže, která bez jediného výstřelu zachránila holé kosti

rozházené mezi zkrvavenou zeleninou, nic víc, pane prezidente, jedině jsme našli tyhle medaile dítěte, šavli bez třapců, střevíce z kordovánu Leticie Nazarenové, které se bůhvíproč objevily na hladině zálivu, celou jednu míli od tržiště, náhrdelník z barevného skla, háčkovanou peněženku, kterou vám odevzdáváme do vlastních rukou, pane generále, spolu s těmito třemi klíči, snubním prstenem ze zčernalého zlata a těmito padesáti centavy v desetníkových mincích, a položili je na stůl, aby si je přepočítal, a nic víc, pane generále, to je všechno, co z nich zbylo. Kdyby toho po nich zbylo víc, anebo méně, jemu by to bylo jedno, jenom kdyby byl tehdy tušil, že léta, jichž bude zapotřebí, aby beze zbytku vyhubil vzpomínku na tu neuniknutelnou středu, nebudou ani četná, ani nesnadná, plakal zlostí, probudil se a rval zlostí, mučen štěkotem psů, kteří strávili noc na řetězech v patiu, zatímco on se rozhodoval, co s nimi provedeme, pane generále, kladl si otázku, zda zabít psy by nebyl další způsob, jak znovu zabije v jejich útrobách Leticii Nazarenovou a dítě, přikázal strhnout železnou kupoli zelinářského trhu a na jejím místě zbudovat zahradu s magnóliemi a křepelkami a s mramorovým křížem a světlem vyšším a mocnějším, než je světlo majáku, aby se v paměti příštích generací až do konce věků uchovala památka na dějinný zjev ženy, na niž sám zapomněl mnohem dříve, než byl pomník zdemolován nočním výbuchem, jehož objasnění se nikdo nedomáhal, a než magnólie sežrali vepři a pamětihodná zahrada se přeměnila v smrduté bahniště, které ani nepoznal, a to nejen proto, že přikazoval prezidentskému šoférovi, aby se vyhnul někdejšímu zelinářskému trhu, i kdyby přitom musel objet svět, ale i z toho důvodu, že nevyšel na ulici od chvíle, kdy poslal osazenstvo kanceláří do solárních skleněných budov ministerstev a bydlel sám s minimálním počtem personálu v neuspořádaném paláci, kde na jeho příkaz nezůstala ani nejnepatrnější stopa po tvé královské dychtivosti, Leticie, bloudil prázdným domem a neměl žádné zaneprázdnění, o němž by se vědělo, kromě případných poradních schůzek s vrchním velením anebo konečného rozhodování obtížné rady ministrů nebo škodlivých návštěv velvyslance Wilsona, který s ním až do večera sdílel společnost pod loubím ceiby a přinášíval mu karamely z Baltimoru a časopisy s barevnými obrázky nahých žen ve snaze přesvědčit jej, aby mu poskytl výsostné vody protiúčtem za nevídanou službu v podobě zahraničního dluhu, a on ho nechával mluvit, předstíral, že slyší méně či více, než podle svých potřeb ve skutečnosti slyšet mohl, odolával jeho výřečnosti naslouchaje barevnému ptáčku na zeleném citroníku u blízké dívčí školy, a když padly první stíny, doprovázel ho až ke schodům a snažil se mu vysvětlit, že si může odnést všechno, co chce, kromě moře před mými okny, představte si, co bych dělal sám v tomto velikém domě, kdybych teď, jako vždycky v tuto dobu, nemohl spatřit tu bažinu zachvácenou plameny, co bych si počal bez prosincových větrů, které mi tu štěkají skrze rozbitá okna, jak bych mohl žít bez zelených salv majáku, já, který jsem opustil své pustiny pokryté mlhou a blouznící v horečkách se dal na vojnu za federální války, a nemyslete si, že jsem to udělal z patriotismu, jak se říká ve slovníku, anebo z touhy po dobrodružství, natož kvůli zásadám federalistů, které Bůh uchovej ve svém svatém království, na nich mi houby záleželo, ne, milý Wilsone, to všechno jsem dělal proto, abych spatřil moře, a proto si vymyslete jinou věc, říkal mu, a na schodech ho na rozloučenou poplácal po rameni, vracel se nazpět a cestou rozsvěcoval lampy v prázdných salónech bývalých kanceláří, kde jednou odpoledne narazil na zatoulanou krávu, vyplašil ji směrem k schodišti, kde kráva zakopla o záplaty na kobercích, padla na hruď a skutálela se dolů, přitom si na schodech vyvrtla nohu, k radosti i obživě malomocných, kteří přispěchali a rozkrájeli si ji na kusy, neboť po smrti Leticie Nazarenové se malomocní vrátili a opět byli pospolu se slepci a chromými, čekajíce mezi divokými růžemi v patiu na sůl zdraví z jeho rukou, on je slýchal zpívat za hvězdných nocí a zpíval s nimi píseň z dob své slávy, Zuzano, pojď, Zuzano, vykláněl se ze světlíku sýpky v pět hodin odpoledne a pozoroval dívky vycházející ze školy a byl u vytržení nad jejich modrými zástěrkami, podkolenkami, copy, maminko, utíkaly jsme postrašené souchotinářskýma očima přízraku, který na nás volal mezi železnými mřížemi a zval nás zlomenými prsty umazané rukavice, holčičko, holčičko, volal na nás, pojď sem, já si na tě sáhnu, viděl je poděšeně prchat a myslel si přitom, matičko moje, Bendición Alvaradová, jak mladé je to dnešní mládí, avšak opět se smiřoval sám se sebou, když mu jeho osobní lékař, ministr zdravotnictví, prohlížel sítnici lupou pokaždé, když ho pozval na oběd, počítal mu tep, chtěl ho přimět, aby polkl pár lžic ceregénu, aby mi ucpal kanály paměti, to je mi věc, lžíce medicíny mně, který v tomhle životě neměl jiné potíže než třídenní horečku za války, jděte s tím do háje, doktore, a jedl sám u osamoceného stolu, zády obrácen k světu, jak jídali podle slov učeného velvyslance Marylanda maročtí králové, jedl s vidličkou a nožem a hlavou vztyčenou, v souladu s přísnými normami zapomenuté učitelky, procházel celý dům a hledal skleničky s medem, jejich skrýše si však už nepamatoval, a tak omylem našel cigarety ukroucené z útržků úředních spisů, na které si psal před časem záznamy, aby nic nezapomněl, až si na nic nebude s to vzpomenout, na jednom četl, že zítra je úterý, četl, že na tvém bílém kapesníčku je rudý monogram jména, které nebylo tvoje, můj pane, četl s napětím Leticie Nazarenová, má dušinko, pohleď, jak vypadám bez tebe, všude četl Leticia Nazarenová a nemohl pochopit, že by někdo mohl být tak nešťastný, aby po sobě zanechal ten proud psaných vzdechů, nicméně to bylo moje písmo, jedinečný krasopis levé ruky, který tehdy pokrýval zdi záchodků, kam psal pro útěchu ať žije generál, ať žije, ksakru,

důkladně vyléčen ze vzteku, že se projevil jako nejslabší z vojáků pozemních, námořních a vzdušných sil kvůli uprchlici z klášterní klauzury, po níž nezbylo nic kromě jména napsaného tužkou na proužcích papíru, jak o tom sám rozhodl, když se ani nechtěl dotknout věcí, které pobočníci položili na psací stůl, a nařídil, bez toho, že by se na ně alespoň podíval, aby odnesli ty střevíce, ty klíče, všechno, co mohlo vyvolat obraz jeho mrtvých, aby všechno, co po nich zbylo, dali do ložnice, kde trávíval své divoké siesty, a aby zabednili dveře i okna a nevstupovali do toho pokoje ani na můj rozkaz, ksakru, přežil noční mrazení z děsuplného štěkotu psů uvázaných po mnoho měsíců na řetězech v patiu, protože se domníval, že jakkoli by jim ublížil, způsobil by tím bolest svým nebožtíkům, klesl do lehátka a třásl se vzteky, protože věděl, kdo jsou vrahy jeho krve, a musel snášet ponížení vidět je ve svém vlastním domě, ježto v dané chvíli na ně neměl dost sil, odmítl, aby jim byly prokazovány jakékoli posmrtné pocty, zakázal si soustrastné návštěvy a smutek, čekal na svou příležitost kolébaje se zlostí na lehátku ve stínu ochranitelské ceiby, kde mu můj jediný kamarád vyjádřil pocit hrdosti vrchního velení nad rozvahou a disciplínou, s níž lid překonal tu tragédii, a on se jen pousmál, nebuďte hlupák, kamaráde, jaká rozvaha nebo disciplína, věc se má tak, že lidu je celá tragédie úplně fuk, listoval noviny z jedné i z druhé strany, zda nenajde něco víc než zprávy sestavené jeho vlastní tiskovou službou, postavil si k ruce rádio, aby si poslechl touž zprávu od Veracruzu až po Riobambu, že bezpečnostní síly jsou bezpečně na stopě atentátníkům, a on jen zabrumlal jak by ne, zmijí syni, zjistili si je bez sebemenší pochyby, jak by ne, zahnali je do úzkých palbou z moždíře v jednom azylovém domě na předměstí, tam jsou ti chudáci, zavzdychal, avšak nehnul se z lehátka a nedal na sobě vidět nejmenší zlomyslnost, modle se, matko má, Bendición Alvaradová, dej mi život, abych se jim mohl odplatit, drž mě stále za ruku, matičko, vnukni mi sílu, a byl si tak jist účinností své prosby, že velitelé hlavního štábu odpovědní za veřejný pořádek a bezpečnost státu jej zastihli již zotaveného z bolesti, když jsme mu přišli oznámit, že tři z původců atentátu byli zabiti v bitvě s policií a zbývající dva jsou vám k dispozici, pane generále, v celách kasáren svatého Jeronýma, a on na to řekl aha, sedě na lehátku s džbánem ovocné šťávy, z něhož nám každému nalil sklenici s pevným gestem dobrého střelce, moudřejší a ochotnější než kdykoli jindy, takže dokonce uhádl mou touhu zapálit si cigaretu a dal mi svolení, což dosud neudělal žádnému důstojníkovi ve službě, pod tímhle stromem jsme si všichni rovni, řekl a bez jakékoli zášti vyslechl podrobnou zprávu o zločinu na tržišti, jak bylo dovezeno v dílčích zásilkách ze Skotska dvaaosmdesát právě vylíhlých loveckých psů, z nichž dvaadvacet jich pošlo při odchovu a šedesát jich bylo vycvičeno k zabíjení skotským mistrem, jenž jim vštípil zločinnou nenávist nejen proti modrým liškám, ale přímo proti osobě Leticie Nazarenové a dítěti, použiv k tomu těchto oděvů, které postupně odcizili z prádelny prezidentského paláce, použiv tohoto živůtku Leticie Nazarenové, tohoto kapesníku, těchto punčoch, této kompletní dětské uniformy, kterou jsme před ním rozložili, zda ji pozná, ale on řekl pouze aha a ani se na nás nepodíval, vysvětlili jsme mu, jak těch šedesát psů bylo vycvičeno dokonce k tomu, aby neštěkali v nevhodnou dobu, zvykali je žrát lidské maso, drželi je zavřené bez jakéhokoli styku s okolním světem během obtížných let výcviku na jedné usedlosti, která dříve patřila Číňanům, sedm mil za hlavním městem, a měli tam vycpané figuríny v lidské velikosti oblečené do šatů Leticie Nazarenové a dítěte, které psi znali rovněž z těchto původních podobizen a novinových výstřižků, které jsme vám ukázali nalepené v albu, aby pan generál mohl lépe zhodnotit dokonalou práci, kterou provedli ti bastardi, což se musí uznat, avšak on řekl pouze aha a ani se po nich nepodíval, nakonec jsme mu vysvětlili, že spiklenci pochopitelně nejednali na vlastní pěst, ale byli agenty podvratného bratrstva, jež má svou opěrnou základnu v zahraničí a v jehož znaku je toto husí brko zkřížené s nožem, aha, a že všichni uprchli před spravedlností vojenských soudů kvůli jiným zločinům, které předtím spáchali proti bezpečnosti státu, tihle tři, kteří jsou mrtví a jejichž fotografie jsme vám ukázali v albu s číslem příslušné policejní karty zavěšené na krku, a tito dva, kteří jsou živí a očekávají ve vězení konečné a neodvolatelné rozhodnutí pana generála, bratři Mauricio a Gumaro Ponce de Leónovi, staří 28 a 23 let, první je vojenský zběh bez zaměstnání a trvalého bydliště a druhý je keramickým mistrem na umělecko-řemeslnické škole, a k oběma se psi chovali tak přátelně a dovádivě, že již to bylo dostatečným důkazem viny, pane generále, a on na to řekl pouze aha, avšak v denním rozkaze se pochvalně zmínil o třech důstojnících, kteří vyšetřili zločin, a udělil jim záslužnou vojenskou medaili za oddané služby vlasti, a to při slavnosti, na které ustavil vojenský tribunál, který soudil bratry Mauricia a Gumara Ponce de Leónovy a odsoudil je k smrti zastřelením do čtyřiceti osmi hodin po vynesení rozsudku, pokud jim neudělíte milost, pane generále, záleží na vás. Zůstal ležet na lehátku, ponořen do sebe a sám, netečný k prosbám celého světa o udělení milosti, vyslechl z rádia neplodnou debatu ve Společnosti národů, vyslechl urážlivé výpady sousedních zemí a některé opatrné projevy sympatií, se stejnou pozorností vyslechl nesmělé důvody ministrů, kteří byli pro udělení milosti, a hlučné důvody přívrženců trestu, odmítl přijmout apoštolského nuncia s osobním poselstvím papeže, v němž se vyjadřovala jeho pastýřská obava o osud dvou zbloudilých oveček, vyslechl zprávy o veřejném pořádku v zemi zmatené jeho mlčením, zaslechl vzdálené výstřely, ucítil záchvěvy země po nezaviněné explozi válečné lodi kotvící v zálivu, jedenáct mrtvých, pane generále, dvaaosmdesát raněných a plavidlo mimo provoz, v

pořádku, řekl a pozoroval přitom z okna ložnice noční hranici plápolající v zátoce přístavu, zatímco oba odsouzenci na smrt začínali prožívat svou poslední noc v cele smrti na základně svatého Jeronýma, připomněl si je v tuto hodinu tak, jak je viděl na fotografiích, s naježeným obočím po společné matce, vzpomněl si na ně, jak se třesou, jak jsou osamocení, s čísly po sobě následujícími na krku, pod stále svítící lampou agonické cely, cítil se být cílem jejich myšlenek, být pro ně nezbytný, být jimi vyžadován, avšak neučinil nejmenší gesto, jež by dovolilo zahlédnout směr, jímž se ubírala jeho vůle, když zopakoval obvyklé úkony dalšího dne svého života a rozloučil se s důstojníkem konajícím službu, který měl za úkol setrvat před dveřmi jeho ložnice, aby přinesl vzkaz s jeho případným rozhodnutím v kterékoli hodině před ranním zakokrháním kohoutů, když šel kolem, rozloučil se s ním bez jediného pohledu, dobrou noc, kapitáne, zavěsil lampu nad dveře, zasunul tři závory, tři zámky a tři petlice, ponořil se tváří k zemi do bdělého snu, skrze jehož tenké přepážky nepřestával slyšet úzkostný štěkot psů v patiu, sirény ambulancí, petardy, ozvěny hudby z jakési pochybné slavnosti v temné noci města sklíčeného přísností trestu, probudily ho zvony katedrály, odbíjející dvanáctou, opět se probudil ve dvě, znovu se probudil před třetí ťukáním deště na drátěné sítě oken, a tehdy se zvedl ze země mocným a nesnadným manévrem jako vůl zvedající nejprve zadek, potom přední nohy a nakonec zpitomělou hlavu s nitkou sliny na odulých rtech a nařídil strážnímu důstojníkovi za prvé, aby odvedli ty psy někam, kde bych je neslyšel, a to pod ochranou vlády, aby tam pošli přirozenou smrtí, za druhé ať dají bezpodmínečnou svobodu vojákům z doprovodu Leticie Nazarenové a dítěte, a konečně ať okamžitě po seznámení se s tímto neodvolatelným rozhodnutím jsou popraveni bratři Mauricio a Gumaro Ponce de Leónovi, ne však zastřelením u zdi, jak bylo původně stanoveno, ale nechť jsou podrobeni zastaralému trestu čtvrcení koňským spřežením a jejich údy ať jsou vystaveny k veřejnému opovržení a pro odstrašení na nejlépe viditelných místech jeho nesmírného ponurého království, chudáci hoši, zatímco on vlekl svoje velké nohy zle poraněného slona a zlostně prosil, matičko moje, Bendición Alvaradová, stůj při mně, drž mě stále za ruku, matko, dej, abych našel člověka, který by mi pomohl pomstít nevinnou krev, člověka prozřetelného, o jakém blouznil v záchvatech zlosti a jakého hledal s neodvolatelnou dychtivostí v hlubině očí, které potkával, snažil se ho objevit skrytého v nejjemnějších odstínech hlasů, ve vnuknutí srdce, v nejméně používaných štěrbinách paměti, a ztratil už naději, že ho objeví, když se přistihl fascinován nejoslnivějším a nejpyšnějším mužem, jakého spatřily mé oči, maminko, oblečeného stejně jako kdysi Gótové, v kabátě od Henryho Poola a s gardénií v dírce klopy, v kalhotách od Pecovera a brokátové, zlatem prošívané vestě, jenž se svou přirozenou elegancí blýskal v nejnepřístupnějších salónech Evropy spolu s mlčenlivým dobrmanem na řemínku, velikým jako tele, s lidskýma očima, José Ignacio Saenz de la Barra, jsem vám k službám, Vaše Excelence, představil se, poslední ojedinělá odnož naší aristokracie rozmetané drtivým vichrem federálních vůdců, smetené z tváře vlasti i s jejich strohými sny o velikosti a jejich rozlehlými melancholickými sídly a jejich francouzským přízvukem, skvělá špička rasy, nemající žádné jmění kromě svých dvaatřiceti let, sedmi řečí, čtyř diplomů za střelbu na holuby v Danville, statný, krásný, železné barvy, tmavých vlasů s pěšinkou uprostřed a s bíle nabarveným proudem vlasů, rovnými rty vyjadřujícími věčnou vůli, rozhodným pohledem prozřetelného muže, jenž předstíral, že hraje kriket holí z třešňového dřeva, když ho Barevně fotografovali s pozadím idylických jar gobelínů v slavnostním sále, a v okamžiku, kdy on ho spatřil, vydechl úlevou a řekl si to je on, a byl to on. Vstoupil do jeho služeb s prostým požadavkem, že mi předáte částku ve výši osmi set padesáti miliónů, že nebude muset nikomu skládat účty a že kromě Vaší Excelence nebudu mít žádného nadřízeného, a já vám během dvou let předám hlavy skutečných vrahů Leticie Nazarenové a dítěte, a on to přijal, souhlasím, přesvědčen o jeho poctivosti a schopnosti po řadě obtížných zkoušek, jimž ho podrobil, aby prošetřil divoké pěšiny jeho mysli a poznal hranice jeho vůle a pukliny jeho charakteru, dřív než se rozhodne vložit mu do rukou klíče své moci, podrobil ho i závěrečné zkoušce při nelítostných partiích domina, kdy si José Ignacio Saenz troufale předsevzal, že je bez pardonu vyhraje, což se stalo, neboť to byl nejstatečnější člověk, jakého spatřily mé oči, matičko, měl bezmeznou trpělivost, věděl všechno, uměl uvařit kávu na dvaasedmdesát různých způsobů, rozpoznal pohlaví mořských měkkýšů, četl slepecké noty a písmo, dlouze se mi beze slova díval do očí a já nevěděl, co si mám počít tváří v tvář jeho nezničitelné tváři, jeho rukám nedbale opřeným o hrušku třešňové hole, s drahokamem na prsteníku modrým jako jitřní vody, tváří v tvář onomu psisku, ležícímu s divokou bdělostí u jeho nohou v zahalení živého sametu ospalé srsti, oné vůni koupelových solí z těla necitelného k něžnosti i k smrti, nejkrásnějšího a nejvyrovnanějšího muže, jakého spatřily mé oči, když měl odvahu říci mi, že jsem voják pouze z nezbytnosti, protože vojáci jsou vaším pravým opakem, pane generále, jsou to lidé s bezprostředními a plytkými ambicemi, víc je zajímá velení než moc a neslouží něčemu, ale někomu, a proto je tak snadné si jimi posloužit, řekl, především je možné použít jedněch proti druhým, a jeho nenapadlo nic jiného než se pousmát, neboť mu bylo jasné, že nebude moci skrývat své myšlenky před tímto oslnivým mužem, jemuž svěřil víc moci, než měl kdokoli za jeho režimu po smrti mého kamaráda generála Rodriga de Aguilara, Bůh ho uchovej ve svém svatém náručí, učinil ho absolutním pánem tajné moci v rámci své vlastní

soukromé moci, neviditelné potlačovací a likvidační služby, která nejen postrádala úřední ověření, ale bylo dokonce těžké věřit v její reálnou existenci, vždyť nikdo neodpovídal za její činy, ani neměla žádné označení, ani žádné místo na světě, a přesto byla děsivou realitou, která se prosadila terorem vůči ostatním represivním orgánům státu mnohem dřív, než její počátek a nepostižitelný charakter byly bezpečně zjištěny vrchním velením, ba ani vy sám, pane generále, jste nepředvídal dosah toho hrůzného aparátu, ani já jsem nemohl tušit, že ve chvíli, kdy jsem přistoupil na dohodu, zůstal jsem na milosti neodolatelnému půvabu a tykadlovité touze toho barbara převlečeného za knížete, který mi poslal do prezidentského paláce jutový pytel jakoby plný kokosů, a on přikázal, ať ho dají stranou, aby nepřekážel, do almary pro spisy vestavěné ve zdi, a zapomněl na něj, ale po třech dnech se tam nedalo existovat kvůli hnilobnému puchu, který pronikal stěny a smrdutými parami kalil skla zrcadel, hledali jsme ten smrad v kuchyni, a nacházeli jsme ho ve stájích, vyháněli ho kouřem z kanceláří, a on jim vybíhal vstříc z audienční síně, zaplnil svými výrony uhnilých růžových keřů nejskrytější kouty, kam nepronikly, zahalené v jiných vůních, ani nejjemnější vánky nočního svrabu moru, a naproti tomu byl tam, kde jsme ho nejméně hledali, v pytli, který vypadal jako pytel kokosů a v kterém José Ignacio de la Barra poslal první splátku v rámci dohody, šest uříznutých hlav s příslušnými úmrtními listy, hlavu slepého měšťana z doby kamenné dona Nepomucena Estrády, 94 let, posledního veterána velké války a zakladatele radikální strany, jenž zemřel podle přiloženého úmrtního listu 14. května na následky stařeckého kolapsu, hlavu doktora Nepomucena Estrady de la Fuente, jeho syna, 57 let, lékaře homeopata, jenž podle přiloženého úmrtního listu zemřel téhož dne jako otec na následky koronární trombózy, hlavu Eliécera Castora, 21 let, studenta literatury, jenž podle přiloženého listu zemřel na následky několika bodných ran při hospodské hádce, hlavu Lídice Santiagové, 32 let, činné v podzemním hnutí, jež podle přiloženého listu zemřela na následky umělého potratu, hlavu Roque Pinzóna, řečeného neviditelný Jacinto, 38 let, výrobce barevných globusů, jenž zemřel téhož dne jako jmenovaná následkem otravy etylem, hlavu Natalicia Ruize, tajemníka ilegálního hnutí 17. říjen, 30 let, jenž podle přiloženého listu zemřel následkem sebevražedného výstřelu z pistole do horního patra, vyřešiv tím své citové zklamání, celkem šest hlav a příslušná potvrzenka, kterou on podepsal žlučí vzbouřenou pachem a hrůzou, říkaje si, matičko má, Bendición Alvaradová, ten chlap je zvíře, kdo by si to byl pomyslel, při jeho mystických gestech a květině v klopě, přikázal mu další sekanou mi už neposílejte, Náci, stačí mi vaše slovo, avšak Ignacio Saenz de la Barra mu namítl, že tohle je záležitost chlapů, pane generále, a jestli nemáte koule na to, abyste se mohl podívat pravdě do očí, tady je vaše zlato a rozejdeme se jako přátelé, co je moc, to je moc, za tohle a za mnohem míň by byl dal zastřelit vlastní mámu, avšak kousl se do rtů, tak jsem to nemyslel, Náci, řekl mu, plňte svou povinnost, a tak v těch ponurých jutových pytlích vypadajících jako pytle s kokosem dál chodily hlavy a on se zkroucenými útrobami nařizoval, ať je odnesou někam hodně daleko, a mezitím si dával předčítat podrobnosti z úmrtních listů, aby mohl podepsat příjem, souhlasím, podepsal příjem devíti set osmnácti hlav svých nejzavilejších protivníků v noci, kdy se mu zdálo, že vidí sám sebe proměněného v živočicha s jedním prstem, který za sebou zanechává stopy otisku prstu na rovině z čerstvého betonu, probouzel se pokryt ledovou rosou, uhýbal rannímu znechucení tím, že v hnojišti kyselých vzpomínek kravských stájí vytahoval účty za useknuté hlavy, tak zaujat svým stařeckým přemítáním, že si pletl bzučení ušních bubínků s hlukem hmyzu na shnilé rostlině, říkaje si, matičko má, Bendición Alvaradová, jak je možné, že je jich tolik a ještě nedošly hlavy skutečných viníků, ale Saenz de la Barra mu vysvětlil, že za každých šest hlav se zrodí šedesát nepřátel a za každých šedesát se zrodí šest set a potom šest tisíc a potom šest miliónů, celá země, ksakru, s tím nebudeme nikdy hotovi, ale Saenz de la Barra mu netečně namítl, aby jen klidně spal, budeme, pane generále, až oni nebudou, barbar jeden. Nikdy nezaváhal, nikdy neponechal štěrbinu pro nějakou jinou možnost, opíral se o skrytou sílu stále číhajícího dobrmana, jenž byl jediným svědkem audiencí, přestože on se tomu snažil zabránit od prvního setkání, kdy viděl přicházet José Ignacia Saenze de la Barru se zvířetem rtuťovitých nervů na provázku, poslouchajícím pouze nepostřehnutelné pokyny nejodvážnějšího, ale také nejméně laskavého muže, jakého spatřily mé oči, nechtě toho psa venku, nařídil mu, ale Saenz de la Barra mu odpověděl, že ne, generále, na světě pro mne není místa, kam by zároveň se mnou nemohl vstoupit Lord Köchel, takže tam vstoupil, pospával u nohou svého pána, zatímco probírali běžné účty za useknuté hlavy, avšak zvedal se s roztouženou předtuchou, když účty prudce narůstaly, jeho ženské oči mi rušily myšlenky, jeho lidský dech mě roztřásl, viděl jsem ho, jak náhle vstává, jak se mu kouří od čenichu, jak se mění v bublající hrnec, když on zlostí udeřil do stolu, protože v pytli našel hlavu jednoho ze svých někdejších pobočníků a navíc svého mnohaletého kumpána při dominu, ksakru, už toho mám dost, ale Saenz de la Barra ho vždycky přesvědčil, ne tolik argumenty jako svou sladkou necitelností krotitele divokých psů, vyčítal si, že podléhá jedinému smrtelníkovi, který se odvážil jednat s ním jako s vazalem, o samotě se bouřil proti jeho vládě, byl rozhodnut setřást ze sebe tu služebnou poddanost, která pozvolna požírala prostor jeho autority, teď hned s tím skoncuji, ksakru, říkal si, koneckonců Bendición Alvaradová mě nepřivedla na svět, abych poslouchal, ale abych rozkazoval, ovšem

jeho noční předsevzetí ztroskotávala ve chvíli, kdy Saenz de la Barra vstoupil do kanceláře a on podléhal oslnivému lesku vybraného chování přírodní gardénie ryzího hlasu aromatických solí smaragdových manžetových knoflíků parafinových rukou klidné hole vyrovnané krásy nejžádoucnějšího a nejnesnesitelnějšího muže, jakého spatřily mé oči, tak jsem to nemyslel, Náci, opakoval mu, plňte svou povinnost, a nadále přijímal pytle s hlavami, bez prohlížení podepisoval stvrzenky, bořil se bezmyšlenkovitě do sypkých písků své moci a na každém kroku při každém setmění nad každým mořem si kladl otázku, co se to děje ve světě, že bude teprve jedenáct hodin a není tu duše v tomto hřbitovním domě, kdo je tu, ptal se, pouze on, kde to jsem, že se nemohu najít, říkal, kde jsou stáda bosých ordonancí, které skládaly z oslů zeleninu a klece s ptáky na chodbách, kde jsou louže špinavé vody mých prostořekých žen, které vyměňovaly noční květiny ve vázách za nové a myly klece a klepaly koberce na balkónech, zpívajíce si v rytmu košťat ze suchých větví píseň Zuzano, pojď, Zuzano, tvou lásku chci mít, kde jsou má bledá sedmiměsíčátka, kakající za dveřmi a malující močí velbloudy po zdech audienčního sálu, kam se podělo pohoršení úředníků, kteří nacházeli v zásuvkách psacích stolů slepice snášející vajíčka, copak je s činností nevěstek a vojáků na toaletách, kam se zaběhli mí pouliční psi oštěkávající diplomaty, kdo mi zas vyhnal ze schodů mé mrzáky, mé malomocné z růžových sadů, mé neohrožené pochlebníky ze všech stran, vždyť za pevným kruhem nových lidí odpovědných za jeho osobní bezpečnost sotva zahlédl své poslední kamarády z vrchního velení, sotva měl příležitost zasáhnout v radě nových ministrů, jmenovaných na žádost kohosi, kdo nebyl on, šesti doktorů filozofie v smutečních kabátech a s holubičími krky, kteří předbíhali jeho myšlenky a rozhodovali vládní záležitosti bez toho, že se s ním poradili, vždyť vláda, to jsem koneckonců já, avšak Saenz de la Barra mu netečně vysvětloval, že vy, generále, nejste vláda, vy jste moc, nudil se na večírcích při dominu, třebaže se střetával s nejobratnějšími protějšky, neboť nedokázal prohrát, jakkoli vyzkoušel nejchytřejší tahy sám proti sobě, musel se podrobovat úradkům ochutnavačů, kteří trýznili jeho jídlo celou hodinu předtím, než k němu zasedl, nenacházel včelí med ve svých skrýších, ksakru, tohle není moc, kterou jsem si přál mít, a Saenz de la Barra mu namítal, že jiná neexistuje, generále, byla to jediná možná moc v smrtelné letargii toho, co kdysi bývalo jeho rajskou nedělní poutí, v níž však dnes neměl nic jiného na práci než čekat na čtvrtou hodinu, až si bude moci v rozhlase vyslechnout denní příběh z románu o nešťastné lásce vysílaný místní stanicí, naslouchal mu na lehátku se sklenicí nedotknutelné ovocné šťávy v ruce, vznášel se v prázdnotě údivu s očima zvlhlýma od slz a dychtil zvědět, zda ta mladičká dívenka také zemře, a Saenz de la Barra zjistil, že ano, generále, ta dívenka zemře, tak ať ksakru neumírá, rozkázal on, ať žije až do konce a vdá se a má děti a zestárne jako všichni ostatní lidé, a Saenz de la Barra dal pozměnit scénář, aby ho potěšil iluzí, že tu rozkazuje, takže nikdo podle jeho rozkazu nezemřel, snoubenci, kteří se nemilovali, uzavírali sňatek, ožívaly postavy pochované v předchozích příbězích a ničemové byli obětováni, dříve než na ně došla řada, jenom aby pan generál byl potěšen, každý byl na jeho rozkaz šťasten, aby se mu život nejevil tak neužitečný, když zároveň s kovovým úderem osmé hodiny začal prohlížet dům a zjistil, že kdosi před ním hodil kravám píci, že zhasla světla v kasárnách prezidentské stráže, osazenstvo domu spalo, kuchyně byly v pořádku, byty byly čisté, rasovny byly vymyté kreolínem a bez jediné stopy krve voněly jako nemocnice, kdosi zasunul zástrčky oken a zavěsil zámky u kanceláří, ačkoli pouze on měl k dispozici svazek klíčů, světla se zhášela jedno po druhém, dřív než se dotkl vypínačů, od první předsíně až po ložnici, kráčel ve tmě a skrze temná zrcadla vlekl své zmatené nohy zajatého monarchy se sametovými pouzdry na jediné ostruze, aby nikdo nestopoval její brázdu ze zlatých pilin, cestou viděl okny stále totéž moře, Karibské moře v lednu, třiadvacetkrát je bez zastavení pozoroval a vypadalo vždy jako vždy v lednu, jako rozkvetlá bažina, nahlédl do pokoje Bendición Alvaradové, aby se přesvědčil, že dosud stojí na svém místě její dědictví meduňky lékařské, klece po mrtvých ptácích, lůžko bolesti, na němž matka vlasti strávila své zahnívající stáří, dobrou noc, zašeptal jako vždy, ačkoli mu už dávno nikdo neodpovídal dobrou noc, synu, spi s Bohem, zamířil k své ložnici s lampou pro případ náhlého útěku, když pocítil mrazení z vyjevených žhavých uhlíků očních panenek Lorda Köchela stojícího ve stínu a jeho smysly postřehly vůni muže, tíseň jeho nadvlády, odlesk jeho opovržení, kdo je tu, zeptal se, ačkoli věděl, kdo to je, José Ignacio Saenz de la Barra ve svátečních šatech mu přišel připomenout, že dnes je historický večer, 12. srpen, generále, nesmírně závažné datum, kdy jsme oslavovali první století jeho nástupu k moci, takže přišli hosté z celého světa, upoutáni zprávou o události, jíž se lze zúčastnit pouze jedinkrát za celý dlouhý život, otčina se veselila, celá otčina kromě něho, neboť přes naléhání José Ignacia Saenze de la Barry, aby ten pamětihodný večer prožil uprostřed jásotu a veselí svého lidu, on dříve než jindy spustil tři závory od Šatlavy své ložnice, nasadil tři zámky a zasunul tři petlice, lehl si tváří na holé cihly, v hrubé plátěné uniformě bez distinkcí, v kamaších, se zlatou ostruhou a s pravou paží pod hlavou místo polštáře tak, jak jsme ho našli rozklovaného od supů a prolezlého červy a květinami od mořského dna, a skrze mlhu filtrů lehkého spánku vnímal rakety odlehlého svátku slaveného bez něho, vnímal jásavou hudbu, radostné vyzvánění zvonů, bahnitý tok davů, které přišly oslavit slávu,

která mu nepatřila, zatímco šeptal, spíš uchvácen než smutný, maminko má, Bendición Alvaradová, už sto roků, ksakru, už sto roků, jak ten čas letí.

Zde tedy ležel, jako by to byl on, ačkoli to on nebyl, na hodovním stole slavnostního sálu v ženské nádheře zemřelého papeže mezi květinami, v níž se sám nepoznal, když byl vystaven při své první smrti, a naháněl víc hrůzy mrtvý než živý, s hladkou rukavičkou vycpanou bavlnou na hrudi obrněné falešnými medailemi za neskutečná vítězství v čokoládových válkách vymyšlených jeho neohroženými pochlebovači, v křiklavé sváteční uniformě, s kamašemi z lakované kůže, jedinou zlatou ostruhou, kterou jsme v paláci našli, a deseti smutnými generálskými hvězdami vesmíru, které mu připnuli na poslední chvíli, aby ho povýšili výš, nežli ho povýšila smrt, a ve své nové posmrtné podobě byl tak bezprostřední a viditelný, že poprvé a mimo vší pochybu bylo možno věřit v jeho reálnou existenci, třebaže se mu ve skutečnosti nikdo nepodobal méně, nikdo nebyl tolik jeho opakem jako ona mrtvola z vitríny, která se o půlnoci vařila na pomalém ohni stísněného prostoru místnosti žhnoucí svícemi, zatímco jsme v sousedním salónu ministerské rady slovo za slovem probírali závěrečný bulletin se zprávou, které se nikdo neodvažoval věřit, když nás vyrušil hluk nákladních automobilů naložených plně ozbrojenými oddíly vojska, jehož mlčelivé hlídky od časného rána obsazovaly veřejné budovy, zalehly k zemi připraveny k střelbě pod arkádami obchodní ulice, skryly se v průjezdech domů, viděla jsem je rozestavovat trojnožky kulometů na plochých střechách domů ve čtvrti místokrálů, když jsem otevřela dveře na balkón našeho domu, abych tam položila hrst vlhkých karafiátů, právě nařezaných v patiu, zahlédla jsem pod balkónem hlídku, jíž velel poručík, který chodil od domu k domu a nařizoval zavřít těch pár obchodů, které začínaly otvírat v obchodní ulici, dnes je vyhlášen národní svátek, křičel, z balkónu jsem jim hodila karafiát a zeptala se, co se to děje, že je všude tolik vojáků a tolik harašení zbraněmi, a poručík chytil ve vzduchu karafiát a odpověděl mi, děvče, to bychom také rádi věděli, asi se probudil nebožtík, řekl mi mrtvý smíchy, vždyť nikdo se neodvážil pomyslet, že by se přihodila tak okázalá událost, ale naopak, mysleli jsme, že po mnoha letech netečnosti se opět chopil otěží svého úřadu a je živější než kdykoli jindy, že znovu vláčí své veliké nohy pomyslného monarchy prezidentským palácem, jehož světelné koule se opět zažehly, mysleli jsme, že to byl on, kdo vyhnal ven krávy, které zapadaly mezi škvíry dlaždic Promenádního náměstí, kde si slepec sedící ve stínu umírajících palem spletl jejich paznehty s botami vojáků a recitoval verše o šťastném rytíři, který se navrací z dáli, zvítěziv nad smrtí, recitoval je z plna hrdla, s rukou napřaženou ke kravám, které se šplhaly na hudební pavilón, aby se nažraly balzamínových girland, jsouce zvyklé lézt za žrádlem do schodů a ze schodů, a usídlily se mezi troskami Múz korunovaných divokými kaméliemi a opičkami visícími na lyrách sutin Národního divadla, a porážejíce květináče nardů, vstupovaly mrtvé žízní do svěžího polostínu průjezdů místokrálovské čtvrti a nořily vyprahlé tlamy do bazénu vnitřního patia, a nikdo se neodvážil je vyhnat, protože jsme věděli o dědičné značce prezidentského razidla, kterou krávy měly na zadku a býci na krku, byly nedotknutelné, sami vojáci se jim vyhýbali na divokých stezkách obchodní ulice, která ztratila svůj někdejší lomoz pekelného jarmarku, zůstala tam pouze kostnice rozbitého žebroví a zlomených ráhen mezi loužemi dýmajících jedovatých kalů na místech, kde bývalo veřejné tržiště, když jsme ještě mívali moře a goelety kotvily mezi pulty se zeleninou, zůstaly tam prázdné místnosti po tom, co v dobách jeho slávy bývalo bazarem Indů, avšak Indové odešli, ani nepoděkovali, pane generále, a on křičel ksakru, zachvácen poslední stařeckou prchlivostí, ať si táhnou vytírat zadek Angličanům, křičel, a oni odešli všichni, na jejich místech se usadili pouliční prodavači indiánských amuletů a hadích protijedů, ztřeštěné krčmy s gramofonem a s nájemnými postelemi vzadu za výčepem, které vojáci roztřískali pažbami, když zvony na katedrále ohlašovaly smutek, všechno vzalo zasvé dřív než on, umořili jsme se až do posledního dechu beznadějným očekáváním, že jednoho dne bude pravdivá opakující se a vždy vyvracená pověst, že konečně podlehl kterékoli ze svých mnohých královských nemocí, a přesto jsme tomu nyní, když to bylo jisté, nevěřili, a to ne proto, že bychom tomu ve skutečnosti nevěřili, ale že jsme již nechtěli, aby to bylo jisté, nakonec jsme nevěděli, jak by nám bylo bez něho, co by se stalo s našimi životy po jeho smrti, nemohla jsem si představit svět bez muže, který mě učinil šťastnou ve dvanácti letech tak, jak se to nepodařilo žádnému jinému od těch dávných odpolední, kdy jsme v pět hodin vycházely ze školy a on ve světlíku stáje číhal na dívenky v modré uniformě s námořnickým límcem a s jediným copem na zádech, říkaje si, maminko má, Bendición Alvaradová, jak krásné jsou ženy mého věku, volal na nás, viděly jsme jeho třaslavé oči, ruku s rukavicí se zlomenými prsty, jež se nás snažila upoutat karamelou od velvyslance Forbese, všechny vyděšeně prchaly, všechny kromě mne, zůstala jsem sama na ulici, kde stála škola, a když jsem viděla, že se nikdo nedívá, chtěla jsem sáhnout po karamele, a tehdy mě uchopil za zápěstí něžným spárem jaguára a bez bolesti mě vyzvedl do vzduchu a vtáhl do světlíku tak opatrně, že mi neporušil jediný záhyb na šatech, a položil mě na seno vonící jako stará moč a snažil se mi cosi povědět, ale nebyl s to vypustit cokoli z vyschlých úst, protože byl vylekanější než já, třásl se, na kabátu

bylo vidět, jak mu buší srdce, byl bledý, v očích měl tolik slz, kolik jich kvůli mně neuronil žádný jiný muž za celý můj vyhnanecký život, mlčky se mne dotýkal a přitom rychle oddechoval, sahal na mne s takovou něhou, jakou jsem nepoznala u žádného jiného muže, až mi vypučela poupata na ňadrech, vsunoval mi prsty za okraj kalhotek, přivoněl si k nim a dával mi přivonět, čichni si, říkal mi, to je tvá vůně, a podruhé už nepotřeboval karamely velvyslance Baldricha a já prolézala světlíkem stáje a prožívala nejšťastnější chvíle svého dospívání s tímto mužem zdravého a smutného srdce, jenž mě čekával sedě na seně s pytlíkem jídla, namáčel chléb do mé první dívčí šťávy, dříve než věci pozřel, vsunoval mi je tam a dával mi je jíst, vsunoval mi tam konečky chřestu a pojídal je marinové mým intimním mokem, jsi chutná, říkal mi, voníš přístavem, snil o tom, že sní mé ledviny uvařené v jeho vlastním čpavkovém vývaru, se solí z tvého podpaží, snil, s tvou vlahou močí, nakrájel mě od hlavy až k patě, sypal mě kamennou solí, pálivým kořením a bobkovými listy a nechával mě vřít na pozvolném ohni ve žhavém slézu krátkých podvečerů naší bezvýchodné lásky, pojídal mě od hlavy až k patám s dychtivou ušlechtilostí starce, kterou jsem nikdy nenašla u tolika uspěchaných a skoupých mužů, kteří se mě bezvýsledně snažili milovat ve zbytku mého života bez něho, vyprávěl mi o sobě, když jsme zvolna trávili lásku, zatímco jsme odháněli čumáky krav, které se nás snažily olizovat, říkal mi, že sám neví, kým je, že toho generálování má už po krk, říkal mi bez hořkosti a zničehonic, jako by hovořil sám k sobě, vznášel se ve vytrvalém bzučení vnitřního ticha, které bylo možno přervat pouze výkřikem, nikdo nebyl úslužnější a moudřejší než on, nikdo nebyl mužnější, stal se jediným smyslem mého života ve čtrnácti letech, když se u nás doma objevili dva vysocí důstojníci s kufříkem napěchovaným dublony ryzího zlata a o půlnoci mě s celou naší rodinou strčili na cizí loď s příkazem, abych se dlouhá léta nevracela do vlasti, až se ve světě rozšířila zpráva, že zemřel, a ani nevěděl, že jsem po celý zbytek svého života zmírala touhou po něm, spávala jsem s neznámými muži z ulice, abych se přesvědčila, zda najdu někoho lepšího, než byl on, vrátila jsem se zestárlá a zahořklá s tímto hejnem dětí, které jsem počala s různými otci, představujíc si, že jsou od něho, a naproti tomu on na ni zapomněl hned druhého dne, kdy ji nezahlédl lézt do světlíku kravské stáje, a nahrazoval ji každé odpoledne jinou, protože tehdy již nerozlišoval, která je která v houfu stejně uniformovaných školaček, které na něho vyplazovaly jazyk a křičely na něho, ty stará slívo, když se snažil je nalákat na karamely od velvyslance Rumpelmayera, volal na ně bez rozdílu a nikdy se neptal, zda ta dnešní je táž jako ta včerejší, přijímal je všechny stejně, na všechny myslel, jako by to byla jedna jediná, zatímco napůl spící naslouchal na lehátku stále stejným důvodům velvyslance Streimberga, jenž mu věnoval akustickou trubku, stejnou, jakou má pes naslouchající hlasu svého pána, s elektrickým opakovacím zařízením, aby mohl znovu a znovu naslouchat naléhavé žádosti o naše teritoriální vody za poskytování zahraničního úvěru, ale on zas jako vždy opakoval ani nápad, můj milý Stevensone, všechno kromě moře, a vypínal elektrický tlampač, aby neslyšel ten hrozný kovový hlas, který jako by obracel desku, aby mu znovu vysvětlil, co mi již tolikrát vysvětlili moji vlastní experti, a to bez slovních kliček, že nám zbyl holý zadek, že jsme vyčerpali poslední prostředky, že jsme zakrváceni staletou potřebou přijímat půjčky, abychom splatili zahraniční dluh z doby válek za nezávislost a potom další půjčky, abychom splatili úroky za starý dluh, vždycky výměnou za něco, pane generále, nejprve za monopol na chinin a tabák pro Angličany, potom za monopol na kaučuk a kakao pro Holanďany, potom za koncesi na železnici přes poušť a říční plavbu pro Němce, a všechno pro Severoameričany za tajné smlouvy, se kterými se seznámil teprve po hlučném pádu a veřejné smrti José Ignacia Saenze de la Barry, Bůh mu dej věčný oheň v kotlích nejhlubších pekel, nezůstalo nám nic, pane generále, on však totéž slýchával od všech ministrů financí od těžkých dob, kdy vyhlásil moratorium na závazky vůči hamburským bankéřům a kdy německá flotila zablokovala přístav a anglický křižník vystřelil varovnou salvu, jež udělala díru do věže katedrály, on však řval seru na krále z Londýna, raději zemřeme, než bychom se prodali, křičel smrt kaiserovi, a v poslední chvíli ho zachránila přátelská služba jeho kumpána u domina, velvyslance W. Traxlera, jehož vláda se stala ručitelkou našich evropských závazků výměnou za právo doživotní těžby našeho nerostného bohatství, a od té doby jsme zadluženi až po ty podvlíkačky, které máme na sobě, pane generále, on však o páté doprovázel věčného velvyslance až ke schodišti a na rozloučenou mu poklepal po rameni, ani nápad, milý Baxtere, raději zemřu, než bych se vzdal moře, skleslý nad zchátralostí svého hřbitovního paláce, jímž se nedalo projít bez klopýtnutí, jako by žil pod vodou od té ničemné doby, kdy José Ignacio Saenz de la Barra, můj velký omyl, usekal hlavy celému lidskému pokolení, kromě hlav, které patřily původcům atentátu na Leticii Nazarenovou a dítě, ptáci v klecích odmítali zpívat, ať se jim lilo do zobáku sebevíc kantoríny, děvčátka ze sousední školy už nezpívala o přestávce píseň o barevném ptáčku sedícím na zeleném citroníku, život mu prchal v netrpělivém čekání, až budu s tebou ve stáji, mé dítě, s tvými broskvovými ňadérky a tvou vlhkou muchomůrkou, jídal sám pod maceškovým loubím, vznášel se v tetelícím se vzduchu druhé hodiny odpolední a ďobal spánek siesty, aby neztratil nit televizního filmu, v němž všechno probíhalo na jeho příkaz opačně než v životě, neboť zasloužilý otec vlasti, jenž všechno znal, nikdy nevěděl, že jsme mu od dob José Ignacia Saenze de la Barry namontovali nejprve speciální vysílač pro radioromány a potom uzavřený

televizní okruh, aby pouze on viděl filmy upravené podle jeho vkusu, v nichž umírali jenom bídáci, láska vítězila nad smrtí, život ubíhal, jako když foukneš, dělali jsme ho šťastným pomocí podvodu, stejně jako býval šťastný v tolika odpoledních svého stáří s dívenkami v uniformách, které by ho bývaly oblažovaly až do smrti, kdyby neměl tu smůlu, že se jedné z nich zeptal, čemu se učí ve škole, a já jsem mu řekla pravdu, že mě neučí ničemu, pane, já jsem kurva z přístavu, a on si to dal opakovat, zda dobře rozuměl tomu, co mi přečetl na rtech, a já jsem mu opakovala slovo od slova, že nejsem žádná studentka, pane, jsem kurva z přístavu, zdravotní služba ji vykoupala v kreolínu a otřela hadrem, řekli jí, aby si oblékla tuhle námořnickou uniformu a tyhle punčochy bohaté dívenky a aby každé odpoledne v pět hodin prošla touto ulicí, a nejen já, ale všechny kurvy mého věku naverbované a umyté zdravotní policií, všechny v téže uniformě a v týchž mužských botách a s těmito copy z koňských žíní, které si lze sundat, podívejte se, a zas připnout ozdobným hřebínkem, řekli nám, abychom se nebály, že je to ubohý přihlouplý dědeček, který vás ani nepovalí, ale jenom prstem vás bude zkoumat jako doktor a olizovat vám poprsí a bude vám strkat jídlo do škebličky, zkrátka všechno to, co mi provádíte, když sem přijdu, že nemusíme nic dělat, jen spokojeně zavřít oči a říkat, má lásko, má lásko, což se vám líbí, to nám řekli, a dokonce nás přiměli, abychom si to vyzkoušely a od začátku zopakovaly, dřív než nám zaplatí, ale já si myslím, že je to velký podfuk, dát takovou porci libového za čtyři souchotinářská pesa, která nám zůstanou po srážkách za zdravotní poplatek a provizi seržantovi, ksakru, to není správné vyhazovat tolik jídla spodem, když člověk nemá, co by jedl horem, řekla, zastřena ponurou aurou nevyzpytalného starce, který naslouchal jejímu odhalení bez jediného mrknutí oka a v duchu si říkal, maminko má, Bendición Alvaradová, proč na mě sesíláš takový trest, avšak neučinil jediné gesto, které by prozradilo jeho sklíčenost, a mlčky podnikl nejrůznější pátrání, až zjistil, že dívčí školu vedle prezidentského paláce skutečně zavřeli, a to už před mnoha lety, pane generále, sám ministr výchovy ve spolupráci s arcibiskupem primasem a rodičovským sdružením zajistil nezbytné finanční prostředky na stavbu nové třípatrové budovy přímo u moře, kde by dívky z význačných rodin byly mimo číhavý dosah soumračného svůdce, jehož tělo lososa uvízlého bradou vzhůru na hodovním stole se začalo rýsovat proti bledému slézu obzoru s měsíčními krátery za našich prvních ranních červánků bez něho, byl chráněn před vším mezi zasněženými liliemi, konečně vyvázán ze své absolutní moci po tolika letech vzájemného zajetí, v němž bylo nemožné rozlišovat, kdo byl obětí koho na tom hřbitově živých prezidentů, kteří nabílili hrobku uvnitř i zvenčí, a ani se se mnou neporadili, ale nařizovali, bez toho, že by jej pozvali, nechoďte tudy, pane, šlapete nám do vápna, a on tudy nešel, zůstaňte v horním patře, pane, ať vám nespadne na hlavu lešení, a on zůstal, ohlušen rámusením tesařů a zlostnými výkřiky zedníků, ať ten starý paprika odtud zmizí, ještě se nám posere do malty, a on zmizel poslušněji nežli vojín, v nelehkých měsících obnovy paláce, o které se s ním nikdo neradil a při které byla otevřena nová okna vstříc mořským vánkům, avšak osamocenější než kdykoli jindy pod tvrdým dozorem eskorty, která ho zřejmě neměla chránit, ale hlídat, ujídali mu polovinu jídla, aby zabránili jeho případnému otrávení, měnili mu skrýše s včelím medem, nasazovali mu zlatou ostruhu jako zápasícím kohoutům, aby mu při chůzi nezvonila, nač, ksakru, celá ta řada venkovanských lstí, nad kterou by smíchy pukal můj kamarád Saturno Santos, byl vydán na milost jedenácti lidoopům v saku a kravatě, kteří trávili den tím, že dělali japonské žertíky, uváděli v chod přístroje se zelenými a červenými světélky, která se rozsvěcejí a zhášejí, když někdo v okruhu padesáti metrů má u sebe zbraň, a jeli jsme ulicemi, jako bychom prchali, v sedmi stejných automobilech, které měnily pořadí, během jízdy se vzájemně předjížděly, takže ani sám nevím, v kterém jsem seděl, nač, ksakru, zbytečné plýtvání střelným prachem na supy, protože on odhrnul záclonky, aby viděl ulice po tolika letech vězení, a viděl, že nikdo nebyl vzrušen mlčelivou jízdou smutečních limuzín prezidentské karavany, viděl útesy s ministerstvy ze solárního skla, jež se tyčily výš nežli věže katedrály a zakryly barevné výběžky s černošskými baráky na návrších přístavu, viděl vojenskou hlídku, která mazala čerstvý nápis namalovaný štětkou na zdi, a zeptal se, co tam bylo napsáno, a oni mu odpověděli věčná sláva budovateli nové vlasti, ačkoli on věděl, že je to lež, pochopitelně, jinak by to nemazali, nač to všechno, ksakru, viděl třídu vroubenou kokosovými palmami a širokou jako šestka, s brázdami květinových záhonů táhnoucími se až k moři, kde se rozkládala bahniště, viděl vilové předměstí s častým římským sloupořadím a s hotely s amazonskými zahradami, kde se nacházelo rejdiště veřejného trhu, viděl želvy automobilů v bludných zatáčkách městských tepen, viděl dav zhrublý poledním parnem na slunečném chodníku, zatímco na opačném chodníku nebyl nikdo než nezaměstnaní výběrčí daní za právo chodit stínem, nikdo se však tentokrát nezachvěl, když zaslechl zprávu, že se blíží mocnář skrytý v chlazené rakvi prezidentské limuzíny, nikdo nepoznal jeho rozčarované oči, dychtivé rty, ochablou ruku říkající neurčité sbohem uprostřed křiku prodavačů novin a amuletů, zmrzlinářských vozíků, vlajících korouhví loterie o třech číslech, všedního lomozu pouličního světa vzdáleného niterné tragédii osamělého vojáka, jenž nostalgicky vzdychal, říkaje si, matičko má, Bendición Alvaradová, kam se podělo moje město, kde je ubohá ulička žen bez mužů, které za soumraku vycházely nahé nakupovat modré a růžové ryby a poklepat si o své matce s hokynářkami, zatímco se jim sušilo prádlo na balkónech, kde jsou Indové kadící u dveří svých

krámků, kde jsou jejich sinalé manželky, jež dojímaly smrt lítostivými písněmi, kde je žena, jež se proměnila v štíra, protože neposlouchala rodiče, kde jsou hospody žoldnéřů, jejich říčky kvasící moče, všednodenní půvab pelikánů v zatáčce ulice, a náhle, ach přístav, kdepak je přístav, vždyť býval zde, co se stalo s goeletami podloudníků, s rezivými čluny námořních pěšáků, kam se poděla má milá vůně hoven, maminko, co se to dělo na světě, že nikdo nepoznal neklidnou ruku zapomínajícího milence, který za sebou zanechával proud neužitečných sbohemdání z okénka se zamženým sklem, z okénka vlaku, který s pískotem projel polem osetým vonnými plodinami na místech, kde předtím ležely bažiny rýžovišť plné pištících ptáků a malárie, vyplašil houfy krav označkovaných prezidentským železem na neskutečných rovinách s modrými pastvinami, a uvnitř vagónu vyčalouněného církevním sametem a plného modliteb za neodvolatelný osud si kladl otázku, kde je můj starý vláček na čtyřech nožkách, ksakru, kde je mé větvoví anakond a jedovatých balzamín, mé vřeštění opic, kde jsou moji rajští ptáci, kde je celá má otčina s tvým drakem, maminko, kde je to, vždyť zde stály stanice a na nich nemluvné Indiánky s anglickými klobouky, jež u okének vlaku prodávaly sirupová zvířátka, brambory sypané sněhem, maminko, jež prodávaly slepice smažené na žlutém omastku pod oblouky květinových nápisů věčná sláva zasloužilému otci vlasti, o němž nikdo neví, kde je, avšak vždycky, když se ohrazoval, že ten uprchlický život je horší než smrt, říkali mu, že ne, pane generále, je to život v míru a v pořádku, říkali mu, a on to nakonec přijal, souhlasím, znovu oslněn osobním půvabem José Ignacia Saenze de la Barry, tvora matkou zavrženého, kterého tolikrát ponížil a vzteky poplival za bezesných nocí, avšak jehož kouzlu opět podlehl, sotva mu vkročil do kanceláře se světlem slunce na řemínku, svým psem s lidskýma očima, kterého neopustí ani při močení a který má kromě toho lidské jméno Lord Köchel, a opět přijímal jeho tvrzení s krotkostí, jež ho popouzela proti sobě samému, nedělejte si starosti, Náci, splňte svou povinnost, a tak se José Ignacio Saenz de la Barra opět navracel se svou nedotčenou pravomocí do popravčí dílny, kterou zřídil necelých pět set metrů od prezidentského paláce v nevinné budově koloniálního slohu, kde býval blázinec Holanďanů, dům stejně velikánský, jako je ten váš, pane generále, ukrytý v mandlovníkovém háji a obklopený loukou s divokými fialami, jehož přízemí bylo vyhrazeno identifikačním službám a rejstříku občanských dat a ve zbývajících patrech byly umístěny nejdůmyslnější a nejbarbarštější mučicí stroje, jež byla s to vymyslet lidská fantazie, on je však nechtěl vidět a znát a upozornil Saenze de la Barru, plňte nadále svou povinnost v souladu se zájmy země, avšak s jedinou podmínku, že já nic neviděl a nevím, ani jsem v těch místech nikdy nebyl, a Saenz de la Barra dal své čestné slovo, že vám budu k službám, pane generále, a splnil je, stejně jako splnil jeho rozkaz, že už nebude mučit děti mladší pěti let elektrickými póly přiloženými na varlátka, aby tím přiměl k přiznání jejich rodiče, neboť on se obával, že taková hanebnost by mu mohla opět připravit mnoho bezesných nocí, podobně jako tomu bylo s loterií, ačkoli stejně nemohl zapomenout na tu dílnu hrůzy v takové blízkosti jeho ložnice, neboť ho za tichých měsíčných nocí probouzela hudba vlaků, jež zrána ujížděly s brucknerovským hromobitím, působíce zkázu potopy a zanechávajíce za sebou bezútěšné cáry hávů mrtvých nevěst na větvích mandlovníků někdejší rezidence holandských náměsíčníků, aby nebylo z ulice slyšet děsuplný bolestný ryk umírajících, a za to všechno nevzal ani haléř, pane generále, neboť José Ignacio de la Barra používal své mzdy na nákup knížecích obleků, košil z přírodního hedvábí s monogramem na hrudi, střevíců z kozinky, krabic gardénií do klopy, toaletních vod z Francie s rodinným erbem vyraženým na původní nálepce, neměl však ženu, o níž by se vědělo, ani prý není buzerant, ani nemá žádného přítele, ani svůj vlastní domov, nic takového, pane generále, žije jako světec, připoután prací k umrlčí dílně, až se únavou svalí na pohovku v pracovně, kde spává nejrůznějším způsobem, nikdy však v noci a nikdy ne víc než tři hodiny najednou, kde spává bez stráže u dveří a bez zbraně po ruce, pod přítulnou ochranou Lorda Köchela, který vyskakoval z kůže nedočkavostí, až se dostane k jedinému žrádlu, o které stál, to jest k teplým střevům sťatých, a který ze sebe loudil zvuky, jako když voda klokotá v hrnci, jakmile jeho lidský pohled postřehl skrze zdi, že se někdo blíží k pracovně, ať už to byl kdokoli, protože ten člověk nevěří ani zrcadlu, pane generále, činil rozhodnutí a s nikým se o nich předem neradil, pouze vyslechl zprávy svých agentů, v zemi se nepřihodilo nic a vyhnanci v kterémkoli místě planety nevydali jediný vzdech, aby se to José Ignacio Saenz de la Barra okamžitě nedozvěděl prostřednictvím nitek neviditelné pavučiny udání a úplatků, jíž má obestřenu zeměkouli, neboť na to se vydávaly peníze, pane generále, vždyť nebylo vůbec jisté, že mučitelé berou ministerské platy, jak se tvrdilo, naopak, nabízeli se zdarma, aby dokázali, že jsou schopni rozčtvrtit vlastní matku a předhodit její kusy prasatům bez zachvění hlasu, místo doporučujících dopisů a potvrzení o vzorném chování nabízeli svědectví o svých krutých předcích, aby jim přidělili práci podle příkazů francouzských mučitelů, kteří jsou racionalisté, pane generále, a jsou tudíž metodičtí v krutostech a odolní k soucitu, byli to oni, kdo umožňovali pokrok v mezích pořádku, byli to oni, kdo předjímali spiknutí mnohem dříve, než se zahnízdila v hlavách původců, ti roztržití zákazníci, kteří se osvěžovali pod vějíři ventilátorů cukráren, ti, kteří pročítali noviny v hostincích Číňanů, ti, kteří pospávali v kinech, ti, kteří nabízeli svá místa těhotným ženám v autobusech, ti, kteří se vyučili řemeslu elektrikářů a klempířů po tom, co polovinu života strávili jako noční

lupiči a bandité na dobytčích stezkách, příležitostní milenci služek, nevěstky na zaoceánských parnících a v mezinárodních barech, organizátoři turistických zájezdů do rájů Karibského moře v cestovních kancelářích na Miami, soukromé sekretářky ministra zahraničních věcí Belgie, doživotní strážkyně zšeřelé chodby čtvrtého patra hotelu Internacional v Mose, a tolik jiných, které nikdo nezná ani v nejodlehlejším koutě země, avšak vy, pane generále, můžete klidně spát, neboť dobří vlastenci vlasti říkají, že vy o ničem nevíte, že se to všechno děje bez vašeho souhlasu, že kdyby se o tom pan generál dozvěděl, poslal by Saenze de la Barru postrkovat sedmikrásky na hřbitov odpadlíků v přístavní pevnosti, a tak pokaždé, když se dozvěděli o novém barbarském činu, v duchu povzdechli kdyby to věděl pan generál, kdybychom mu o tom mohli povědět, kdyby to tak mohl vidět, a on nakázal každému, kdo mu o tom povídal, aby nikdy nezapomněl, že já opravdu nic nevím, nic jsem neviděl ani jsem o těch věcech s nikým nemluvil, a tak znovu získával klid, jenomže nadále docházelo tolik žoků useknutých hlav, že mu připadalo nepochopitelné, že by se José Ignacio Saenz de la Barra mazal krví až po šošolku svých vlasů bez jakéhokoli prospěchu, vždyť lidé jsou sice blbí, ale ne zas tolik, ani se mu nezdálo pochopitelné, že minula celá léta a velitelé trojího vojska neprotestovali proti svému podřízenému postavení, ani nežádali zvýšení platu, nic, takže on začal odděleně sondovat situaci, aby zjistil příčiny souhlasu vojáků, chtěl si ověřit, proč se nebouřili, proč přijímali nadvládu civilní osoby, a těm nejhorlivějším a nejctižádostivějším položil otázku, zda podle jejich názoru nenadešel čas, aby se srazil hřeben krvežíznivému přivandrovalci, jenž kydal špínu na dobré jméno ozbrojených sil, oni mu však odpověděli, že pochopitelně ne, pane generále, tak zlé to zas není, a od té doby už nevím, kdo je kdo ani kdo jde s kým a kdo proti komu v tomto haraburdí pokroku v mezích řádu, který mi začíná zapáchat skrytou umrlčinou jako ta, na kterou nechci raději vzpomínat, ubohých dětí z loterie, avšak José Ignacio de la Barra mírnil prudkost jeho nápadů se sladkou mocí krotitele divokých psů, spěte klidně, pane generále, říkal mu, svět patří vám, přiměl ho věřit, že všechno je tak prosté a jasné, a opět ho zanechával v temnotách onoho ničího domu, jímž on procházel od jednoho konce k druhému a nahlas se ptal kdo ksakru jsem, že se cítím, jako kdyby mi obrátili naruby světlo zrcadel, kde to ksakru jsem, že bude jedenáct ráno a v téhle poušti není ani náhodně zatoulaná slepice, vzpomeňte si, jak tu bývalo kdysi, volal, vzpomeňte si na chumel malomocných a mrzáků, kteří se rvali se psy o žrádlo, vzpomeňte si na klouzačku ze zvířecích hoven na schodišti a na žadonění vlastenců, kteří mě nenechali klidně projít kolem, prosíce posypte mi tělo solí života, pane generále, pokřtěte mi kluka, aby ho netrápil průjem, protože tvrdili, že můj dotek má účinnější stavěči vlastnosti než nezralý banán, položte mi ruku semhle, uvidíte, zda se mi usadí tlukot srdce, vždyť já už nemám odvahu žít s tím věcným zemětřesením uvnitř, pohlédněte na moře, pane generále, ať se odvrátí uragány, pozvedněte zrak k nebi, ať se kaje zatmění slunce, skloňte jej k zemi, ať se vyděsí mor, protože tvrdili, že jsem zasloužilý otec vlasti, který budí respekt přírody a napravuje vesmírný řád a odhaluje zacloněnou tvář boží prozřetelnosti, a já jim dával, oč mě prosili, a kupoval od nich všechno, co mi chtěli prodat, ne že bych měl měkké srdce, jak tvrdila jeho matka Bendición Alvaradová, ale protože je zapotřebí železných nervů k poskytování ubohé přízně těm, kteří vychvalovali jeho zásluhy, jenomže nyní nebylo nikoho, kdo by ho o cokoli prosil, nikoho, kdo by mu řekl alespoň dobrý den, pane generále, jak jste se vyspal, neměl ani útěchu z nočních explozí, které ho probouzívaly s krupobitím okenního skla a rozechvívaly veřeje domu a vnášely paniku mezi vojáky stráže, ale skýtaly alespoň pocit života, a ne jako tohle ticho, které mi bzučí v hlavě a budí mě svým hlukem, už nejsem nic než panák namalovaný na zdi tohoto strašidelného paláce, kde nemohl ani vydat příkaz, který by nebyl předem splněn, své nejniternější touhy nacházel splněné ve vládním tisku, který čítal o hodině siesty na lehátku od první až do poslední stránky včetně inzerátů, neexistoval náznak jeho dechu ani úradek jeho vůle, který by se neobjevil vytištěn velkými písmeny spolu s fotografií mostu, který on zapomněl dát postavit, nově otevřené školy zametání, dojnice a chlebovníku s jeho portrétem z dob slávy, kdy přestřihával jiné inaugurační stuhy, a přesto nenacházel klid, vlekl své velké nohy senilního slona, hledaje cosi, co ve svém samotářském domě neztratil, shledával, že někdo před ním již přikryl klece smutečními hadry, někdo u oken pozoroval moře a někdo před ním spočítal krávy, všechno bylo v pořádku a nic nechybělo, vracel se tedy se svícnem do ložnice, když rozpoznal , svůj vlastní hlas znásobený voláním prezidentské stráže a vyklonil se z pootevřeného okna a v pokoji plném kouře spatřil skupinu podřimujících důstojníků před smutnou září televizní obrazovky a na obrazovce byl on, štíhlejší a pevnější, ale byl jsem to já, maminko, seděl jsem v pracovně, kde jsem měl zemřít, se státním znakem za zády a s třemi páry zlatých ostruh na stole, a zpaměti jsem přednášel zprávu o stavu vlasti učenými slovy, která bych se nikdy neodvážil opakovat, ksakru, byl to mnohem nepříjemnější pohled než na vlastní mrtvé tělo ležící mezi květinami, protože nyní se viděl živý a slyšel se mluvit vlastním hlasem, já sám sebe, maminko, já, který jsem nikdy nesnesl trapný pocit, že bych se měl vyklonit z balkónu, a nikdy se mi nepodařilo překonat stud při projevu na veřejnosti, a hle, zde byl, tak opravdový a smrtelný, že se zmateně zarazil u okna a říkal si, mamičko má, Bendición Alvaradová, jak je možné toto tajemství, avšak José Ignacio Saenz de la Barra projevil netečnost tváří v tvář jednomu z mála výbuchů hněvu, který on si dovolil

během bezpočtu let své vlády, neberte si to tak, pane generále, řekl se svým sladkým patosem, museli jsme sáhnout k tomuto nedovolenému prostředku, abychom uchránili loď pokroku v mezích zákona od ztroskotání, byl to božský nápad, generále, díky jemu se nám podařilo zažehnat nejistotu lidu ztělesněného ve vaší moci, která každou poslední středu v měsíci podávala uklidňující zprávu o správě státu prostřednictvím státního rozhlasu a televize, beru za to na sebe odpovědnost, generále, protože já jsem to byl, kdo sem postavil tenhle květináč s šesti mikrofony v podobě slunečnic, který zaznamenával vaše vyslovené myšlenky, já jsem to byl, kdo mu kladl otázky, na které on odpovídal při pátečních audiencích a netušil, že jeho nevinné odpovědi jsou úryvky měsíčního projevu k národu, neboť nikdy nebylo použito obrazu, který by mu nepatřil, a jediného slova, které byste sám nevyslovil, jak si to můžete ověřit na těchto deskách, které mu Saenz de la Barra položil na psací stůl spolu s těmito filmy a tímto dopisem, který ve vaší přítomnosti vlastnoručně podepisuji, abyste naložil s mým osudem, jak uznáte za vhodné, a on se na něho zaraženě podíval, protože si náhle uvědomil, že Saenz de la Barra je poprvé přítomen bez psa, že je bezbranný a bledý, a tehdy si povzdechl nu dobrá, Náci, plňte svou povinnost, řekl mu s výrazem bezedné únavy ve tváři, rozvalen naznak na pérové pohovce a s očima upřenýma k pronikavému zraku vůdců národa na obrazech, starší než kdykoli jindy, ponuřejší a smutnější, avšak s týmž výrazem nepředvídatelných úradků, se kterými se Saenz de la Barra měl seznámit o dva týdny později, když opět vstoupil bez předchozího ohlášení do jeho pracovny, téměř za sebou vlekl na vodítku svého psa a oznámil mu naléhavou zprávu o ozbrojeném povstání, kterému by mohl zabránit pouze váš zásah, generále, a on konečně odhalil nepostřehnutelnou štěrbinu, kterou po tolik let hledal v obsidiánové zdi uhranutí, matičko má, Bendición Alvaradová, zde je má odplata, řekl si, tenhle ubohý kozel se posírá strachy, avšak neučinil jediné gesto, jímž by prosvitly jeho záměry, naopak, zahrnul Saenze de la Barru mateřskou aurou, nedělejte si starosti, Náci, vzdechl, máme dost času, abychom si v klidu promysleli, kde ksakru vězí pravda v té bažině protiřečících si pravd, které se zdají být méně jisté, než kdyby byly lží, zatímco Saenz de la Barra zjišťoval na řetízkových hodinách, že bude sedm večer, generále, a velitelé všech tří vojsk dojídají ve svých domovech večeři, se svými ženami a dětmi, aby ani ty netušily jejich záměry, a vyjdou v civilním obleku bez doprovodu vchodem pro služebné, kde je očekává taxík zavolaný telefonem, aby přelstili bdělost našich lidí, nikoho z nich neuvidí, pochopitelně, ačkoli jsou tam, generále, jsou to řidiči taxíků, ale on řekl jenom aha a usmál se, nedělejte si tolik starostí, Náci, raději mi vysvětlete, jak je možné, že nám zůstala kůže na těle, jestliže podle vašich součtů useknutých hlav jsme měli víc nepřátel než vojáků, avšak Saenz de la Barra měl už jenom oporu v drobném tikání svých řetízkových hodinek, zbývají méně než tři hodiny, generále, velitel pozemních sil mířil v této chvíli k Hraběcím kasárnám, velitel námořních sil k přístavní pevnosti, velitel vzdušných sil k základně svatého Jeronýma, dosud bylo možné je zatknout, protože dodávkový automobil státní bezpečnosti naložený zeleninou je sledoval z krátké vzdálenosti, on však nebyl nijak znepokojen, neboť cítil, že vzrůstající úzkost Saenze de la Barry ho osvobozuje od trestu služebnosti, který byl neúprosnější než jeho touha po moci, buďte klidný, Náci, říkal mu, raději mi povězte, proč jste si nekoupil dům veliký jako parník, proč pracujete jako mezek, když vám nezáleží na penězích, proč žijete jako rekrut, jestliže i nejuzavřenějším ženám povolí švy, jen aby vám vběhly do ložnice, Náci, vy vypadáte farářštěji než farář, avšak Saenze de la Barru zaléval mrazivý pot, což nebyl schopen zastřít ani svou nedotčenou důstojností v kremační peci kanceláře, bylo jedenáct, už je příliš pozdě, řekl, v této chvíli šifrovaný signál začal obíhat po telegrafních drátech různé posádky země, vzbouření velitelé si připínali na slavnostní uniformu vyznamenání, aby mohl být pořízen oficiální snímek nové vládní junty, zatímco jejich pobočníci předávali poslední rozkazy ve válce bez nepřátel a jejich jediné bitvy se omezovaly na kontrolu telefonních ústředen a veřejných služeb, on však ani nemrkl, tváří v tvář dychtivému oddechování Lorda Köchela, který se zvedl s nitkou sliny u huby, vypadající jako nekonečná slza, nelekejte se, Naci, a raději mi povězte, proč se tolik bojíte smrti, a José Ignacio Saenz de la Barra si jedním škubnutím sundal celuloidový límeček zplihlý potem a jeho barytonový obličej ztuhl, to je přirozené, namítl, strach ze smrti je řeřavým uhlíkem štěstí, proto jej vy nepociťujete, generále, a povstal a počítal přitom ze zvyku údery katedrálních zvonů, je dvanáct, řekl, už vám na světě nikdo nezbývá, generále, já byl ten poslední, on se však na pohovce ani nepohnul, dokud nezaslechl podzemní hřmění tanků na Promenádním náměstí, a tehdy se usmál, nemylte se, Náci, ještě mi zbývá lid, řekl, ten ubohý lid jako vždycky, který se před svítáním vrhl do ulic podnícen nevypočitatelným starcem, jenž se prostřednictvím státního rozhlasu a televize obrátil na všechny vlastence vlasti bez rozdílu a s mocným historickým vzrušením jim oznámil, že velitelé trojího vojska, majíce na mysli neměnné ideály režimu, pod mým osobním velením a plníce jako vždy vůli svrchovaného lidu, skoncovali o této slavné půlnoci s hrůzovládou krvežíznivého civilisty, kterého ztrestala slepá spravedlnost mas, neboť José Ignacio Saenz de la Barra, ubitý ranami, visel za kotníky na lucerně Promenádního náměstí s vlastními genitáliemi nacpanými do úst, tak jak to předvídal pan generál, když nám nařídil zatarasit ulice velvyslanectví, aby se mu zabránilo požádat o azyl, lid ho ulovil kameny, pane generále, avšak předtím jsme museli rozstřílet jeho řeznického psa, který slupnul

střeva čtyř civilních osob a způsobil těžká zranění sedmi vojákům, když lid zaútočil na jeho obytné kanceláře a když okny vyházeli víc než dvě stě brokátových vest ještě s nálepkou továrny, vyhodili dobré tři tisíce párů nenošených italských bot, tři tisíce, pane generále, za to se utrácely státní peníze, a nevímkolik krabic gardénií do klopy a všechny desky s Brucknerovou hudbou spolu s vlastnoručně podepsanými dirigentskými partiturami, a kromě toho vypustili ze sklepů vězně a podpálili mučitelské kobky někdejšího blázince Holanďanů, provolávajíce ať žije generál, ať žije muž, který se konečně dozvěděl pravdu, neboť všichni tvrdí, že jste, pane generále, o ničem nevěděl, že vás balamutili, zneužívajíce vašeho dobrotivého srdce, a ještě v tuto dobu pokračovali v lovu na krysy, na mučitele státní bezpečnosti, kterým jsme odňali ochranu vojska v souladu s vaším rozkazem, aby si lidé ulevili z tolikeré nakupené zlosti a hrůzy, a on to schválil, souhlasím, dojat jásavým vyzváněním zvonů a hudbou svobody a vděčným voláním davu shromážděného na Promenádním náměstí s velkými nápisy Bůh uchovej velikána, který nás spasil z temnot teroru, a v oné prchavé připomínce slavných dob dal svolat na nádvoří důstojníky vojenské školy, kteří pomáhali svrhnout své vlastní galejnické okovy moci, a ukazuje na nás prstem, podle svého okamžitého nápadu doplnil z našich řad poslední vrchní velení svého režimu, prořídlé odsunutím původců smrti Leticie Nazarenové a dítěte, kteří byli pochytáni v pyžamech, když se snažili najít azyl na velvyslanectvích, on je však stěží poznával, zapomněl jejich jména, hledal v srdci nálož nenávisti, kterou tam chtěl uchovat živou až do smrti, ale našel pouze popel zraněné pýchy, kterou už nestálo za to zaměstnávat, ať táhnou pryč, nařídil, a nahnali je na první loď odplouvající tam, kde si na ně nikdo nevzpomene, ubohé svině, předsedal první schůzi nové vlády s jasným dojmem, že ty vybrané exempláře nové generace nového století jsou opět jako vždycky civilní ministři v zaprášených šosáčcích a s chabými útrobami, jenomže tito byli víc dychtivi poct než moci, byli vylekanější a úslužnější a neužitečnější než všichni předchozí tváří v tvář největšímu zahraničnímu dluhu, za který se již nedalo nic nabídnout v jeho zádumčivém vybrakovaném království, neboť tu už nic nezbývalo, pane generále, poslední vlak z pustin se zřítil do propasti orchidejí, leopardi spali na jeho sametových pohovkách, loukotě kolesových parníků uvízly v bažinách rýžovišť, shnilé zprávy v poštovních pytlech, páry bobrů zklamaných iluzí, že zplodí Sirény, trčely mezi zachmuřenými liliemi měsíčních zrcadel prezidentské kajuty, a pouze on o tom nevěděl, pochopitelně, věřil v pokrok v rámci daného řádu, protože tehdy neměl jiný styk se skutečným životem než skrze četbu vládního listu, který tiskli pouze pro vás, pane generále, kompletní vydání jediné kopie se zprávami, které jste rád čítal, s obrazovou přílohou, na kterou jste se těšil, s inzeráty, nad nimiž jste mohl snít o jiném světě, než jaký vám zapůjčili k siestě, a dokonce i já sám jsem si mohl vlastníma nevěřícíma očima ověřit, že za budovami ministerstev ze solárního skla zůstaly nedotčeny barvité baráky černochů na pahorcích přístavu, postavili třídy lemované palmami a táhnoucí se až k moři, abych neviděl, že za římskými vilami se stejnými portály dál stojí ubohé čtvrti zpustošené jedním z našich četných cyklonů, zašili vonné květiny po obou stranách cesty, aby on z prezidentského vagónu viděl svět jakoby zvelebený prodejnými barvami, jimiž jeho matka, matička mého srdce, Bendición Alvaradová, malovala žluvy, a neklamali ho proto, aby mu působili potěšení, jak to dělal v poslední době jeho slavných dob generál Rodrigo Aguilar, ani aby ho ušetřili zbytečných nepříjemností, jak to dělávala Leticia Nazarenová spíš ze soucitu než z lásky, nýbrž aby ho drželi v zajetí jeho vlastní moci v stařeckém marasmu lehátka pod stromem patia, kde na sklonku jeho let neměl být pravdou ani sbor školaček zpívajících o malovaném ptáčku sedícím na zeleném citroníku, to je mi věc, a přesto to nepřijal jako výsměch, ale snažil se smířit se skutečností znovuzískáním monopolu, pomocí dekretu, na chininovou kůru a další lektvary důležité pro štěstí státu, skutečnost ho však opět překvapila upozorněním, že svět se mění a že život šel dál i za zády jeho moci, neboť chinin už není, pane generále, není už ani kakao, není indigo, generále, není nic, kromě jeho osobního jmění, jež bylo nespočitatelné a neplodné a bylo ohroženo zahálkou, a přesto se těmi neblahými zprávami nezneklidnil, ale poslal výzvu k souboji starému velvyslanci Roxburymu, zda by snad přece jenom nenašli nějaké úlevné řešení při partii domina, velvyslanec mu však svým typickým stylem odpověděl ani nápad, Excelence, tahle země nemá cenu shnilé ředkvičky, s výjimkou moře ovšem, jež bylo průzračné a plné výživy, a bylo by stačilo dát pod něj svíčku a uvařit v jeho vlastním kráteru velkolepou polévku z měkkýšů celého světa, tak o tom zauvažujte, Excelence, přijali bychom to jako spravedlivé vyúčtování zastaralého dluhu, ze kterého se nespasí ani sto generací vůdců národa, i kdyby byli stejně horliví jako Vaše Excelence, on však to napoprvé nebral ani vážně, doprovodil ho až ke schodům, říkaje si, matičko má, Bencidión Alvaradová, podívej se, jací jsou ti gringové barbaři, jak je možné, že myslí na moře, jen aby je snědli, na rozloučenou ho poplácal jako obvykle po rameni a zůstal sám se sebou, šmátraje mezi třásněmi iluzorních mlh na pustině moci, neboť davy opustily Promenádní náměstí, odnesly si své opakovači standarty a schovaly si nájemná hesla na jiné stejné svátky v budoucnosti okamžitě, jakmile došly podněty v podobě jídla a pití, které vojsko roznášelo o pauzách potlesku, salóny byly opět pusté a smutné, přestože vydal rozkaz, aby po celý den nechali otevřen hlavní vchod, aby mohl kdokoli vstoupit dovnitř jako dříve, když toto nebýval palác nebožtíků, ale palác dobrých sousedů, a přesto tu zůstali pouze malomocní, pane generále,

a slepí a ochrnutí, kteří setrvali po dlouhá léta před palácem, jak je tam zahlédl Demetrio Aldous, slunící se u bran Jeruzaléma, zničené a nepřemožitelné, jisté si tím, že dříve či později opět vstoupí dovnitř, aby z jeho rukou přijali sůl zdraví, neboť on musí přežít všechny nápory nepříznivého osudu, nelítostné vášně i nejhorší úklady zapomnění, neboť on byl věčný, a takový opravdu byl, znovu se s nimi setkal při návratu od dojení, když ohřívali v plechovkách kuchyňské odpadky na cihlových pícках sestavených v patiu, viděl je ležet s rukama zkříženýma na rohožích louhovaných potem vředů, ve vonném stínu růžových keřů, dal jsem jim postavit společná kamna, zakoupil jim nové rohože a přikázal jsem, aby jim postavili z palem přístřešek vzadu na dvoře, aby se nemuseli uchylovat do paláce, ale neminuly čtyři dny, abych nenašel dvojici malomocných spát na arabských kobercích hodovní síně, anebo jsem potkal slepce bloudícího v kancelářích, anebo ochrnutého, jenž si zlámal údy na schodišti, dával proto zamknout dveře, aby nezanechávali stopu živých ran na zdích a nezamořovali ovzduší domu pachem kyseliny karbolové, kterou je postřikovala zdravotní služba, ale sotvaže je odsunuli z jednoho koutu, objevovali se v druhém, byli houževnatí, nezničitelní, drželi se zuby nehty své dávné naděje, když už nikdo nic neočekával od bezmocného starce, jenž ukrýval své psané vzpomínky do skulin zdí a jako náměsíčník tápal v protichůdných větrech zamlžených bažin své paměti, trávil bezesné noci na lehátku a kladl si otázku, jak se ksakru vysmeknu novému velvyslanci Fischerovi, jenž mi navrhl ohlásit výskyt biče žluté zimnice, abych ospravedlnil vylodění námořní pěchoty na základě dohody o vzájemné pomoci na tolik let, na kolik bude zapotřebí, aby se umírající vlasti dostalo nové posily, a on okamžitě namítl co vás to napadá, ohromen skutečností, že znovu žije na počátku svého režimu, kdy sáhl po stejném prostředku, aby získal plnou moc vyplývající ze zákona o výjimečném stavu, jímž se měla odstranit hrozba občanského povstání, vyhlásil dekretem morový stav, na žerdi majáku byl vyvěšen žlutý prapor, byl uzavřen přístav, byly zrušeny neděle, bylo zakázáno oplakávat na veřejnosti mrtvé a vyhrávat na jejich památku a ozbrojené síly byly pověřeny bdít nad plněním dekretu a podle svého uvážení mohly používat morových prostředků, takže jednotky s páskami zdravotníků na pažích veřejně hubily obyvatele nejrůznějšího původu, rudým kruhem značily dveře domů podezřelých z nesouhlasu s režimem, značkovacím železem na krávy poznamenávali na čele prosté přestupníky, obojetníky a jinou nežádoucí havěť, zatímco zdravotnická mise, kterou si u své vlády naléhavě vyžádal velvyslanec Mitchell, se starala o to, aby uchránila před nákazou obyvatele prezidentského paláce, její členové sbírali ze země kakání sedmiměsíčátek, aby udělali jejich rozbor pod lupou, házeli dezinfekční pilulky do džbánů s vodou, dávali žrát červíky pokusným zvířatům ze svých vědeckých laboratoří a on jim pomocí tlumočníků říkal, pukaje přitom smíchy, aby nebyli takoví pošetilci, misters, tady kromě vás žádný mor neřádí, oni však tvrdili, že ano, že mají příkazy shora, že ano, připravili jakýsi hustý a zelený preventivně působící med, jímž natírali celé tělo všem hostům, bez rozdílu jejich pověřovacích listin, od těch nejobyčejnějších až po ty nejurozenější, nutili je zachovávat při audiencích určitý odstup, museli stát na prahu a on seděl na konci sálu, kde ho dostihl hlas, ne však dech, a během jednání pokřikoval na urozené naháče, kteří jednou rukou gestikulovali, Excelence, a druhou si zakrývali bledého pomalovaného holoubka, a to všechno se dělo proto, aby se uchránil před nákazou ten, jenž promyslel během nervózního bdění i ty nejbanálnější podrobnosti falešné pohromy, jenž vymyslel planetární klamy a rozšířil apokalyptické předpovědi v souladu se svým názorem, že lidé budou mít tím větší strach, čím méně toho budou chápat, a jenž sotva mrkl okem, když jeden z jeho pobočníků, zbledlý hrůzou, se před ním postavil do pozoru a hlásil mu novinu, pane generále, mor má za následek strašlivou úmrtnost mezi civilním obyvatelstvem, takže skrz zamlžená okénka svého prezidentského kočáru spatřil na opuštěných ulicích čas zastavený na jeho rozkaz, viděl vítr strnulý na žlutých vlajkách, viděl zavřené dveře dokonce i domů pominutých rudým kruhem, viděl přesycené supy na balkónech a viděl mrtvé, mrtvé, samé mrtvé, a bylo jich všude tolik, že se nedali ani spočítat, leželi v kalužích bahna, byli nakupeni na slunci teras, byli nataženi na zelenině na tržišti, skuteční mrtví z masa a kostí, pane generále, kdoví kolik jich bylo, neboť jich bylo mnohem víc, než kolik by si jich býval přál vidět mezi tlupami svých nepřátel, byli naházeni jako mrtví psi do beden s odpadky, a nad hnilobou těl a důvěrně známým puchem ulic rozpoznal svrabový závan moru, avšak jím to nijak nepohnulo, neustoupil žádné prosbě, dokud se necítil být opět absolutním pánem své moci, a teprve když se zdálo, že není lidské ani božské síly, která by dokázala učinit přítrž úmrtnosti, spatřili jsme na ulicích kočár bez znaku, v němž nikdo na první pohled nepostřehl mrazivý závan majestátu moci, avšak uvnitř smutečního sametu jsme spatřili umrlé oči, třaslavé rty, svatební rukavici rozhazující hrsti soli u portálů, viděli jsme vlak pomalovaný barvami státní vlajky, jak se pomocí nehtů škrábe mezi gardéniemi a vyplašenými leopardy až k mlhovitým římsám nejhornatějších provincií, za záclonkami samotářského vagónu jsme viděli kalné oči, sklíčený obličej, nepůvabnou dívčí ruku, jež zanechávala proud soli na ponurých pláních jeho dětství, viděli jsme parní loď s dřevěným kolesem a s válci mazurek hraných na chimérických pianolách, jež plula mezi skalisky a písčinami a sutinami z katastrof způsobených v pralese jarními procházkami draka, viděli jsme stmívající se oči v prezidentské kajutě, viděli jsme bledé rty, neurozenou ruku rozhazující hrsti soli po vesnicích

ztuhlých vedrem, a ti, kdo jedli tu sůl a olizovali zemi, kde ležela, ihned nabývali zdraví a nadlouho byli obrněni proti neblahým předpovědím a vánkům iluze, takže nebylo důvodu, proč měl být překvapen na sklonku svého podzimu, když mu navrhli vylodění a režim založený na klamné zprávě o politické epidemii žluté zimnice, avšak on se střetl s názory neschopných ministrů, kteří se dožadovali návratu námořní pěchoty, ať se vrátí, generále, s rozprašovači morové nákazy a my jim dáme, co si budou přát, ať se vrátí se svými bílými nemocnicemi, modrými loukami, otáčivými vodotrysky, jež doplňují přechodné roky staletími dobrého zdraví, on však tloukl pěstí do stolu a rozhodl na svou nejvyšší odpovědnost, že ne, až mu drsný velvyslanec Mac Queen namítl, že už není čas na diskuse, Excelence, váš režim se nedrží ani nadějí, ani konformismem, ba ani ne násilím, ale čirou netečností dávného a nenapravitelného rozčarování, vyjděte na ulici a pohlédněte pravdě do očí, Excelence, octli jsme se v konečné zatáčce, buď přijde námořní pěchota, anebo si odneseme moře, jiná možnost neexistuje, Excelence, jiná možnost neexistovala, maminko, a tak si odnesli jarní Karibské moře, odnesli si je označkované po kusech námořní inženýři velvyslance Ewinga a zaseli je daleko od uragánů v krvavých červáncích Arizony, odnesli si je se vším, co obsahovalo uvnitř, pane generále, s odleskem našich měst, s našimi bázlivými utopenci, s našimi šílenými draky, třebaže on se uchýlil k nejodvážnějším zdrojům své tisícileté zchytralosti a snažil se vyvolat celonárodní protestní křeč proti takovému lupu, avšak nikdo si toho nevšímal, pane generále, nechtěli vyjít do ulic ani sami od sebe, ani násilím, protože jsme to považovali za jeho nový trik, jakých jsme poznali již mnoho, aby až do krajnosti ukojil svou nepotlačitelnou vášeň přetrvat, mysleli jsme si, že se tolik nestane, když si to moře odnesou, proč s tím dělat cavyky, i kdyby si odnesli celou otčinu i s jejím drakem, mysleli jsme si, hluší k svůdným řečem důstojníků, kteří se v civilním přestrojení objevovali v našich domovech a jménem vlasti nás prosili, abychom se vrhli do ulic a křičeli, ať táhnou gringové pryč, abychom zabránili dokonání té loupeže, vybízeli nás k drancování a podpalování obchodů a cizineckých vil, nabízeli nám hotové peníze, abychom vyšli protestovat pod záštitou jednotek zaujímajících vůči agresi stejné stanovisko jako lid, avšak nikdo nešel, pane generále, protože nikdo nezapomněl, že nám kdysi říkali totéž a dávali nám na to čestné slovo, a přesto je zmasakrovali pod záminkou, že se mezi ně vetřeli provokatéři, kteří zahájili palbu proti vojákům, takže tentokrát jsme neměli na své straně ani lid, pane generále, a sám jsem musel vzít na svá bedra tento trest, sám jsem to musel podepsat, říkaje si, matičko má, Bendición Alvaradová, nikdo neví lépe než ty, že je moudřejší zůstat bez moře než povolit vylodění námořní pěchoty, vzpomeň si, že to byli oni, kdo si vymýšleli rozkazy, které mě nutili podepisovat, oni nadělali z našich umělců buzeranty, oni k nám přinesli bibli a syfilis, oni vštípili lidem představu, že život je lehký, maminko, že všeho lze docílit penězi, že černoši jsou nakažliví, snažili se přesvědčit naše vojáky, že vlast je obchod a že smysl pro čest je trik vymyšlený vládou, aby vojáci bojovali zdarma, a proto abych se vyhnul opakování tolikerého zla, postoupil jsem jim naše výsostné vody v takové formě, kterou budou považovat za vhodnou pro zájmy lidstva a míru mezi národy, s tím, že zmíněné postoupení se netýká pouze fyzické vody viditelné až k obzoru z okna jeho ložnice, ale všeho, co je pod pojem moře zahrnuto v tom nejširším smyslu, to jest mořské fauny a flóry, povětří, rozmarů jeho milibarů, všeho, avšak nikdy jsem si nedovedl představit, že by byli schopni provést to, co provedli, odnést si pomocí obrovských sacích bagrů očíslovaná zdymadla mého starého šachovnicového moře, v jehož rozdrásaném kráteru jsme spatřili náhlý svit potopených zbytků velmi starého města Santa Maria del Darién, zničeného pohany, viděli jsme vlajkovou loď staršího admirála oceánského moře, stejně jak jsem ji vídal z mého okna, maminko, byla táž, zarostlá křovisky lastur, která zuby bagrů vyrvaly z kořene, dříve než mohl nařídit oslavu důstojnou historického významu tohoto ztroskotání, odnesli si všechno, kvůli čemu jsem vedl války a co představovalo jeho moc, a zanechali tam pouze pustou rovinu s drsným měsíčním prachem, na kterou hleděl z oken se sevřeným srdcem, volaje, maminko má, Bendición Alvaradová, osviť mě svou nejjasnější moudrostí, neboť v nocích na sklonku jeho podzimu ho probouzela děsivá představa, že mrtví otčiny vstávají z hrobů a předkládají mu účet za moře, cítil jejich škrábání po zdech, slyšel nepohřbené hlasy, hrůzné posmrtné pohledy, jež za zamčenými dveřmi číhaly na stopu jeho velikánských nohou ještěra umírajícího v dýmající bažině posledních spásných vod ponurého domu, bez ustání kráčel křižovatkou opožděných pasátních větrů a nepravých mistralů vyráběných větrným strojem, který mu věnoval velvyslanec Eberhart, aby tolik nepociťoval svůj nešťastný obchod s mořem, na vrcholku útesů viděl samotářské světlo domu odpočinku azylových diktátorů, kteří nyní spí jako klidní voli, zatímco já trpím, prokletci, vzpomínal na chrápavé sbohem své matky Bendición Alvaradové v předměstském domě, na její zdravý spánek ptáčnice v pokoji ozářeném bdící majoránkou, kdo ona vůbec byla, povzdechl si, šťastná spící matka, jež se nikdy nenechala vylekat morem ani se nedala zastrašit láskou, ani se nenechala poděsit smrtí, a naproti tomu on byl tak zaražen, že dokonce i poryvy mája bez moře, jež přerušovaně šlehaly do oken, mu připadaly ušpiněné od nebožtíků, zděšeně prchal před fantastickou hvězdnou světluškou, jež na své přízračné oběžné dráze rozhazovala obávaný světelný prach z morku mrtvých, ať ho zhasnou, křičel, zhasli ho tedy a on přikázal, aby utěsnili dům zevnitř i zvenku, aby škvírami dveří a oken nepronikly pod rouškou cizích vůní i ty

nejslabší vánky nočního svrabu smrti, zůstal potmě, tápal kolem sebe, těžce dýchal v nevzdušném vedru, cítil, jako by procházel temnými zrcadly, strach ho poháněl vpřed, až náhle zaslechl dusot paznehtů v kráteru moře a byla to luna, jež bázlivě vycházela po svém zplihlém sněhu, pryč s ní, křičel, ksakru, ať zhasnou ty hvězdy, je to boží povel, avšak nikdo nepřispěchal na jeho volání, nikdo ho neslyšel, pouze ochrnutí se vylekaně probudili v někdejších kancelářích, a slepci na chodbách a malomocní orosení noční vláhou povstali, když kráčel po strništi prvních růží, a dožadovali se z jeho rukou soli zdraví, a tehdy se to stalo, vy nevěřící celého světa, vy zasraní modlosložebníci, stalo se, že se dotkl naší hlavy, hlavy každého z nás, dotkl se nás na místech našich neduhů hladkou a moudrou rukou, jež byla rukou pravdy, a v okamžiku, kdy se nás dotýkal, jsme znovu nabývali zdraví těla a klidu duše a vracela se nám síla a touha žít a viděli jsme slepce rozsvícené leskem růží, viděli jsme mrzáky skákající po schodech a viděli jsme tuto mou vlastní kůži novorozeněte, kterou ukazuji na poutích celého světa, aby se každý dozvěděl o tomto divu a o této vůni čerstvých lilií, jež vychází z jizev mých boláků a kterou rozptyluji po tváři země, abych potupil bezvěrče a poděsil prostopášníky, rozkřikovali to po městech a po cestách při zábavách a na procesích, snažíce se poděsit lid zázrakem, avšak nikdo to nepovažoval za jistou věc, domnívali jsme se, že je to jedno z tolika poselství, jež vysílali do vesnic se starým vzkazem, aby nás přesvědčili o tom posledním, čemu jsme dosud nevěřili, že vrátil zdravou pokožku malomocným, světlo slepým a pohyb ochrnutým, domnívali jsme se, že je to poslední prostředek režimu, jímž chce upoutat pozornost k nepravděpodobnému prezidentovi, jehož osobní stráž byla omezena na jedinou hlídku rekrutů, v rozporu s jednotným míněním ministerské rady, která naléhala, že takhle to nejde, pane generále, že je nezbytná přísnější ostraha, alespoň jednotka střelců, on však zatvrzele tvrdil, že nikdo nemá potřebu ani chuť mě zabíjet, jedině vy, moji neužiteční ministři a moji leniví velitelé, jenomže se neodvažujete a nikdy neodvážíte mě zabít, protože víte, že potom byste se museli zabíjet navzájem, a tak pouze stráž rekrutů hlídala vyhaslý dům, po němž krávy přecházely nazdařbůh od první předsíně až k audienční síni, sežraly květnaté louky gobelínů, pane generále, sežraly archívy, on však nic neslyšel, první krávu viděl vystupovat nahoru jednoho říjnového odpoledne, kdy se nedalo vydržet venku, protože řádily lijáky, snažil se ji zaplašit rukama, krávo, krávo, náhle si vzpomněl, že kráva mléko dává, jak se učil, znovu ji zahlédl, jak ožírá stínítka lamp, to bylo v době, kdy pochopil, že není třeba chodit až ke schodům, aby vyplašil krávu, narazil na dvě v hodovní síni, byly zoufalé ze slepic, které jim lezly po hřbetě a vyzobávaly klíšťata, takže když jsme nyní v noci spatřili světla, jež jako by svítila na lodi, a slyšeli jsme řádit paznehty velikého tvora za opevněnými zdmi, bylo to tím, že on chodil s námořní lucernou a hádal se s kravami o místo, kam by ulehl, zatímco venku pokračoval jeho veřejný život bez něho, denně jsme vídali ve vládních novinách fingované fotografie civilních i vojenských audiencí, kdy nám ho ukazovali v různé uniformě pro každou příležitost, slýchávali jsme z rozhlasu jeho nadšené projevy, které se opakovaly každý rok už po tolik let při oslavách významných výročí vlasti, byl přítomen v našich životech, když vycházel z paláce, když vstupoval do kostela, když jedl a když spal, třebaže bylo všeobecně známo, že sotva utáhne své venkovské boty domácího chodce v zchátralém domě, jehož služebnictvo se tenkrát zredukovalo na tři nebo čtyři pobočníky, kteří mu dávali jíst a udržovali stav zásob ve skrýších s včelím medem a plašili krávy, které pustošily hlavní štáb porcelánových maršálů v zakázané pracovně, kde on měl podle předpovědí věštkyň, na něž sám již zapomněl, zemřít, neustále byli připraveni přijmout jeho rozkazy, dokud nezavěsil lampu na dveře a nezaslechli harašení tří závor, tří zámků a tří petlic ložnice ozvláštněné nepřítomností moře, a tehdy odcházeli do svých pokojů v přízemí přesvědčeni, že až do svítání je vydán na milost svým snům samotářského utopence, avšak on se znenadání probouzel, bděl nad svou nespavostí, vlekl své ohromné nohy strašidla po nesmírném domě zahaleném do tmy a sotva rušeném skrblickým přežvykováním krav a tupým oddechováním slepic spících na věšácích místokrálů, naslouchal měsíčním větrům v temnotách, slyšel krok času v temnotách, viděl svou matku Bendición Alvaradovou, jak v temnotách zametá koštětem ze zelených větví, s nímž kdysi zametla smetí slavných připálených mužů od Cornelia Nepota, starou rétoriku Livia Andronika a Cecilia Statona, kteří se proměnili v kancelářské odpadky oné krvavé noci, kdy on poprvé vkročil do opuštěného domu noci, zatímco venku odolávaly poslední sebevražedné barikády slavného latiníka generála Lautara Munoze, dej mu Bůh věčný odpočinek, prošli patiem v září hořícího města, přeskakujíce kopce mrtvol osobních strážců osvíceného generála, třásla jím třídenní horečka a jeho matka neměla jinou zbraň než koště ze zeleného listí, vyběhli po schodech nahoru a ve tmě klopýtali o mrtvá těla koní ze skvělé prezidentské stáje, kteří vypouštěli svou krev od první předsíně až k audienční síni, uvnitř paláce se nedalo dýchat, protože byl naplněn pachem nakyslého střelného prachu z krve zraněných koní, viděli jsme stopy bosých nohou potřísněných koňskou krví na chodbách, viděli jsme dlaně otisknuté koňskou krví na zdech a viděli jsme v krvavém jezeře audienční síně vykrvácené tělo krásné Florenťanky v nočním úboru s mečem vraženým do srdce, a byla to choť prezidenta, a po jejím boku jsme viděli mrtvolu děvčátka, jež vypadalo jako panna na hraní a čelo mělo prostřelené pistolí, a byla to jeho devítiletá dcera, a viděli garibaldiovsky majestátní mrtvolu prezidenta Lautara Munoze, nejschopnějšího a nejobratnějšího z Čtrnácti

federalistických generálů, kteří se vystřídali u moci po řadě atentátů během jedenácti let krvavého soutěžení, a zároveň jediného, kdo se z nich odvážil říci ne anglickému konzulovi v jeho mateřském jazyce, ležel tam natažený jako králík, bos, zaplativ za svou opovážlivost lebkou roztříštěnou výstřelem z vlastní pistole do horního patra, potom co zabil svou ženu a své dítě a svých dvaačtyřicet andaluských koní, aby se nedostali do rukou trestné expedice britské eskadry, a tehdy mi její velitel Kitchener řekl, ukazuje přitom na jeho mrtvolu, tady vidíš, generále, jak skončí ti, kdo pozvednou ruku proti svému otci, nezapomeň na to, až budeš kralovat, řekl mu, ačkoli on už kraloval, po tolika nocích probděných čekáním, tolikeré odložené zlosti, tolikerém spolknutém ponížení byl zde, maminko, byl provolán nejvyšším velitelem trojího vojska a prezidentem republiky na dobu nezbytnou k obnovení pořádku a hospodářské rovnováhy země, rozhodli o tom jednomyslně poslední vůdcové federace se souhlasem senátu a pléna poslanecké sněmovny a za podpory britské eskadry oplátkou za tolik a tak obtížných večerů u domina s konzulem Macdonallem, jenomže ani já, ani nikdo jiný tornu zpočátku nevěřil, pochopitelně, kdo by si to vůbec pomyslel ve zmatku té děsivé noci, vždyť sama Bendición Alvaradová tomu nevěřila ještě ani na svém hnilobném lůžku, když si vyvolávala vzpomínku na svého syna, jenž nevěděl, z kterého konce má v takovém nepořádku začít vládnout, nenašli jediný lektvar proti horečce v tom nesmírném domě bez nábytku, v němž nezůstalo nic cenného, leda od molů prožrané olejomalby místokrálů a arcibiskupů z mrtvé španělské šlechty, všechno ostatní si postupně odvezli předchozí prezidenti do svých soukromých držav, nezanechali na stěnách ani kousek papíru pomalovaného hrdinskými scénami, ložnice byly plné kasárenských odpadků, všude byly zapomenuté stopy historických masakrů a hesla napsaná krvavým prstem iluzorních prezidentů vládnoucích jednu jedinou noc, avšak nebyla tam ani rohož, na které by si vypotil horečku, takže jeho matka Bendición Alvaradová strhla záclonu, zabalila mě do ní a nechala mě ležet v koutě u hlavního schodiště, zatímco vymetala koštětem ze zelených větví prezidentské pokoje, jejichž drancování dokončovali Angličané, zametla celé poschodí a koštětem odehnala tu bandu filibustýrů, kteří se ji snažili znásilnit za dveřmi, a krátce před svítáním se posadila, aby si odpočinula, vedle syna zničeného třasavkou, jenž byl zabalen do plyšové záclony a lil se z něho pot na posledním schodu hlavního schodiště zpustošeného paláce, zatímco se mu snažila srazit teplotu snadným odhadem, synu, nenech se zastrašit tímhle nepořádkem, stačí koupit pár docela levných čalouněných stoliček a pomalovat je barevnými květinami a zvířátky, já sama je pomaluji, říkala, stačí koupit několik lehátek pro případné návštěvy, ta lehátka především, protože do takového domu přichází v kteroukoli dobu hodně neohlášených návštěv, říkala, koupíme mešní stůl, aby bylo na čem jíst, koupíme železné příbory a cínové talíře, aby vydržely zlý vojenský život, koupí se pěkná káď na pitnou vodu a kamínka na uhlí, a to úplně stačí, koneckonců bude to za státní peníze, utěšovala ho, on jí však nenaslouchal, neboť byl sklíčen prvními slézy soumraku, jež obnažily skrytou stranu pravdy, vědom si toho, že není ničím víc než ubohým starcem, který sedí na schodech a třese se horečkou, říkaje si nelítostně, maminko má, Bendición Alvaradová, tak tohle je celý ten krám, ksakru, tak tedy moc je jenom tenhle palác ztroskotanců, tenhle lidský zápach spáleného koně, ta zarmoucená jitřenka dalšího dvanáctého srpna, stejného jako všechny ostatní, to bylo datum nástupu k moci, maminko, do čeho jsme se to zapletli, a přitom trpěl počátečním rozladěním, pradávným strachem z nového století temnot, jež se bez jeho svolení začalo na světě rodit, na moři kokrhali kohouti, Angličané zpívali anglicky a sbírali na dvoře své mrtvé, když jeho matka Bendición Alvaradová zakončila své veselé účtování úlevným saldem, s nákupem si nedělám žádné starosti, ani s úklidem, to nic není, synu, mě pouze leká množství prostěradel, které bude třeba v tomto domě vyprat, a on se tehdy opřel o sílu svého rozčarování a utěšil ji, spi klidně, maminko, v téhle zemi žádný prezident dlouho nevydrží, řekl jí, uvidíš, že do čtrnácti dnů mě sundají, řekl jí, a věřil tomu nejen tehdy, ale i v každé další chvíli svého předlouhého života sedavého despoty, a to tím pevněji, čím víc ho život přesvědčoval, že dlouhá léta u moci nepřinesou ani dva dny stejné, že se vždycky vyskytoval skrytý záměr v návrzích ministerského předsedy, když v obvyklé středeční zprávě nechal oslnivě zazářit pravdu, a on se sotva pousmál, neříkejte mi pravdu, doktore, vystavujete se nebezpečí, že si ji vytvoříte, a tou větou zboural celou pracnou strategii ministerské rady usilující o jeho podpisy bez zbytečného dotazování, neboť nikdy se mi jeho mysl nejevila bystřejší, než když se považovaly za naprosto jisté pověsti, že se během oficiálních návštěv nevědomky počurává do kalhot, zdál se mi tím přísnější, čím víc se propadal do tiché sešlosti s pantoflemi ztracence a brejličkami o jedné patce, připoutané k obroučce nití, a jeho vzhled byl pevnější a jeho instinkt bezpečnější, takže ponechal stranou to, co se mu nehodilo, a podepisoval bez čtení to, co mu vyhovovalo, jaképak copak, stejně na mne nikdo nedá, říkal se smíchem, vždyť jsem přikázal, aby do předsíně dali závoru, aby krávy nelezly po schodech nahoru, a už je tam mám znovu, jdeš pryč, krávo, kráva prostrčila hlavu oknem pracovny a ožírala papírové květiny z oltáře vlasti, on se tomu však jenom smál, vždyť vám to říkám, doktore, tahle země je v hajzlu, protože nikdo nikdy nedal na moje slova, říkal, a říkal to s tak jasným rozumem, že to v jeho věku překvapovalo, třebaže velvyslanec Kippling ve svých zakázaných pamětech vyprávěl, že v té době ho zastihl v politováníhodném stavu senilní ztráty vědomí, jež

mu bránila být něco platný i těmi nejdětštějšími skutky, vyprávěl, že ho zastihl zalitého zvláštní slanou hmotou, která mu neustále prýštila z pokožky, takže nabyl nevídaných rozměrů utopence mírně plujícího po proudu, a rozhrnul si košili, aby mi ukázal napjaté a lesklé tělo utopence na pevnině, v jehož zákoutích se rozmnožili příživníci z útesů mořského dna, na zádech měl štítonoše lodní, v podpaždí polypy a mikroskopické korýše, byl však přesvědčen o tom, že ty výhonky z mořských útesů jsou prvními příznaky samovolného návratu moře, které jste si odnesli, můj milý Johnsone, ale moře mají vlastnosti koček, řekl mu, vždycky se vracejí, byl přesvědčen, že vrstvy mušlí na jeho slabinách jsou tajným příslibem šťastného rána, kdy otevře okno své ložnice a opět spatří tři karavely admirála oceánského moře, kterého již přestalo bavit pátrat po celém světě, aby zjistil to, co mu bylo řečeno, že má ruce hladké jako on a jako mnoho jiných slavných mužů historie, přikázal, aby ho přivedli, třeba i násilím, když mu druzí mořeplavci vyprávěli, že ho spatřili, jak mapuje nespočetné ostrovy sousedních moří a zaměňuje jejich staré názvy válečníků za jména králů a světců, zatímco on pátral v domorodých vědách po tom jediném, oč měl opravdový zájem, a sice po mistrovském léku na svou počínající pleš, ztratili jsme již naději, že ho znovu potkáme, když on ho poznal z prezidentské limuzíny přestrojeného v hnědém hábitu s františkánskou šňůrou kolem pasu, jak rozeznívá kajícnickou řehtačku mezi nedělními davy na obecním tržišti, a nacházel se v takovém stavu mravní nouze, že bylo těžké uvěřit, že je to týž člověk, kterého jsme viděli vstupovat do audienční síně v karmínové uniformě a se zlatými ostruhami, kráčet slavnostně a vzpřímeně jako první veslař po pevné zemi, avšak když ho chtěli na jeho rozkaz naložit do limuzíny, nenašli po něm ani stopu, pane generále, pohltila ho země, říkali, že se dal k mohamedánům, že zemřel na pelagru kdesi v Senegalu a byl pohřben do tří různých hrobů ve třech různých městech světa, ačkoli ve skutečnosti neležel v žádném, neboť za pochybnou povahu svých činů byl odsouzen bloudit z hrobu do hrobu až do skonání věků, protože ten člověk se nám vysmíval, pane generále, byl poťouchlejší než zlato, avšak on tomu nikdy nevěřil a stále doufal, že se na sklonku svého stáří navrátí, zatímco ministr zdravotnictví mu pinzetou vytrhával z těla volská klíšťata a on namítal, doktore, to nejsou klíšťata, to je moře, které se vrací, říkal, a byl si tak jist svým úsudkem, že ministra zdravotnictví mnohokrát napadlo, že není tak hluchý, za jakého se na veřejnosti vydává, ani tak přitroublý, jak se jevil při nepohodlných audiencích, třebaže při důkladné prohlídce se zjistilo, že má skleněné tepny, že má plážový písek usazený v ledvinách a srdce že má zpuchřelé nedostatkem lásky, a tak se starý lékař zaštítil někdejší kamarádskou důvěrou a sdělil mu, že přišel čas, abyste předal svoje svršky, pane generále, rozhodněte alespoň, v čích rukou nás zanecháte, řekl mu, uchraňte nás rukou macechy, on se ho však udiveně zeptal kdopak vám řekl, že mám v úmyslu zemřít, můj milý doktore, ať si umírají druzí, ksakru, a skončil s posměšným tónem, že předevčírem večer jsem se viděl v televizi a zjistil jsem, že vypadám lépe než kdy jindy, jako býk do arény, řekl a div nepukl smíchy, neboť se zahlédl v mlhách, jak poklimbává hlavou ovázanou mokrým ručníkem před televizí bez zvuku, jak to v poslední době vždycky dělával během svých samotářských sezení, a býval opravdu odhodlanější než zápasnický býk tváří v tvář půvabům francouzské velvyslankyně, a možná že turecké nebo švédské, čerta na tom záleží, bylo jich tolik, že se v nich už nevyznal, a uplynulo tolik času, že si už ani nevzpomněl, když mezi nimi stál ve večerní uniformě a s netknutou číší šampaňského v ruce během oslav výročí dvanáctého srpna anebo na památku vítězství z čtrnáctého ledna, anebo obrození z třináctého března, co já vím, neboť v tom galimatyáši historických dat jeho režimu nakonec nevěděl, kdy se co slaví, ani mu k ničemu nebyly svinuté papírky, které s tak čilým duchem a takovou péčí ukryl v škvírách zdí, protože nakonec zapomněl, nač si má vzpomenout, nacházel je náhodou v skrýších včelího medu a jednou si v nich přečetl, že 7. dubna slaví narozeniny doktor Marcos de León, musíš mu poslat dárkem jaguára, četl vlastnoručně napsané řádky, ale neměl nejmenší potuchy, o koho jde, a přitom cítil, že neexistuje potupnější a zaslouženější trest pro člověka než zrada jeho vlastního těla, začal to tušit již dávno před nepamětnou dobou José Ignacia Saenze de la Barry, kdy si uvědomil, že sotva ví, kdo je kdo při skupinové audienci, já, jenž byl schopen oslovit jménem a příjmením i tu nejzapadlejší obec jeho rozlehlého ponurého království, a přesto dospěl k opačným koncům, z kočáru zahlédl mezi davem známého chlapce a tolik se vylekal, když si nevzpomněl, kde ho předtím spatřil, že přikázal svému ozbrojenému doprovodu, aby chlapce uvěznili, dokud se nerozpomene, chudák horal seděl dvaadvacet let v podzemním vězení a opakoval pravdu zjištěnou hned první den v soudním protokolu, že se jmenuje Braulio Linares Moscote, že je nemanželské, avšak uznané dítě Marcose Linarese, sladkovodního námořníka, a Delfiny Moscotové, pěstitelky loveckých psů, oba že jsou bytem v Rosal del Virrey, že poprvé navštívil hlavní město tohoto království na příkaz matky, aby tam o březnových květinových hrách prodal dvě štěňata, která přivezl na pronajatém mezku, nemaje jiné svršky než ty, které měl na sobě v předvečer onoho čtvrtku, kdy byl uvězněn, že se nacházel u jednoho stánku na obecním tržišti a dával si šálek hořké kávy a přitom se vyptával prodavaček, zda nevědí o někom, kdo by chtěl koupit dvě křížená Štěňata pro lov jaguárů, a že ony mu odpověděly, že nevědí, když tu nastal shon, zazněly bubny a trubky, vzlétly rakety a lidé volali přijíždí muž, tamhle jede, že se zeptal, co je to za muže, a oni mu odpověděli, no přece muž, který tu vládne, že hodil

štěňata do krabice a poprosil prodavačky, aby mu je ohlídaly, než se vrátím, že se vyšplhal na římsu okna, aby seshora viděl na to množství lidí, a spatřil doprovod koní se zlatými přezkami a péřovými chocholy, spatřil kočár se znakem draka, viděl zdravit ruku v látkové rukavici, bledou tvář, uzamčené rty vládnoucího muže, smutné oči, jež ho naráz našly jako jehlu v kupě jehel, prst, který na něho ukázal, tenhle, co šplhá po okně, zavřete ho do vězení, dokud si nevzpomenu, kde jsem ho potkal, rozkázal, a tak mě chytili, tloukli mě, odřeli mě plochými údery šavlí, smažili mě na rožni, abych přiznal, kde mě předtím zahlédl muž, který vládne, avšak nedostali z něho v hrůzném vězení přístavní pevnosti žádnou jinou pravdu než tu jedinou, a opakoval ji tak přesvědčivě a statečně, že on nakonec připustil, že se zmýlil, jenomže teď už se nic nedá dělat, řekl, protože s ním nakládali tak zle, že nebyl-li mým nepřítelem, nyní se jím stal, chudák člověk, a tak musel zaživa shnít v podzemním vězení, zatímco já jsem procházel tímto stinným palácem, říkaje si, maminko má, Bendición Alvaradová z mých šťastných dob, buď při mně, hleď, jak vypadám bez tvé hřejivé ochrany, volal o samotě, že nestojí za to prožít tolik slávy, jestliže si ji ani nemůže připomenout, aby se jí potěšil, posílil a mohl s ní dál žít na močálech stáří, neboť i nejsilnější bolesti a nejšťastnější chvíle jeho velké doby mu nenávratně vyklouzly světlíkem paměti, přestože podnikal naivní pokusy zastavit je ucpávkami svinutých papírků, byl odsouzen k tomu, že se již nikdy nedozvěděl, kdo byla ona šestadevadesátiletá Francisca Linerová, kterou přikázal pohřbít s královskými poctami na základě jiné poznámky napsané jeho vlastní rukou, byl odsouzen vládnout poslepu s jedenácti páry nevyužitých brýlí schovaných v zásuvce psacího stolu, aby zastřel, že ve skutečnosti rozmlouval s přízraky, jejichž hlasy nebyl s to ani rozluštit, jejichž totožnost uhadoval instinktem, skleslý do bezmocného stavu, jehož největší nebezpečí si uvědomil za audience s ministrem války, kdy se dopustil zlozvyku a jednou zívl a ministr války mu řekl pozdrav pánbůh, a zívl znovu a ministr války mu opět řekl pozdrav pánbůh, pane generále, a znovu, pozdrav pánbůh, pane generále, avšak po devátém zívnutí jsem mu už neřekl pozdrav pánbůh, pane generále, ale zděsil jsem se té tváře rozpadlé strnulostí, viděl jsem oči utopené v slzách, které po mně nelítostně plivaly z bařiny agónie, viděl jsem jazyk oběšence, sešlé zvíře, jež mu umíralo bez svědků mé neviny v náručí, bez nikoho, a tehdy mě nenapadlo nic jiného než prchnout z kanceláře, dřív než bude příliš pozdě, on mi v tom však zabránil smrští své autority, mezi dvojím zívnutím na mě zařval neodcházejte, zbabělý brigadýre Rosendo Sacristáne, zůstaňte klidně sedět, ksakru, nejsem přece tak pitomý, abych umřel ve vaší přítomnosti, řval, a tak se také stalo, protože zíval až k samé hranici smrti, vznášel se v nevědomém prostoru osídleném poledními světluškami, avšak přimknut k jistotě, že jeho matka Bendición Alvaradová nedopustí tu ostudu, aby zemřel na záchvat zívání před zraky svého podřízeného, ani nápad, raději zemřu, než bych se pokořil, raději budu žít s kravami než s lidmi schopnými nechat nectně umřít člověka, ksakru, a tak raději neobnovil diskuse o Bohu s apoštolským nunciem, aby ten nepostřehl, že nabírá čokoládu lžicí, ani nezasedí znovu k dominu ze strachu, že se někdo odváží prohrát ze soucitu, nechtěl se s nikým vidět, maminko, aby nikdo nepřišel na to, že si dával bedlivý pozor na své vlastní chování, a bez ohledu na domýšlivců představu, že za sebou nevleče své ploché nohy, které ostatně vlekl vždycky, bez ohledu na stud svých let se cítil být na kraji útrpné propasti posledních diktátorů v nemilosti, které vydržoval v domě na útesu spíš jako vězně než jako své chráněnce, aby nenakazili svět morem své ztracené důstojnosti, to všechno ho trápilo o samotě onoho neblahého rána, kdy usnul v nádrží soukromého patia, koupaje se v léčivých vodách, snil jsem o tobě, maminko, snil jsem o tom, že ty jsi stvořila cikády, jež do úpadu pískaly nad mou hlavou v rozkvetlých větvích mandlovníku pravého života, snil jsem o tom, že ty jsi svými štětci namalovala barvité hlasy žluv, a tu se probudil překvapen nenadálým říhnutím svých střev na dne vody, maminko, probudil se zrudlý zlostí v zvrácené nádrži mé hanby, po níž plavaly vonné lotosy majoránky a slézu, po níž plavaly nové květy spadlé z pomerančovníku, po níž plavaly jedlé želvy rozveselené nevídaným proudem zlatých a něžných lejn pana generála ve vonných vodách, pěkná to věc, avšak on přežil tuto i tolik jiných potup svého věku a omezil na nejnižší míru služebný personál, aby jim mohl čelit beze svědků, neboť nikdo ho neměl vidět, jak se po celé dny a noci bezcílně toulá ničím domem s hlavou zabalenou do mokrých obkladů, jak zoufalstvím sténá u zdí, předrážděný pálenou pryskyřicí, zblázněný nesnesitelnou bolestí hlavy, o které se nikdy nezmínil ani svému osobnímu lékaři, neboť věděl, že je to pouze jedna z tolika neužitečných bolestí zchřadlého těla, cítil, že se blíží jako dunění skal mnohem dříve, než se na obloze objevily temné mraky vichřice, a nařizoval, aby mě nikdo nerušil, sotva se začal roztáčet turniket v jeho spáncích, ať nikdo nevkročí do tohoto domu, děj se co děj, nařizoval, když ucítil skřípění lebečních kostí při druhé otáčce turniketu, ani kdyby to byl sám Bůh, nařizoval, ani kdybych umíral, ksakru, osleply tou nelítostnou bolestí, která mu ani na okamžik nedopřála klidu, aby mohl myslet až do konce zoufalých století, o něž se tříštilo požehnání deště, a tehdy nás zavolal a našli jsme ho nově narozeného u stolu prostřeného k večeři před němou obrazovkou televize, podali jsme mu vařené maso, fazole se slaninou, kokosovou rýži, plátky smaženého banánu, nemyslitelně bohatou večeři na jeho věk, ale on ji nechal vystydnout a ani ji neokusil, zatímco v televizi sledoval stále týž napínavý film, vědom si toho, že vláda mu chtěla něco zatajit, jestliže dávali týž program na uzavřeném okruhu a ani si

nevšimli, že film je na cívkách natočen obráceně, copak to ksakru je, říkal si a snažil se zapomenout na to, co mu chtěli zatajit, kdyby to bylo něco zvláště ošklivého, už by se o tom vědělo, říkal si, chrápaje nad připravenou večeří, až na katedrále začala odbíjet osmá hodina a on vstal, vzal talíř a netknuté jídlo hodil do záchodu, stejně jako každou noc v tuto hodinu už po tolik let, aby tím zastřel své ponížení, že žaludek mu odmítá cokoli přijmout, aby legendami z dob své slávy rozptýlil zášť, kterou pocítil sám proti sobě pokaždé, když se dopustil ohavného činu stařecké nedbalosti, aby zapomněl, že sotva žije, že to byl on, a nikdo jiný, kdo na zdi záchodů psal ať žije generál, ať žije správný chlap, že si potají bral babské lektvary, aby mohl být za jedinou noc, kolikrát by chtěl, a dokonce třikrát, pokaždé se třemi různými ženami, a tuto stařeckou naivitu zaplatil spíš slzami zlosti než bolesti, rukama potom pevně tiskl držadlo záchodu a plakal, maminko má, Bendición Alvaradová, matičko mého srdce, pokárej mě, očisti mě tvou pálivou vodou, a s hrdostí podstupoval trest za svou prostoduchost, protože až příliš dobře věděl, že to, čeho se mu tehdy nedostávalo a co mu vždycky chybělo na lůžku, nebyla čest, ale láska, chyběly mu ženy, které by byly méně bezcitné než ty, kterými mu posloužil můj přítel ministerský předseda, aby neztratil dobrý zvyk potom, co zavřeli sousední školu, zde jsou ženy s masem bez kostí, pouze pro vás, pane generále, letecky dopravené s úřední franšisou z amsterdamských výkladních skříní, z filmových soutěží z Budapešti, od moře z Itálie, pane generále, podívejte se na tu nádheru, ty nejkrásnější z celého světa, které on nacházel v přítmí pracovny, kde seděly důstojně jako učitelky zpěvu a potom se svlékaly jako umělkyně a lehaly si na plyšový divan s poutky plavek otisknutými jako filmový negativ do vlahé kůže zlaté melasy, voněly mentolovou vodou, květy ve flakónu, ležely po boku obrovského cementového vola, který si ani nechtěl sundat uniformu, zatímco jsem se ho snažila povzbudit nejvzácnějšími prostředky, ale on se nakonec unavil naléháním té oslnivé krásy mrtvé ryby a řekl jí to stačí, děvče, buď zas cudná, tak sklíčen svou vlastní lenivostí, že téhož večera úderem osmé hodiny překvapil jednu z žen peroucích vojákům prádlo a jedním škubnutím ji povalil na necky, třebaže se mu snažila uniknout tím, že ho chtěla odradit, dnes nemohu, pane generále, opravdu ne, kousl mě upír, ale on ji obrátil tváří dolů na valchy a s biblickou divokostí ji ošil zezadu, až té ubohé ženě v duši zaskřípěla smrt a zavzdychala vy jste barbar, generále, měl jste studovat na býka, a on se cítil víc polichocen tím bolestným zasténáním než nejzběsilejšími chvalozpěvy svých úředních pochlebovačů a té pradleně přiřkl doživotní penzi na výchovu děti, a když dával kravám ve stáji píci, opět se po tolika letech rozezpíval, zářivá luno lednová, zpíval a nemyslel na smrt, neboť ani poslední noc svého života si nemohl dovolit takovou slabost, aby pomyslel na něco, co by se netýkalo veřejných záležitostí, znovu dvakrát přepočítal krávy, zatímco zpíval jsi světlo na mé temné stezce, jsi má polárka, a zjistil, že čtyři chybí, vrátil se do paláce a cestou počítal slepice spící na věšácích místokrálů, zahaloval klece spících ptáků, jež počítal, když na ně kladl plátěné povlaky, čtyřicet osm, zapálil placky lejn celý den roztrušované kravami od předsíně až k audienční síni, vzpomněl si na své dávné dětství, a byl to první obrázek sebe sama, jak se třese zimou v pusté krajině, a obrázek matky Bendición Alvaradové, jak supům vyrvala na hnojišti střevo ze skopce, aby měli co obědvat, odbíjela jedenáctá, když znovu prošel celý dům opačným směrem, svitě si před sebe lampou a zhášeje za sebou světla až k předsíni, viděl se v temných zrcadlech, jednoho po druhém čtrnáct generálů kráčejících s lampou, vzadu v zrcadle hudebního sálu viděl na hřbetě ležící krávu s rozhozenýma nohama, jdeš pryč, krávo, řekl, ale byla mrtvá, pěkná věc, zašel do ložnic stráže, aby jim řekl, že v zrcadle leží mrtvá kráva, nařídil jim, aby ji časně zrána vytáhli, ať na to nezapomenou, dřív než dům zaplní supi, přikázal jim to a se světlem v ruce prohlížel bývalé kanceláře v přízemí, hledaje další zatoulané krávy, byly tři, hledal je na záchodcích, pod stoly, v každém ze Čtrnácti zrcadel, vyšel do prvního patra a prohlížel pokoj po pokoji, a našel pouze jednu slepici, zalezlou pod růžovou háčkovanou moskytiérou jedné nevěsty z předešlých dob, jejíž jméno si už nepamatoval, před spaním si vzal lžíci včelího medu, vrátil sklenici do skrýše, kde měl uložen jeden ze svých papírků s datem jakéhosi výročí slavného básníka Rubena Daría, Bůh mu dopřej místo na nejvyšším trůnu svého svatého království, svinul opět papírek a uložil ho na místo, a mezitím zpaměti odříkával účinnou modlitbu, otče a tajuplný mistře, jenž hraješ na nebeskou lyru, jenž držíš aeroplány ve vzduchu a zaoceánské lodě na vodě, a přitom vlekl své velké nohy nespavého ztracence posledními prchavými paprsky zeleného rozbřesku otáčejícího se světla majáku, naslouchal sténajícím větrům moře, jež odešlo, naslouchal noční hudbě na kterési veselce, kde z neopatrnosti boží málem zemřel ranou do zad, našel jednu ztracenou krávu a zastoupil jí cestu, aniž se jí dotkl, jdi pryč, krávo, vrátil se do ložnice, a když Šel kolem oken, spatřil v každém světelný vír města zbaveného moře, ucítil žhavou páru jeho tajemných útrob, záhadu jeho jednolitého dechu, třiadvacetkát je bez zastávky pozoroval a navždy jako vždy jej zachvátil pocit nejistoty z širého a nevyzpytatelného oceánu lidu spícího s rukou na srdci, cítil se být v opovržení u těch, kteří ho nejvíc milovali, cítil se ozářen svícemi světců, cítil, že ho vzývají, aby napřímil osud rodiček a změnil úděl umírajících, cítil, že jeho památka je oslavována týmiž, kteří zlořečili jeho matku, když viděli mlčelivé oči, smutné rty, zamyšlenou ruku nevěsty za okénkem z průhledné oceli za dávných dob ospalé limuzíny, a my jsme líbali stopu jeho boty v blátě a vysílali k němu zaříkavé prosby proti zlé smrti za

horkých nocí, když jsme z nádvoří viděli bloudit světla v bezduchých oknech prezidentského paláce, nikdo nás nemá rád, povzdechl si, nahlížeje do někdejší ložnice neživé ptáčnice, malířky žluv, své matky Bendición Alvaradové s tělem pokrytým měděnkou, šťastnou smrt, maminko, řekl jí, co nejšťastnější, synu, odpověděla mu z krypty, bylo přesně dvanáct, když zavěsil lampu nad dveře, zasažen v útrobách smrtelnou křečí kýly, lehce hvízdající hrůzou, nebylo pro něho na světě jiného příbytku než příbytku této bolesti, naposledy zavěsil tři zámky, spustil tři petlice a nasadil tři závory, přinesl konečnou oběť skrovného močení na přenosné toaletě, ulehl na holou podlahu v kalhotách z režné bavlny, které nosil po domě od té doby, kdy skoncoval s audiencemi, v proužkované košili bez vyztuženého límce a v bačkorách invalidy, natáhl se tváří k zemi, s pravou paží pod hlavou místo polštáře, a okamžitě usnul, avšak deset minut po druhé hodině se probudil s myslí uvízlou na mělčinách a s prádlem nasáklým bledým a vlahým potem jako v předvečer cyklonu, kdo je tu, zeptal se rozechvěn jistotou, že kdosi ho ve snu zavolal jménem, jež mu nepatřilo, Nicanore, a znovu, Nicanore, někdo, kdo dokázal vstoupit do pokoje přes trojí závoru, kdo mohl libovolně pronikat zdmi, a tehdy tu bytost zahlédl, byla to smrt, pane generále, ta vaše, oděná do jutových hadrů kajícníka, s holí v ruce a s lebkou posetou šlahouny hřbitovních mechů a s pozemskými květy v trhlinách kostí a se starobylýma netečnýma očima v bezmasých důlcích, a teprve když ji spatřil celou, pochopil, že na něho volala, Nicanore, Nicanore, což je jméno, pod nímž nás smrt všechny poznává v okamžiku umírání, avšak on řekl ne, smrti, ještě nenadešla má hodina, má to být přece během spánku v příšeří pracovny, jak to vždycky zvěstovaly předvídavé vody věšteckých nádob, ona však namítla ne, generále, zde, a bylo to tam, byl bos a měl na sobě nuzné prádlo, třebaže ti, kdo našli jeho tělo, museli tvrdit, že to bylo na podlaze pracovny, v plátěné uniformě bez distinkcí a se zlatou ostruhou na levé patě, aby se to nepříčilo výrokům věštkyň, bylo to ve chvíli, kdy si to nejméně přál, kdy po tolika letech planých iluzí začínal tušit, že nežijeme, ksakru, že jenom přežíváme, že se tomu člověk naučí příliš pozdě, že dokonce i ty nejbohatší a nejužitečnější životy nestačí na víc než na to, abychom se učili žít, v záhadě dlaní svých němých rukou a v neviditelných šifrách karet poznal svou neschopnost milovat a snažil se nahradit ten nectný úděl spalujícím kultem samotářské neřesti moci, učinil se obětí své vlastní sekty a položil se do plamenů tohoto nekonečného obětiště, vyživil se podvodem a zločiny, sílil bezbožností a hanbou a překonal svou horečnatou lakotu a vrozený strach pouze tím, že až do konce svých časů tiskl v dlani svou skleněnou kuličku, nevěda, že je to bezmezná neřest, jejíž ukojení probouzelo novou a novou chuť po ní až do konce všech dob, pane generále, od počátku věděl, že ho podvádějí, aby mu udělali radost, že si ho získávali pochlebnictvím, že vojenskou silou soustřeďovali davy, aby mu jásaly vstříc a pozvedaly prodejné nápisy přející věčný život velikánovi, jenž je starobylejší než jeho věk, avšak zvykal si žít s touto bídou své slávy, jak postupně během svých bezpočetných let přicházel na to, že lež je pohodlnější než pochybnost, užitečnější než láska, trvalejší než pravda, bez jakéhokoli úžasu dospěl k hanebné fikci, že je možno vládnout a nemít moc, že lze být oslavován a nebýt slavný, že lze být poslouchán a nemít autoritu, avšak uprostřed proudu suchého listí svého podzimu se přesvědčil, že nikdy nebyl pánem vší své moci, že byl odsouzen k tomu, aby život poznal leda naruby, že byl odsouzen k tomu, aby nahmatal švy a opravil nitky osnovy a útku na vysněném gobelínu reality, aniž alespoň pozdě vytušil, že jediný život k žití je ten, který se dá prokázat, ten, který jsme viděli z tohoto břehu, ne z vašeho, pane generále, z tohoto břehu chudých, kde tekl proud žlutého listí našich nekonečných bědných let a naše neuchopitelné chvilky štěstí, kde láska byla nahrazena semeny smrti, avšak byla to pravá láska, pane generále, kde vy sám jste byl neurčitým zjevem s ubohýma očima za zaprášenými záclonkami okénka vlaku, kde jste byl pouhým třasem, mlčelivých rtů, prchavého sbohemdání hladké rukavice v nijaké ruce starce bez osudu, o němž jsme nikdy nevěděli, kdo to vlastně byl, ani jaký byl, ani zda nebyl pouhým klamem naší představivosti, ten vysmívaný tyran, který nikdy nevěděl, kde leží rub a líc, kde je právo tohoto života, který milujeme s nenasytnou vášní, jakou vy jste se ani neodvážil předstírat ze strachu, že zjistíte to, co my dávno víme, že je tvrdý a prchavý, ale že neexistuje jiný, generále, neboť my jsme věděli, kdo jsme, kdežto on se to nikdy nedozvěděl a navždy mu zbylo jen sladké hvízdání stařecké kýly, když jej od kořene usekla rána smrti a odletěl mezi temným šuměním posledního zmrzlého listí svého podzimu do ponuré vlasti své zapomenuté pravdy, strachy se drže zpuchřelých cárů ornátu smrti, tolik vzdálen volání šílejících zástupů, jež se vrhaly do ulic zpívajíce jásavé hymny při radostné zprávě o jeho smrti, a navždy, navždycky vzdálen hudbě svobody a veselým ohňostrojům a slavně vyzvánějícím zvonům, jež světu ohlašovaly dobrou zprávu, že nespočitatelný čas věčnosti konečně skončil.

1968-1975